

SVB Beleids- regels

De beleidsregels zijn op 10 juni 2009 vastgesteld door de Raad van Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank en op 10 juli 2009 bekend gemaakt in de Staatscourant (Stcrt. 2009, 10320).

De beleidsregels worden minimaal eenmaal per jaar herzien.

→ www.svb.nl voor de meest recente versie.

voor het leven
Sociale Verzekeringsbank

SVB Beleidsregels

Deel I AOW, Anw, AKW,
Remigratiewet, TOG
2000, TAS en TNS

De beleidsregels zijn op 10 juni 2009 vastgesteld door de Raad van Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank en op 10 juli 2009 bekend gemaakt in de Staatscourant (Stcrt. 2009, 10320).

De beleidsregels worden minimaal eenmaal per jaar herzien.

→ www.svb.nl voor de meest recente versie.

voor het leven
Sociale Verzekeringsbank

xxx Algemene bepalingen en begrippen

SB1001 xxx **Vaststelling leeftijd, meerderjarigheid en minderjarigheid**

xxx **Leefvormen**

SB1002 xxx **Duurzaam gescheiden leven**

SB1003 xxx **Een gezamenlijke huishouding voeren**

SB1004 xxx Hoofdverblijf in dezelfde woning (huisvestingscriterium)

SB1005 xxx Zorg dragen voor elkaar (zorgcriterium)

SB1006 xxx Onweerlegbaar rechtsvermoeden

SB1007 xxx Meerpersoonshuishouding

SB1008 xxx Bijzondere situatie: (tijdelijk) verblijf elders

SB1236 xxx Bijzondere situatie: uitstelperiode bij de beoordeling

SB1237 xxx Bijzondere situatie: commerciële relatie

SB1238 xxx Bijzondere situatie: hulpbehoefendheid

SB1239 xxx Anw: opening dan wel herleving van het recht op uitkering na beëindiging van een gezamenlijke huishouding

SB1240 xxx AOW en Anw: Overgangsrecht t.a.v. de gezamenlijke huishouding

xxx **Begrippen met betrekking tot kinderen**

SB1009 xxx **Eigen kinderen / adoptie / erkenning**

SB1010 xxx **Pleegkinderen / pleegouderlijke zorg**

SB1011 xxx **Aangehuwde kinderen**

SB1012 xxx **Begrip kind in de AOW**

SB1013 xxx **Ouderloos**

SB1014 xxx **Tot het huishouden behoren**

SB1015 xxx Huishouden in het buitenland bij verblijf in Nederland

SB1016 xxx **Onderwijs of beroepsopleiding / ten minste 213 klokuren per kwartaal**

SB1017 xxx **Werkloos / inschrijving arbeidsbureau / redelijke termijn**

SB1018 xxx **Arbeidsongeschiktheid**

xxx **Nabestaande en pseudo-nabestaande**

SB1019 xxx **Nabestaande**

SB1020 xxx **Pseudo-nabestaande**

xxx Kring der verzekerden

SB1021 xxx **Algemeen**

SB1022 xxx **Ingezetene / wonen**

SB1023 xxx **Juridische binding**

SB1024 xxx **Economische binding**

SB1025 xxx **Sociale binding**

SB1241 xxx **Binding met een ander land**

SB1026 xxx **Koppelingswet**

SB1027 xxx **Einde verplichte verzekering na vertrek uit Nederland**

SB1028 xxx **Dubbele woonplaats**

SB1029 xxx **Procedurele aspecten**

SB1030 xxx **Verzekering op grond van werken**

SB1031 xxx **Uitbreiding en beperking kring der verzekerden**

xxx KB 557

SB1032	xxx	Vrouwen wier echtgenoot van de kring der verzekerden is uitgesloten
SB1033	xxx	Ingezetenen die een buitenlandse uitkering ontvangen
	xxx	KB 164
SB1034	xxx	Personeel van volkenrechtelijke organisaties en hun gezinsleden
	xxx	KB 746
SB1035	xxx	Wonen in Nederland, werken buiten Nederland
SB1036	xxx	Personeel van diplomatieke zendingen en consulaire posten
SB1037	xxx	Tijdelijk in Nederland studerende
SB1038	xxx	Ontheffing van de verplichte verzekering: artikel 18 en artikel 22
SB1039	xxx	Onbillijkheden van overwegende aard: artikel 24
SB1040	xxx	Voortzetting van het recht op kinderbijslag
	xxx	Gemoedsbezwaarden
SB1041	xxx	Ontheffing van de verzekeringsplicht
SB1042	xxx	Overlijdensuitkering
	xxx	Vrijwillige verzekering
SB1043	xxx	Aanvraag
SB1044	xxx	Uitzonderingssituatie
SB1045	xxx	Bevordering aanvraag
SB1046	xxx	Waardering buitenlandse premies bij inkomensvaststelling
SB1047	xxx	Betaling van de premie
SB1048	xxx	Vrijwillige verzekering voor in de EU wonende uitkeringsgerechtigden
	xxx	Recht op uitkering
	xxx	AOW en Anw
SB1049	xxx	Inkomenstoets, herleiding naar maandinkomen
SB1050	xxx	Schuldige nalatigheid
SB1051	xxx	Overgangsvoordelen AOW
SB1052	xxx	Gezinsleden en nagelaten betrekkingen van werknemers en zelfstandigen die onder de personele werkingssfeer van Vo. 1408/71 vallen
SB1053	xxx	Gezinsleden en nagelaten betrekkingen van Marokkaanse, Algerijnse, Tunesische en Turkse werknemers
SB1054	xxx	Uitsluitingsgronden Anw
SB1055	xxx	Gezondheidstoestand ten tijde aanvang verzekering of ten tijde huwelijksluiting
SB1056	xxx	Opzettelijke levensberoving
	xxx	AKW
SB1057	xxx	Voldoen aan de onderhoudsvoorwaarden
SB1058	xxx	Recht op AOW, Anw en kinderbijslag in het buitenland
SB1059	xxx	Remigratiewet
	xxx	TOG 2000
SB1060	xxx	Rechthebbenden
SB1061	xxx	Blijvend of voorlopig blijvend gehandicapt
SB1120	xxx	Overgangsrecht
SB1062	xxx	Overeenkomstige toepassing bepalingen AKW
	xxx	TAS
SB1063	xxx	Werknemers

SB1064 xxx Huisgenoten

xxx **Aanvraag en herziening**

xxx **Toekenning op aanvraag en postume aanvraag**

SB1065 xxx Toekenning op aanvraag

SB1066 xxx Postume aanvraag

SB1067 xxx Ambtshalve toekenning:

SB1068 xxx Toekenning van voorschotten

SB1069 xxx **Ingangsdatum uitkering**

SB1070 xxx Terugwerkende kracht van meer dan een jaar

SB1071 xxx Bijzonder geval

SB1072 xxx Hardheid

SB1073 xxx Mate van terugwerkende kracht

SB1074 xxx Ingangsdatum Remigratie-uitkering

xxx **Intrekking en herziening**

xxx **Herziening ten voordele van de gerechtigde**

SB1075 xxx Verhoging wegens wijziging van de omstandigheden

SB1076 xxx Terugkomen van een rechtens onaantastbaar besluit ten voordele van de belanghebbende

xxx **Herziening of intrekking ten nadele van de belanghebbende**

SB1077 xxx Verlaging of intrekking ex nunc wegens wijziging van de omstandigheden

SB1078 xxx Verlaging of intrekking met terugwerkende kracht wegens wijziging van de omstandigheden

SB1079 xxx Terugkomen van een rechtens onaantastbaar besluit ten nadele van de belanghebbende

SB1080 xxx Verlaging of intrekking bij onzekerheid over voortbestaan aanspraak wegens niet nakomen controlevoorschriften of mededelingsverplichting

SB1081 xxx Bijzonderheden met betrekking tot de Remigratiewet

SB1082 xxx **Herziening van een ongehuwdenpensioen in een gehuwdenpensioen**

xxx **Betaling**

SB1083 xxx **Tijdstip van betaling**

SB1084 xxx **Overmakingskosten**

SB1085 xxx **Betaling aan een derde**

xxx **Inhouding eigen bijdrage AWBZ en betaling aan een inrichting of gemeente**

SB1086 xxx Inhouding eigen bijdrage AWBZ

SB1087 xxx Betaling aan een inrichting of gemeente

SB1088 xxx **Betaling aan de Informatie Beheer Groep**

SB1089 xxx **Invordering van de uitkering**

xxx **Beëindigingsdatum pensioen na overlijden en overlijdensuitkering**

SB1090 xxx Beëindiging pensioen of uitkering na overlijden

SB1091 xxx Nalatenschap

SB1092 xxx Overlijdensuitkering

xxx **Schorsing van de betaling**

SB1093 xxx Schorsing wegens twijfels aan de rechtmatigheid van de betaling

SB1094 xxx Opschorting wegens onrechtmatig verblijf in Nederland

xxx **Uitbetaling bij nationale samenloop van kinderbijslagrechten**

SB1095 xxx Kinderbijslagbetaling binnen een huishouden

SB1096 xxx Kinderbijslagbetaling bij gescheiden huishoudens; echtscheiding en co-ouderschap

xxx Handhaving

SB1097	xxx	Mededelingsverplichting
SB1245	xxx	Mededelingsverplichting AOW
SB1246	xxx	Mededelingsverplichting Anw
SB1247	xxx	Mededelingsverplichting AKW
SB1242	xxx	Geen schending van de mededelingsverplichting
SB1098	xxx	Controlevoorschriften
SB1099	xxx	Niet nakomen van de mededelingsverplichting of de controlevoorschriften
SB1100	xxx	Niet of niet correct voldoen aan een verzoek van de SVB
SB1101	xxx	Niet spontaan melden van relevante feiten en omstandigheden
SB1102	xxx	Het opleggen van een maatregel en het geven van een schriftelijke waarschuwing
SB1103	xxx	Het opleggen van een bestuurlijke boete en het geven van een schriftelijke waarschuwing
SB1106	xxx	De hoogte van de bestuurlijke boete
SB1107	xxx	Ernst van de overtreding
SB1108	xxx	Mate van verwijtbaarheid
SB1243	xxx	Omstandigheden waarin betrokkene verkeert
SB1109	xxx	De betaling van de boete
SB1110	xxx	Waarschuwing in plaats van een boete
SB1111	xxx	Afzien van een sanctie wegens dringende redenen
SB1244	xxx	Het bepalen van de mate van verwijtbaarheid
SB1112	xxx	Buitenlandse brondocumenten
SB1113	xxx	DNA-test

xxx Terugvordering

	xxx	Bestuursrechtelijke terugvordering
SB1114	xxx	Terugvordering van uitkeringen
SB1116	xxx	Terugvordering van voorlopig toegekende uitkeringen en voorschotten
SB1118	xxx	Verrekening van ten onrechte niet ingehouden loonbelasting en premies
SB1248	xxx	Terugvordering basisvoorziening Remigratiewet
SB1249	xxx	Civilrechtelijke terugvordering
SB1115	xxx	Terug- en invorderingstermijnen

xxx Invordering van bestuursrechtelijke geldschulden

SB1250	xxx	Wijze van terugbetaling
SB1251	xxx	Termijnen van verrekening en uitstel van betaling
SB1252	xxx	Wijziging of intrekking van het uitstel van betaling
SB1119	xxx	Afzien van verdere terugvordering
SB1253	xxx	Schuldregeling en schuldsanering

Algemene bepalingen en begrippen

SB1001 | Vaststelling leeftijd, meerderjarigheid en minderjarigheid

artikel 7, artikel 8, lid 1 en artikel 9, leden 1 en 6 AOW, artikel 14, lid 1, artikel 15, lid 3, artikel 16, leden 1 en 2, artikel 22, lid 1, artikel 24, leden 1 en 2, artikel 26, leden 1 en 2, artikel 29, lid 2, artikel 66a en artikel 67, lid 1 Anw, artikel 7, lid 1 AKW, artikel 2 TOG 2000, artikel 1, onder h en artikel 2, lid 1 Remigratiewet

De aanspraken op grond van de AOW, Anw, AKW, de TOG 2000 en de Remigratiewet zijn mede afhankelijk van de leeftijd van de aanvrager, de overleden verzekerde, de (huwelijks)partner en de kinderen. De geboortedatum van een persoon wordt in de meeste gevallen gecontroleerd met behulp van de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). Het komt ook voor dat de SVB de geboortedatum zelf verifieert aan de hand van gelegaliseerde akten.

De bij de aanvraag om uitkering aangegeven geboortedatum stemt meestal overeen met de datum die is geregistreerd in de bevolkingsadministratie of die met behulp van een akte is vastgesteld.

In een aantal gevallen kan onzekerheid bestaan over het geboortjaar of de precieze geboortedatum. Hiervan kan sprake zijn als de betrokkene afkomstig is uit een land waar ten tijde van zijn geboorte nog geen deugdelijke bevolkingsregistratie werd gevoerd. Onzekerheid ten aanzien van het geboortjaar ontstaat dan met name als bij de aanvraag een ander geboortjaar wordt opgegeven dan het geboortjaar waarmee de betrokkene bij binnenkomst in Nederland werd geregistreerd. In dat geval wordt een onderzoek ingesteld naar de juiste geboortedatum. Voor de vaststelling daarvan hanteert de SVB de volgende in de jurisprudentie (zie onder meer de uitspraak van de CRvB van 23 maart 1988 en het arrest van het HvJ EG van 14 maart 2000) ontwikkelde criteria:

- er wordt uitgegaan van de geboortedatum die bij binnenkomst in Nederland bij een bevoegde instantie is opgegeven;
- wanneer op basis van authentieke stukken die tot stand zijn gekomen vóór de datum van binnenkomst in Nederland een andere geboortedatum wordt aangetoond, kan deze datum worden aangehouden als de juistheid daarvan aannemelijker is dan van die welke bij binnenkomst in Nederland is opgegeven (zie de uitspraken van de CRvB van 25 maart 1987 en 8 april 1987);
- met een buitenlands rechterlijk vonnis over de geboortedatum wordt alleen rekening gehouden wanneer dit is gebaseerd op controleerbare gegevens. De geboortedatum uit het vonnis kan worden aangenomen als de onderliggende gegevens van doorslaggevende betekenis zijn (CRvB 1 november 1989);
- een medisch-deskundig oordeel over het juiste geboortjaar wordt niet als bewijs aanvaard (CRvB 13 december 1989);
- er kan niet worden afgestaan op de persoonlijke aanblik van betrokkene.

Als bij wijziging van de geboortedatum na het onderzoek geen zekerheid is verkregen over de juiste geboortedatum, gaat de SVB uit van de datum die bij binnenkomst in Nederland is opgegeven.

In een uitspraak van de Arrondissementsrechtbank Amsterdam van 1 juli 1994 is bepaald dat een 'copie-intégrale' (een afschrift van een geboorteakte uit de Marokkaanse geboorteregisters) kan worden aangemerkt als een document waarmee kan worden aangetoond dat er sprake is van een andere geboortedatum dan die welke betrokkene bij binnenkomst in Nederland heeft opgegeven. Nu de copie-intégrale slechts een afschrift is van de originele geboorteakte, stelt de SVB bepaalde voorwaarden aan dit document:

- De in de copie-intégrale genoemde geboortedatum moet overeenstemmen met de in de oorspronkelijke geboorteakte vermelde datum.
- De oorspronkelijke geboorteakte mag niet zijn opgemaakt op een tijdstip dat nauw verband houdt met de migratie of de afgifte van de copie-intégrale.

In sommige gevallen is het geboortjaar wel, maar de precieze geboortedatum niet bekend. In dergelijke gevallen wordt een onderzoek ingesteld naar de werkelijke geboortedatum. Wanneer de SVB deze niet kan achterhalen, gaat zij uit van een fictieve geboortedatum. Is alleen het geboortjaar bekend dan hanteert de SVB 1 juli als fictieve geboortedatum. Zijn het geboortjaar en de geboortemaand bekend, maar de exacte datum niet dan hanteert de SVB de zestiende van de betreffende maand als fictieve geboortedatum. De SVB baseert deze gedragslijn op de werkafspraken inzake de vaststelling van geboortedata vastgelegd in de circulaire van de voormalige Sociale Verzekeringsraad van 12 december 1986. De CRvB heeft in zijn uitspraak van 7 april 1995 deze gedragslijn bevestigd.

De Remigratiewet stelt het recht op dan wel de hoogte van een aantal voorzieningen afhankelijk van de vraag of een persoon minderjarig dan wel meerderjarig is. De SVB beantwoordt deze vraag, ongeacht het woonland of de nationaliteit van de betrokken persoon, op basis van artikel 1:233 van het Burgerlijk Wetboek.

Jurisprudentie

CRvB 25 maart 1987, RSV 1987/172

CRvB 25 maart 1987, RSV 1987/173

CRvB 25 maart 1987, RSV 1987/174

CRvB 25 maart 1987, RSV 1987/175

CRvB 8 april 1987, RSV 1987/176

CRvB 23 maart 1988, RSV 1988/244

CRvB 4 januari 1989, RSV 1989/194

CRvB 1 november 1989, AB 1990, 210

CRvB 13 december 1989, AB 1990, 278

Rb. Amsterdam 1 juli 1994, AOW 1991/15673, n.g.

CRvB 7 april 1995, «JB» 1995/124

HvJ EG 14 maart 2000, zaken C-102/98 en C-211/98 (Kocak en Örs), Jur. 2000, I-1287, «USZ» 2000/98

Leefvormen

artikel 1, lid 3, onder b AOW, artikel 3, lid 2 Anw, artikel 5 Remigratiewet, artikel 2, lid 2 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet, artikel 1, lid 3 TAS en artikel 1, lid 3 TNS

Artikel 1, lid 3, onder b AOW bepaalt dat als ongehuwd wordt aangemerkt degene die duurzaam gescheiden leeft van de persoon met wie hij gehuwd is.

Artikel 3, lid 2 Anw bepaalt dat een persoon die duurzaam gescheiden leeft van degene met wie hij gehuwd is en een gezamenlijke huishouding voert met een andere persoon, in het kader van die gezamenlijke huishouding als ongehuwd moet worden aangemerkt.

Voor de toepassing van de AOW is het van belang of de pensioengerechtigde gehuwd of ongehuwd is in verband met de hoogte van het pensioenbedrag en het recht op toeslag. Indien een echtpaar waarvan beide partners 65 jaar of ouder zijn, duurzaam gescheiden gaat leven dienen beide gehuwdenpensioenen verhoogd te worden tot het bedrag van het ongehuwdenpensioen. Als een pensioengerechtigde aan wie een gehuwdenpensioen en een toeslag is toegekend, duurzaam gescheiden gaat leven heeft hij recht op een ongehuwdenpensioen en heeft hij geen aanspraak meer op een toeslag.

Wanneer aan het duurzaam gescheiden leven een einde komt, anders dan door overlijden, worden beide ongehuwdenpensioenen verlaagd tot het bedrag van het gehuwdenpensioen of wordt de toeslag weer toegekend.

Voor de toepassing van de Anw is het van belang vast te stellen of een persoon als gehuwd moet worden aangemerkt in verband met zowel het verkrijgen als het vervallen van een recht op nabestaandenuitkering. Als een persoon aan wie een nabestaandenuitkering is toegekend een gezamenlijke huishouding gaat voeren moet deze persoon als gehuwd worden aangemerkt en vervalt het recht op nabestaandenuitkering. Daarentegen kan door het overlijden van een echtgenoot een recht op nabestaandenuitkering ontstaan voor de nog levende echtgenoot.

De Remigratiewet kent geen algemene bepaling op grond waarvan de remigrant die duurzaam gescheiden van zijn echtgenoot of geregistreerde partner leeft als ongehuwd wordt aangemerkt. Wel sluit artikel 2, lid 2 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet de gehuwde remigrant die duurzaam gescheiden van zijn echtgenoot of geregistreerde partner leeft, uit van de algemene regel dat de gehuwde remigrant wiens echtgenoot of geregistreerde partner in Nederland woont slechts voor voorzieningen op grond van de Remigratiewet in aanmerking kan komen indien beide echtgenoten of partners tot remigratie overgaan.

Artikel 5 Remigratiewet bepaalt voorts dat indien de remigrant een partner heeft en hij ophoudt met deze persoon een gezamenlijke huishouding te voeren, de remigrant en zijn partner ieder een recht verkrijgen op remigratievoorzieningen voor een alleenstaande remigrant. De SVB gaat er voor de toepassing van dit laatste artikel van uit dat een wettig gehuwde remigrant of een remigrant met een geregistreerde partner pas is opgehouden met zijn echtgenoot of partner een gezamenlijke huishouding te voeren als de remigrant volgens de hieronder geformuleerde criteria duurzaam gescheiden van zijn echtgenoot of partner leeft.

Voor de toepassing van de TAS en de TNS is het onderhavige begrippenkader van belang vanwege het feit dat bij overlijden van de persoon bij wie maligne mesothelioom is vastgesteld de echtgenoot recht op uitkering kan hebben.

Het begrip duurzaam gescheiden leven ziet op een feitelijke situatie. Scheiding van tafel en bed en echtscheiding zijn niet van belang indien daarvóór al sprake is van duurzaam gescheiden leven.

Het begrip duurzaam gescheiden leven is nader uitgewerkt in rechterlijke uitspraken. Uit onder meer de uitspraak van de HR van 10 februari 1960, leidt de SVB het volgende af. Voor het aannemen van duurzaam gescheiden leven is naast de feitelijke toestand ook de wil van de echtgenoten van belang, tenzij er sprake is van feitelijke onmogelijkheid tot hervatting van de samenleving (de CRvB heeft dit standpunt nadien bevestigd in de uitspraken van 17 december 1987 en 6 december 1989).

Volgens de CRvB (zie bijvoorbeeld de uitspraken van 30 mei 1973, 5 september 1989 en 5 oktober 1989) is er sprake van duurzaam gescheiden leven in de situatie waarin

- de echtelijke samenleving is geëindigd door de wil van één of beide echtgenoten; én
- ieder afzonderlijk zijn eigen leven leidt als ware hij niet met de ander gehuwd; én
- deze toestand door één of beide echtgenoten als bestendig is bedoeld.

De wil van (een van) de echtgenoten noch de feitelijke toestand is op zichzelf doorslaggevend. De samenleving wordt pas verbroken geacht als de wil daartoe zich naar buiten toe uitdrukkelijk manifesteert of als zich een bestendige toestand van een verbroken samenleving voordoet (zie in dit verband de uitspraken van de CRvB van 25 februari 1985 en 21 november 1990).

Op grond van deze jurisprudentie hanteert de SVB het volgende beleid.

Gehuwden worden als duurzaam gescheiden levend aangemerkt indien:

- er sprake is van een door (een van) de echtgenoten gewilde en als bestendig bedoelde situatie waarbij de feitelijke toestand uitwijst dat beiden een afzonderlijk leven leiden alsof er geen huwelijk was, of
- er sprake is van een door de echtgenoten ongewilde situatie waarbij de samenleving onmogelijk is geworden en feitelijk en (naar gangbare objectieve maatstaven beoordeeld) permanent is verbroken. Indien beide betrokkenen in laatstbedoelde situatie evenwel aangeven bij voortduring als gehuwd te willen worden aangemerkt dan wordt deze wens gerespecteerd, waarbij niet van belang is of betrokkenen zich nog als echtgenoten gedragen en presenteren. Op een rechtens onaantastbare beschikking waarin is vastgesteld dat een situatie van duurzaam gescheiden leven is ingetreden, komt de SVB uitsluitend terug indien sprake is van nieuw gebleken feiten of veranderde omstandigheden in de zin van artikel 4:6 Awb of indien de beschikking onmiskenbaar onjuist moet worden geacht zoals bedoeld in Deel I, Terugkomen van een rechtens onaantastbaar besluit ten voordele van de belanghebbende, SB1076.

Indien een van de echtgenoten voor langere tijd ter verpleging is opgenomen in een verpleeghuis, maar deze situatie niet op voorhand als onomkeerbaar is aan te merken, zal bij de beoordeling of sprake is van duurzaam gescheiden leven ook acht worden geslagen op andere factoren, die erop duiden dat niet de wil bestaat tot verbreking van de echtelijke samenleving, zoals regelmatig contact en gemeenschappelijke financiën.

De Anw kent geen bepaling op grond waarvan duurzaam gescheiden levende echtgenoten als ongehuwd moeten worden aangemerkt. Dit heeft tot gevolg dat bij het overlijden van een van de duurzaam gescheiden levende echtgenoten de andere echtgenoot als nabestaande kan worden aangemerkt. Er kan zich de bijzondere situatie voordoen dat een gehuwde persoon duurzaam gescheiden leeft van zijn echtgenoot en een gezamenlijke huishouding voert met een andere persoon. Ingevolge artikel 3, tweede lid van de Anw is hij dan gehuwd met degene met wie hij een gezamenlijke huishouding voert. De SVB interpreteert artikel 3, tweede lid zo, dat hij als ongehuwd wordt aangemerkt ten opzichte van de echtgenoot van wie hij duurzaam gescheiden leeft. Hij wordt derhalve na het overlijden van de echtgenoot van wie hij duurzaam gescheiden leeft niet als nabestaande aangemerkt. Hij wordt daarentegen wel als nabestaande aangemerkt na het overlijden van degene met wie hij een gezamenlijke huishouding voert.

Een andere situatie waarmee rekening moet worden gehouden betreft de echtgenoot die duurzaam gescheiden leeft en geen gezamenlijke huishouding voert. Deze blijft gehuwd met zijn wettige echtgenoot, ook als deze wettige echtgenoot een gezamenlijke huishouding voert met een ander. Dit leidt tot de bijzondere situatie dat als de wettige echtgenoot komt te overlijden, zowel zijn echtgenoot waarvan hij duurzaam gescheiden leeft als zijn echtgenoot in de zin van artikel 3, tweede lid, als nabestaande in de zin van de Anw recht kunnen hebben op een uitkering. De SVB baseert deze interpretatie op de systematiek van de Anw, in het bijzonder artikel 3, tweede lid.

Jurisprudentie

HR 10 februari 1960, RSV 1960/67

HR 21 februari 1973, BNB 1973/89

CRvB 30 mei 1973, RSV 1974/12

CRvB 25 februari 1985, RSV 1985/206

CRvB 17 december 1987, RSV 1988/178

CRvB 5 september 1989, RSV 1990/94

CRvB 5 oktober 1989, RSV 1990/110

CRvB 6 december 1989, AB 1990, 277

CRvB 21 november 1990, RSV 1991/261

SB1003 | Een gezamenlijke huishouding voeren

artikel 1, leden 3, 4 en 5 AOW, artikel 3, leden 2, 3 en 4 Anw, artikel 1, lid 1, onderdeel g Remigratiewet, artikel 1, lid 2 TAS en artikel 1, lid 2 TNS

Ongehuwd samenwonenden worden in de AOW en de Anw gelijkgesteld met gehuwden. In de TAS en TNS is dit eveneens het geval door het van overeenkomstige toepassing verklaren van de desbetreffende bepalingen in de AOW. Waar derhalve in het hiernavolgende het beleid met betrekking tot het voeren van een gezamenlijke huishouding in het kader van de AOW wordt besproken, geldt zulks eveneens voor de TAS en TNS.

Het ongehuwd samenwonen wordt in de AOW en de Anw omschreven als het voeren van een gezamenlijke huishouding door een ongehuwde meerderjarige met een andere ongehuwde meerderjarige, tenzij het betreft een bloedverwant in de eerste graad of, wat de Anw betreft, een hiermee ingevolgt artikel 3, lid 7 Anw gelijkgesteld kind.

Voor de toepassing van de Remigratiewet vindt geen gelijkstelling van ongehuwden met gehuwden plaats, maar wordt het begrip partner van de remigrant gebruikt. De SVB gaat ervan uit dat de criteria die zien op de gelijkstelling van ongehuwden aan gehuwden in de AOW en Anw eveneens van toepassing zijn op de vraag wanneer een persoon als partner van de remigrant kan worden aangemerkt. Uit de formulering van artikel 1, lid 2 Remigratiewet blijkt voorts dat een persoon die op het moment waarop de remigrant uit Nederland vertrekt reeds in het bestemmingsland verblijft, uitsluitend kan gelden als partner van de remigrant, als er op dat moment sprake is van een huwelijk of een geregistreerd partnerschap tussen de remigrant en deze persoon.

De vraag of sprake is van het voeren van een gezamenlijke huishouding wordt beantwoord aan de hand van de omstandigheden welke objectief moeten zijn vast te stellen, aldus de Hoge Raad in zijn uitspraak van 20 maart 1992. Om een gezamenlijke huishouding te kunnen aannemen moet zijn voldaan aan de volgende wettelijke criteria:

- de gerechtigde heeft zijn hoofdverblijf in dezelfde woning als een ander persoon (huisvestingscriterium, zie Deel I, Hoofdverblijf in dezelfde woning, SB1004) én
- de betrokken personen geven blijk zorg te dragen voor elkaar door middel van het leveren van een bijdrage in de kosten van de huishouding dan wel anderszins (zorgcriterium, zie Deel I, Zorg dragen voor elkaar, SB1005).

Degenen die voldoen aan deze beide voorwaarden (huisvestingscriterium en zorgcriterium), worden geacht een gezamenlijke huishouding te voeren, mits sprake is van een tweepersoonshuishouding (zie Deel I, Meerpersoonshuishouding, SB1007) en geen uitzondering op deze hoofdregel van toepassing is (zie Deel I, SB1008, SB1236, SB1237, SB1238).

De wet geeft voorts een opsomming van situaties waarin in ieder geval een gezamenlijke huishouding aanwezig geacht wordt (onweerlegbaar rechtsvermoeden, zie Deel I, Onweerlegbaar rechtsvermoeden, SB1006).

De wettelijke criteria met betrekking tot huisvesting en zorg zijn nader uitgewerkt in de rechtspraak.

De SVB heeft gedragsregels ontwikkeld voor het bezoeken van belanghebbenden en het bezichtigen van hun woning in verband met het onderzoek naar de leefsituatie. Zie hiervoor Deel IV, Gedragsregels huisbezoek en bezichtiging woning, SB4234.

Jurisprudentie

HR 20 maart 1992, JABW 1992/114

SB1004 | Hoofdverblijf in dezelfde woning (huisvestingscriterium)

Uit de jurisprudentie van de Hoge Raad (arrest van 30 mei 2001) en de Centrale Raad van Beroep (zie bijvoorbeeld de uitspraak van 26 november 2002) leidt de SVB af dat de vaststelling dat de betrokken personen feitelijk hun hoofdverblijf hebben in dezelfde woning voldoende is om aan te nemen dat aan het huisvestingscriterium is voldaan, tenzij een deel van de woning op zuiver commerciële basis wordt verhuurd of ter beschikking van een kostganger wordt gesteld en deze huurder of kostganger in dat deel van die woning zijn hoofdverblijf heeft. Van deze uitzondering is naar het oordeel van de SVB in ieder geval geen sprake indien het deel van de woning dat door de huurder of kostganger wordt bewoond, niet geschikt is voor afzonderlijke, zelfstandige bewoning. Ook als twee personen op verschillende adressen staan ingeschreven, kan er sprake zijn

van het hebben van hoofdverblijf in dezelfde woning. Dit is het geval, als zij feitelijk op hetzelfde adres verblijven (HR 27 november 1992 en CRvB 31 oktober 1995).

Jurisprudentie

HR 27 november 1992, JABW 1993/48

CRvB 26 augustus 1993, RSV 1994/91

CRvB 28 november 1994, PS 1995/67

CRvB 31 oktober 1995, JABW 1996/18

HR 30 mei 2001, JABW 2001/101

CRvB 26 november 2002, RSV 2003/35

SB1005 | Zorg dragen voor elkaar (zorgcriterium)

Naast de voorwaarde dat twee personen hun hoofdverblijf dienen te hebben in dezelfde woning is vereist dat betrokkenen blijk geven zorg te dragen voor elkaar door middel van het leveren van een bijdrage in de kosten van de huishouding dan wel anderszins (zorgcriterium).

De SVB leidt uit de jurisprudentie af dat dit inhoudt dat de huishouding en het levensonderhoud worden betaald uit de inkomsten van beiden (HR 22 februari 1985).

Indien de inkomsten en uitgaven strikt gescheiden worden gehouden dan wel indien een van de partners geen of een verwaarloosbaar laag inkomen heeft, kan er alleen sprake zijn van een gezamenlijke huishouding indien anderszins in de verzorging wordt voorzien (CRvB 15 juli 1993).

Uit de jurisprudentie (bijvoorbeeld CRvB 6 januari 1998) blijkt dat indien voldaan wordt aan het huisvestingscriterium en er daarnaast ook elementen van wederzijdse zorg aanwezig zijn, geconcludeerd wordt tot het voeren van een gezamenlijke huishouding. Op dit uitgangspunt bestaat echter een uitzondering. Indien betrokkenen hun hoofdverblijf hebben in dezelfde woning en de financiële verstrengeling tussen hen beperkt is tot het uitsluitend delen van de woonlasten en daarmee samenhangende vaste lasten, gaat de rechter ervan uit dat er geen sprake is van wederzijdse zorg. Indien de financiële verstrengeling echter verder gaat dan het louter delen van de woonlasten en/of betrokkenen op enige andere wijze in elkaars verzorging voorzien, dient een gezamenlijke huishouding wél te worden aangenomen (zie bijvoorbeeld CRvB 11 juli 1995 en 6 januari 1998).

Bij de beoordeling of voldaan wordt aan het zorgcriterium worden de volgende elementen betrokken.

Ter zake van de vraag of sprake is van financiële verstrengeling:

- gebruik van de woning en de betaling van de zuivere woonlasten, zoals huur en hypotheek en daaruit voortvloeiende vaste lasten, zoals energiekosten, verzekeringen en gemeentelijke heffingen; en
- gebruik van duurzame goederen die niet gelieerd zijn aan de woning, zoals auto of caravan; of
- de betaling van de kosten van de huishouding, zoals voeding, boodschappen, vervoer en vakantie; of
- de betaling van overige uit het huishouden voortvloeiende kosten, zoals verzekeringen en leningen.

Ter zake van de vraag of sprake is van zorg die niet tot uitdrukking komt in financiële verstrengeling:

- verzorging van de huishouding, zoals schoonmaak, bewassing, koken;
- persoonlijke verzorging bij ziekte of gebrek.

Indien ten aanzien van één of meer van de hierboven omschreven elementen zorg aanwezig is, zonder dat sprake is van een louter marginale of incidentele wederzijdse betrokkenheid, gaat de SVB ervan uit dat de betrokkenen aan het zorgcriterium voldoen. Dit is slechts anders indien sprake is van een commerciële relatie (zie SB1237).

Jurisprudentie

HR 22 februari 1985, NJ 1986, 82

HR 27 september 1991, JABW 1991/265

CRvB 31 maart 1993, RSV 1993/267

CRvB 15 juli 1993, PS 1994/437

CRvB 28 november 1994, PS 1995/67

CRvB 11 juli 1995, JABW 1995/357

CRvB 6 januari 1998, «USZ» 1998/56

SB1006 | Onweerlegbaar rechtsvermoeden

De AOW en de Anw geven een limitatieve opsomming van situaties waarin in ieder geval een gezamenlijke huishouding aanwezig geacht wordt. Dit is het geval indien de betrokkenen hun hoofdverblijf hebben in dezelfde woning en:

- zij met elkaar gehuwd zijn geweest of eerder voor de toepassing van de betreffende wet daarmee gelijk zijn gesteld, of
- uit hun relatie een kind is geboren of de man een kind van de vrouw heeft erkend, of
- zij zich wederzijds verplicht hebben tot een bijdrage aan de huishouding krachtens een geldend samenlevingscontract; of
- zij op grond van een registratie worden aangemerkt als een gezamenlijke huishouding die naar aard en strekking overeenkomt met de gezamenlijke huishouding als bedoeld in de AOW of de Anw (bijvoorbeeld de registratie als duurzame gezamenlijke huishouding op grond van de belastingwetgeving of de registratie als gezamenlijke huishouding op grond van de Wet werk en bijstand). Met betrekking tot dit laatste criterium zijn nadere regels gesteld in het Besluit aanwijzing registraties gezamenlijke huishouding 1998.

Indien zich een van deze situaties voordoet, is sprake van een onweerlegbaar rechtsvermoeden van het bestaan van een gezamenlijke huishouding. Degene die voldoet aan het huisvestingscriterium én aan een van de overige genoemde criteria wordt geacht een gezamenlijke huishouding te voeren zonder dat nader onderzocht hoeft te worden of wordt voldaan aan het zorgcriterium. Tegenbewijs is niet mogelijk. Betrokkene heeft alleen de gelegenheid aan te tonen dat een registratie op een administratieve vergissing berust. De gezamenlijke huishouding kan wel ten volle worden betwist, indien de SVB rekening heeft gehouden met een registratie waartegen voor de betrokkene geen rechtsmiddel open heeft gestaan (zie CRvB 7 november 2006). In de rechtspraak is bepaald dat de in de wet genoemde criteria restrictief moeten worden uitgelegd, omdat de daarin genoemde situaties als onweerlegbaar rechtsvermoeden gelden (Pres. Rb. 's-Hertogenbosch 19 december 1996 en Pres. Rb. Amsterdam 13 juni 1997).

Met betrekking tot de vraag of zich een van de in de wet genoemde situaties voordoet en met betrekking tot de reikwijdte van het onweerlegbaar rechtsvermoeden geldt het volgende.

Een persoon wordt op grond van de tekst van de AOW dan wel de Anw geacht eerder gehuwd te zijn geweest of daarmee te zijn gelijkgesteld indien hij met dezelfde persoon gehuwd of als partner geregistreerd is geweest of indien door de SVB eerder voor de toepassing van de AOW dan wel de Anw is vastgesteld dat sprake was van een gezamenlijke huishouding met dezelfde persoon.

Op basis van jurisprudentie van de CRvB is de toepassing van een onweerlegbaar rechtsvermoeden in de tijd beperkt. Als uit een relatie een kind is geboren of de man een kind van de vrouw heeft erkend, dan wordt het onweerlegbaar rechtsvermoeden toegepast tot het moment waarop het kind de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt (CRvB 24 april 2008). Daarnaast wordt op een eerder huwelijk of een eerdere registratie in het kader van de AOW dan wel Anw slechts acht geslagen als de echtscheiding respectievelijk de registratie heeft plaatsgevonden binnen twee jaar voorafgaande aan het moment waarop wordt besloten over het recht op AOW of Anw (CRvB 29 november 2005 respectievelijk CRvB 2 mei 2000). Indien evenwel uit het ontbonden huwelijk of de verbroken gezamenlijke huishouding een kind is geboren of een kind van de vrouw door de man is erkend, is er alsnog sprake van een situatie waarin een gezamenlijke huishouding aanwezig wordt geacht, tenzij het kind 18 jaar of ouder is (CRvB 21 maart 2006 en CRvB 24 april 2008).

Als samenlevingscontract beschouwt de SVB een notarieel samenlevingscontract, waarin de verplichting is opgenomen financieel of anderszins bij te dragen in de gezamenlijke huishouding.

Als registratie geldt een registratie in de zin van het Besluit aanwijzing registraties gezamenlijke huishouding 1998. De SVB houdt voor de toepassing van deze bepaling geen rekening met registraties die door betrokkene betwist worden. Dit is het geval, indien betrokkene bezwaar heeft aangetekend tegen een beschikking waarin is bepaald dat hij een gezamenlijke huishouding voert en deze beschikking nog niet rechtens onaantastbaar is geworden en indien betrokkene een verzoek tot verbetering of wijziging van een registratie heeft gedaan bij de registratiehouder of een verzoek heeft ingediend bij de rechtbank tot aanpassing van de registratie.

De Remigratiewet noemt geen situaties die een onweerlegbaar rechtsvermoeden van een gezamenlijke huishouding opleveren. Indien echter sprake is van een situatie die in het kader van de AOW en Anw een onweerlegbaar rechtsvermoeden oplevert, dan gaat de SVB er voor de toepassing van de Remigratiewet van uit dat een gezamenlijke huishouding bestaat.

Het bestaan van een onweerlegbaar rechtsvermoeden kan er niet toe leiden dat twee personen als gehuwd worden aangemerkt indien zij deel uitmaken van een meerpersoonshuishouding.

Jurisprudentie

Pres. Rb. 's-Hertogenbosch 19 december 1996, JABW 1997/37

Pres. Rb. Amsterdam 13 juni 1997, JABW 1997/139

CRvB 2 mei 2000, JABW 2000/104

CRvB 29 november 2005, RSV 2006/56, LJN AU7657

CRvB 21 maart 2006, LJN AV7771

CRvB 7 november 2006, LJN AZ2970

CRvB 24 april 2008, LJN, BD0478

SB1007 | **Meerpersoonshuishouding**

De gelijkstelling van personen die een gezamenlijke huishouding voeren met gehuwden vindt alleen plaats voor zover de gezamenlijke huishouding wordt gevoerd door twee meerderjarige personen. Voeren meer dan twee meerderjarige personen een gezamenlijke huishouding, dan is er sprake van een meerpersoonshuishouding en worden de betrokkenen niet aangemerkt als gehuwd.

De SVB acht een meerpersoonshuishouding in plaats van een gezamenlijke huishouding aanwezig als – ongeacht de verdere aard van de relatie – een meerderjarige ongehuwde persoon ten opzichte van twee andere meerderjarige personen voldoet aan de voorwaarden voor het voeren van een gezamenlijke huishouding. Op minderjarige personen wordt bij deze beoordeling geen acht geslagen.

Voor de inwerkingtreding van de SVB Beleidsregels 2003 hanteerde de SVB afwijkend beleid wanneer een ouder en een meerderjarig kind het huishouden deelden met een derde persoon. In die situatie gaf het bestaan van bloedverwantschap in de eerste graad tussen de ouder en het kind aanleiding uitsluitend de relatie tussen de ouder en de derde persoon te beoordelen, zodat nimmer tot een meerpersoonshuishouding kon worden geconcludeerd. Op personen die met toepassing van deze oude regel recht op uitkering hebben verkregen krijgt het beleid dat geldt met ingang van de inwerkingtreding van de SVB Beleidsregels 2003 eerst toepassing indien:

- de belanghebbende een daartoe strekkend verzoek indient. De uitkering of het pensioen wordt dan herzien met toepassing van de beleidsregels vervat in Deel I, Terugkomen van een rechtens onaantastbaar besluit ten voordele van de belanghebbende, SB1076, tot uiterlijk de datum van inwerkingtreding van de SVB Beleidsregels 2003 (1 mei 2003), of
- de toepassing van het nieuwe beleid bij een wijziging van de omstandigheden op een datum gelegen na inwerkingtreding van de SVB Beleidsregels 2003 leidt tot een zelfde of een hogere vaststelling van het recht op uitkering.

SB1008 | **Bijzondere situatie: (tijdelijk) verblijf elders**

Hoewel slechts sprake is van een gezamenlijke huishouding als voldaan wordt aan het criterium van het hebben van hoofdverblijf in dezelfde woning, is in de rechtspraak bepaald (zie bijvoorbeeld CRvB 8 oktober 1992) dat er niet aanstonds een einde komt aan de gezamenlijke huishouding, wanneer één van de partners elders verblijft en dat verblijf kennelijk tijdelijk van aard is. Zulke tijdelijke onderbrekingen zijn bijvoorbeeld een ziekenhuisopname, vakantie en tijdelijke opname in een verpleeghuis.

Mede op grond van deze jurisprudentie heeft de SVB het volgende beleid ontwikkeld.

Als tijdelijke onderbreking geldt een periode van maximaal zes maanden. Bij langer durende of kennelijk definitieve opname in een verpleeghuis van één van de partners wordt de gezamenlijke huishouding niet zonder meer als beëindigd beschouwd. Indien de partners een notarieel samenlevingscontract hebben afgesloten, dan wel uit de relatie een kind is geboren, dan wel het eigen kind van één der partners door de ander is erkend, blijft de gezamenlijke huishouding ongeacht de duur van de opname intact. Dit is anders indien de feitelijke situatie zodanig is dat er geen financiële verstrengeling noch zorg meer is, dan wel de wil tot samenleving niet meer aanwezig is. Aldus wordt in

situaties waarin nog een vorm van zorg of wederzijdse verstrengeling bestaat aansluiting gezocht bij de criteria bij het voldoen waaraan wettig gehuwden van wie er één in een verpleeghuis is opgenomen, worden aangemerkt als duurzaam gescheiden levenden (zie Deel I, Duurzaam gescheiden leven, SB1002). Op deze wijze wordt zoveel mogelijk vorm gegeven aan het beginsel van gelijke behandeling van gehuwden en ongehuwd samenwonenden.

Jurisprudentie

CRvB 8 oktober 1992, RSV 1993/114

SB1236 | Bijzondere situatie: uitstelperiode bij de beoordeling

Het is mogelijk dat een onderzoek naar de leefsituatie aanleiding geeft tot het vermoeden dat sprake is van een gezamenlijke huishouding maar dat niet duidelijk is of de feiten en omstandigheden die tot dit vermoeden aanleiding geven bestendig zijn of een incidenteel karakter dragen. Bijvoorbeeld, twee personen die een eigen woning hebben, verblijven op het moment van beoordeling bij elkaar in verband met een ziekte. In dergelijke situaties kan de SVB het definitieve moment van beoordeling uitstellen naar een later gelegen datum. Voor het uitstel wordt standaard een periode van zes maanden gehanteerd, te rekenen vanaf het moment dat de SVB aan de betrokkenen het vermoeden van het bestaan van een gezamenlijke huishouding schriftelijk kenbaar heeft gemaakt. De SVB hanteert de periode van zes maanden naar analogie met de herlevingsperiode van de Anw (artikel 14, lid 4 en artikel 16, lid 3 Anw).

SB1237 | Bijzondere situatie: commerciële relatie

Van een commerciële relatie is sprake indien twee personen zowel ten aanzien van hun huisvesting als ten aanzien van onderlinge zorg hun relatie op zakelijke wijze hebben vormgegeven. Het hebben van een commerciële relatie is uitsluitend relevant als er elementen van wederzijdse zorg aanwezig zijn. Zijn dergelijke elementen niet aanwezig, dan kan reeds uit dien hoofde niet tot een gezamenlijke huishouding worden geconcludeerd.

Van een commerciële relatie is sprake indien zowel ten aanzien van de huisvesting als ten aanzien van de zorg geen financiële verstrengeling optreedt, aangezien aan het gebruik van de woonruimte en het voeren van de huishouding een zakelijke relatie ten grondslag ligt, in die zin dat voor de te leveren prestaties een prijs is bedongen en wordt betaald. De prijs moet in verhouding staan tot de geleverde prestaties en datgene wat in het commerciële verkeer gebruikelijk is. Dit laatste veronderstelt tevens de periodieke aanpassing van de prijs.

Een commerciële relatie dient door de betrokkene aan de hand van schriftelijke bewijsstukken te worden aangetoond. In ieder geval zijn vereist:

- een schriftelijke overeenkomst waarin de prestaties over en weer zijn omschreven; en
- betalingsbewijzen in de vorm van bank- of giroafschriften.

Ten aanzien van de schriftelijke overeenkomst gelden de volgende voorwaarden:

- de overeenkomst moet zijn ondertekend en gedateerd;
- de periode waarover de overeenkomst van toepassing is moet zijn genoemd; en

- de te leveren prestaties en de daarvoor bedongen prijs dienen te zijn vastgelegd, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de prijs voor huisvesting en overige diensten.

Ten slotte stelt de SVB als voorwaarde dat opgave van de inkomsten uit hoofde van de commerciële overeenkomst wordt gedaan aan de fiscus voor zover dit is vereist op grond van de belastingwetgeving.

Jurisprudentie

HR 27 september 1991, JABW 1991/265

CRvB 26 augustus 1993, RSV 1994/91

CRvB 4 juni 1996, JABW 1996/171

SB1238 | Bijzondere situatie: hulpbehoevendheid

Artikel 1, onderdeel j, artikel 15 lid 1, onder d en artikel 16, lid 1, onder b Anw en artikel 17, lid 2 AOW

Anw:

In beginsel ontstaat geen recht op nabestaandenuitkering en eindigt een bestaand recht op nabestaandenuitkering, als de nabestaande een gezamenlijke huishouding voert of gaat voeren. Op dit uitgangspunt geldt een uitzondering voor het voeren van een gezamenlijke huishouding ten behoeve van de verzorging van een hulpbehoevende (zorgrelatie).

Onder een gezamenlijke huishouding ten behoeve van de verzorging van een hulpbehoevende wordt verstaan:

de nabestaande die een gezamenlijke huishouding voert met een hulpbehoevende en de nabestaande of de overleden verzekerde een huishouding is gaan voeren met het doel de hulpbehoevende te gaan verzorgen; of

de nabestaande die hulpbehoevende is en een gezamenlijke huishouding voert met een ander en een huishouding is gaan voeren om door die ander te worden verzorgd.

Hulpbehoevende is de persoon die vanwege ziekte of een of meer stoornissen van lichamelijke, verstandelijke of geestelijke aard blijvend niet in staat is een eigen huishouding te voeren omdat hij dagelijks is aangewezen op intensieve zorg van anderen (artikel 1, onderdeel j Anw). De SVB heeft voor de toepassing van het begrip hulpbehoevende, mede op basis van de parlementaire geschiedenis, het volgende beleid vastgesteld.

Als hulpbehoevende wordt aangemerkt:

- de persoon van wie reeds is vastgesteld dat hij vanwege ziekte of een stoornis van lichamelijke, verstandelijke of geestelijke aard in aanmerking komt voor duurzame opname in een AWBZ-inrichting;
- de persoon die vanwege ziekte of een stoornis van lichamelijke, verstandelijke of geestelijke aard duurzaam is aangewezen op dagelijkse hulp bij alle of de meeste algemene dagelijkse levensverrichtingen, of op constant toezicht teneinde mogelijk gevaar voor zichzelf of voor anderen te voorkomen.

De SVB neemt aan dat van duurzaamheid in de hierbovenbedoelde zin sprake is bij een medisch stabiele of verslechterende situatie of bij een situatie waarin op lange termijn een geringe kans op herstel bestaat. De SVB zoekt hiervoor aansluiting bij het duurzaamheidscriterium van artikel 4, tweede en derde lid WIA.

Er moet een causaal verband zijn tussen het gaan voeren van de gezamenlijke huishouding en de hulpbehoevendheid. Dit betekent dat betrokkenen de gezamenlijke huishouding moeten zijn gaan voeren juist vanwege de hulpbehoevendheid van een van beiden.

De SVB stelt zich op het standpunt dat indien bij aanvang van de gezamenlijke huishouding aan het hulpbehoevendheidscriterium werd voldaan, het causaal verband aanwezig wordt geacht. Betrokkene dient aannemelijk te maken dat ten tijde van de aanvang van de gezamenlijke huishouding aan het hulpbehoevendheidscriterium werd voldaan. Aan de hand van het medisch dossier van de hulpbehoevende zal moeten kunnen worden vastgesteld dat de vereiste causaliteit redelijkerwijs aanwezig moet zijn geweest.

Ingeval een gezamenlijke huishouding wordt gevoerd ten behoeve van de verzorging van een hulpbehoevende bestaat recht op een inkomensafhankelijke nabestaandenuitkering van 50% van het netto minimumloon. Voor personen die onder het overgangsrecht Anw vallen, geldt dat van deze uitkering een bedrag gelijk aan 30% van het bruto minimumloon vrijgesteld is van vermindering wegens inkomen. Bij een verzoek om toepassing van de regeling inzake de zorgrelatie zal daarom slechts een beoordeling van de hulpbehoevendheid plaatsvinden, wanneer de inkomenspositie van de uitkeringsgerechtigde van dien aard is (geworden) dat de uitkering of de verhoging (ten dele) tot uitkering zou kunnen komen.

AOW:

In beginsel bestaat recht op een gehuwdenpensioen als een pensioengerechtigde een gezamenlijke huishouding voert of gaat voeren. Op dit uitgangspunt geldt een uitzondering als twee pensioengerechtigden een gezamenlijke huishouding gaan voeren omdat één van hen hulpbehoevend is. Er vindt op grond van artikel 17, tweede lid, van de AOW geen herziening van het ongehuwdenpensioen naar een gehuwdenpensioen plaats indien:

- sprake is van zorg voor een pensioengerechtigde die hulpbehoevend is;
- door deze zorg een gezamenlijke huishouding ontstaat van twee pensioengerechtigden; en
- de pensioengerechtigde en de hulpbehoevende pensioengerechtigde ieder beschikken over een woning en daarvoor de financiële lasten dragen.

De hulpbehoevendheidsregeling in de AOW is uitsluitend van toepassing op pensioengerechtigden. Uit de wetsgeschiedenis van artikel 17, tweede lid, AOW blijkt dat het hierbij gaat om personen van 65 jaar en ouder. De regeling vindt dus geen toepassing indien één van de partners de leeftijd van 65 jaar nog niet heeft bereikt. De SVB gaat ervan uit dat de regeling niet alleen van toepassing is als beide personen recht hebben op een AOW-pensioen, maar ook als beide personen de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt en slechts één van beiden recht heeft op een AOW-pensioen.

Voor de vraag wie hulpbehoevend is in de zin van de AOW wordt verwezen naar artikel 1, onderdeel j, van de Anw. Het op dit artikelonderdeel gebaseerde beleid is derhalve ook van toepassing in het kader van de AOW.

Voor de AOW is evenals voor de Anw een causaal verband vereist tussen het gaan voeren van de gezamenlijke huishouding en de hulpbehoevendheid. Dit betekent dat betrokkenen de gezamenlijke huishouding moeten zijn gaan voeren juist vanwege de hulpbehoevendheid van een van beiden. Het beleid dat ten aanzien van het causaal verband is geformuleerd voor de Anw is van overeenkomstige toepassing op de AOW.

Voor de AOW is tevens vereist dat de pensioengerechtigden ieder beschikken over een eigen woning en daarvoor de financiële lasten dragen. De SVB neemt aan dat aan deze voorwaarde niet wordt voldaan als een pensioengerechtigde zijn woning heeft verhuurd aan een derde. Aan de voorwaarde wordt wel voldaan als de pensioengerechtigde slechts een deel van zijn woning heeft verhuurd en het niet-verhuurde deel voor bewoning door hem beschikbaar blijft.

SB1239 | Anw: opening dan wel herleving van het recht op uitkering na beëindiging van een gezamenlijke huishouding

artikel 14 lid 4 en artikel 16, lid 3 Anw

Omdat het voeren van een gezamenlijke huishouding in de Anw, anders dan in de AOW en andere socialezekerheidswetten, tot gevolg heeft dat geen recht op nabestaandenuitkering ontstaat of een bestaand recht definitief eindigt dan wel wordt verminderd, zijn in artikel 14, vierde lid en artikel 16, derde lid Anw een openings- en een herlevingsbepaling opgenomen. Deze houden in dat degene die een gezamenlijke huishouding voert, gedurende zes maanden na het overlijden van de verzekerde respectievelijk na de intrekking van de nabestaandenuitkering de tijd krijgt om deze gezamenlijke huishouding te beëindigen. Indien de termijn van zes maanden leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard, dan is de SVB bevoegd een langere termijn vast te stellen (artikel 14, lid 5 en artikel 16, lid 4 Anw).

Na beëindiging van de gezamenlijke huishouding ontstaat het recht op nabestaandenuitkering alsnog, of herleeft het recht op nabestaandenuitkering met ingang van de eerste dag van de maand waarin de gezamenlijke huishouding is beëindigd. Uit jurisprudentie van de CRvB en de Hoge Raad volgt dat de gezamenlijke huishouding alleen kan worden beëindigd doordat een van de partners een andere woning betreft. Als men de relatie een andere, commerciële, vorm geeft dan staat het in Deel I, Onweerlegbaar rechtsvermoeden, SB1006 beschreven onweerlegbaar rechtsvermoeden eraan in de weg dat de gezamenlijke huishouding als beëindigd wordt beschouwd (CRvB 29 januari 2002 en HR 20 februari 2004). Dit betekent dat, indien de SVB een gezamenlijke huishouding heeft vastgesteld, betrokkenen deze gezamenlijke huishouding uitsluitend kunnen beëindigen door zich apart te huisvesten.

De SVB interpreteert de herlevingsbepaling vervat in artikel 16, derde lid Anw in samenhang met het overgangsrecht Anw (artikel 67, lid 1, aanhef) zo, dat artikel 16, derde lid niet van toepassing is als de gezamenlijke huishouding eindigt door het overlijden van de echtgenoot. De nabestaande die voor de aanvang van de gezamenlijke huishouding recht op uitkering ontleent aan het overgangsrecht Anw kan indien een nieuwe echtgenoot overlijdt binnen zes maanden nadat de gezamenlijke huishouding een aanvang heeft genomen, geen recht verkrijgen op herleving van een

nabestaandenuitkering verstrekt uit hoofde van het overgangsrecht. Deze nabestaande kan daarentegen in beginsel een nieuw recht op uitkering ontleen aan de Anw. Deze beleidsregel is bevestigd in jurisprudentie van de CRvB (CRvB 25 april 2003 en CRvB 13 juni 2003).

Indien de uitkering met toepassing van artikel 16 met terugwerkende kracht wordt ingetrokken omdat een gezamenlijke huishouding is vastgesteld, vangt de termijn van een half jaar aan met ingang van de dag na bekendmaking van de primaire beschikking betreffende het voeren van een gezamenlijke huishouding.

Betrokkene dient zich zo spoedig mogelijk na verbreking van de gezamenlijke huishouding en in beginsel vóór het verstrijken van de zesmaandetermijn bij de SVB te melden met het verzoek tot – eventueel hernieuwde – toekenning van een uitkering. De SVB onderzoekt dan of de gezamenlijke huishouding feitelijk is verbroken.

Indien het verzoek wordt ingediend nadat de termijn van zes maanden is verlopen, is het voor de SVB moeilijker om uit directe observatie vast te stellen of de gezamenlijke huishouding tijdig is verbroken. De SVB stelt daarom in die situatie zwaardere eisen aan het door belanghebbende te leveren bewijs betreffende het moment waarop de gezamenlijke huishouding is verbroken. Naarmate meer tijd is verstreken, stelt de SVB zwaardere eisen aan het te leveren bewijs. De SVB is bevoegd af te wijken van de termijn van zes maanden indien toepassing van die termijn leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard. Van deze bevoegdheid maakt de SVB alleen gebruik indien de individuele omstandigheden van het geval daartoe aanleiding geven. Uit de toelichting van de wetgever op de onderhavige bepalingen blijkt dat bijvoorbeeld kan worden gedacht aan de situatie waarin een van beide partners nieuwe woonruimte heeft gevonden, maar deze pas na de periode van zes maanden kan betrekken.

SB1240 | **AOW en Anw: Overgangsrecht t.a.v. de gezamenlijke huishouding**

De gelijkstelling van het voeren van een gezamenlijke huishouding met het gehuwd zijn, is in de AOW ingevoerd op 1 januari 1987. Voor AOW-gerechtigden die vóór 1 januari 1987 recht hadden op het ongehuwdenpensioen is een overgangsbepaling vastgesteld. Deze luidt dat AOW-gerechtigden die een gezamenlijke huishouding voeren hun ongehuwdenpensioen behouden als de nieuwe wetgeving voor hen nadeliger is dan de oude wetgeving, én zij vóór 1 januari 1987 al een gezamenlijke huishouding voerden. De AOW-gerechtigde kan verzoeken om toepassing van de nieuwe wetgeving indien die voor hem voordeliger is. De overgangsmaatregel geldt zolang de AOW-gerechtigde een gezamenlijke huishouding blijft voeren met degene met wie hij dit vóór 1 januari 1987 al deed.

De SVB interpreteert het overgangsrecht zodanig dat, indien de AOW-gerechtigde met deze persoon trouwt of een gezamenlijke huishouding gaat voeren met een ander persoon, de nieuwe wetgeving van toepassing wordt.

De SVB hanteert dezelfde interpretatie ten aanzien van het overgangsrecht Anw. Indien degene die een gezamenlijke huishouding voert en op grond van het overgangsrecht Anw recht op nabestaandenuitkering behoudt, trouwt of een gezamenlijke huishouding gaat voeren met een andere persoon, wordt het recht op nabestaandenuitkering beëindigd.

Als degenen die een gezamenlijke huishouding vormen elkaars bloedverwanten in de eerste graad zijn, vindt er geen gelijkstelling met gehuwden plaats. Tot bloedverwanten

in de eerste graad behoren ouders en kinderen tot wie de pensioengerechtigde in een familierechtelijke betrekking staat.

Tot 1 januari 1996 werden in de AOW ook personen die een gezamenlijke huishouding voerden met bloedverwanten in de tweede graad (grootouders, kleinkinderen, broers of zusters) niet met gehuwden gelijkgesteld. Ten aanzien van bloedverwanten in de tweede graad die op 31 december 1995 een gezamenlijke huishouding voerden en op die datum recht hadden op ouderdomspensioen, is een overgangsmaatregel getroffen; de betreffende groep pensioengerechtigden behoudt recht op een ongehuwdenpensioen. De overgangsmaatregel kent niet de mogelijkheid op verzoek van betrokkene ervan af te wijken. De wijze van toepassing van dit overgangsrecht vloeit rechtstreeks voort uit de wet.

Jurisprudentie

CRvB 28 september 1989, RN 1990, 75

CRvB 10 juli 1991, RSV 1992/76

CRvB 26 november 1991, RSV 1992/144

HR 20 maart 1992, JABW 1992/114

CRvB 22 augustus 1995, RSV 1996/86, AB 1996, 5

CRvB 29 januari 2002, RSV 2002/118

CRvB 25 april 2003, RSV 2003/200, LJN AF9332

CRvB 13 juni 2003, RSV 2003/275, LJN AH8611

HR 20 februari 2004, RSV 2004/127, LJN AO4210

Begrippen met betrekking tot kinderen

SB1009 | Eigen kinderen / adoptie / erkenning

artikel 9, lid 1, onder c AOW, artikel 5, lid 1 Anw, artikel 7, lid 1 AKW en artikel 1, lid 1, onder h en lid 3 Remigratiewet

Onder eigen kinderen verstaat de SVB de kinderen van de vrouw die op grond van artikel 1:198 BW (betreffende moederschap) als hun moeder wordt aangemerkt, alsmede de kinderen van de man die op grond van artikel 1:199 BW (inzake vaderschap) als hun vader wordt aangemerkt. Op grond van een uitspraak van de CRvB van 15 april 2005 merkt de SVB tevens als eigen kind aan, het kind van de man die op grond van artikel 1:394 BW (betreffende de onderhoudsplicht van de verwekker) verplicht is bij te dragen aan de kosten van de verzorging en opvoeding van het kind, mits dit kind niet reeds op grond van artikel 1:199 BW als eigen kind van een andere man wordt aangemerkt.

In situaties waarin buitenlands recht van toepassing is, volgt uit de uitspraak van de CRvB van 15 april 2005 dat de vraag of sprake is van een eigen kind moet worden beantwoord aan de hand van het nationale recht dat op grond van internationaal privaatrecht van toepassing is. Daarnaast wordt in die situaties door de SVB als eigen kind van een man aangemerkt, het kind dat door die man is verwekt en dat niet reeds een andere man als juridische vader heeft.

Jurisprudentie

CRvB 15 april 2005, RSV 2005/224 LJN AT4754.

SB1010 | Pleegkinderen / pleegouderlijke zorg

artikel 9, lid 1, onder c AOW, artikel 1, onder e en f, artikel 5, leden 1 en 4 Anw, artikel 7, leden 1, 3 en 10 en artikel 8 AKW, artikel 1 Regeling gelijkstelling pleegkinderen, artikel 1, lid 1, onder h en lid 3 Remigratiewet

Met betrekking tot het begrip pleegkind in de AKW, AOW, Anw en de Remigratiewet heeft de SVB in de loop der tijd een door de jurisprudentie ondersteund beleid ontwikkeld. Hoewel de invulling van het pleegouderschap vooral in de AKW tot ontwikkeling is gekomen, gelden de uitkomsten van die ontwikkeling in beginsel evenzeer voor de AOW en de Remigratiewet.

Ten aanzien van de Anw is de gelijke toepassing van de begrippen met betrekking tot kinderen in de AKW zelfs wettelijk geregeld. In een uitspraak van de rechtbank Utrecht van 22 juni 2006 is bevestigd dat daarbij eveneens aansluiting moet worden gezocht bij de Regeling gelijkstelling pleegkinderen. In zijn algemeenheid geldt dat, wil men kunnen spreken van een pleegkind, er dient te zijn voldaan aan de eis van opvoeding én onderhoud van het betrokken kind in een nauwe, exclusieve relatie tussen het kind en de verzekerde of pensioengerechtigde. Voor pleegkinderen is in de AKW geen onderhoudseis geformuleerd. Indien een pleegkind geheel wordt onderhouden, is er volgens de uitspraak van de CRvB van 19 januari 1993 geen plaats voor een onderhoudseis uitgedrukt in een minimumbedrag per week en wordt het kind geacht als eigen kind te worden onderhouden.

Onder opvoeden wordt door de SVB verstaan het bijdragen tot de verstandelijke ontwikkeling en de zedelijke, geestelijke en sociale vorming van het kind. Dit laatste veronderstelt een frequent aanwezig zijn van de verzekerde in de nabijheid van het kind. Indien de verzekerde en het betrokken kind op grote afstand van elkaar wonen, zal er blijkens de uitspraken van de CRvB van 4 maart 1987 en 4 november 1994 geen sprake kunnen zijn van een pleegkindsituatie.

Met opvoeding in een nauwe en exclusieve relatie wordt bedoeld dat het uitsluitend de pleegouders zijn die alle belangrijke beslissingen nemen die de vorming van het kind betreffen. Hierbij moet onder meer worden gedacht aan religie en schoolkeuze. Uit de jurisprudentie van de CRvB (onder meer de uitspraak van 30 januari 1991) blijkt immers dat aan de opvoedingseis wordt voldaan, indien een verzekerde zich wat de opvoeding betreft, op een zodanige wijze gedraagt, dat hij de plaats van de ouders inneemt en indien er wat de opvoeding betreft tussen hem en het betrokken kind een verhouding bestaat als die tussen ouders en eigen kind. De pleegouders moeten derhalve geacht worden geheel in de plaats van de ouders te zijn getreden. Indien een nog levende ouder van het kind bevoegd én in staat blijft belangrijke beslissingen te nemen, dan zal in beginsel geen pleegouderschap kunnen worden aangenomen. Dit is veelvuldig uitgemaakt in de jurisprudentie (zie onder meer de uitspraak van de CRvB 14 februari 1990). De verzekerde (verzorger van het kind) kan in een dergelijke situatie wel toezicht over het kind uitoefenen en belangrijke verantwoordelijkheid dragen, maar dit gebeurt dan niet exclusief. Zolang nog een ouder, die niet uit het ouderlijk gezag is ontzet, in leven is, wordt deze geacht nog beslissingen te nemen aangaande de opvoeding van het kind. Indien echter de mogelijkheid tot uitoefening van het ouderlijk gezag en gebruikmaking van de ouderlijke bevoegdheden nog louter theoretisch is, staat dit er niet aan in de weg dat een ander op het punt van de opvoeding van het kind de plaats inneemt van de natuurlijke ouder(s) (zie onder meer CRvB 29 juli 1998). Met ingang van 1 april 2001 hanteert de SVB het beleid dat de beoordeling van de exclusiviteit van de opvoeding en verzorging door de pretense pleegouder nog slechts wordt getoetst aan

de feitelijke situatie. Het antwoord op de vraag of er voor de eventueel nog bestaande eigen ouder(s) van het kind al of niet een nog slechts theoretische mogelijkheid is om zich met de opvoeding en verzorging van het kind bezig te houden is daarbij verder niet meer van belang. Het is aan degene die zich als pleegouder presenteert om aannemelijk te maken dat de banden tussen de natuurlijke ouder en het betrokken kind (vrijwel) geheel zijn verbroken en dat aldus de mogelijkheid is ontstaan om de opengevallen plaats van de ouder(s) in te nemen.

Blijkens de vaste jurisprudentie van de CRvB geldt het bovenstaande evenzeer indien de gezinsvoogdij-instelling door de kinderrechter tot gezinsvoogd is benoemd (zie onder meer de uitspraak van de CRvB 3 mei 1995). Aangezien de wettelijke verantwoordelijkheid bij de Raad voor de Kinderbescherming of bij een andere met de voogdij belaste instelling berust, zal degene aan wie de opvoeding en verzorging van het kind is toevertrouwd het betreffende kind in beginsel niet opvoeden als eigen kind.

Indien de verzekerde krachtens een uitspraak van een Nederlandse rechter is belast met de (tijdelijke) voogdij over het betrokken kind en het kind tot diens huishouden behoort, dan wordt aangenomen dat in beginsel aan de vereisten van opvoeding en exclusiviteit is voldaan. Van dit principe wordt slechts in uitzonderlijke situaties afgeweken, bijvoorbeeld indien sprake is van voogdij over een broer of zuster, waarbij er een zeer klein leeftijdsverschil is en de ouders zich daadwerkelijk met de opvoeding bemoeien dan wel daarin bijdragen (zie bijvoorbeeld CRvB 30 januari 1991).

In een situatie wordt voor het aannemen van pleegouderschap niet de eis van exclusiviteit gesteld. Dit betreft de situatie waarin een persoon die niet de eigen ouder is met toepassing van artikel 1:253t BW mede met het ouderlijk gezag over het betrokken kind is belast. Indien het kind tot het huishouden van die persoon behoort en door die persoon wordt verzorgd en opgevoed zal het kind als pleegkind worden aangemerkt, ongeacht de mate waarin de eigen ouder zich nog met de opvoeding en verzorging van het kind bezighoudt.

Ten aanzien van het recht op kinderbijslag doet zich een bijzonder feitencomplex voor bij adoptie van een kind uit het buitenland. De toekomstige ouder verneemt op een gegeven moment de personalia van het kind dat hij toegewezen krijgt. Vanaf dat moment wordt hij geacht een band met het kind te hebben en kan volgens het door de SVB gehanteerde beleid onder voorwaarden recht op kinderbijslag voor het kind als pleegkind bestaan. Dit is mede afhankelijk van de tijdsduur tussen het moment van de toewijzing of het vernemen van de personalia en het moment waarop het kind tot het huishouden van de verzekerde gaat behoren. Duurt deze periode korter dan zes maanden, dan kan het kind, mits aan de onderhoudseis wordt voldaan, voor die tijd zonder nadere eisen als pleegkind worden aangemerkt. Duurt deze periode langer dan zes maanden, dan kan het te adopteren kind voor de periode die voorafgaat aan de laatste zes maanden voordat het kind tot het huishouden van de adoptiefouders is gaan behoren toch als pleegkind worden aangemerkt indien in die periode:

- de onderhoudsbijdrage werd betaald; én
- het adoptieproces reeds in een onomkeerbaar stadium verkeerde, dat wil zeggen dat het kind reeds was toegewezen en geaccepteerd; én
- de adoptiefouders contact hadden met het kind; én
- de adoptiefouders invloed konden uitoefenen op de verblijfplaats en/of de opleiding van het kind.

Als geen sprake is van opvoeding in een nauwe en exclusieve relatie, kan een kind met een pleegkind worden gelijkgesteld als wordt voldaan aan de vereisten gesteld in de Regeling gelijkstelling pleegkinderen, die met ingang van 1 januari 2003 in werking is getreden. Krachtens die regeling kan een kind met een pleegkind worden gelijkgesteld indien onder meer aan de voorwaarde wordt voldaan dat het kind door de verzekerde wordt onderhouden als ware het een eigen kind. De SVB voert ten aanzien van deze voorwaarde het beleid dat daaraan in ieder geval niet wordt voldaan als het kind door derden, bijvoorbeeld een voogdij-instelling, in belangrijke mate wordt onderhouden.

Jurisprudentie

CRvB 4 maart 1987, RSV 1987/206

CRvB 14 februari 1990, AB 1990, 410

CRvB 30 januari 1991, KBW 1989/91, n.g.

CRvB 19 januari 1993, RSV 1993/256

CRvB 10 september 1993, KBW 1992/74, n.g.

CRvB 26 mei 1994, RSV 1995/14

CRvB 4 november 1994, PS 1995/133

CRvB 18 november 1994, KBW 1993/89, n.g.

CRvB 3 mei 1995, KBW 1994/2, n.g.

CRvB 29 juli 1998, RSV 1998/288

Rb. Utrecht 22 juni 2006, SBR 04/2506, LJN AT8080

SB1011 | Aangehuwde kinderen

artikel 9, lid 1, onder c AOW, artikel 5, lid 1 Anw, artikel 7, lid 1 AKW

Onder aangehuwd kind van een verzekerde wordt in elk geval verstaan het eigen kind van de huwelijkspartner van de verzekerde dat door die huwelijkspartner in het huwelijk is ingebracht.

Daarnaast merkt de SVB in het kader van de AOW en Anw als aangehuwd kind van de verzekerde aan, het eigen kind van de partner van de verzekerde dat door die partner in een niet-huwelijkse relatie is ingebracht. Dit is het geval indien de verzekerde en diens partner als partner geregistreerd zijn in de zin van boek 1, titel 5a BW.

Omdat in de AOW en de Anw het voeren van een gezamenlijke huishouding gelijk wordt gesteld met gehuwd zijn, beschouwt de SVB voor de toepassing van AOW en Anw eveneens als aangehuwde kinderen de kinderen van de partner met wie een gezamenlijke huishouding wordt gevoerd. Wat betreft de Remigratiewet is deze regel expliciet geformuleerd in artikel 1, lid 1, onder h van die wet. Aangezien in de AKW de begrippen huwelijk, gehuwde of echtgenoot niet voorkomen, ontbreekt in de AKW een bepaling op grond waarvan een geregistreerd partnerschap of het voeren van een gezamenlijke huishouding gelijk worden gesteld met gehuwd zijn. Uit het oogpunt van een congruente wetstoepassing, beschouwt de SVB niettemin ook voor de toepassing van de AKW als aangehuwde kinderen de kinderen van de geregistreerde partner of de partner met wie een gezamenlijke huishouding als beschreven in Deel I, Een gezamenlijke huishouding voeren, SB1003 wordt gevoerd.

In geval van ontbinding van het huwelijk of beëindiging van het geregistreerd partnerschap of de gezamenlijke huishouding blijft een aangehuwd kind, ongeacht de reden van ontbinding of beëindiging, voor de toepassing van AOW, Anw en AKW de status van aangehuwd kind behouden.

Schoonzoons of schoondochters worden op grond van een uitspraak van de HR van 31 januari 1968 niet als aangehuwde kinderen aangemerkt.

Jurisprudentie

HR 31 januari 1968, RSV 1968/79

CRvB 17 februari 1999, RSV 1999/155, «USZ» 1999/125

SB1012 | Begrip kind in de AOW

artikel 9, lid 1, onder c AOW

De AOW kent een verhoogd ongehuwdenpensioen voor de ongehuwde pensioengerechtigde die een kind heeft jonger dan 18 jaar, dat niet als eigen kind, aangehuwd kind, of pleegkind tot het huishouden van een ander behoort en voor wie hij op grond van de AKW recht heeft op kinderbijslag (het zogenoemde één-ouderpensioen). Het begrip kind is in de AOW niet gedefinieerd. Voor de betekenis van dit begrip sluit de SVB aan bij het begrip kind in de AKW. Dit betekent dat de ongehuwde pensioengerechtigde die een eigen kind, een aangehuwd kind, of een pleegkind heeft dat jonger is dan 18 jaar en die overigens aan de voorwaarden van artikel 9, lid 1, onder c AOW voldoet, recht heeft op één-ouderpensioen.

SB1013 | Ouderloos

artikel 1, onder f, artikel 9, artikel 26, lid 1, artikel 27, lid 1, onder b, en artikel 28, lid 3 Anw

Artikel 26 Anw opent het recht op wezenuitkering voor het kind dat door het overlijden van een verzekerde ouder ouderloos is geworden. Onder ouderloos wordt in de rechtspraak verstaan de situatie dat niemand het juridisch ouderschap op grond van het Nederlands burgerlijk recht meer heeft over het kind. Hieruit leidt de SVB af dat door het overlijden van pleeg- of stiefouders een kind derhalve niet ouderloos kan worden in de zin van de Anw.

Jurisprudentie

CRvB 20 december 1983, RSV 1984/99

SB1014 | Tot het huishouden behoren

artikel 9, lid 1, onder c AOW, artikel 14, leden 1 en 3, artikel 22, leden 1 en 2 Anw, artikel 7, leden 1 en 3 AKW, artikel 4, lid 1 TOG 2000

Het begrip huishouden is in de AOW, Anw, AKW en TOG 2000 niet gedefinieerd. De SVB heeft op grond van de jurisprudentie de volgende beleidslijn ontwikkeld. Het begrip ziet op het bestaan van een gezinseenheid, waarbij zowel het element van gezamenlijk wonen als aspecten van sociale, economische en educatieve binding in onderlinge samenhang een rol kunnen spelen. Het begrip huishouden is niet beperkt tot de situatie waarin gehuwde personen of personen tussen wie een familierechtelijke relatie bestaat samenleven. Ook wanneer tussen personen geen huwelijkse of familierechtelijke relatie bestaat kunnen deze personen een huishouden vormen (zie onder andere de uitspraak van de CRvB van 6 december 1985).

Blijkens vaste jurisprudentie van de CRvB ziet het begrip huishouden op de feitelijke situatie van het samenwonen. Daarbij wordt als hoofdregel gehanteerd dat van één huishouden sprake kan zijn indien de te beoordelen persoon op dezelfde plaats woont als waar zijn overige gezinsleden wonen. Bij twijfel of hiervan sprake is wordt een persoon

geacht daar te wonen waar hij het merendeel van de voor de nachtrust bestemde tijd doorbrengt (ten minste vier nachten per week).

In uitzonderingsgevallen kan een persoon meer huishoudens hebben, bijvoorbeeld in het geval van meerdere huwelijken, maar dit zal ondubbelzinnig moeten blijken (zie onder meer de uitspraak van de CRvB van 15 juni 1988).

In de situatie dat een ouder bij een kind verblijft dat niet tot zijn huishouden behoort, neemt de SVB aan dat de ouder en het kind een huishouden vormen als de ouder al dan niet onafgebroken 46 dagen of meer in een kwartaal bij het kind verblijft. Dit huishouden wordt geacht aanwezig te zijn op de peildatum van het kwartaal waarin het verblijf bij het kind aanvangt. De SVB neemt eveneens aan dat ouder en kind een huishouden vormen als zij in twee opeenvolgende kwartalen gedurende een aaneengesloten periode van 46 dagen of meer bij elkaar verblijven. In dit geval wordt het huishouden niet in aanmerking genomen op de peildatum van het kwartaal waarin het verblijf bij het kind aanvangt, maar wordt daarmee rekening gehouden op de peildatum van het daaropvolgende kwartaal. De SVB ontleent de termijn van 46 dagen aan het beleid betreffende de forfaitaire onderhoudsbijdrage in situaties waarin een ouder bij het kind verblijft. Uit dat beleid vloeit voort dat een verzekerde een kind volledig onderhoudt als deze verzekerde ten minste 46 dagen bij het kind verblijft. Hierdoor hoeft de verzekerde de onderhoudsbijdrage niet aan te tonen. Uit de systematiek van de Algemene Kinderbijslagwet volgt dat het kind in een dergelijke situatie moet worden aangemerkt als behorend tot het huishouden van de verzekerde.

Met betrekking tot gedetineerden voert de SVB het volgende beleid. Als een verzekerde is gedetineerd en zijn kind is in een ander huishouden ondergebracht, dan behoort het kind tot het huishouden van een ander. Als een verzekerde korter dan zes maanden is gedetineerd en hij een huishouden achterlaat dat in stand blijft, dan wordt het kind geacht tot zijn huishouden te behoren. Bij bepaalde penitentiaire inrichtingen bestaat de mogelijkheid om het kind bij de vrouwelijke gedetineerde te laten verblijven. In dat geval blijft het kind tot haar huishouden behoren.

In sommige gevallen is niet op voorhand duidelijk tot welk huishouden een kind behoort. In dat geval hanteert de SVB het criterium dat het kind behoort tot het huishouden waar het het merendeel van de voor de nachtrust bestemde tijd doorbrengt (minimaal vier nachten per week). Bestaat er evenwel een opgelegde of overeengekomen regeling betreffende opvoeding en verblijf van het kind, dan acht de SVB hetgeen daarover in de betrokken regeling is geregeld doorslaggevend (zie ook de uitspraak van de CRvB van 29 mei 1991, alsmede Deel I, Kinderbijslagbetaling bij gescheiden huishoudens; echtscheiding en co-ouderschap, SB1096).

Een kind wordt ook geacht tot een huishouden te behoren wanneer het daar normaal deel van uitmaakt maar tijdelijk – bijvoorbeeld vanwege vakantie of ziekenhuisopname – elders verblijft. Volgens het beleid van de SVB wordt een verblijf van het kind in een ziekenhuis als tijdelijk beschouwd indien dit verblijf niet langer duurt dan zes maanden. Indien de ziekenhuisopname langer duurt dan zes maanden, dan wordt het kind na ommekomst van die periode niet meer geacht tot het huishouden te behoren, tenzij reeds bij aanvang van de opname bekend is dat het verblijf langer dan zes maanden zal duren. In dat geval wordt het kind vanaf de eerste dag van opname geacht niet meer tot het huishouden te behoren.

Een verblijf van het kind in een instelling vanwege een verplichte of vrijwillige uithuisplaatsing of vanwege detentie wordt niet als tijdelijk beschouwd, ongeacht of dit verblijf korter of langer dan zes maanden duurt. Het kind wordt dan niet geacht tot het huishouden te behoren.

In de situatie waarin een kind wordt vermist of is ontvoerd zal niet aanstonds duidelijk zijn of het kind heeft opgehouden te behoren tot het huishouden van de kinderbijslaggerechtigde. De SVB hanteert in dat geval het beleid dat het kind geacht wordt tot het huishouden van de gerechtigde te behoren tot zes maanden na de dag van vermissing dan wel ontvoering. Indien na zes maanden nog geen duidelijkheid is verkregen over de verblijfplaats van het kind, dan wordt de kinderbijslag bij wijze van afbouw nog twee kwartalen doorbetaald.

Het recht op ouderdomspensioen, nabestaandenuitkering of halfwezenuitkering kan afhankelijk zijn van de voorwaarde dat een kind niet tot het huishouden van een ander behoort (artikel 9, eerste lid, onder c AOW en artikel 14, eerste lid, onder a, en artikel 22, eerste lid Anw). Als het kind tot het huishouden behoort van de AOW-gerechtigde of nabestaande dan is in ieder geval aan deze voorwaarde voldaan. De vraag of het kind tevens behoort tot een ander huishouden – dit kan bij co-ouderschap (zie Deel I, Kinderbijslagbetaling bij gescheiden huishoudens; echtscheiding en co-ouderschap, SB1096) – is in dat geval niet relevant. Dit blijkt uit de uitspraak van de CRvB van 28 november 2003.

Als een kind niet tot het huishouden van de verzekerde of nabestaande behoort, kan bij de toepassing van de AKW en Anw de vraag rijzen of een kind zelfstandig woont dan wel of het al dan niet behoort tot het huishouden van een ander. Ter beantwoording van deze vraag hanteert de SVB het volgende beleid. Kinderen vanaf 16 jaar worden in ieder geval geacht zelfstandig te wonen, indien zij:

- op kamers bij een hospita wonen;
- samenwonen of;
- over zelfstandige woonruimte beschikken.

Ook kinderen jonger dan 16 jaar kunnen zelfstandig wonen. Bij de vraag of dit het geval is wordt door de SVB niet zonder meer teruggevallen op de hierboven geformuleerde criteria, maar wordt afzonderlijk onderzoek ingesteld naar de omstandigheden van het geval.

Een kind wordt in ieder geval geacht tot het huishouden van een ander te behoren indien het kind woont bij:

- familie;
- de ex-echtgenoot van de verzekerde;
- de echtgenoot van de verzekerde, waarmee de verzekerde geen huishouden (meer) vormt;
- een gastgezin.

Voor een kind jonger dan 16 jaar dat niet tot het huishouden van de verzekerde behoort en niet als eigen, aangehuwd of pleegkind tot het huishouden van een ander behoort, kan recht bestaan op tweevoudige kinderbijslag indien het kind door of in verband met het volgen van onderwijs uitwonend is en dat kind door de verzekerde grotendeels wordt onderhouden. De SVB neemt aan dat er sprake is van een causaal verband tussen

het volgen van onderwijs en het uitwonend zijn indien het kind onderwijs volgt in een internaat. Dit causaal verband wordt ook aangenomen, indien het internaat niet zelf het onderwijs geeft maar wel de desbetreffende kinderen verplicht om door het internaat verzorgde huiswerkbegeleiding te volgen.

Jurisprudentie

CRvB 6 december 1985, RSV 1986/113

CRvB 15 juni 1988, RSV 1989/41

CRvB 29 mei 1991, RSV 1992/20

CRvB 17 juli 1991, RSV 1992/135

CRvB 26 oktober 1993, KBW 1992/51, n.g.

CRvB 3 maart 1995, RSV 1995/190

CRvB 3 maart 1995, AB 1995,458

CRvB 19 september 2003, «USZ» 2003/352, LJN AN7323

CRvB 28 november 2003 RSV 2004/43, LJN AO0614

SB1015 | Huishouden in het buitenland bij verblijf in Nederland

Op de algemene regel dat het huishouden ziet op de feitelijke situatie van samenwonen is een uitzondering mogelijk als een verzekerde naar Nederland is gekomen en zijn gezin in het land van herkomst woont. De verzekerde kan in dat geval met zijn gezin nog één huishouden blijven vormen. Ter beoordeling van de vraag of in de bedoelde situatie sprake is van één huishouden hanteert de SVB het volgende beleid.

Indien een verzekerde naar Nederland is gekomen en zijn gezin in het land van herkomst woont, kan hij één huishouden blijven vormen met zijn gezin indien zijn binding met het land van herkomst zo sterk is dat hij geacht kan worden daar te lande woonplaats te houden. Betrokkene dient dan tevens een voortdurende band met zijn gezin te onderhouden, hetgeen moet blijken uit regelmatige contacten. Indien aan deze voorwaarden niet of niet langer wordt voldaan, dan is sprake van een ‘breuk’ in het huishouden en worden betrokkene en zijn gezin niet geacht één huishouden te vormen. De vraag of het betrokkene kan worden verweten dat een breuk met zijn huishouden is opgetreden kan bij de beoordeling van de desbetreffende feiten en omstandigheden geen rol spelen (zie hiervoor onder meer de uitspraak van de CRvB van 19 juli 2000).

Aan het voortbestaan van het huishouden komt een einde op het moment dat betrokkene als ingezetene van Nederland kan worden aangemerkt. Vanaf dat moment staat de sterke binding met Nederland eraan in de weg om ook nog woonplaats in het land van herkomst aan te nemen. Op deze regel bestaan twee uitzonderingen.

- Een breuk wordt geacht niet te hebben plaatsgevonden indien betrokkene een aanvraag om gezinshereniging heeft ingediend vóór het moment waarop hij als ingezetene van Nederland wordt aangemerkt. In deze situatie is de beslissing op de aanvraag bepalend voor de vraag of het huishouden blijft voortbestaan. Indien afwijzend op de aanvraag wordt beslist, wordt een breuk in het huishouden aangenomen vanaf het moment waarop deze beslissing in kracht van gewijsde is gegaan.
- De tweede uitzondering wordt gevormd door de situatie waarin ondubbelzinnig vaststaat dat betrokkene een dubbele woonplaats heeft (zie Deel I, Dubbele woonplaats, SB1028)

In deze uitzonderingssituaties kan niettemin een breuk in het huishouden optreden indien betrokkene niet langer regelmatige contacten met zijn gezin onderhoudt.

Aparte vermelding verdient de situatie van de asielzoeker die zijn gezin achterlaat in zijn land van herkomst zonder het voornemen daarnaar nog terug te keren. In een dergelijke situatie wordt volgens de jurisprudentie van de CRvB (zie onder meer de uitspraken van 16 september 1987, 7 december 1988, 27 oktober 1999 en 5 september 2003) een breuk geacht niet te zijn opgetreden indien betrokkene spoedig na zijn aankomst in Nederland de nodige – reële kansen biedende – stappen tot gezinshereniging heeft ondernomen. De SVB hanteert hierbij het uitgangspunt dat stappen tot gezinshereniging spoedig zijn genomen als deze binnen zes maanden na aankomst in Nederland zijn ondernomen.

Indien een breuk in het huishouden is opgetreden, kan het huishouden weer ‘herleven’ indien betrokkene de nodige stappen onderneemt tot gezinshereniging. In deze situatie wordt één huishouden aangenomen vanaf het moment dat op de aanvraag om gezinshereniging in begunstigende zin is beslist. Als vervolgens niet binnen twaalf maanden daadwerkelijk gezinshereniging plaatsvindt, treedt wederom een breuk in het huishouden op.

Jurisprudentie

CRvB 16 september 1987, RSV 1988/102

CRvB 7 december 1988, RSV 1989/189

CRvB 27 oktober 1999, RSV 1999/304, «USZ» 1999/339

CRvB 19 juli 2000, RSV 2000/194

CRvB 5 september 2003, RSV 2003/278, «USZ» 2003/315, LJN AL6964

CRvB 5 september 2003, RSV 2003/279

CRvB 5 september 2003, RSV 2003/280

SB1016 | Onderwijs of beroepsopleiding / ten minste 213 klokuren per kwartaal

artikel 26, lid 2, onder a Anw, artikel 7, lid 2 onder a, artikel 7, lid 3, onder a sub i, artikel 7a AKW, artikel 2, lid 1 Regeling klokuren 1998

Van onderwijs of een beroepsopleiding in de zin van de AKW en de Anw is volgens het beleid van de SVB en de stand van de jurisprudentie van de CRvB sprake wanneer is voldaan aan de volgende criteria:

- deskundige begeleiding of toezicht door de onderwijsinstelling;
- voorbereidend op enig examen, resulterend in een diploma of getuigschrift;
- de mogelijkheid tot het beroepsmatig verrichten van activiteiten overeenkomstig de opleiding;

Algemeen vormend onderwijs dat wordt afgesloten met een examen resulterend in een diploma of getuigschrift en dat toegang geeft tot vervolgonderwijs of dat als minimumvereiste geldt voor een functie of beroep, wordt als onderwijs in de zin van de AKW aangemerkt. Voorbeelden hiervan zijn MAVO, HAVO, VWO en daarmee vergelijkbare buitenlandse vormen van algemeen vormend onderwijs.

Praktische lessen of werkzaamheden worden als opleiding beschouwd voor zover deze een verplicht karakter hebben en een integrerend onderdeel van de theoretische opleiding vormen. Ook de cursus Nederlands als tweede taal (NT2) wordt door de SVB

als onderwijs in de zin van de AKW aangemerkt, voor zover deze cursus wordt gevolgd in het kader van de Wet inburgering nieuwkomers.

Als het onderwijs niet aan de bovenstaande criteria voldoet, maar dient als noodzakelijke voorbereiding op ander onderwijs dat wel aan de criteria voldoet, wordt deze vooropleiding volgens de jurisprudentie van de CRvB ook als onderwijs in de zin van de AKW aangemerkt.

De SVB stelt de eis van deskundige begeleiding of toezicht door de onderwijsinstelling niet ingeval kinderen niet naar school gaan maar leren onder begeleiding van hun ouders of verzorgers. Dit onderwijs wordt alleen als onderwijs in de zin van de AKW aangemerkt indien het is onderworpen aan het toezicht van de onderwijsinspectie.

Voor kinderen van 16 en 17 jaar bestaat er krachtens de AKW recht op kinderbijslag, indien zij onderwijs volgen. Voorts heeft een wees ouder dan 16 jaar doch jonger dan 21 jaar recht op een wezenuitkering, indien het onderwijs volgt.

Voor deze onderwijs volgende kinderen wordt in de AKW en de Anw een klokuren-criterium gehanteerd, dat inhoudt dat in verband met onderwijs of een beroepsopleiding gedurende gemiddeld ten minste 213 klokuren per kwartaal lessen of stages door het kind gevolgd moeten worden. Onder 'klokuur' wordt door de SVB verstaan 60 minuten onderwijs. Om het gemiddeld aantal klokuren per kwartaal te bepalen, hanteert de SVB de volgende berekeningswijze: voor opleidingen die één of meerdere schooljaren duren wordt het gemiddelde aantal klokuren berekend over het gehele schooljaar. Voor opleidingen die korter dan één schooljaar duren wordt berekend hoeveel uren het kind heeft gevolgd in het desbetreffende kwartaal. Indien niet wordt voldaan aan het vereiste aantal klokuren, dan kan eventueel toch recht op kinderbijslag bestaan indien sprake is van een van de limitatief genoemde uitzonderingen in de Regeling klokuren 1998.

Voor een kind kan geen recht op kinderbijslag ontstaan indien er een recht op studiefinanciering bestaat of daartoe een aanvraag is gedaan waarop nog niet onherroepelijk is beslist. Een recht op wezenuitkering kan wel samenlopen met studiefinanciering.

Voor kinderen jonger dan 16 jaar kan recht op tweevoudige kinderbijslag bestaan indien zij in verband met het volgen van onderwijs of een beroepsopleiding uitwonend zijn. Voor de vraag of sprake is van het volgen van onderwijs voor deze categorie kinderen, is het wettelijke klokurenvereiste niet van toepassing. Uit een uitspraak van de CRvB van 13 augustus 2004 volgt dat recht op tweevoudige kinderbijslag bestaat als het kind regulier dagonderwijs volgt dat substantieel van omvang is en in overeenstemming is met de wettelijke voorschriften omtrent de leerplicht en de inrichting van het regulier onderwijs in het woonland. Als wettelijke leerplichtvoorschriften ontbreken, geldt als voorwaarde dat het onderwijs voldoet aan de normen van het land voor regulier dagonderwijs. De SVB gaat ervan uit dat het onderwijs van voldoende omvang is in de zin van deze criteria, als het kind voldoet aan het klokurenvereiste. In de praktijk wordt het klokurenvereiste dus wel gehanteerd. Hierbij zij aangetekend dat als het onderwijs niet aan dit vereiste voldoet, niettemin recht op tweevoudige kinderbijslag kan bestaan als nader onderzoek heeft uitgewezen dat wordt voldaan aan de criteria zoals geformuleerd door de CRvB in zijn uitspraak van 13 augustus 2004.

De SVB leidt uit de jurisprudentie af dat bij een tijdelijke onderbreking van de opleiding veroorzaakt door bijvoorbeeld studie-overgang of ziekte het kind nog geacht wordt

onderwijs te volgen. Onderbreking van de studie wegens ziekte of studie-overgang gedurende minder dan zes maanden kan het recht op kinderbijslag of wezenuitkering niet beïnvloeden.

Jurisprudentie

CRvB 8 juli 1971, RSV 1971/266

CRvB 13 mei 1975, RSV 1975/402

CRvB 9 september 1975, RSV 1976/62

CRvB 7 december 1976, RSV 1977/52

CRvB 29 mei 1984, RSV 1984/179

CRvB 27 augustus 1986, RSV 1987/104

CRvB 3 december 1986, KBW 1986/54, n.g.

CRvB 25 juli 1990, KBW 1989/85, n.g.

CRvB 13 augustus 2004, RSV 2004/342, LJN AQ7509

SB1017 | Werkloos / inschrijving arbeidsbureau / redelijke termijn

artikel 7, lid 2 onder c, leden 6, 7, 8 en 9 AKW en artikel 1, lid 2 Regeling regelen inzake recht op kinderbijslag voor werkloze kinderen in het buitenland

Werkloze kinderen voor wie krachtens de AKW recht op kinderbijslag bestaat, dienen zich binnen een redelijke termijn na het werkloos worden als werkzoekende bij een Centrum voor werk en inkomen in te schrijven. Onder 'binnen een redelijke termijn' wordt door de SVB verstaan binnen één maand.

Een kind wordt onder meer niet als werkloos aangemerkt indien het ten minste 19 uren arbeid verricht (artikel 7, lid 6 AKW). De SVB verbindt hieraan het beleid dat een kind dat minder dan 19 uren arbeid verricht, als werkloos wordt aangemerkt indien het ten minste 19 uren beschikbaar is voor de arbeidsmarkt. Dit dient te blijken uit het aantal uren waarvoor het kind staat ingeschreven bij het Centrum voor werk en inkomen eventueel vermeerderd met het aantal uren dat het kind reeds werkzaam is.

De Regeling ex artikel 7 Algemene Kinderbijslagwet, voor werkloze schoolverlaters, is ingetrokken. De SVB handelt niettemin alsof de regeling niet is ingetrokken. De reden hiervoor is dat met de intrekking van de regeling geen materiële wijziging is beoogd. Op grond van artikel 1 van de Regeling ex artikel 7 Algemene Kinderbijslagwet, voor werkloze schoolverlaters, wordt een kind dat in de eerste maand van een kwartaal werkloos wordt, geacht op de eerste dag van dat kwartaal werkloos te zijn. Een kind dat werkloos wordt vlak voor de peildatum of in de eerste maand van een kwartaal, wordt op grond van artikel 2 van diezelfde regeling geacht zich op de peildatum van dat kwartaal als werkzoekende te hebben ingeschreven, mits de feitelijke inschrijving plaatsvindt binnen een maand na het intreden van de werkloosheid. De SVB heeft conform de jurisprudentie van de CRvB als beleidslijn vastgesteld dat slechts in zeer uitzonderlijke gevallen, bijvoorbeeld ernstige ziekte van het kind, van deze termijn kan worden afgeweken.

Voorts volgt uit de jurisprudentie van de CRvB dat het kind feitelijk beschikbaar dient te zijn voor de arbeidsmarkt. Vrijwilligerswerk staat volgens het beleid van de SVB er niet aan in de weg dat een kind als werkloos wordt aangemerkt mits deze bezigheden ondergeschikt zijn aan het zoeken en het eventueel aanvaarden van aangeboden werk. Indien de beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt tijdelijk wordt onderbroken door ziekte geldt op grond van artikel 7, lid 7 AKW dat een onderbreking van minder dan zes

maanden het recht op uitkering niet hoeft te beïnvloeden, mits aan de overige voorwaarden voor het recht op kinderbijslag is voldaan.

Sinds 1 januari 1998 is in artikel 7, lid 6 AKW opgenomen dat een kind niet als werkloos wordt aangemerkt indien het desbetreffende kind een passende dienstbetrekking niet heeft aanvaard of door eigen toedoen niet heeft verkregen of behouden. Voor de vraag of een kind in Nederland een passende dienstbetrekking niet heeft aanvaard of door eigen toedoen niet heeft verkregen of behouden laat de SVB zich adviseren door UWV. Ten aanzien van kinderen in een EU- of verdragsland wordt de vraag of zij verwijtbaar geen passende dienstbetrekking hebben verkregen of behouden, beoordeeld aan de hand van het aantal uren dat zij in die dienstbetrekking hadden kunnen werken, en het loon dat ze daarmee hadden kunnen verdienen. Een dienstbetrekking waarmee niet ten minste het Nederlands wettelijk minimum jeugdloon kan worden verdiend wordt in dat verband niet als een passende dienstbetrekking aangemerkt.

In de Regeling regelen inzake recht op kinderbijslag voor werkloze kinderen in het buitenland is onder meer geregeld dat voor de toepassing van artikel 7 AKW, de inschrijving bij een dienst voor arbeidsbemiddeling in een lidstaat van de Europese Gemeenschappen dan wel in een land waarmee Nederland een verdrag inzake sociale zekerheid heeft gesloten, wordt gelijkgesteld met de inschrijving bij de Centrale organisatie werk en inkomen in Nederland. Artikel 1, lid 2 van de Regeling bepaalt dat indien zulk een dienst in het land waar het kind woont niet aanwezig is, aan het inschrijvingsvereiste geacht wordt te zijn voldaan indien aannemelijk kan worden gemaakt dat het kind werkloos is en beschikbaar is voor de arbeidsmarkt. De SVB heeft voor de toepassing van artikel 1, lid 2 van de Regeling als beleid vastgesteld dat het aldaar bepaalde niet alleen geldt voor de situatie waarin er geen ‘dergelijke dienst’ bestaat, maar eveneens voor de situatie dat inschrijving niet mogelijk is vanwege een wettelijke belemmering tot inschrijving in het desbetreffende land.

Uit het gestelde in artikel 7 AKW in samenhang met het bepaalde in de Regeling regels inzake recht op kinderbijslag voor werkloze kinderen in het buitenland leidt de SVB voorts af dat geen recht voor werkloze kinderen kan bestaan voor kinderen die niet wonen binnen de EU of een land waarmee een verdrag is afgesloten. Deze zienswijze is bevestigd door de rechtbank Amsterdam.

Indien bij de inschrijving bij het Nederlandse of het buitenlandse Centrum voor werk en inkomen dan wel arbeidsbureau een geldige verblijfsvergunning of een ander vreemdelingrechtelijk vereiste geldt en de betrokkene aan het vereiste niet voldoet dan wel nog moet wachten op de afgifte van een verblijfsvergunning, merkt de SVB de betrokkene toch als werkloos aan, indien hij feitelijk beschikbaar is voor de arbeidsmarkt en hij aannemelijk heeft gemaakt dat hij tijdig heeft gepoogd zich in te schrijven bij het Centrum voor werk en inkomen.

Jurisprudentie

HvJ EG 22 februari 1990, zaak 228/88 (Bronzino), Jur. 1990, I-531, RSV 1991/231

HvJ EG 22 februari 1990, zaak C-12/89 (Gatto), Jur. 1990, I-557

CRvB 10 september 1993, KBW 1992/39, n.g.

CRvB 17 september 1993, PS 1993/987

CRvB 17 december 1993, AB 1994, 418

CRvB 6 januari 1999, «USZ» 1999/58

SB1018 | **Arbeidsongeschiktheid**

artikel 11, artikel 14, lid 1, onder b en artikel 26, lid 2, onder b Anw, artikel 7, lid 2, onder b AKW

Op grond van de Anw bestaat recht op Anw-uitkering indien iemand in voldoende mate arbeidsongeschikt is. Een soortgelijke regeling is in de AKW opgenomen met betrekking tot het recht op kinderbijslag voor arbeidsongeschikte kinderen. Voor de formulering van het arbeidsongeschiktheids criterium in de Anw en de AKW heeft de wetgever aangesloten bij het arbeidsongeschiktheids criterium van de arbeidsongeschiktheidswetten, zoals vervat in onder meer artikel 18, eerste lid WAO. Uit jurisprudentie volgt voorts dat de mate van arbeidsongeschiktheid in het kader van de Anw en de AKW moet worden gebaseerd op een verzekeringsgeneeskundig en arbeidsdeskundig onderzoek overeenkomstig de vereisten van het Schattingsbesluit arbeidsongeschiktheidswetten (Stb. 2000, 307). Tevens dient, evenals bij de arbeidsongeschiktheidswetten, de onderzoeksmethode die wordt gebruikt bij de Anw en AKW betrouwbaar, objectief, toetsbaar, consistent en reproduceerbaar te zijn.

Ten aanzien van de bepaling van de mate van arbeidsongeschiktheid in het kader van de Anw en AKW, hanteert de SVB de volgende beleidslijn. Indien een persoon op grond van de WIA, de WAO, de WAZ of de WAJONG voor minimaal 45% arbeidsongeschikt is verklaard, volgt de SVB dit oordeel. Hiervan wordt slechts afgeweken indien er concrete aanwijzingen of vermoedens bestaan dat de mate van arbeidsongeschiktheid niet of niet langer juist is voor het bepalen van de mate van arbeidsongeschiktheid in het kader van de Anw of de AKW. In dat geval laat de SVB een eigen keuring verrichten. De SVB verricht tevens een eigen keuring indien de persoon die arbeidsongeschikt is in de zin van de WIA, de WAO, de WAZ of de WAJONG daarom vraagt.

Jurisprudentie

CRvB 29 november 1994, RSV 1996/136

CRvB 28 januari 2003, RSV 2003/75, «USZ» 2003/102, LJN AF5510

CRvB 9 november 2004, RSV 2004/351, LJN AR4716

Nabestaande en pseudo-nabestaandeSB1019 | **Nabestaande**

artikel 1, onder d, artikel 14, lid 1 en artikel 22, leden 1, 2 en 4 Anw

Met betrekking tot de afbakening van het begrip nabestaande leidt de SVB uit de rechtspraak het volgende af.

Ten aanzien van de nabestaande geldt dat indien hij meerdere echtgenotes heeft, hij niet als nabestaande wordt aangemerkt indien één van zijn echtgenotes overlijdt.

Voor het recht op halfwezenuitkering wordt in artikel 22, tweede lid Anw een uitbreiding aan het begrip nabestaande gegeven. Daarin is bepaald dat tevens nabestaande is degene die een halfwees in zijn huishouden verzorgt als ware hij ouder. Als nabestaande in deze zin wordt aangemerkt de persoon tot wiens huishouden de halfwees duurzaam behoort. Wanneer de halfwees duurzaam tot het huishouden behoort, neemt de SVB aan dat de band tussen halfwees en verzorger zodanig is dat gezegd kan worden

dat het kind door de verzorger in zijn huishouden is opgenomen als ware de verzorger de ouder van het kind. Of het verblijf in het huishouden duurzaam is wordt naar de omstandigheden beoordeeld, waarbij een beoogd verblijf van ten minste drie maanden in ieder geval als duurzaam wordt aangemerkt. De verzorger van de halfwees wordt evenwel niet als nabestaande aangemerkt indien in het onderhoud van de halfwees in belangrijke mate wordt bijgedragen door derden, tenzij de bijdrage wordt geleverd door de nog levende ouder of een andere natuurlijke persoon die van rechtswege verplicht is bij te dragen in het onderhoud van het kind. Deze uitzondering vloeit voort uit de systematiek van de Anw waarin de verplichtingen van een nog levende ouder jegens de halfwees er niet aan in de weg staan dat recht op halfwezenuitkering kan bestaan voor een ander dan die ouder.

Indien meerdere verzorgers van dezelfde halfwees aanspraak op een halfwezenuitkering maken, kent de SVB slechts één halfwezenuitkering toe. De toekenning vindt in dat geval plaats aan degene die als eerste de aanvraag voor de halfwezenuitkering indiende.

Jurisprudentie

CRvB 7 december 1988, RSV 1989/67

CRvB 6 maart 1990, RSV 1990/367

CRvB 29 januari 1992, RSV 1992/167

CRvB 12 oktober 1994, AB 1995, 313

CRvB 15 mei 2008, LJN BD3182, RSV 2008/234

SB1020 | Pseudo-nabestaande

artikel 4 Anw

Op grond van de Anw kan een man of vrouw ook recht op nabestaandenuitkering ontnemen aan het overlijden van een verzekerde met wie hij of zij op het moment van overlijden niet langer was gehuwd. Betrokkene kan in dergelijke situaties slechts recht hebben op een nabestaandenuitkering indien hij onmiddellijk voorafgaand aan het overlijden van de ex-echtgenoot krachtens rechterlijke uitspraak, een notarieel verleden overeenkomst of een mede door een advocaat ondertekende akte, recht had op alimentatie van deze ex-echtgenoot op grond van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek. De SVB interpreteert artikel 4 Anw zo dat indien de juridische verplichting tot het betalen van alimentatie ten tijde van het overlijden bestond, niet van belang is of feitelijke betaling van de alimentatie plaatsvond.

De verplichting tot het verschaffen van levensonderhoud moet krachtens artikel 4 Anw tot stand zijn gekomen door tussenkomst van de rechter of een bij de echtscheiding betrokken advocaat. Deze voorwaarde wordt blijkens de wetsgeschiedenis vooral gehanteerd om te verzekeren dat de alimentatie-overeenkomst niet onder misbruik van omstandigheden tot stand is gekomen. Aan dit uitgangspunt kan echter eveneens zijn voldaan als bij de echtscheiding gebruik is gemaakt van bepaalde vormen van alternatieve geschillenbeslechting zoals mediation. De SVB hanteert daarom het beleid dat aan de voorwaarden gesteld in artikel 4, onder b Anw wordt geacht te zijn voldaan, indien sprake is van een schriftelijke alimentatie-overeenkomst die ten tijde van de echtscheiding tot stand is gekomen in een met voldoende waarborgen omklede procedure. Een alimentatie-overeenkomst die tot stand is gekomen door bemiddeling van een bij het Nederlands Mediation Instituut geaccrediteerde bemiddelaar wordt daarom door de SVB aangemerkt als een alimentatie-overeenkomst zoals bedoeld in artikel 4, onder b Anw.

Indien een alimentatieverplichting is opgelegd naar buitenlands recht, hanteert de SVB als beleid dat de buitenlandse alimentatie wordt gelijkgesteld aan een verplichting tot levensonderhoud zoals bedoeld in Boek 1 van het BW als de vereisten voor en de rechtsgevolgen van de buitenlandse rechtsfiguur overeenkomen met die van hun Nederlandse equivalent.

Voor de toepassing van artikel 4 Anw worden (voormalig) ongehuwd samenwonenden niet met gehuwden gelijkgesteld.

Artikel 4, onder c Anw stelt aan het recht op uitkering voor een pseudo-nabestaande de nadere voorwaarde dat deze slechts recht op een nabestaandenuitkering kan doen gelden indien hij recht op een nabestaandenuitkering zou hebben gehad als de ex-echtgenoot op de datum van de echtscheiding was overleden. Uit de jurisprudentie van de CRvB blijkt dat deze voorwaarde zo moet worden verstaan dat indien zich na de datum van echtscheiding een situatie voordoet die aanleiding geeft tot het intrekken van een nabestaandenuitkering, de pseudo-nabestaande nadien geen recht op uitkering kan ontlenen aan het overlijden van de ex-echtgenoot. Dit is slechts anders indien de intrekkinggrond zou zijn gelegen in het voeren van een gezamenlijke huishouding en deze gezamenlijke huishouding binnen zes maanden na aanvang is verbroken.

De hoogte van de nabestaandenuitkering waarop een nabestaande op grond van artikel 4 Anw aanspraak kan maken, is gerelateerd aan de hoogte van de alimentatieverplichting op het moment van overlijden. Indien de alimentatie gelijk aan of hoger was dan de maximale bruto nabestaandenuitkering, bestaat in beginsel recht op de maximale bruto nabestaandenuitkering. Bij een alimentatie die lager was dan de maximale bruto nabestaandenuitkering, wordt het recht op de nabestaandenuitkering uitgedrukt in een percentage dat overeenstemt met de verhouding waarin de laatst ontvangen alimentatie tot de maximale bruto nabestaandenuitkering stond.

Met betrekking tot de duur van het recht op een nabestaandenuitkering op grond van deze bepaling heeft de SVB als beleidslijn vastgesteld dat deze wordt bepaald door de verdere voorwaarden van de Anw en dus niet samenhangt met de looptijd van de oorspronkelijke alimentatieverplichtingen.

Jurisprudentie

CRvB 13 januari 1999, RSV 1999/188, «USZ» 1999/97

Kring der verzekerden

SB1021 | Algemeen

De kring van verplicht verzekerden voor de AOW, de Anw en de AKW wordt gevormd door ingezetenen van Nederland, door niet-ingezetenen die hier te lande in loondienst werken en op grond daarvan aan de loonbelasting zijn onderworpen, en door niet-ingezetenen die in Nederland als zelfstandige werken. Sinds 1 juli 1998 (de datum van inwerkingtreding van de Koppelingswet) is op grond van artikel 6, lid 2 AOW, artikel 13, lid 2 Anw en artikel 6, lid 2 AKW niet verzekerd de vreemdeling die niet rechtmatig in Nederland verblijft in de zin van artikel 8, onder a tot en met e en l, van de Vreemdelingenwet 2000. Het gaat hier om de vreemdeling die niet onvoorwaardelijk tot Nederland is toegelaten.

Op deze regels zijn uitzonderingen geformuleerd in het Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen 1999 (KB 746). In dit besluit is aan de SVB in artikel 24 de discretionaire bevoegdheid gegeven om in geval van onbillijkheden van overwegende aard van de in het besluit gestelde regels af te wijken.

Ten aanzien van de kring van verzekerden moet worden opgemerkt, dat de nationaalrechtelijke situatie sterk bepaald wordt door het internationale recht, met name Verordening (EEG) nr. 1408/71 en bilaterale verdragen. Indien de verordening of een verdrag van toepassing is, wordt de verzekeringspositie van de betrokkene bij voorrang op grond daarvan bepaald. Slechts indien geen internationaal instrument toepasselijk is, wordt de verzekeringspositie uitsluitend beoordeeld op basis van de nationaalrechtelijke bepalingen.

De beleidsregels die betrekking hebben op internationaal recht, zijn opgenomen in Deel II.

SB1022 | Ingezetene / wonen

artikel 2, artikel 3 en artikel 6, lid 1, onder a, en lid 2 AOW en AKW, artikel 6, artikel 7 en artikel 13 Anw

Op basis van artikel 6, eerste lid, onder a van de AOW en AKW, en artikel 13, eerste lid, onder a van de Anw is een ingezetene verplicht verzekerd, behoudens als hij niet onvoorwaardelijk tot Nederland is toegelaten, dan wel als er sprake is van één van de uitzonderingen opgesomd in KB 746. Ingezetene is degene die in Nederland woont (artikel 2 AOW en AKW en artikel 6 Anw). Waar iemand woont of waar een lichaam gevestigd is, wordt naar de omstandigheden beoordeeld (artikel 3 AOW en AKW en artikel 7 Anw). Hetgeen gesteld is in Zeelieden, baggeraars en loodsen, SB2137 van Deel II ten aanzien van werknemers die werkzaam zijn in de baggerbranche en in de off-shore, vindt overeenkomstige toepassing met betrekking tot de hierboven opgenomen bepalingen. Mede op grond van de – omvangrijke – jurisprudentie heeft de SVB met betrekking tot ingezetenschap het volgende beleid ontwikkeld.

Voor de beantwoording van de vraag of iemand binnen Nederland woont, is van belang of er tussen de betrokkene en Nederland een persoonlijke band van duurzame aard bestaat. Hierbij moet volgens vaste jurisprudentie worden vastgesteld of de betrokkene het middelpunt van zijn maatschappelijk leven in Nederland heeft (zie hiervoor onder meer CRvB 29 april 1998).

Het onderzoek ter beoordeling of iemand het middelpunt van zijn maatschappelijk leven in Nederland heeft, spitst zich toe op feitelijke omstandigheden. Voor de beoordeling is doorslaggevend in welke mate betrokkene een juridische binding, een economische binding en een sociale binding met Nederland heeft. In sommige gevallen is één van deze bindingen zo sterk dat deze op zichzelf reeds tot ingezetenschap leidt. In andere gevallen is geen van deze bindingen op zichzelf beschouwd voldoende sterk om tot ingezetenschap te leiden, maar moet op grond van het complex van factoren toch tot ingezetenschap worden geconcludeerd.

Bij de beoordeling is tevens van belang of en in hoeverre er (nog) sprake is van binding met een ander land dan Nederland. In principe kan gesteld worden dat de band met Nederland sterker is naarmate de band met een ander land, zoals het land van herkomst, zwakker is. Het onderzoek vindt plaats aan de hand van de criteria in de onderliggende paragrafen.

Het totaalbeeld van de feitelijke omstandigheden moet uitwijzen of de betrokkene het middelpunt van zijn maatschappelijk leven in Nederland heeft en er dientengevolge sprake is van een persoonlijke band van duurzame aard met Nederland. Deze band wordt na aankomst in Nederland in het algemeen geleidelijk opgebouwd maar kan ook direct aanwezig worden geacht. Bij de beoordeling hiervan worden de beleidsregels ten aanzien van het verlies van ingezetenschap na vertrek uit Nederland (zie Deel I, Einde verplichte verzekering na vertrek uit Nederland, SB1027) naar analogie toegepast.

Voor zover bepalingen inzake de detachering van werknemers zoals opgenomen in internationale regelingen (zie Deel II, Detachering, SB2139) niet anders bepalen, wordt de verzekeringspositie van gezinsleden van gedetacheerde personen beheerst door de Nederlandse nationale criteria inzake het ingezetenschap.

Jurisprudentie

CRvB 29 april 1998, RSV 1998/205, «USZ» 1998/175

SB1023 | Juridische binding

De juridische binding ziet op de verblijfsrechtelijk status in de zin van de Vreemdelingenwet 2000. De binding wordt sterker naarmate de zekerheid op voortgezet verblijf in Nederland die een vreemdeling aan zijn verblijfstitel kan ontlenen, groter is. Voor het bestaan van een juridische binding is daarom van belang of betrokkene beschikt over een verblijfstitel voor bepaalde (artikelen 14 en 28 Vw 2000) of voor onbepaalde tijd (artikelen 20 en 33 Vw 2000).

Indien de betrokkene in het bezit is van een vergunning voor onbepaalde tijd zal in het algemeen ingezetenschap worden aangenomen. Als iemand een vergunning voor bepaalde tijd heeft, dan kan dit, gezien in het licht van de overige van belang zijnde omstandigheden, bijdragen tot de conclusie dat hij in Nederland woont. Als iemand niet beschikt over een vergunning tot verblijf bestaat in beginsel geen zekerheid op voortgezet verblijf in Nederland en is derhalve van juridische binding geen sprake. In

een dergelijke situatie kan een gerealiseerde verblijfsduur van drie jaar in Nederland echter een positieve aanwijzing vormen voor het aannemen van ingezetenschap.

Ten aanzien van een persoon met de Nederlandse nationaliteit of een in Nederland verblijvende vreemdeling die op grond van EU-recht beschikt over een materieel verblijfsrecht, blijft toetsing aan de juridische band met Nederland achterwege. Of een dergelijke persoon als ingezetene van Nederland moet worden aangemerkt, hangt af van de vraag of de persoon een persoonlijke band van duurzame aard met Nederland heeft.

SB1024 | **Economische binding**

Bij de beoordeling of sprake is van een economische binding met Nederland kunnen de volgende factoren relevant zijn:

- De wijze waarop betrokkene voorziet in zijn onderhoud (werkt hij in loondienst, met name op basis van een vaste aanstelling, of heeft hij een eigen zaak) kan een factor van sterke binding bevatten. Ingeval betrokkene in loondienst werkt of indien hij als zelfstandige een eigen zaak in Nederland heeft, dan zal er veelal sprake zijn van een sterke economische binding. In een dergelijke situatie zal in combinatie met andere factoren gemakkelijker ingezetenschap kunnen worden aangenomen. Dit blijkt bijvoorbeeld uit CRvB 19 december 1985.
- Als de betrokkene hier te lande een ingerichte zelfstandige woonruimte heeft (gekocht of gehuurd), dan kan dit wijzen op een voorgenomen langere binding.
- Het inwonen bij een familielid kan wijzen op een tijdelijk verblijf. Het zal afhangen van de verklaring voor het inwonen. Het kan zijn dat betrokkene op zoek is naar zelfstandige woonruimte en daarom tijdelijk bij familie verblijft.

Jurisprudentie

CRvB 19 december 1985, RSV 1986/166

SB1025 | **Sociale binding**

Indicaties voor het al of niet aannemen van een sociale binding zijn:

- de aanwezigheid van het gezin van betrokkene in Nederland;
- een in Nederland wonend familielid dat reeds geruime tijd in Nederland woont en/of werkt;
- het feit dat de kinderen een Nederlandse school bezoeken;
- het volgen van een cursus om de Nederlandse taal machtig te worden of van een beroepsopleiding;
- het aangesloten zijn bij een kerkgenootschap, verenigingen en dergelijke in Nederland;
- aanwijzingen die erop duiden dat de betrokkene binnen afzienbare tijd of in de toekomst Nederland zal verlaten en zich elders zal vestigen.

SB1241 | **Binding met een ander land**

In bepaalde gevallen zijn er indicaties aanwezig die wijzen op een (nog) bestaande binding met een ander land en die daarom pleiten tegen het aannemen van een juridische, economische of sociale band met Nederland. Factoren die daarbij een rol spelen zijn onder meer:

- of de betrokkene met een enkele reis of met een retourbiljet naar Nederland is gekomen;

- de aantekeningen inzake het vertrek uit het land van herkomst en het verblijf in Nederland, gesteld in het paspoort van betrokkene;
- het motief voor vertrek vanuit een ander land naar Nederland (bijvoorbeeld studieredenen of een om andere redenen vooropgezet tijdelijk verblijf);
- of de betrokkene nog woonruimte, huisraad of eigendommen van belang in het land van herkomst heeft (is het huurcontract opgezegd of het huis verkocht);
- het feit dat het gezin van betrokkene, waarmee hij regelmatig contact onderhoudt, niet in Nederland verblijft. In deze situatie is het echter ook mogelijk dat de betrokkene geacht wordt een dubbele woonplaats te hebben (zie Deel I, Dubbele woonplaats, SB1028).

SB1026 | **Koppelingswet**

Beschikt een ingezetene niet over een verblijfsvergunning, dan moet worden onderscheiden tussen de situatie vóór 1 juli 1998 en de situatie vanaf deze datum. Vóór 1 juli 1998 was verzekering op grond van ingezetenschap bij het ontbreken van een verblijfsvergunning mogelijk als uit de overige omstandigheden bleek van het bestaan van een persoonlijke band van duurzame aard met Nederland.

Sinds de inwerkingtreding van de Koppelingswet op 1 juli 1998 kan een persoon die niet onvoorwaardelijk tot Nederland is toegelaten in de regel niet meer verzekerd zijn op grond van ingezetenschap. Op grond van de uitspraak van de CRvB van 26 juni 2001 dient toepassing van deze regel achterwege te blijven ten aanzien van personen die direct voorafgaand aan 1 juli 1998 in Nederland verzekerd waren en aan wie het verblijf in Nederland sedert 1 juli 1998 in afwachting van een beslissing op een verzoek om toelating is toegestaan. Vanaf het moment dat definitief negatief is beslist op het verzoek om toelating is deze persoon op grond van de Koppelingswet uitgesloten van verzekering (zie CRvB 24 juli 2002).

Jurisprudentie

CRvB 28 september 1988, RSV 1989/139

CRvB 7 juni 1989, RSV 1990/42

CRvB 6 april 1994, AB 1994/597

CRvB 27 april 1994, PS 1994, 660

CRvB 7 september 1994, RSV 1995/245

CRvB 5 oktober 1994, KBW 1994/1, n.g.

CRvB 15 januari 1998, RSV 1998/127, «USZ» 1998/77, 78

CRvB 26 juni 2001, RSV 2001/216, «USZ» 2001/186

CRvB 24 juli 2002, «USZ» 2002/257

SB1027 | **Einde verplichte verzekering na vertrek uit Nederland**

Indien een ingezetene uit Nederland vertrekt, heeft dit niet altijd zonder meer tot gevolg dat de verzekering direct eindigt omdat rekening moet worden gehouden met het uitgangspunt dat de band met Nederland, na vertrek naar het buitenland, slechts geleidelijk verdwijnt (zie bijvoorbeeld CRvB 15 juni 1994 en 22 juni 1994). Of de band met Nederland verbroken is moet worden vastgesteld op basis van het totaalbeeld van feitelijke omstandigheden, waaruit in het concrete geval blijkt dat niet langer sprake is van juridische, economische en sociale binding met Nederland (zie onder meer CRvB 13 april 1988, 20 juli 1988, 6 april 1994 en 19 februari 1998).

In dit verband zijn drie situaties te onderscheiden:

- Betrokkene vertrekt uit Nederland om zich definitief in een ander land te vestigen. In dat geval geldt als uitgangspunt dat het ingezetenschap eindigt op de datum volgend op die van het feitelijk vertrek uit Nederland. Of het vertrek een definitief karakter heeft, moet blijken uit het totaal beeld van alle relevante juridische, economische en sociale factoren (zie Deel I, Juridische binding, SB1023, Economische binding, SB1024 en Sociale binding, SB1025).
- Betrokkene verblijft minder dan een jaar buiten Nederland. In die situatie geldt als uitgangspunt dat het ingezetenschap niet eindigt, mits het – voorgenomen – verblijf buitenslands bedoeld is tijdelijk te zijn. Of sprake is van een tijdelijk verblijf buiten Nederland moet blijken uit het totaal beeld van alle relevante juridische, economische en sociale factoren (zie Deel I, Juridische binding, SB1023, Economische binding, SB1024 en Sociale binding, SB1025).
- Betrokkene vertrekt voor langer dan een jaar uit Nederland en het is onduidelijk of het verblijf in het buitenland een tijdelijk of definitief karakter heeft.

In deze situatie geldt als uitgangspunt dat naarmate betrokkene langer buiten Nederland verblijft waarschijnlijk is dat de band met Nederland minder sterk wordt. In gevallen waarin het onderzoek naar de feitelijke omstandigheden niet leidt tot de conclusie dat sprake is van een definitief dan wel tijdelijk verblijf in het buitenland wordt betrokkene het eerste jaar na het feitelijk vertrek uit Nederland (nog) als ingezetene beschouwd. Na dat jaar wordt het ingezetenschap als geëindigd beschouwd, tenzij betrokkene zelf aantoonst dat de feitelijke omstandigheden het (voorlopig) handhaven van het ingezetenschap rechtvaardigen. Als drie jaar zijn verlopen na de datum van vertrek uit Nederland, wordt het ingezetenschap zonder meer als geëindigd beschouwd. De periode van verblijf buiten Nederland heeft dan zo lang geduurd, dat het middelpunt van het maatschappelijk leven van betrokkene niet langer in Nederland aanwezig kan worden geacht. Slechts in zeer uitzonderlijke gevallen kan op deze regel een uitzondering worden gemaakt.

Indien met toepassing van voorgaande beleidsregels op de datum van vertrek uit Nederland vaststaat dat het ingezetenschap verloren zal gaan, dan wordt – ongeacht de vraag of de belanghebbende het voornemen heeft zich permanent in het buitenland te vestigen – het vertrek uit Nederland aanstonds als definitief aangemerkt.

Indien vreemdelingen naar het buitenland vertrekken kan dit reeds eerder dan na ommekomst van de genoemde termijnen negatieve gevolgen hebben voor de verblijfstitel. Indien de verblijfstitel komt te vervallen kan de vreemdeling sinds 1 juli 1998 niet meer op grond van ingezetenschap verzekerd zijn.

Jurisprudentie

CRvB 13 april 1988, RSV 1988/273

CRvB 20 juli 1988, RSV 1989/71

CRvB 6 april 1994, RSV 1995/12

CRvB 15 juni 1994, AB 1995, 76

CRvB 22 juni 1994, AB 1995, 78

CRvB 19 februari 1998, RSV 1998/181

SB1028 | Dubbele woonplaats

In sommige situaties kan het van belang zijn vast te stellen dat een betrokkene zowel met Nederland als met zijn land van herkomst zulke nauwe banden onderhoudt, dat moet worden geconcludeerd dat betrokkene twee woonplaatsen heeft. Deze situatie is met

name relevant voor de beoordeling van de vraag of een ingezetene van Nederland geacht kan worden één huishouden te vormen met zijn in het buitenland verblijvende gezin. Ten aanzien van de vraag wanneer deze situatie zich voordoet, hanteert de SVB het volgende beleid.

Vanaf het moment waarop een betrokkene als ingezetene van Nederland wordt aangemerkt staat de sterke binding met Nederland er in beginsel aan in de weg om voor betrokkene ook nog woonplaats in het land van herkomst aan te nemen. Het kan echter voorkomen dat een ingezetene van Nederland dermate nauwe banden met zijn land van herkomst onderhoudt, dat hij tevens als ingezetene van zijn land van herkomst kan worden aangemerkt. Bij de beoordeling van de vraag of betrokkene als ingezetene van zijn land van herkomst kan worden aangemerkt, zijn de hiervoor geformuleerde criteria ten aanzien van ingezetenschap in Nederland (zie Deel I, Juridische binding, SB1023, Economische binding, SB1024 en Sociale binding, SB1025) mutatis mutandis van toepassing. Dit betekent dat de juridische, economische en sociale banden van betrokkene met zijn land van herkomst worden getoetst, waarbij tevens de eis gesteld wordt dat betrokkene deze banden feitelijk vorm geeft door langdurig verblijf in dat land. Aan de eis van langdurig verblijf wordt volgens de SVB voldaan indien betrokkene jaarlijks langer dan drie maanden per jaar in het land van herkomst verblijft.

SB1029 | Procedurele aspecten

Hetgeen hiervoor is gesteld ten aanzien van ingezetenschap laat onverlet dat de praktijk van de beoordeling zeer sterk steunt op de vraag of de betrokkene al of niet ingeschreven staat bij de GBA in een bepaalde periode. Bijvoorbeeld: indien verzekerde tijdvakken voor de AOW moeten worden vastgesteld wordt aangenomen dat de betrokken persoon in beginsel niet langer ingezetene is vanaf het moment dat hij zich uit de GBA laat uitschrijven naar het buitenland. Dit wil echter niet zeggen dat geen van de GBA-indicatie afwijkende periodes van ingezetenschap kunnen worden aangenomen. Nader onderzoek zal worden verricht indien de SVB over aanwijzingen beschikt die duiden op een van de GBA-indicatie afwijkende situatie, dan wel wanneer de betrokkene daar uitdrukkelijk om verzoekt.

De inschrijving bij de GBA en de codering in de GBA van de verblijfsrechtelijke status van de belanghebbende zijn ook van bijzondere betekenis bij de uitvoering van de Koppelingswet. Bij de toepassing van de Koppelingswet gelden enkele bijzondere regels.

Ten aanzien van een vreemdeling die zonder verblijfstitel in de GBA is opgenomen wordt er niet zonder meer van uitgegaan dat hij niet over een verblijfstitel beschikt. Deze vreemdeling wordt voordat de uitkering wordt geweigerd of de betaling ervan wordt opgeschort, in de gelegenheid gesteld aan te tonen dat de Vreemdelingendienst heeft vastgesteld dat hij rechtmatig in Nederland verblijft. Slaagt de vreemdeling daarin niet of reageert hij niet binnen de door de SVB gestelde termijn, dan gaat de SVB ervan uit dat hij niet over een verblijfstitel beschikt. De SVB is van oordeel dat zij niet de bevoegdheid heeft zelfstandig de rechtmatigheid van verblijf van een vreemdeling in Nederland vast te stellen.

Voor onderdanen van de Europese Unie (EU), de Europese Economische Ruimte (EER) en Zwitserland geldt een bijzondere regel. De SVB leidt uit het arrest Martinez Sala van het HvJ EG af dat deze personen, indien zij bevoegd zijn op Nederlands grondgebied te verblijven, onder dezelfde voorwaarden als personen met de Nederlandse nationaliteit verzekerd zijn op grond van de volksverzekeringen of recht hebben op

Nederlandse socialeverzekeringsuitkeringen, ongeacht of zij in het bezit zijn van een geldig document waaruit hun verblijfsrecht blijkt. Indien een onderdaan van de EU, de EER of Zwitserland zonder verblijfstitel in de GBA is opgenomen, wordt van deze persoon dan ook niet gevraagd aan te tonen dat de Vreemdelingendienst heeft vastgesteld dat hij rechtmatig in Nederland verblijft. De SVB gaat ervan uit dat de betrokkene op grond van Europese regelgeving een rechtstreeks verblijfsrecht in Nederland heeft, tenzij een bevoegde instantie op het gebied van verblijfsrecht aan de SVB meldt dat er sprake is van onrechtmatig verblijf.

Jurisprudentie

CRvB 6 april 1994, RSV 1995/12

CRvB 15 juni 1994, AB 1995, 76

HvJ EG 12 mei 1998, nr. C-85/96 (Martinez Sala), Jur. 1998, I-2691, RSV 1998/273, «USZ» 1998/185

SB1030 | Verzekering op grond van werken

artikel 6, lid 1, onder b AOW en AKW, artikel 13, lid 1, onder b Anw en artikel 9 KB 746

Behalve ingezetenen zijn verzekerd personen die niet in Nederland wonen maar wel in Nederland werkzaam zijn. Enerzijds gaat het om de persoon die arbeid verricht in dienstbetrekking en op grond daarvan onderworpen is aan de loonbelasting. Onder het begrip dienstbetrekking vallen zowel een publiekrechtelijke als een privaatrechtelijke arbeidsverhouding. De SVB leidt uit de jurisprudentie af dat geen eisen mogen worden gesteld aan de omvang van de dienstbetrekking (vergelijk HvJ EG 3 mei 1990 en HR 12 juni 1991). Een vreemdeling kan alleen verzekerd zijn op grond van het verrichten van arbeid in loondienst als deze arbeid wordt verricht in overeenstemming met de Wet arbeid vreemdelingen. Anderzijds gaat het om de niet-ingezetene die in Nederland werkt als zelfstandige. Deze persoon is verzekerd als hij winst (daaronder mede begrepen negatieve winst) uit Nederlandse onderneming geniet als bedoeld in artikel 7.2, lid 2, sub a Wet op de Inkomstenbelasting 2001.

Binnen de groep van personen die verzekerd is op basis van werken zijn er personen die in Nederland verblijven, maar van wie (nog) niet gezegd kan worden dat zij naar de omstandigheden beoordeeld in Nederland wonen en dus (nog) niet verzekerd zijn op basis van ingezetenschap. In een dergelijke situatie kan de verzekeringsgrond na verloop van tijd wijzigen. Indien bepaalde signalen wijzen op verzekering op grond van ingezetenschap stelt de SVB hiernaar een onderzoek in en wordt zo nodig de verzekeringsgrond aangepast. Na een periode van drie jaar onderzoekt de SVB welke verzekeringsgrond de meest aangewezen is, waarbij ten aanzien van onvoorwaardelijk tot Nederland toegelaten vreemdelingen als uitgangspunt geldt dat na drie jaar veelal sprake zal zijn van verzekering op grond van ingezetenschap, tenzij er aanwijzingen zijn die op het tegendeel wijzen.

Het kan voorkomen dat een persoon in het verleden in Nederland arbeid heeft verricht maar daarvan geen bewijs meer voorhanden heeft. In beginsel leidt dit ertoe dat geen verzekering op grond van werken kan worden aangenomen. Als vaststaat dat de betrokken persoon in Nederland verbleef en hij geloofwaardig verklaart arbeid te hebben verricht, maar ter zake van deze arbeid geen bewijs meer kan worden verkregen, neemt de SVB wel aan dat er sprake is geweest van verzekering op grond van werken als

aannemelijk is dat hij met zijn verblijf tot doel had arbeid in dienstbetrekking te verrichten.

Jurisprudentie

HvJ EG 3 mei 1990, nr. C-2/89 (Kits van Heijningen), Jur. 1990, I-1755, RSV 1990/309 HR 12 juni 1991, RSV 1992/74

HvJ EG 12 mei 1998, nr. C-85/96 (Martinez Sala), Jur. 1998, I-2691, RSV 1998/273, «USZ» 1998/185

SB1031 | Uitbreiding en beperking kring der verzekerden

Het op artikel 6, derde lid AOW en AKW, en artikel 13, derde lid Anw gebaseerde KB 746 geeft uitbreiding en beperking aan de kring der verzekerden. Met betrekking tot tijdvakken gelegen vóór 1 januari 1999 is KB 164 relevant. In relatie tot tijdvakken die gelegen zijn vóór 1 juli 1989 – de datum van inwerkingtreding van KB 164 – en in overgangssituaties is het oude KB 557 nog van belang.

KB 557

SB1032 | Vrouwen wier echtgenoot van de kring der verzekerden is uitgesloten

artikel 2, lid 1, onder j KB 557 (zoals deze tekst luidde voor 1 april 1985), artikel 13a AOW

De gehuwde vrouw wier echtgenoot was uitgesloten van verzekering, bijvoorbeeld in verband met grensarbeid, werd ingevolge artikel 2, eerste lid, onder j van KB 557, zoals deze bepaling laatstelijk luidde, gedurende de niet verzekerde tijdvakken van haar echtgenoot uitgesloten van verzekering ingevolge de volksverzekeringswetten. Deze bepaling van KB 557 is ingetrokken met ingang van 1 april 1985, maar de SVB laat deze bepaling op grond van een arrest van de HR van 26 augustus 1998 buiten toepassing met ingang van 1 januari 1980.

Bij wet van 12 december 2002 is artikel 13a aan de AOW toegevoegd. Op grond van die bepaling mogen niet langer kortingen uit hoofde van de hiervoor aangeduide KB-bepaling worden opgelegd bij de berekening van het AOW-pensioen van de gehuwde vrouw. Dit geldt eveneens ten aanzien van de toeslag op het ouderdomspensioen ten behoeve van de gehuwde vrouw.

De wet van 12 december 2002 werkt terug tot 1 januari 2002, zodat aan artikel 13a geen rechten kunnen worden ontleend voorafgaande aan 1 januari 2002. Rechten voorafgaande aan 1 januari 2002 kunnen echter wel worden ontleend aan het arrest Wessels-Bergervoet van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) van 4 juni 2002.

In het arrest Wessels-Bergervoet bevond het EHRM de korting op het AOW-pensioen van een gehuwde vrouw strijdig met artikel 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Dit betekent dat vanaf 4 juni 2002 de korting op het AOW-pensioen van de gehuwde vrouw of de korting op de toeslag van haar man ook voor 1 januari 2002 – de datum vanaf wanneer artikel 13a AOW toepassing krijgt – niet mag worden opgelegd. Naar aanleiding hiervan heeft de SVB haar beleid over het terugkomen van rechtens onaantastbare beschikkingen zoals vastgelegd in Deel I, Terugkomen van een rechtens onaantastbaar besluit ten voordele van de belanghebbende, SB1076, op de volgende wijze geconcretiseerd.

Vanaf 4 juni 2002 worden alle besluiten waarin voor het eerst wordt beslist over de korting op het AOW-pensioen van de gehuwde vrouw, genomen met inachtneming van het arrest Wessels-Bergervoet. Dit betekent dat geen korting op het pensioen wordt toegepast voor zover deze korting voortvloeit uit de toepassing van artikel 2, eerste lid, onder j van KB 557. Dit geldt tevens bij de vaststelling van de toeslag op het ouderdomspensioen ten behoeve van de gehuwde vrouw.

Bij besluiten genomen voor de datum van het arrest geldt dat, behoudens de gevallen waarin een bezwaarschriftprocedure of een (hoger) beroepsprocedure aanhangig is, de belanghebbende een verzoek moet indienen alvorens tot herziening van de uitkering wordt overgegaan. Bij de beoordeling van deze verzoeken maakt de SVB onderscheid tussen beschikkingen waartegen in het verleden bezwaar is gemaakt of beroep is ingesteld en beschikkingen waartegen geen rechtsmiddel is angewend. Dit verschil wordt ingegeven door het feit dat de SVB in het verleden uit proceseconomische overwegingen bij bezwaar of beroep veelal tot aanhouding van de zaak is overgegaan, in afwachting van een gerechtelijke uitspraak in hoogste instantie. Daarbij is door de SVB aan belanghebbenden toegezegd dat na deze uitspraak in hun dossier zou worden beslist met inachtneming van de uitspraak in hoogste instantie. Aan deze toezegging acht de SVB zich gebonden, waarbij niet van belang is of ook thans nog een rechtsmiddel openstaat tegen de beschikking of dat de belanghebbende – mogelijk met inachtneming van de door de SVB gedane toezegging – heeft afgezien van het instellen van (hoger) beroep bij een nationale dan wel internationale rechterlijke instantie.

De voorgaande overwegingen ten aanzien van artikel 13a AOW en de werking van het arrest Wessels-Bergervoet leiden tot de volgende handelwijze van de SVB.

Als de belanghebbende bij de toekenning van het AOW-pensioen of de toeslag op het ouderdomspensioen tijdig tegen de korting in bezwaar of beroep is gegaan en dit bezwaar of beroep ongegrond is verklaard dan wel als zodanig door de SVB is geregistreerd, wordt de korting met volledige terugwerkende kracht ongedaan gemaakt.

Als de belanghebbende eerder – bijvoorbeeld naar aanleiding van het arrest Verholen van het HvJ EG, of het arrest van de HR van 26 augustus 1998 – aan de SVB heeft verzocht terug te komen op een rehtens onaantastbaar geworden toekenningsbeschikking, de SVB dit verzoek heeft afgewezen en de betrokkene tegen deze afwijzing bezwaar of beroep heeft ingesteld, dan wordt de korting in ieder geval ongedaan gemaakt met een terugwerkende kracht van één jaar, te rekenen vanaf de datum van het eerdere verzoek om herziening. Aangezien dan voorts sprake is van een bijzonder geval zoals bedoeld in Deel I, Bijzonder geval, SB1071, kan bij hardheid een langere terugwerkende kracht worden verleend tot een maximum van vijf jaren, te rekenen vanaf het eerste herzieningsverzoek. Of sprake is van hardheid wordt beoordeeld aan de hand van de criteria genoemd in Deel I, Terugwerkende kracht van meer dan een jaar, SB1070.2.

Ten aanzien van personen die niet aannemelijk kunnen maken dat zij tijdig bezwaar of beroep hebben ingesteld tegen de toekenningsbeschikking of tegen een afwijzend besluit op een eerder verzoek om herziening van de toekenningsbeschikking, hanteert de SVB in beginsel als uitgangspunt dat de herziening niet kan terugwerken tot een moment gelegen vóór de datum van de uitspraak. Aangezien artikel 13a AOW echter terugwerkt tot 1 januari 2002, wordt in voorkomende gevallen de korting ongedaan gemaakt met terugwerkende kracht tot die datum, mits het verzoek om herziening wordt ingediend binnen een jaar ná de datum waarop het arrest van het EHRM is gewezen. Indien een

verzoek om herziening wordt ingediend ná 4 juni 2003, wordt herzien met een terugwerkende kracht van één jaar, tenzij sprake is van een bijzonder geval en hardheid zoals omschreven in Deel I, Terugwerkende kracht van meer dan een jaar, SB1070. De herziening kan zich in dat laatste geval niet uitstrekken tot een datum gelegen voor 1 januari 2002.

In internationale situaties kan de hoogte van een Anw-uitkering afhankelijk zijn van de duur van de verzekering in Nederland (pro-rata uitkering) zodat de hiervoor beschreven uitsluiting van verzekering van de gehuwde vrouw bij haar overlijden leidt tot een lagere uitkering voor de nabestaande wegens het ontbreken van een met artikel 13a AOW vergelijkbare bepaling in de Anw. Naar aanleiding van het arrest Wessels-Bergervoet en de latere jurisprudentie (zie bijvoorbeeld CRvB 11 mei 2007) past de SVB het volgende beleid toe. Bij een pro rata berekende nabestaandenuitkering wordt daarom geen korting uit hoofde van artikel 2, eerste lid, onder j van KB 557 toegepast.

Jurisprudentie

HvJ EG 11 juli 1991, zaken C-87/90, C-88/90 en C-89/90 (Verholen), Jur. 1991, I-3783, RSV 1991 /227

CRvB 26 november 1993, RSV 1994/126

HR 26 augustus 1998, RSV 1999/12, «USZ» 1998/316

EHRM 4 juni 2002 (Wessels-Bergervoet), RSV 2002/181, EHRC 2002/60

CRvB 11 mei 2007, USZ 2007/215, LJN BA7165

SB1033 | Ingezetenen die een buitenlandse uitkering ontvangen

artikel 2, lid 1, onder c

De ingezetene die ingevolge een buitenlandse wettelijke regeling een uitkering wegens ouderdom, overlijden of arbeidsongeschiktheid ontvangt, is uitgezonderd van de verzekering ingevolge de Nederlandse volksverzekeringen indien hij ‘verzekerd blijft’ op grond van de buitenlandse wettelijke regeling. Uit de jurisprudentie (zie HR 2 juli 1986, CRvB 13 maart 1996 en 27 maart 1996) leidt de SVB het volgende af.

Betrokkene wordt geacht aan deze voorwaarde te voldoen indien hij uit hoofde van zijn aanspraak ingevolge het buitenlandse stelsel van sociale verzekering, van dat stelsel een bescherming ondervindt die naar aard en omvang op één lijn is te stellen met de bescherming die de Nederlandse volksverzekeringen bieden. Dat wil zeggen dat het geheel van aanspraken dat betrokkene aan die buitenlandse sociale verzekering ontleent, zich naar aard en omvang niet wezenlijk onderscheidt van het geheel van aanspraken dat hij zou hebben als verzekerde krachtens de volksverzekeringen. De beoordeling of hiervan sprake is, is feitelijk van aard. Er wordt nauwgezet nagegaan of het buitenlandse verzekeringspakket zowel wat de dekking van het verzekerde risico als wat de reikwijdte en de hoogte van de te verlenen prestaties betreft, overeenkomt met het Nederlandse verzekeringspakket. Een vergelijking van de aard en de omvang van de uitkering die betrokkene op het moment van de beoordeling geniet, blijft evenwel achterwege.

In voorkomende gevallen wordt bovenstaande uitleg van het begrip ‘verzekerd blijven krachtens een buitenlandse wettelijke regeling’ analoog toegepast op de uitsluitingsgronden in de onderdelen a, b, e en g van artikel 2, eerste lid KB 557.

Jurisprudentie

HR 2 juli 1986, RSV 1987/92

CRvB 13 maart 1996, RSV 1996/139

CRvB 27 maart 1996, RSV 1996/140

KB 164

SB1034 | Personeel van volkenrechtelijke organisaties en hun gezinsleden *artikel 13*

Personeel in dienst van een volkenrechtelijke organisatie is in beginsel niet verzekerd voor de volksverzekeringen. Hierbij kan worden onderscheiden tussen personeel dat buiten Nederland arbeid verricht (dit was van de verzekering uitgesloten op grond van artikel 10 van KB 164) en personeel dat in Nederland arbeid verricht (dit was uitgesloten op grond van artikel 13 van KB 164). Artikel 13, derde lid, van KB 164 voorzag in uitsluiting van gezinsleden van in Nederland werkend personeel. Gezinsleden van buiten Nederland werkend personeel werden niet uitgesloten van de verzekering voor de volksverzekeringen. Om te voorkomen dat ten aanzien van de gezinsleden zonder rechtvaardiging een onderscheid optreedt tussen gezinsleden al naar gelang de arbeid van het personeel binnen of buiten Nederland wordt verricht, geeft de SVB alleen toepassing aan artikel 13, derde lid, KB 164 indien de zetelovereenkomst tussen de volkenrechtelijke organisatie en Nederland tot de uitsluiting van de gezinsleden dwingt. In alle andere gevallen wordt door de SVB in afwijking van de tekst van KB 164 uitgegaan van de verzekering van de gezinsleden. Met deze beleidsregel wordt aangesloten bij de voorwaarden vervat in artikel 14, derde lid, van KB 746.

KB 746

SB1035 | Wonen in Nederland, werken buiten Nederland *artikel 12*

Artikel 12, eerste lid, KB 746 bepaalt dat personen die langer dan drie maanden buiten Nederland werken voor een in Nederland gevestigde werkgever verzekerd blijven voor de volksverzekeringen. Voorwaarde is dat men in Nederland woont. Uit het beleid van de SVB ten aanzien van de territoriale werking van Vo. 1408/71 volgt dat, indien de betrokkene onmiddellijk voorafgaand aan het werken buiten Nederland in Nederland verzekerd was, het wonen in een andere lidstaat van de EG of de EER of het wonen in Zwitserland gelijkgesteld moet worden met het wonen in Nederland.

De situatie doet zich voor dat een persoon beurtelings in en buiten Nederland werkt, en tussenliggende perioden van kort verlof geniet. Bij de beoordeling of er ten aanzien van een dergelijke persoon sprake is van een aaneengesloten periode van arbeid buiten Nederland van ten minste drie maanden hanteert de SVB inzake verlofperiodes de volgende beleidsregel. Uitgangspunt is dat een periode van verlof die wordt genoten in aansluiting op een periode van werken, wordt toegerekend aan de direct voorafgaande werkperiode. Indien het verlof evenwel wordt genoten in aansluiting op een periode van werken buiten Nederland die korter is dan drie maanden, en de werknemer direct na de betreffende verlofperiode weer in Nederland gaat werken, wordt het verlof niet toegerekend aan de buitenlandse werkperiode.

Op grond van het arrest van de HR van 17 december 1997 acht de SVB artikel 12 van KB 746 mede van toepassing op zeevarenden die in Nederland wonen en varen in dienst van een buiten Nederland gevestigde werkgever.

Het begrip 'arbeid' in de zin van artikel 12 wordt door de SVB op gelijke wijze geïnterpreteerd als het begrip arbeid zoals werd bedoeld in artikel 22 van de

(ingetrokken) Wet op de inkomstenbelasting 1964. Hieronder vallen zowel arbeid in dienstbetrekking als buiten een dergelijk verband verrichte werkzaamheden. In de belastingrechtspraak zijn daarbij als voorwaarden gesteld dat de arbeid moet zijn verricht in het economisch verkeer en dat met de arbeid het verkrijgen van enig geldelijk voordeel moet zijn beoogd of volgens de in het maatschappelijk verkeer geldende regelen redelijkerwijs moet kunnen worden verwacht. Deze interpretatie van het begrip ‘arbeid’ wordt eveneens gehanteerd ten aanzien van de overige bepalingen uit KB 746 waarin het begrip wordt genoemd of beleidsmatig toepassing verkrijgt.

Jurisprudentie

HvJ 29 juni 1994, zaak C-60/93 (Aldewereld), Jur. 1994, I-2991, RSV 1995/68

HR 17 december 1997, nr. 32.003, BNB 1998/66c

HR 17 december 1997, nr. 32.216, BNB 1998/67c

SB1036 | Personeel van diplomatieke zendingen en consulaire posten *artikel 13, lid 3*

Met ingang van 1 september 1984 werden de buitenlandse leden van het administratieve, technische en bedienend personeel van diplomatieke of consulaire ambtenaren of posten van een vreemde mogendheid verzekerd geacht indien zij duurzaam in Nederland verbleven (artikel 2, lid 1 onder f KB 557). Met ingang van 1 augustus 1987 heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken de interpretatie van het begrip ‘duurzaam verblijf’ aangescherpt, waarbij aan de leden van het personeel die reeds vóór 1 augustus 1987 in Nederland werkzaam waren is toegezegd dat geen verandering in hun verzekeringspositie zou optreden. Teneinde aan deze toezegging tegemoet te komen, heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken aan personen op wie artikel 13, derde lid van toepassing is, de mogelijkheid geboden vóór 15 december 1999 te kiezen tussen verzekering en niet-verzekering. Het beleid van de SVB is de door deze personen gemaakte keuzes te respecteren zodat degenen die kenbaar hebben gemaakt verplicht verzekerd te willen zijn, door de SVB als verplicht verzekerd worden aangemerkt. Van deze personen wordt een aparte registratie door de SVB aangehouden.

SB1037 | Tijdelijk in Nederland studerende *artikel 20*

Uit de toelichting op KB 746 blijkt dat van studie in de zin van artikel 20 sprake is indien de voor werkzaamheden beschikbare tijd grotendeels in beslag wordt genomen door het volgen van onderwijs of van een beroepsopleiding. Aan deze voorwaarde wordt volgens beleid van de SVB voldaan als meer dan de helft van de voor werkzaamheden beschikbare tijd, berekend op basis van een 38-urige werkweek, besteed wordt aan onderwijs in de zin van de AKW (zie hierover Deel I, Onderwijs of beroepsopleiding / ten minste 213 klokuren per kwartaal). Voor de beoordeling van het aantal uren dat wordt besteed aan het volgen van onderwijs worden schooluren, huiswerkuren alsmede de reistijd in verband met het volgen van het onderwijs in aanmerking genomen.

Indien een persoon 19 uren of meer per week studeert, dient te worden bezien of de reden waarom de persoon in Nederland verblijft uitsluitend bestaat uit het volgen van onderwijs. Een persoon wordt in ieder geval niet geacht uitsluitend wegens studieredenen in Nederland te wonen indien hij arbeid gaat verrichten, met uitzondering van arbeid ten behoeve van de studie zoals een stage. Tot deze regel concludeert de SVB naar analogie van artikel 8 van KB 746, waarin het verrichten van arbeid in het

buitenland leidt tot beëindiging van de verzekering van tijdelijk buiten Nederland studerende personen. In die bepaling – waarvan artikel 20 het spiegelbeeld vormt – wordt geen voorwaarde gesteld aan de omvang van de arbeid.

SB1038 | Ontheffing van de verplichte verzekering: artikel 18 en artikel 22
artikel 18 en 22

In KB 746 is bepaald dat de SVB ontheffing van de verzekeringsplicht verleent indien een belanghebbende voldoet aan de in de artikelen 18 of 22 genoemde criteria.

Bij de vaststelling van de hoogte van de buitenlandse uitkering of de uitkering van een volkenrechtelijke organisatie in de zin van artikel 22, eerste lid van KB 746, wordt deze uitkering omgerekend in euro's op basis van de door De Nederlandsche Bank berekende gemiddelde koers.

Indien de uitkering is verkregen op grond van de wetgeving van een lidstaat van de EU die niet deelneemt aan de Europese muntunie wordt de koers gehanteerd zoals voorgeschreven in artikel 107 van Vo. 574/72 voor zover deze koers voor betrokkene een gunstig resultaat oplevert.

In gevallen van hyperinflatie gaat de SVB uit van een meer recente koers. Van hyperinflatie is volgens het beleid van de SVB sprake als valuta binnen één kwartaal een devaluatie ten opzichte van de euro ondergaan van 20 procent of meer, of als valuta tijdens twee aaneensluitende kwartalen een devaluatie ten opzichte van de euro ondergaan van 10 procent of meer per kwartaal.

Ontheffing van de verzekeringsplicht wordt verleend met ingang van de eerste dag waarop aan de voorwaarden voor ontheffing is voldaan mits het verzoek tot ontheffing binnen één jaar na die dag wordt ontvangen. Als het verzoek tot ontheffing op een latere datum wordt ingediend dan wordt ontheffing van de verzekeringsplicht verleend met ingang van de datum waarop het verzoek om ontheffing bij de SVB is ingediend. In gevallen waarin deze handelwijze zou leiden tot onbillijkheden van overwegende aard, is de SVB echter bevoegd de ontheffing te verlenen met een terugwerkende kracht van ten hoogste drie jaar. De SVB beziet bij elk verzoek aan de hand van de individuele feiten en omstandigheden of zich een onbillijkheid van overwegende aard voordoet. De volgende – niet-limitatief genoemde – gevallen kunnen zich daarbij voordoen:

- Het verzoek om ontheffing is ingediend binnen drie maanden nadat de betrokkene zich in Nederland heeft gevestigd.
- Het verzoek om ontheffing is ingediend binnen drie maanden nadat de reeds in Nederland wonende betrokkene de beschikking heeft ontvangen waarbij aan hem de buitenlandse uitkering is toegekend.
- De late indiening van het verzoek om ontheffing is een aantoonbaar gevolg van het verstrekken van onjuiste en/of onvolledige voorlichting door een publiekrechtelijk orgaan (bijvoorbeeld de Belastingdienst) en betrokkene had redelijkerwijs niet aan die voorlichting hoeven te twijfelen.
- Het verzoek om ontheffing is laat ingediend omdat de betrokkene als gevolg van een geestelijke gestoordheid of een zware lichamelijke handicap niet in staat was tijdig een verzoek in te dienen en niet van hem gevergd kon worden dat hij zich liet vertegenwoordigen.

De SVB gaat ervan uit dat van onbillijkheden van overwegende aard in ieder geval geen sprake kan zijn in gevallen die volgens de beleidsregels neergelegd in Deel I, Bijzonder geval, SB1071 geen bijzonder geval opleveren.

SB1039 | **Onbillijkheden van overwegende aard: artikel 24**
artikel 24

Artikel 24 van KB 746 geeft de SVB de bevoegdheid in geval van een onbillijkheid van overwegende aard af te wijken van de in KB 746 gestelde regels inzake uitbreiding en beperking van de kring van verzekerden volksverzekeringen, dan wel deze regels buiten toepassing te laten. Deze bevoegdheid komt de SVB uitsluitend toe voor zover de onbillijkheid van overwegende aard voortvloeit uit de toepassing van KB 746.

De SVB hanteert als beleid dat de onbillijkheid van overwegende aard uitsluitend voortvloeit uit de toepassing van KB 746 indien:

- betrokkene door toepassing van KB 746 verplicht verzekerd dan wel niet verplicht verzekerd geraakt, of
- een bepaling van KB 746 ziet op de situatie van betrokkene, maar betrokkene niet voldoet aan de nadere voorwaarden die in die bepaling worden gesteld aan de uitbreiding of beperking van de verzekeringsplicht.

Op basis van het samenspel van alle relevante feiten en factoren wordt in het individuele geval een gemotiveerde beschikking genomen, waarbij wordt vastgesteld of de toepassing van KB 746 tot een onredelijke uitkomst zou leiden en het in het individuele geval van bijzondere hardheid of onredelijkheid zou getuigen geen gebruik te maken van de bevoegdheid gegeven in artikel 24 van KB 746.

In het kader van de toepassing van artikel 24 van KB 746 heeft de SVB de volgende toetsingscriteria geformuleerd op grond waarvan besloten wordt om iemand in afwijking van de van toepassing zijnde regel uit te sluiten van dan wel op te nemen in de verzekering:

- Als een ingezetene van een andere lidstaat van de Europese Gemeenschap verzekerd is, met inachtneming van het door de SVB gevoerde beleid, op grond van artikel 12 van KB 746 en in de situatie geraakt dat sprake is van dubbele verzekering maar geen sprake zou zijn van dubbele verzekering als de betrokkene in Nederland zou wonen, dan sluit de SVB de betrokkene met toepassing van artikel 24 op verzoek uit van de verzekering ingevolge de volksverzekeringen. Als iemand overigens in de situatie geraakt, dat sprake is van dubbele verzekering en dubbele premie-afdracht ten gevolge waarvan het inkomen dubbel wordt belast zonder dat daar dubbele aanspraken tegenover staan, en zou het gezien alle feiten en omstandigheden, met name de financiële situatie van betrokkene, van bijzondere hardheid getuigen als aan die situatie geen einde wordt gemaakt door het treffen van een afwijkende regel ter zake van de verzekering, dan kan eveneens besloten worden tot uitsluiting van verplichte verzekering.
- Als iemand in de situatie geraakt, dat hij wat zijn verzekeringspositie betreft tussen wal en schip valt in die zin dat materieel geen sprake is van een adequate verzekering en zou het, gezien alle feiten en omstandigheden, dat wil zeggen gelet op de zorgplicht die de Nederlandse overheid heeft ten aanzien van bepaalde personen en gelet op de financiële positie van de betrokkene en diens mogelijkheid om op private basis een adequate dekking te bewerkstelligen, van

bijzondere hardheid getuigen, indien aan die situatie geen einde wordt gemaakt door het treffen van een afwijkende regeling ter zake van de verzekering, dan kan tot opnemning in de verzekering worden besloten.

Naast de hierboven genoemde factoren kunnen er ook andere factoren zijn waarmee in het voorliggende geval rekening dient te worden gehouden bij de vraag of de hardheidsclausule moet worden toegepast.

Een postuum verzoek om toepassing van artikel 24 dat wordt ingediend door rechtverkrijgenden van een overleden persoon wordt door de SVB niet gehonoreerd. De SVB stelt zich op het standpunt dat de betrokkene zelf een beroep moet hebben gedaan op het bestaan van onbillijkheden van overwegende aard.

Jurisprudentie

CRvB 9 september 1998, RSV 1999/29

CRvB 8 december 2006, RSV 2007/69, LJN AZ4059

SB1040 | Voortzetting van het recht op kinderbijslag

artikel 7c AKW, artikel 26 en artikel 27 KB 746

Tot 1 januari 2000 konden personen met langlopende socialezekerheidsuitkeringen verplicht verzekerd zijn voor de volksverzekeringen ingevolge de achtereenvolgende besluiten uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen. De verzekeringspositie van deze personen was laatstelijk geregeld in artikel 26 van KB 746. Met ingang van 1 januari 2000 is die bepaling komen te vervallen en geldt als hoofdregel dat personen met langlopende socialezekerheidsuitkeringen niet verzekerd zijn voor de volksverzekeringen indien zij in het buitenland wonen. De wetgever heeft een uitzondering gemaakt voor personen die vóór 1 januari 2000 verzekerd waren ingevolge artikel 26 en op die grond recht op kinderbijslag hadden. Deze uitzondering was vervat in artikel 27 van KB 746. Sedert 1 januari 2006 is deze overgangsregel voorgezet in artikel 7c AKW, welke materieel gelijk is aan artikel 27 van KB 746. Met deze bepalingen wordt de volgende rechtssituatie verwoord. Teneinde vanaf 1 januari 2000 recht te hebben op kinderbijslag dient de persoon genoemd in artikel 7c AKW op 31 december 1999 verzekerd te zijn geweest ingevolge artikel 26 én dient hij in het vierde kwartaal van 1999 recht te hebben gehad op kinderbijslag voor een kind dat jonger was dan 18 jaar. Indien een persoon wel verzekerd was in het kwartaal voorafgaande aan 1 januari 2000 doch geen recht op kinderbijslag kon doen gelden, bijvoorbeeld omdat zijn kind eerst na 1 oktober 1999 is geboren of omdat hij voor het vierde kwartaal anderszins geen recht had op kinderbijslag, voldoet hij niet aan de voorwaarden gesteld in artikel 27 en is hij met ingang van 1 januari 2000 niet verzekerd voor de AKW. Ditzelfde geldt voor de persoon die in het vierde kwartaal van 1999 wel recht had op kinderbijslag voor een kind dat jonger was dan 18 jaar, maar op 31 december 1999 niet verplicht verzekerd was ingevolge artikel 26 van KB 746.

Indien een persoon voldoet aan de voorwaarden van artikel 7c AKW, dan heeft hij voor al zijn kinderen recht op kinderbijslag mits aan de voorwaarden voor het recht op kinderbijslag wordt voldaan. Dit geldt ook ten aanzien van kinderen voor wie hij in het vierde kwartaal 1999 geen recht op kinderbijslag kon doen gelden, bijvoorbeeld omdat zij nog niet geboren waren.

Op grond van artikel 27 werd de voortgezette verzekering beëindigd indien:

- de verzekerde persoon niet langer voldoet aan de voorwaarden voor de verzekering vervat in artikel 26 zoals die bepaling luidde vóór 1 januari 2000 (het beleid ter zake van dat artikel is terug te vinden in de Beleidsregels SVB 1999); of
- indien het (jongste) kind waarvoor in het vierde kwartaal kinderbijslag werd genoten, de leeftijd van 18 jaar bereikt.

Artikel 27 KB 746 stelde niet als eis dat voor het kind waarvoor in het vierde kwartaal 1999 recht op kinderbijslag heeft bestaan, bij voortduring recht blijft bestaan. Indien derhalve na 31 december 1999 in enig kwartaal geen recht op kinderbijslag bestond voor dat kind, bijvoorbeeld omdat het uitwonend was en niet aan de onderhoudseis werd voldaan, kon in een later kwartaal weer recht op kinderbijslag voor dat kind ontstaan.

Gemoedsbezwaarden

SB1041 | Ontheffing van de verzekeringsplicht

artikel 64, lid 1, Wfsv, artikel 2, leden 1 en 2, Zvw, artikel 4.1, lid 1, artikel 4.2, leden 1 en 2, artikel 4.9, lid 8 Regeling Wfsv

Een gemoedsbezwaarde kan bij de SVB een ontheffing van de premieplicht voor de volksverzekeringen en de werknemersverzekeringen aanvragen. Ingevolge artikel 2, tweede lid, van de Zorgverzekeringswet (Zvw) leidt een ontheffing voor de AWBZ tevens tot een ontheffing voor de Zvw.

Indien een minderjarig kind en zijn ouders van mening verschillen over de aanvraag van een ontheffing voor het minderjarige kind, dan voert de SVB de wens van het kind uit (SVR circulaire 146, 27 februari 1959).

Op grond van artikel 4.2, tweede lid, Regeling Wfsv moet de gemoedsbezwaarde bij het indienen van zijn aanvraag verklaren dat hij noch zichzelf, noch iemand anders, noch zijn eigendommen heeft verzekerd. Indien de gemoedsbezwaarde een lopende verzekering heeft opgezegd, maar aan een opzegtermijn is gebonden, dan zal de SVB toch een ontheffing verlenen indien een bevestiging van de opzegging wordt overlegd. Dit geldt niet voor een verzekering op grond van de Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen. De opzegtermijn van deze verzekering moet wel zijn afgelopen.

Indien deelname aan een verzekering door de overheid of door de werkgever verplicht is gesteld (bijvoorbeeld verplichte deelname aan een bedrijfspensioenfonds) en het niet mogelijk is om hiervan te worden vrijgesteld, werpt de SVB de deelname aan deze verzekering niet tegen. Een aan de hypotheek gekoppelde levensverzekering vormt voor de SVB geen grond om een ontheffing te weigeren.

De SVB neemt na afloop van de voor rechtspersonen geldende ontheffingstermijn van vijf jaar niet zelf contact op met de gemoedsbezwaarde rechtspersonen en werkgevers. Het initiatief om tot verlenging van de ontheffing te komen ligt bij betrokkenen zelf. Als zij een hernieuwd ontheffingsverzoek doen, wordt, indien aan de voorwaarden voldaan wordt, opnieuw ontheffing verleend. Zo niet, dan vervalt de ontheffing gemoedsbezwaarden.

SB1042 | Overlijdensuitkering

artikel 3 Regeling uitkering aan gemoedsbezwaarden ex artikel 48 AOW

De SVB betaalt de overlijdensuitkering in principe altijd uit, ongeacht het saldo van de spaarrekening van de overledene. Ingeval de rechthebbenden op de overlijdensuitkering niet in aanmerking wensen te komen voor deze uitkering omdat het spaarsaldo nihil is, kunnen zij uiteraard de overlijdensuitkering terugstorten.

De overlijdensuitkering wordt niet uitbetaald, indien de gemoedsbezwaarde gedurende zijn leven te kennen heeft gegeven niet langer voor een uitkering in aanmerking te willen komen omdat het spaarsaldo was uitgeput.

Indien een gemoedsbezwaarde géén uitkering gemoedsbezwaarden heeft aangevraagd of deze heeft laten stopzetten, wordt een postume aanvraag AOW of uitkering gemoedsbezwaarden van nabestaanden afgewezen. Nabestaanden kunnen dus geen verandering brengen in een situatie die een gewetensbezwaarde op grond van zijn overtuiging tot stand gebracht heeft.

Vrijwillige verzekering

SB1043 | Aanvraag

artikel 35, lid 1, artikel 36, lid 1, artikel 38, lid 1, artikel 39, lid 1, AOW en artikel 63a, lid 1, artikel 63b, lid 1, Anw

De artikelen 35 en 38 AOW en 63a Anw regelen de mogelijkheid om na beëindiging van de verplichte verzekering deze op vrijwillige basis voort te zetten dan wel bij aanvang van de verplichte verzekering tot ‘inkoop’ over te gaan van de achterliggende niet verzekerde periode. De aanvraag voor vrijwillige verzekering moet worden ingediend binnen een termijn van één jaar na beëindiging van de verplichte verzekering dan wel vijf jaar na aanvang van de verplichte verzekering.

De SVB hanteert het beleid dat na beëindiging van de verplichte verzekering een schriftelijk of elektronisch verzoek om informatie over vrijwillige verzekering de aanvraagtermijn van één jaar stuit. Om de aanvraag daadwerkelijk te effectueren, dient de belanghebbende binnen twaalf weken na het moment van stuiting zijn aanvraagformulier voor vrijwillige verzekering bij de SVB ingediend te hebben. Dit beleid vindt evenzeer toepassing als een verzoek om informatie dat bij een ander bestuursorgaan dan de SVB is ingediend, naar de SVB is doorgezonden.

Een aanvraag geldt tevens voor tot het huishouden behorende gezinsleden.

SB1044 | Uitzonderingssituatie

In de jurisprudentie wordt als uitgangspunt gehanteerd dat onbekendheid met de wettelijke regelingen geen bijzondere omstandigheid is, op grond waarvan zou kunnen worden afgeweken van de regel omtrent aanmelding door middel van een aanvraag. Ook verzuim door een werkgever of andere vertegenwoordiger vormt geen bijzondere omstandigheid.

Ten aanzien van situaties waarin ten onrechte premies volksverzekeringen op het salaris of de uitkering zijn ingehouden over een tijdvak waarin de betrokkene niet verplicht verzekerd was hanteert de SVB het volgende beleid. Als de betrokkene redelijkerwijs in de veronderstelling kon verkeren verzekerd te zijn geweest kan een uitzondering worden gemaakt op de regel dat aanmelding voor vrijwillige verzekering binnen één jaar moet plaatsvinden. De veronderstelling dat er sprake van verzekering was dient dan door of namens betrokkene te worden geuit. Vrijwillige verzekering wordt aangeboden als de betrokkene aangeeft in het vertrouwen te hebben verkeerd over de litigieuze periode verzekerd te zijn geweest op basis van de onverplichte inhouding van premies volksverzekering. Indien de veronderstelling wordt geuit binnen één jaar nadat de (verplichte) premiebetaling is gestopt, kan eveneens voortzetting van de vrijwillige verzekering worden aangeboden.

Als niet daadwerkelijk premie is betaald, kan betrokkene zich ook niet beroepen op een veronderstelling deswege verzekerd te zijn geweest.

Het hiervoor beschreven beleid is mede van toepassing op lokaal aangeworven personeel werkzaam bij Nederlandse diplomatieke of consulaire posten in het buitenland en personen werkzaam bij de Nederlandse vrijwilligersorganisatie SNV. Deze personen zijn tot 1 januari 1998 ten onrechte verzekerd geacht door hun werkgever, het Ministerie van Buitenlandse Zaken. In overleg met de SVB heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken deze situatie met ingang van 1 januari 1998 beëindigd en de betrokken personen hierover geïnformeerd. De SVB hanteert ten aanzien van deze personen als beleid dat zij tot 1 januari 1998 verzekerd worden geacht, voor zover geen restitutie van de premieheffing heeft plaatsgevonden.

Voor werknemers die gedetacheerd zijn geweest door een van de vijf staatsuitleenbedrijven genoemd in het (tijdelijk) Akkoord tussen Nederland en Joegoslavië van 11 maart 1987 (Trb. 1987, 187) geldt in aanvulling op het hiervoor beschreven beleid het volgende. De door deze bedrijven gedetacheerde werknemers zijn op grond van artikel 36 van KB 164 en de Wet verduidelijking verzekerings- en premieplicht (Stb. 1998, 267) vanaf 1 januari 1989 niet verzekerd voor de volksverzekeringen. Omdat vanaf 1 januari 1989 niettemin premies volksverzekeringen zijn geheven, laat de SVB een korting op het AOW-pensioen of de toeslag achterwege voor tijdvakken vanaf 1 januari 1989 waarover ten onrechte premies zijn betaald. De SVB past deze regel slechts toe als geen premierestitutie heeft plaatsgevonden en geen sprake is van verzekeringsopbouw in Kroatië of Slovenië.

Indien aantoonbaar en doelbewust handelen of nalaten van betrokkene zelf ertoe heeft geleid dat deze in een positie is gekomen dat ten onrechte premies volksverzekeringen werden ingehouden, is het beleid van de SVB geen vrijwillige verzekering aan te bieden (zie ook de uitspraak van de CRvB van 10 december 1993). Zo gaat de SVB ervan uit dat personen die niet rechtmatig in Nederland verblijven dan wel in strijd met de Wet arbeid vreemdelingen arbeid in loondienst verrichten en om die reden niet verplicht verzekerd zijn, zich redelijkerwijs bewust moeten zijn van de onrechtmatigheid van hun verblijf of arbeid in Nederland. Derhalve kunnen deze personen aan onterechte inhouding van volksverzekeringspremies geen rechtens te honoreren vertrouwen van verplichte verzekering ontlenen, op grond waarvan de SVB de betrokkenen in weerwil van het dwingendrechtelijke voorschrift inzake de aanmeldingstermijn tot de vrijwillige verzekering zou kunnen toelaten.

Jurisprudentie

CRvB 14 december 1972, RSV 1973/151

CRvB 19 september 1990, AOW 1989/38, n.g.

CRvB 10 december 1993, AB 1994, 374

CRvB 18 december 1996, AOW 1993/149 en AWW 1993/195

SB1045 | Bevordering aanvraag

Uit het oogpunt van dienstverlening bevordert de SVB aanvragen voor bij de SVB bekende personen die potentieel het recht hebben om deel te nemen aan de vrijwillige verzekering. Het betreft onder meer de volgende categorieën personen:

- de AOW-gerechtigde die Nederland metterwoon verlaat;
- de jongere echtgenoot van een persoon met een AOW-pensioen indien de SVB verneemt dat deze met de pensioengerechtigde Nederland metterwoon verlaat;

- nabestaanden met een Anw-uitkering indien bekend is dat zij Nederland metterwoon verlaten;
- personen die bij de SVB of bij het socialeverzekeringsorgaan van hun woonland een aanvraag om AOW-pensioen hebben ingediend binnen een jaar na het einde van hun verplichte verzekering.

De verantwoordelijkheid voor het indienen van een aanvraag blijft echter te allen tijde bij de betrokkene zelf berusten.

SB1046 | **Waardering buitenlandse premies bij inkomensvaststelling**

artikel 3.3, leden 1,2 en 3 Besluit Wfsv

Ingevolge het derde lid van artikel 3.3 Besluit Wfsv kan voor de vaststelling van de belastbare som een lagere belastbare som worden vastgesteld dan de maximale belastbare som als bedoeld in de onderdelen b van het eerste en het tweede lid van artikel 3.3 Besluit Wfsv. Bij de verlaging van de maximaal belastbare som neemt de SVB de premies van buitenlandse particuliere inkomensdervingsverzekeringen op gelijke wijze in aanmerking als de premies voor buitenlandse sociale verzekeringen. Eerstbedoelde premies zijn als persoonlijke verplichting aftrekbaar van de belastbare som. Omdat daarmee het eindresultaat uiteindelijk gelijk is aan de situatie waarin premies voor sociale verzekeringen op het inkomen worden ingehouden maakt de SVB voor de inkomensvaststelling geen onderscheid tussen particulier betaalde premies en sociale verzekeringspremies.

SB1047 | **Betaling van de premie**

artikel 70 Wfsv en artikel 3.5 Besluit Wfsv

De SVB stelt op grond van artikel 70 van de Wfsv de termijnen vast waarbinnen de premie betaald moet worden. De SVB heeft deze termijn vastgesteld op maximaal drie maanden vanaf het moment waarop betrokkene is geïnformeerd over de hoogte van het door hem verschuldigde bedrag.

Indien een belanghebbende gemotiveerd verzoekt om uitstel of spreading van de betaling, kan een betalingsregeling overeengekomen worden. De betalingsregeling kan bijvoorbeeld een maandelijks betaling gespreid over ten hoogste twaalf maanden zijn.

De SVB hanteert als beleid dat de premiebetaling in euro's dient te geschieden. De wisselkosten die hierbij een rol kunnen spelen komen voor rekening van de belanghebbende.

Uit de toepasselijke wetsbepalingen (artikel 37, lid 1, onder e AOW en artikel 63c, lid 1, onder d Anw) vloeit voort dat als de door de SVB gestelde termijn met meer dan drie maanden wordt overschreden, de bevoegdheid tot deelname aan de vrijwillige verzekering vervalt.

Uit artikel 37, lid 1, onder e AOW, artikel 63c, lid 1, onder d Anw en artikel 3.8, lid 3 van het Besluit Wfsv leidt de SVB af dat de mededeling over de verschuldigde premie niet leidt tot een verplichting tot betaling van een geldsom als bedoeld in titel 4.4 Awb.

SB1048

Vrijwillige verzekering voor in de EU wonende uitkeringsgerechtigden

artikel 40 AOW, artikel 63e Anw en artikel 4 Besluit vrijwillige verzekering AOW en ANW voor in de Europese Unie wonende uitkeringsgerechtigden

De SVB hanteert het beleid dat met ingang van 29 juli 1991 personen die woonachtig zijn in een andere lidstaat van de EU en die een Nederlandse socialezekerheidsuitkering ontvangen, niet langer verplicht verzekerd zijn voor de AOW, de Anw en de AKW; voor onderdanen van de EER en Zwitserland geldt dit beleid met ingang van 1 januari 1994 respectievelijk 1 juni 2002. Deze personen konden zich vrijwillig verzekeren, indien zij hiertoe tijdig een verzoek hadden ingediend. Naar aanleiding van het arrest van het HvJ EG van 7 juli 2005 (Van Pommeren-Bourgondiën) is in artikel 40 AOW en artikel 63e Anw bepaald dat zij zich alsnog vrijwillig kunnen verzekeren voor de AOW en de Anw. De voorwaarden waaronder deze vrijwillige verzekering wordt aangegaan, zijn geregeld in het Besluit vrijwillige verzekering AOW en ANW voor in de Europese Unie wonende uitkeringsgerechtigden (Stb. 2005, 720).

De nieuwe mogelijkheid om alsnog een vrijwillige verzekering af te sluiten is beperkt tot personen die verplicht verzekerd zijn geweest voor de volksverzekeringen. Hiertoe rekent de SVB niet de personen die in aanmerking komen voor huwelijkse tijdvakken op grond van Bijlage VI bij Vo. 1408/71. Zie in dit verband voorts het beleid dat is beschreven in Deel II, Vrijwillige verzekering, SB2155.

Voor de vrijwillige verzekering geldt een aanvraagtermijn van twee jaren, te rekenen vanaf 1 januari 2006. Verzoeken die na afloop van deze termijn worden ingediend, worden door de SVB steeds als een bijzonder geval aangemerkt (zie ook Deel I, Bijzonder geval, SB1071). De reden hiervoor is dat de rechtspositie van de onderhavige groep personen onderhevig is geweest aan een dermate wisselend rechtsregime dat de juiste implicaties van het Europese recht voor de betrokkenen niet langer duidelijk kunnen zijn, terwijl over het nieuwe recht op vrijwillige verzekering geen individuele voorlichting kan worden gegeven. In gevallen waarin de vrijwillige verzekering ertoe leidt dat alsnog een Anw-uitkering kan worden toegekend of een ouderdomspensioen moet worden herzien, geschiedt de toekenning dan wel herziening vanwege het bijzondere karakter van de getroffen regeling met volledig terugwerkende kracht.

Jurisprudentie

HvJ EG 7 juli 2005, zaak C-227/03 (Van Pommeren-Bourgondiën), RSV 2005/260

Recht op uitkering

AOW en Anw

SB1049 | **Inkomenstoets, herleiding naar maandinkomen**

artikel 8 AOW, artikel 3, lid 1, artikel 8 en artikel 10 Inkomensbesluit AOW 1996, artikel 10, artikel 18, artikel 19, artikel 67, lid 1, onder b en c en lid 2 Anw, artikel 3, lid 1, artikel 8 en artikel 13 Inkomensbesluit Anw

De AOW-pensioengerechtigde wiens (huwelijk)spartner jonger is dan 65 jaar, heeft mogelijk recht op een toeslag. De volledige toeslag op het AOW-pensioen voor een pensioengerechtigde met een jongere partner wordt toegekend zolang het inkomen van de partner nihil is. Als de partner inkomen uit of in verband met arbeid verwerft, wordt dit inkomen geheel of gedeeltelijk op de toeslag in mindering gebracht.

Volgens artikel 10, vierde lid AOW worden nadere regels gesteld met betrekking tot de vaststelling van het inkomen. Dit is gebeurd in het Inkomensbesluit AOW 1996.

De hoogte van de nabestaandenuitkering is eveneens inkomensafhankelijk. Inkomsten van de Anw-gerechtigde worden geheel of gedeeltelijk op de nabestaandenuitkering in mindering gebracht. Volgens artikel 10, tweede lid Anw worden nadere regels gesteld met betrekking tot de vaststelling van het inkomen, alsmede de periode waarop de vaststelling betrekking heeft. Dit is gebeurd in het Inkomens- en samenloopbesluit Anw.

Uitgangspunt in AOW en Anw is, dat het door de partner of de Anw-gerechtigde in een bepaalde maand verworven inkomen op de toeslag of de nabestaandenuitkering over die maand in mindering wordt gebracht. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen inkomen uit arbeid en inkomen in verband met arbeid. Van het inkomen uit arbeid wordt een deel vrijgelaten. Het inkomen in verband met arbeid wordt geheel gekort op de toeslag of de nabestaandenuitkering. Voor personen die ten tijde van de inwerkingtreding van de Algemene nabestaandenwet een weduwenpensioen op grond van de Algemene Weduwen- en Wezenwet ontvingen geldt een deels afwijkende regeling, die is opgenomen in artikel 67 Anw.

Als inkomen uit arbeid wordt ingevolge de beide inkomensbesluiten aangemerkt het loon in de zin van de Wet financiering sociale verzekeringen (Wfsv). Het beleid van de SVB is om bij de vaststelling van inkomen in verband met arbeid eveneens aan te sluiten bij de bepalingen van de Wfsv.

De SVB hanteert het beleid dat ook als inkomen in verband met arbeid wordt aangemerkt een uitkering waarop recht bestaat maar die niet aangevraagd wordt of in ontvangst wordt genomen. De reden voor dit beleid is dat wordt vermeden dat belanghebbenden een hogere uitkering op grond van de AOW of Anw kunnen krijgen door het niet in ontvangst nemen van andere inkomensaanspraken. Dit acht de SVB in strijd met de hiërarchie van inkomensbronnen die in de inkomensafhankelijkheid van de AOW-toeslag en de Anw-uitkering besloten ligt.

Artikel 8, eerste lid van de inkomensbesluiten schrijft voor dat het inkomen dient te worden bepaald op het tot een bedrag per maand herleide inkomen dat wordt verworven in de maand waarover recht op uitkering bestaat. Indien dit voorschrift leidt tot een kennelijk onredelijk resultaat, geven artikel 10 van het Inkomensbesluit AOW 1996 en artikel 13 van het Inkomens- en samenloopbesluit Anw de SVB de bevoegdheid het inkomen op andere wijze te bepalen. Ten aanzien van deze bepalingen voert de SVB het volgende beleid:

- Vast inkomen dat met een periodiciteit van een maand tot uitbetaling komt, wordt toegerekend aan de maand waarin het wordt genoten. Op deze wijze wordt aangesloten bij de systematiek van de AOW en Anw en de beide inkomensbesluiten, waarin wordt uitgegaan van een uitbetaling van de AOW-toeslag dan wel de nabestaandenuitkering per maand en van bepaling en verrekening van het inkomen per maand.
- In geval van periodiek loon dat met een andere periodiciteit dan eens per maand wordt betaald, of ingeval het loon afhankelijk is van het aantal werkdagen, wordt het inkomen herleid tot een inkomen per maand.
- Winst uit onderneming wordt geacht gelijkelijk over het boek- of kalenderjaar te zijn genoten.
- Incidentele betalingen zoals overwerkvergoedingen, winstdelingsuitkeringen en eindejaarsuitkeringen, worden conform de standaardsystematiek van artikel 16 Wfsv juncto artikel 13a Wet op de loonbelasting 1964 toegerekend aan het tijdstip waarop ze worden genoten. Dit leidt er over het algemeen toe dat een incidentele uitkering in mindering wordt gebracht in de maand waarin deze wordt uitbetaald. Uit een uitspraak van de CRvB van 15 november 2002 volgt echter dat deze regel kan leiden tot een kennelijk onredelijk resultaat ingeval een incidentele uitkering door - maandelijks - opbouw tot stand is gekomen en deze uitkering geheel of gedeeltelijk is opgebouwd vóór het moment waarop recht op nabestaandenuitkering of ouderdomspensioen is ontstaan. In een dergelijk geval geeft de SVB toepassing aan artikel 10 van het Inkomensbesluit AOW dan wel artikel 13 van het Inkomens- en samenloopbesluit Anw en neemt het gedeelte van de incidentele uitkering dat is opgebouwd voordat recht op de nabestaandenuitkering of AOW-pensioen is ontstaan, niet in aanmerking als in mindering te brengen inkomen.
- Ingeval recht op een uitkering bestaat, rekent de SVB bij nabetalingen de bedragen toe aan de uitkeringstermijnen waarover recht bestaat. In het geval van een eenmalige betaling van aanvullend pensioen die voortvloeit uit een indexering door een pensioenfonds neemt de SVB deze betaling geheel in aanmerking in de maand van uitbetaling.

Op grond van artikel 8, derde lid van beide inkomensbesluiten heeft de SVB de bevoegdheid om bij per maand wisselende inkomsten op basis van een geschat inkomen een gemiddeld inkomen te bepalen, op basis waarvan de AOW-toeslag of de nabestaandenuitkering kan worden vastgesteld. In dat geval dient ieder half jaar een herberekening plaats te vinden op basis van het reël genoten inkomen.

Bij wisselende inkomsten vraagt de SVB de betrokkene zelf een schatting te maken van het te verwachten inkomen per maand. Periodiek onderzoekt de SVB het werkelijk genoten inkomen. Als dit inkomen gedurende de volledige periode, of gedurende een deel daarvan, heeft gelegen binnen de grenzen waartussen een gekorte toeslag of nabestaandenuitkering wordt verleend, wordt het recht over de betreffende periode

vastgesteld met behulp van het gemiddelde inkomen per maand in deze periode. Voor zover het inkomen buiten deze grenzen heeft gelegen wordt de hoogte van het recht vastgesteld op basis van het feitelijk in de betreffende maand genoten inkomen. In totaal ontvangt betrokkene dan een even groot bedrag aan toeslag of nabestaandenuitkering als hij zou ontvangen bij vaststelling per maand op basis van het feitelijk genoten inkomen.

Artikel 10 van het Inkomensbesluit AOW 1996 en artikel 13 van het Inkomensbesluit Anw geven de SVB de bevoegdheid af te wijken van de voorgeschreven wijze van inkomensvaststelling indien deze tot een kennelijk onredelijk resultaat leidt.

Met betrekking tot de AOW heeft de SVB het volgende beleid vastgesteld. Voor een kleine groep AOW-gerechtigden met een wegens inkomen gekorte toeslag valt het gezinsinkomen lager uit dan het gezinsinkomen van AOW-gerechtigden van wie het gezinsinkomen bestaat uit AOW-pensioen met een volledige toeslag. De verklaring hiervoor is dat voor de Nederlandse loonheffing verschillende tarieven gelden voor personen ouder en jonger dan 65 jaar. In een dergelijke situatie hanteert de SVB het beleid dat artikel 10 van het Inkomensbesluit AOW 1996 toegepast wordt als de Nederlandse loonheffing tot resultaat heeft dat het netto inkomen van de AOW-gerechtigde en zijn partner lager uitvalt dan het netto AOW-pensioen met volledige toeslag. De SVB verlaagt in dat geval het inkomen in verband met arbeid van de partner zodanig, dat het netto gezinsinkomen van de AOW-gerechtigde even hoog is als het netto AOW-pensioen met volledige toeslag. De SVB beoordeelt zoveel mogelijk zelf wanneer artikel 10 van het Inkomensbesluit toepassing verdient. Zij doet dit aan de hand van de door de AOW-gerechtigde aangeleverde gegevens over zijn inkomen en dat van zijn partner.

Aangezien deze problematiek niet speelt voor Anw-gerechtigden, is het hierboven weergegeven beleid slechts van toepassing op de AOW.

Artikel 13 van het Inkomens- en samenloopbesluit Anw wordt door de SVB toegepast ten aanzien van nabestaanden van personen die als Belgisch grensarbeider in Nederland hebben gewerkt, voor zover deze nabestaanden voor de jaren van arbeid in Nederland van Belgische zijde een aanvulling ontvangen op het Belgische overlevingspensioen. Om een spiraalwerking van een steeds hoger wordende aanvulling uit België en een steeds groter wordende korting op de Nederlandse nabestaandenuitkering te voorkomen wordt de Belgische aanvulling niet als inkomen in de zin van het Inkomens- en samenloopbesluit Anw beschouwd.

Krachtens de artikelen 3, tweede lid, onder a, en de artikelen 7, tweede lid, onder e, van het Inkomensbesluit AOW 1996 en het Inkomens- en samenloopbesluit Anw worden vakantiebonnen niet als inkomen uit of in verband met arbeid aangemerkt. Een vakantiebon wordt aan sommige werknemers en uitkeringsgerechtigden verstrekt en vervangt de vakantie-uitkering waarop de meeste werknemers of uitkeringsgerechtigden aanspraak kunnen maken. In sommige situaties vervangt de vakantiebon eveneens de loondoorbetaling tijdens verlof. Op het moment dat een vakantiebon wordt verzilverd wordt het daardoor verkregen inkomen door de SVB als inkomen in de zin van het Inkomensbesluit AOW 1996 en het Inkomens- en samenloopbesluit Anw aangemerkt. De SVB hanteert daarbij ingevolge artikel 10 van het Inkomensbesluit AOW 1996 en artikel 13 van het Inkomens- en samenloopbesluit Anw als beleid dat slechts het gedeelte van de vakantiebon dat bedoeld is als loondoorbetaling tijdens verlof in aanmerking wordt genomen als inkomen. Het gedeelte van de vakantiebon dat bedoeld is als

vakantie-uitkering wordt derhalve niet in mindering gebracht op de uitkering. Dit beleid hanteert de SVB eveneens bij reserveringen van loon voor vakantie- en verlofperioden bij uitzendkrachten.

Op 21 juni 2000 heeft de CRvB uitgesproken dat uit de artikelen 8 en 10 AOW voortvloeit dat het Inkomensbesluit AOW er niet toe kan leiden dat inkomen op de toeslag in mindering wordt gebracht, als dit inkomen niet direct is gerelateerd aan arbeid. Voorts heeft de CRvB in uitspraken van 5 juli 2000 en 28 februari 2001 bepaald dat een buitenlandse wettelijke ouderdomsverzekering naar aard en strekking niet overeenkomt met een aanvullend ouderdomspensioen zoals bedoeld in artikel 7, eerste lid, onder c van het Inkomensbesluit AOW 1996. Uit de genoemde uitspraken van de CRvB leidt de SVB af dat in het kader van de AOW in ieder geval niet als inkomen in mindering mogen worden gebracht:

- studiebeurzen;
- uitkeringen op grond van de Anw;
- niet op arbeid gebaseerde uitkeringen aan oorlogsslachtoffers;
- niet op arbeid gebaseerde buitenlandse wettelijke uitkeringen;
- buitenlandse wettelijke (vervroegde) ouderdomsuitkeringen ongeacht of de uitkering op arbeid is gebaseerd.

In het kader van de Anw brengt de SVB niet als inkomen in mindering:

- studiebeurzen;
- buitenlandse wettelijke uitkeringen, tenzij deze naar aard en strekking overeenkomen met een loondervingsuitkering of een bedrijfsbeëindigingsvergoeding als bedoeld in artikel 7, eerste lid, onder c en d van het Inkomens- en samenloopbesluit Anw.

Met betrekking tot de omrekening van in buitenlandse valuta uitgedrukt inkomen en koerswijzigingen wordt verwezen naar het in Deel I, Ontheffing van de verplichte verzekering, SB1038.

Jurisprudentie

CRvB 21 juni 2000, RSV 2000/171

CRvB 5 juli 2000, RSV 2000/193

CRvB 28 februari 2001, RSV 2001/131

CRvB 15 november 2002, RSV 2003/59, «USZ» 2003/24

SB1050 | Schuldige nalatigheid

artikel 13 AOW, artikel 61 en artikel 62 Wfsv

Indien een verplicht verzekerde krachtens de volksverzekeringswetten de verschuldigde premie niet voldoet, beslist de SVB dat sprake is van schuldige nalaten als bedoeld in artikel 13 AOW. Schuldige nalatigheid leidt tot een korting op het ouderdomspensioen.

Het beleid van de SVB is om, behoudens gevallen waarin artikel 61, tweede lid, of artikel 62 Wfsv van toepassing is, te trachten een onderzoek in te stellen bij de betrokkene om de oorzaak van het niet betalen te achterhalen. Als de betrokkene aangeeft dat er omstandigheden zijn op grond waarvan het niet betalen hem niet kan worden verweten, wordt zorgvuldig beoordeeld of er van een niet toerekenbaar niet betalen sprake is. Financiële en sociale aspecten spelen daarbij een rol. Ernstige

verslaving, detentie, schuldsanering en faillissement aan de zijde van de verzekerde, of een inkomen op volstrekt minimumniveau kunnen bijvoorbeeld omstandigheden vormen om niet tot schuldig-nalatigverklaring over te gaan.

Blijkt niet van bijzondere omstandigheden waarom betrokkene niet heeft betaald, dan vindt schuldig-nalatigverklaring plaats.

Lukt het niet om betrokkene te bereiken, of reageert hij niet, en wijzen de door de Belastingdienst aangedragen gegevens op schuldige nalatigheid, dan wordt betrokkene eveneens schuldig nalatig verklaard.

De artikelen 61 en 62 Wfsv zijn op 1 januari 2006 in werking getreden. Uit de uitspraak van de CRvB van 28 februari 2001 vloeit voort dat de beoordeling van schuldige nalatigheid over tijdvakken gelegen voor 1 januari 2006 dient plaats te vinden aan de hand van de wettelijke bepalingen zoals die golden op het moment dat de premies voldaan hadden moeten worden.

Jurisprudentie

CRvB 28 februari 2001, RSV 2001/134

SB1051

Overgangsvoordelen AOW

artikel 55, artikel 56 en artikel 57 AOW

Aangezien de AOW op 1 januari 1957 in werking is getreden, zou voor het jaar 2007 niemand aanspraak kunnen maken op een volledig pensioen. Om deze situatie op te lossen, is in de artikelen 55 en 56 AOW een overgangsregeling getroffen, volgens welke de jaren tussen de 15e verjaardag van de verzekerde en 1 januari 1957 met verzekerde jaren uit hoofde van de AOW worden gelijkgesteld, mits de verzekerde na zijn 59ste zes jaren in Nederland heeft gewoond, hij in Nederland blijft wonen en Nederlander is.

Op basis van artikel 57 AOW zijn twee Koninklijke Besluiten tot stand gekomen op grond waarvan de in artikel 56 AOW gestelde nationaliteits- en wooneisen onder bepaalde voorwaarden terzijde kunnen worden gesteld. Het betreft hier het Besluit gelijkstelling niet-Nederlanders met Nederlanders (KB 605) en het Besluit gelijkstelling van wonen buiten het Rijk met wonen binnen het Rijk (KB 632).

De in de artikelen 55 en 56 AOW opgenomen wooneisen ter verkrijging van het recht op de nationale overgangsvoordelen kunnen niet met een beroep op artikel 10 van Vo. 1408/71 terzijde worden gesteld. Dit blijkt uit het arrest van het HvJ EG van 2 mei 1990 (Winter-Lutzins).

De nationaliteitseis van artikel 56 AOW en de nationaliteitseisen in de op artikel 57 AOW gebaseerde Koninklijke Besluiten kunnen opzij worden gezet uit hoofde van de in internationale regelingen opgenomen discriminatieverboden naar nationaliteit. In verband met ontwikkelingen in de rechtspraak van het HvJ EG is dit gegeven mede van belang geworden voor gezinsleden en nabestaanden van personen die vallen onder de werkingssfeer van Vo. 1408/71 en de overeenkomsten die tussen de EG en enkele derde landen zijn afgesloten (zie hiervoor tevens Deel II, Gezinsleden en nabestaanden, SB2123 en Reikwijdte van de non-discriminatiebepalingen ten aanzien van gezinsleden, SB2166).

In het bijzonder naar aanleiding van arresten van het HvJ EG van 30 april 1996 (Cabanis) en 3 oktober 1996 (Hallouzi), heeft de SVB voor dergelijke gezinsleden en nabestaanden het volgende beleid ontwikkeld.

SB1052 | Gezinsleden en nagelaten betrekkingen van werknemers en zelfstandigen die onder de personele werkingsfeer van Vo. 1408/71 vallen

De nationale overgangsvoordelen AOW worden ook toegekend aan gezinsleden en nagelaten betrekkingen, voor zover zij voldoen aan de wooneisen van de artikelen 55 en 56 AOW. De gezinsleden en nagelaten betrekkingen aan wie de nationale overgangsvoordelen AOW zijn toegekend, kunnen deze exporteren binnen de EU. Artikel 3, onder e, van het Besluit gelijkstelling van wonen buiten Nederland met wonen in Nederland, verschaft aan Nederlanders het recht toegekende overgangsvoordelen over de gehele wereld te exporteren. De nationaliteit van het gezinslid of de nagelaten betrekking wordt voor de toepassing van deze bepaling met de Nederlandse gelijkgesteld zolang deze zich beweegt binnen de grenzen van de territoriale werkingsfeer van Vo. 1408/71.

Jurisprudentie

HvJ EG 2 mei 1990, zaak 293/88 (Winter-Lutzins), Jur. 1990, I-1623, RSV 1990/310

HvJ EG 30 april 1996, zaak C-308/93 (Cabanis), Jur. 1996, I-2097, RSV 1998/96

HvJ EG 3 oktober 1996, zaak C-126/95 (Hallouzi), Jur. 1996, I-4807, RSV 1997/80

SB1053 | Gezinsleden en nagelaten betrekkingen van Marokkaanse, Algerijnse, Tunesische en Turkse werknemers

Gezinsleden en nagelaten betrekkingen van Marokkaanse, Algerijnse, Tunesische en Turkse werknemers moeten op dezelfde wijze als een Nederlander worden behandeld. Dit geldt zolang de werknemers en hun gezinsleden of nagelaten betrekkingen in de EU wonen. Zij komen dus evenzeer, ongeacht hun nationaliteit, voor de nationale overgangsvoordelen in aanmerking voor zover zij voldoen aan de wooneisen van de artikelen 55 en 56 AOW. Tevens kunnen zij de overgangsvoordelen binnen de EU exporteren. Uit het arrest van het HvJ EG van 3 oktober 1996 (Hallouzi), wordt door de SVB evenwel afgeleid dat zodra de werknemer en/of het gezinslid of de nagelaten betrekking zich buiten de EU vestigt, de verplichting tot gelijkstelling van de nationaliteit tot een einde komt. De toegekende overgangsvoordelen kunnen dus niet worden geëxporteerd buiten het grondgebied van de EU.

Voor de vraag welke personen als gezinslid of nagelaten betrekking worden aangemerkt zie Deel II, Reikwijdte van de non-discriminatiebepalingen ten aanzien van gezinsleden, SB2166.

Jurisprudentie

HvJ EG 3 oktober 1996, zaak C-126/95 (Hallouzi), Jur. 1996, I-4807, RSV 1997/80

SB1054 | Uitsluitingsgronden Anw

artikel 15, artikel 23 en artikel 27 Anw

In bepaalde gevallen, geregeld in de artikelen 15, 23 en 27 Anw, komt de nabestaande of wees niet voor een uitkering ingevolge de artikelen 14, 22 en 26 Anw in aanmerking omdat een uitsluitingsgrond van toepassing is. De uitsluitingsgronden beogen bepaalde vormen van misbruik van de Anw te voorkomen.

SB1055 | Gezondheidstoestand ten tijde aanvang verzekering of ten tijde huwelijksluiting

artikel 15, lid 1, onder a en b, artikel 23, lid 1, onder a, artikel 27, lid 1, onder a Anw

In artikel 15, eerste lid, onder b, en de artikelen 23 en 27, eerste lid, onder a Anw is geregeld dat als de verzekerde binnen een jaar na aanvang van de verzekering is overleden, de nabestaande of wees geen recht heeft op uitkering, indien de gezondheidstoestand van de verzekerde dit overlijden ten tijde van de aanvang van de verzekering redelijkerwijs moest doen verwachten. In artikel 15, eerste lid, onder a Anw is voorts geregeld dat eveneens geen recht op nabestaandenuitkering bestaat indien de echtgenoot van de nabestaande is overleden binnen een jaar na de huwelijksluiting en dit overlijden redelijkerwijs was te verwachten. Uit de jurisprudentie blijkt dat deze bepalingen aldus moeten worden verstaan dat doorslaggevend is of deze verwachting bij de aanvang van de verzekering of ten tijde van de huwelijksluiting redelijkerwijs aanwezig moet zijn geweest bij de verzekerde en/of de nabestaande. Voor toepassing van deze uitsluitingsgrond is derhalve geen plaats als het overlijden slechts voor medici redelijkerwijs te voorzien is geweest. Als sprake is van een onderbroken verzekering, moet als datum van aanvang van de verzekering steeds worden uitgegaan van de dag waarop de laatste verzekeringsperiode voorafgaande aan het overlijden begon.

De SVB neemt in ieder geval aan dat bij de verzekerde, zijn echtgenote of beiden de verwachting aanwezig is geweest dat het overlijden binnen één jaar zou plaatsvinden, indien het overlijden op medische gronden redelijkerwijs binnen één jaar te verwachten was én deze verwachting door een arts aan een van beiden is medegedeeld. Bij de beoordeling of het overlijden op medische gronden redelijkerwijs binnen één jaar te verwachten was vraagt de SVB medisch advies aan een externe organisatie. Het advies bevat informatie over de levensverwachting, de behandelende artsen en hun conclusies, en welke mededelingen zij daarover hebben gedaan aan de patiënt.

De SVB hanteert de lijn dat met de datum van huwelijksluiting de datum van aanvang van het voeren van een gezamenlijke huishouding wordt gelijkgesteld. Indien derhalve de nabestaande en de overledene met wie hij gehuwd was, voor het huwelijk reeds een gezamenlijke huishouding voerden, wordt het moment van aanvang van het samenwonen als het moment van huwelijksluiting aangemerkt.

Artikel 15, lid 4, Anw bepaalt dat de uitsluitingsgronden als bedoeld in artikel 15, lid 1, sub a en b, niet van toepassing zijn indien de nabestaande recht op nabestaandenuitkering zou hebben gehad als hij niet opnieuw was gehuwd. Op grond van de Memorie van Toelichting bij het vierde lid van artikel 15 Anw legt de SVB deze bepaling aldus uit dat ondanks het bestaan van bedoelde uitsluitingsgronden niet een nieuw recht ontstaat dat is gebaseerd op het laatste overlijden, maar dat het recht dat de nabestaande had op het moment dat hij opnieuw in het huwelijk trad, herleeft.

Voor de toepassing van artikel 15, eerste lid, onder b Vo. 1408/71 moeten tijdvakken van verzekering vervuld krachtens de wettelijke regeling van een lidstaat van de EU worden opgeteld bij de periode van verzekering in Nederland als waren die tijdvakken in Nederland vervuld (zie Deel II, In aanmerking te nemen tijdvakken voor de opening van het recht op uitkering, SB2150).

Jurisprudentie

CRvB 17 april 1963, RSV 1963/101

CRvB 14 mei 1970, RSV 1970/160

SB1056 | Opzettelijke levensberoving

artikel 15, lid 1, onder c, artikel 23 lid 1, onder b en artikel 27, lid 1, onder b Anw

De nabestaande of wees die zijn of haar (huwelijks)partner of de betrokken verzekerde, al of niet als medepleger, opzettelijk van het leven heeft beroofd, kan ingevolge artikel 15, eerste lid, onder c, artikel 23, eerste lid, onder b en artikel 27, eerste lid, onder b geen aanspraken ontlenen aan de Anw.

Het begrip ‘opzettelijk van het leven beroven’ wordt uitgelegd conform het strafrechtelijke begrip omschreven in de artikelen 287 tot en met 295 van het Wetboek van Strafrecht.

Op grond van de uitspraak van 18 december 1996 van de CRvB mogen de genoemde uitsluitingsbepalingen niet worden toegepast in een situatie waarin strafrechtelijk is bewezen verklaard dat de betrokkene de (huwelijks)partner of de verzekerde opzettelijk van het leven heeft beroofd, maar waarbij betrokkene wegens de aanwezigheid van een strafuitsluitingsgrond is ontslagen van alle rechtsvervolging. Conform deze uitspraak voert de SVB als beleid dat hierbij geen onderscheid wordt gemaakt of er sprake is van een schulduitsluitingsgrond of een rechtvaardigingsgrond.

Jurisprudentie

CRvB 29 maart 1985, RSV 1985/212

CRvB 18 december 1996, RSV 1997/178, «USZ» 1997/13

AKW

SB1057 | Voldoen aan de onderhoudsvoorwaarden

artikel 7, artikel 7a, artikel 9 en artikel 10 AKW, artikel 5, lid 1 en artikel 7a Besluit onderhoudsvoorwaarden kinderbijslag, artikel 3 Regeling inkomen kinderbijslag 1997

Voor kinderen tot 16 jaar die tot het huishouden van een verzekerde behoren hoeft niet te worden aangetoond dat zij door de verzekerde worden onderhouden. Voor uitwonende kinderen en kinderen van 16 jaar en ouder gelden de voorwaarden van het Besluit onderhoudsvoorwaarden kinderbijslag. Hierbij zijn van belang het inkomen van het kind en, in gevallen waarin het niet vanzelfsprekend is dat een kind volledig voor rekening komt van de verzekerde, de mate waarin de verzekerde daadwerkelijk bijdraagt in het onderhoud.

Wat onder het inkomen van het kind moet worden verstaan is omschreven in de Regeling inkomen kinderbijslag 1997. In artikel 3 van deze regeling is het inkomen uit vakantiewerk tot een bepaald bedrag uitgezonderd van het inkomensbegrip. Ingevolge artikel 3 is geen sprake van vakantiewerk als de arbeid ook buiten de zomervakantie voor langere tijd wordt verricht. Voorts is geen sprake van vakantiewerk als de arbeid deel uitmaakt van de studie of opleiding die het kind volgt. Uit de toelichting bij de regeling blijkt, dat indien in de vakantieperiode meer wordt gewerkt dan voordien en nadien gebruikelijk is, het meerwerk wel als vakantiewerk geldt. Verder hanteert de SVB het volgende beleid. In de situatie waarin het kind tijdens de zomervakantie arbeid verricht in aansluiting op arbeid die deel uitmaakt van een studie of opleiding, merkt de SVB deze arbeid als vakantiewerk aan indien uit de stageovereenkomst of de leer-

arbeidsovereenkomst blijkt dat het kind niet verplicht is om de arbeid tijdens de zomervakantie voort te zetten.

Artikel 5 van het Besluit onderhoudsvoorwaarden kinderbijslag bepaalt in welke gevallen ten aanzien van uitwonende kinderen de mate van onderhoud dient te worden aangetoond.

Tot een bijdrage van de verzekerde in de onderhoudskosten worden ingevolge artikel 10 AKW gerekend:

- een bijdrage van degene met wie de verzekerde een huishouden vormt;
- een bijdrage op grond van een alimentatieverplichting.

Uit vaste jurisprudentie van de CRvB (zie onder meer de uitspraak van 10 februari 1988) blijkt dat betalingen worden geacht gelijkelijk besteed te zijn voor de in het betreffende huishouden verblijvende kinderen waarvoor aanspraak op kinderbijslag kan bestaan. Indien in een huishouden zowel kinderen zijn waarvoor geen als kinderen waarvoor wel een bewijs van onderhoud vereist is, worden de betalingen geacht gelijkelijk besteed te zijn aan de kinderen waarvoor het onderhoud moet worden aangetoond.

Eveneens uit vaste jurisprudentie van de CRvB (zie onder meer de uitspraak van 12 december 1990) komt als vaste regel naar voren dat betalingen die in een bepaald kwartaal zijn verricht worden geacht te zijn gedaan ten behoeve van de kosten van levensonderhoud in dat betreffende kwartaal.

Indien derhalve in een kwartaal meer is betaald dan het minimumbedrag voor een bepaalde onderhoudsnorm kan het 'overschot' volgens de jurisprudentie van de CRvB in beginsel niet worden aangewend ter voldoening van de onderhoudsbijdrage voor het volgende kwartaal. Volgens de uitspraak van de CRvB van 27 december 1995 kunnen betalingen verricht in een bepaald kwartaal wel beschouwd worden als bijdrage voor een volgend kwartaal indien uit een vast systeem van betalingen valt af te leiden dat de bijdrage niet anders dan (mede) bestemd kan zijn voor een volgend kwartaal. Volgens het beleid van de SVB kunnen ook betalingen die in een bepaald kwartaal verricht worden, maar naar hun aard strekken voor het gehele jaar, als onderhoudsbijdragen voor volgende kwartalen beschouwd worden. Een voorbeeld hiervan is het schoolgeld dat de verzekerde voor het gehele jaar ineens vooruit betaalt.

Gelden die worden overgemaakt ten behoeve van het levensonderhoud kunnen volgens het beleid van de SVB in beginsel niet met terugwerkende kracht alsnog worden bijgedragen. Hierop maakt de SVB de volgende uitzonderingen:

- De verzekerde voldoet een in rechte vaststaande vordering die betrekking heeft op een voorafgaand kwartaal, zoals een door de rechter getroffen voorziening met betrekking tot alimentatie of een van overheidswege vastgestelde bijdrage voor een kind dat in een instelling is geplaatst. De betaling van een dergelijke vordering wordt toegerekend aan de kwartalen waarop deze betrekking heeft ongeacht het moment waarop de vordering komt vast te staan.
- Voordat adoptie plaatsvindt, betalen de (pleeg)ouders vaak de kosten van verzorging en overdracht van het kind. Deze betalingen kunnen worden toegerekend aan kwartalen gelegen voor de datum van de betaling.

- Wanneer een kind achteraf ten onrechte studiefinanciering blijkt te hebben genoten, wordt het recht op studiefinanciering met terugwerkende kracht ingetrokken. De ten onrechte uitbetaalde studiefinanciering wordt in het algemeen teruggevorderd. Indien over deze periode recht op kinderbijslag bestaat voor een onderwijs volgend kind en de verzekerde de ten onrechte uitbetaalde studiefinanciering heeft terugbetaald, kan dit worden aangemerkt als bijdrage in de onderhoudskosten over de betrokken kwartalen.

Uit vaste jurisprudentie van de CRvB blijkt dat onderhoudsbijdragen voor in het buitenland woonachtige kinderen op een voor de SVB eenvoudig te controleren wijze dienen te hebben plaatsgevonden. Dit betekent dat het voldaan hebben van de onderhoudsbijdrage voor kinderen in het buitenland in beginsel slechts kan worden aangetoond indien deze bijdragen door middel van een bankoverschrijving aan de verzorger van het kind of het kind zelf in het betreffende land zijn overgemaakt. Kosten van overmaking tellen overigens mee bij het vaststellen van de hoogte van de betaalde onderhoudsbijdrage.

De SVB hanteert ter uitvoering van het vereiste van de eenvoudige controleerbaarheid met betrekking tot het aantonen van onderhoudsbijdragen de volgende voorwaarden.

- Slechts betalingen, die zijn verricht via betalingsinstellingen en banken die op basis van het toepasselijke nationale recht bevoegd zijn om financiële transacties te verrichten, worden door de SVB geaccepteerd.
- Bij overschrijving van een bedrag van de rekening van de verzekerde naar de rekening van de verzorger van het kind is het (internet)bankafschrift voldoende bewijs voor het aantonen van de betaling.
- Bij storting op de bankrekening van de verzorger van het kind of het kind, moet de verzekerde het stortingsbewijs overleggen.
- Bij opname van een bedrag van de bankrekening van de verzekerde moet de verzekerde een bankafschrift overleggen waaruit blijkt dat het bedrag met de bankpas van de verzorger van het kind of van het kind is opgenomen. Het nummer van die bankpas dient bekend te zijn bij de SVB.
- Bij overmaking van bedragen door tussenkomst van erkende intermediairs, bijvoorbeeld via de Western Union Money Transfer, dienen zowel de storting door de verzekerde als de opname door de verzorger van het kind of het kind zelf, te worden aangetoond.

Slechts indien door uitzonderlijke omstandigheden betaling via een erkende bank of betalingsinstelling niet mogelijk is mag ook op andere wijze het voldaan hebben van de onderhoudsbijdrage worden aangetoond. Het is dan echter aan de verzekerde om de onmogelijkheid van betaling op de voorgeschreven wijze aannemelijk te maken. Ook zal verzekerde in die gevallen elke stap van de wijze van betaling die door hem is gevolgd aan moeten tonen.

Voor het aantonen van het voldaan hebben van de onderhoudsbijdrage tijdens het verblijf van de verzekerde bij zijn kinderen in het buitenland hanteert de SVB het volgende beleid. Volgens de uitspraak van de CRvB van 8 december 1992 kan er bij een tijdelijk verblijf van een in Nederland wonende verzekerde bij zijn kinderen in het buitenland niet zonder meer van worden uitgegaan dat hij zijn kinderen gedurende die periode heeft onderhouden. Onderhoud gedurende een dergelijke vakantieperiode kan met behulp van andere middelen dan met behulp van bankoverschrijvingen worden

aangetoond indien er sprake is van aangetoonde voldoende onderhoudsbijdragen zowel vóór als ná het verblijf, aldus de CRvB. Met het oog op continuïteit in de toekenningen hanteert de SVB deze voorwaarde aldus dat voldoende is wanneer uit de kwartalen voorafgaand aan de vakantieperiode een vast patroon van betalingen van de onderhoudsbijdrage is gebleken. De SVB accepteert in dat geval andere bewijsmiddelen zoals bijvoorbeeld omwisselingsbewijzen, bewijzen van geldopname, reiskosten en andere rekeningen waarmee de verzekerde kan aantonen dat hij zijn kinderen heeft onderhouden in de vakantie. Volgens het beleid van de SVB wordt een dergelijke afwijkende wijze van aantonen van het onderhoud slechts toegestaan indien het verblijf in het buitenland ten minste twee maanden binnen één kwartaal heeft geduurd.

Bij besluit van 1 december 2006 (Stb. 2006, 649) is artikel 7a toegevoegd aan het Besluit onderhoudsvoorwaarden kinderbijslag. Op grond van dit artikel hanteert de SVB een forfaitaire onderhoudsbijdrage als het kind bij de verzekerde verblijft, terwijl het kind niet tot het huishouden van verzekerde behoort. De verzekerde moet aannemelijk kunnen maken dat hij gedurende een bepaalde periode bij het kind heeft verbleven. Bij de fictieve onderhoudsbijdrage worden feitelijk aantoonbare extra bijdragen ten behoeve van het kind, zoals de reiskosten van het kind naar het huishouden naar de verzekerde en terug, kosten voor kleding, een cadeau of de kosten voor een uitstapje bij de fictieve onderhoudsbijdrage geteld. De SVB hanteert deze regeling naar analogie als de verzekerde bij zijn kind verblijft.

Postpakketten worden niet geaccepteerd als middel om de onderhoudsbijdrage aan te tonen, aangezien deze wijze van voldoen van de onderhoudsbijdrage voor de SVB oncontroleerbaar is.

Jurisprudentie

CRvB 10 februari 1988, RSV 1988/226

CRvB 12 december 1990, RSV 1991/265

CRvB 9 januari 1991, RSV 1992/16

CRvB 8 december 1992, KBW 1991/56, n.g.

CRvB 22 juli 1994, KBW 1992/106 en 107, n.g.

CRvB 27 december 1995, RSV 1996/252

CRvB 17 juli 1996, PS Katern 1997/1/1

SB1058 | Recht op AOW, Anw en kinderbijslag in het buitenland

artikel 8a, artikel 9a AOW, artikel 32a, artikel 32b Anw, artikel 7b AKW, artikel 2 Wet van 9 december 2004, Stb. 2004, 715

De hiervoor genoemde bepalingen zijn door middel van de Wet Beperking Export Uitkeringen (Wet BEU) aan de AOW, Anw en AKW toegevoegd. Doel van deze bepalingen is dat export van uitkeringen naar het buitenland niet plaatsvindt of beperkt wordt indien in het land waarnaar export zou plaatsvinden onvoldoende controle op de rechtmatige betaling van de uitkering kan worden uitgeoefend.

Hoofddregel is dat geen (Anw en AKW) of slechts een gedeeltelijk recht (AOW) op uitkering bestaat indien de belanghebbende of een gezinslid van wie het recht op of de hoogte van de uitkering mede afhankelijk is, in het buitenland woont. Van deze hoofddregel kan worden afgeweken:

- Voor personen die wonen in een land waarin op grond van een verdrag of een besluit van een volkenrechtelijke organisatie recht op een uitkering kan bestaan. Een dergelijk recht kan bestaan ongeacht de vraag of het verdrag dan wel besluit handhabingsbepalingen bevat. De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid maakt de landen bekend waarin recht op een uitkering kan bestaan.
- Voor bepaalde categorieën personen en voor personen wonend op de Nederlandse Antillen en Aruba in het Besluit afwijkende regels beperking export uitkeringen.

Het begrip wonen in de hiervoor weergegeven bepalingen uit de AOW, Anw en AKW wijkt niet af van het begrip wonen bij de beoordeling van ingezetenschap. De beleidsregels in het onderdeel Ingezetene / wonen (SB1022) van Deel I zijn dus van overeenkomstige toepassing.

Indien een betrokkene woont in een land waarnaar export van een uitkering mogelijk is op grond van een verdrag of een besluit van een volkenrechtelijke organisatie, bestaat recht op uitkering ook indien betrokkene zelf aan het verdrag of het besluit als zodanig geen rechten kan ontleen (bijvoorbeeld omdat hij niet onder de personele werkingssfeer van het verdrag of besluit valt). Het is echter wel noodzakelijk dat de uitkering onder de materiële werkingssfeer van het verdrag valt. Indien bijvoorbeeld een verdrag alleen ziet op ouderdomspensioenen en nabestaandenuitkeringen, kan dit verdrag er niet toe leiden dat in het verdragsland recht op kinderbijslag bestaat. Dit leidt de SVB af uit de tekst van de bepalingen van de Wet BEU en de parlementaire geschiedenis van deze bepalingen.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid maakt de landen bekend waarin recht op een uitkering op grond van een verdrag of een besluit van een volkenrechtelijke organisatie kan bestaan. De SVB gaat ervan uit dat deze bekendmaking slechts declaratoire werking heeft, zodat een persoon die woont in een land waarin op grond van een verdrag of een besluit van een volkenrechtelijke organisatie wel recht op uitkering kan bestaan, recht heeft op deze uitkering ook indien het land niet voorkomt op de lijst van landen die door de minister is bekendgemaakt. In het Overzicht van geciteerde wet- en regelgeving bij de SVB Beleidsregels 2007 is een overzicht opgenomen van de verdragen die op 15 maart 2007 reeds in werking zijn getreden.

Ten aanzien van een aantal landen is in 2002 besloten dat de bepalingen van de Wet BEU niet worden toegepast, ondanks het feit dat met die landen nog geen verdrag is gesloten dat de export van uitkeringen naar die landen mogelijk maakt. Dit hield verband met het feit dat weliswaar vóór het moment waarop de overgangstermijn van de Wet BEU verstreek – 1 januari 2003 – overeenstemming was bereikt over de tekst van een verdrag, maar dat de beoogde toepassing van het verdrag per 1 januari 2003 niet is gerealiseerd. In afwachting van de ondertekening en ratificatie van de betreffende verdragen, handelde de SVB alsof in de betrokken landen recht op uitkering op grond van een verdrag bestond. Ten tijde van de vaststelling van het Besluit SVB Beleidsregels 2007 geldt deze handelwijze uitsluitend nog ten aanzien van Mexico.

Mocht door de onderhandelende partijen alsnog worden besloten af te zien van het sluiten van een verdrag, dan moeten reeds betaalde uitkeringen in beginsel als onverschuldigd betaald worden aangemerkt. De SVB zal in dat geval met inachtneming van het vertrouwensbeginsel niet overgaan tot terugvordering van de bedragen die onverschuldigd zijn betaald.

Naar aanleiding van de uitspraak van de CRvB van 14 maart 2003, waarin de CRvB oordeelde dat artikel 5 van Verdrag 118 van de Internationale Arbeidsorganisatie een rechtstreeks werkende exportverplichting bevat voor de AOW, de Anw, de WAO en de WAZ, is in artikel 2 van de wet van 9 december 2004 bepaald dat de werking van de Wet BEU in de periode van 14 maart 2003 tot 1 januari 2006 voor deze wetten is opgeschort. Tevens is de Nederlandse regering overgegaan tot opzegging van het verdrag. Deze opzegging is van kracht geworden per 20 december 2005. Derhalve worden de bepalingen van de Wet BEU sedert 1 januari 2006 weer onverkort toegepast.

Ten aanzien van uitkeringsgerechtigden die wonen in een niet-verdragsland is in de Wet van 7 december 2006, Stb. 697, een zogenaamde pardonregeling getroffen. Deze regeling is van toepassing op AOW-, Anw-, WAO- en WAZ-gerechtigden die op 1 januari 2000 al buiten Nederland woonden en die nog steeds recht hebben op dezelfde uitkering. De pardonregeling bewerkstelligt dat de exportbeperkingen van de Wet BEU niet van toepassing zijn op de hiervoor bedoelde uitkeringsgerechtigden. Aan deze wet is door de SVB op verzoek van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vanaf 1 januari 2006 reeds uitvoering gegeven, voortuitlopend op de inwerkingtreding.

Jurisprudentie

CRvB 14 maart 2003, RSV 2003/114, «USZ» 2003/147, LJN AF5937

SB1059 | Remigratiewet

artikel 2, lid 1, onder b en lid 2 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet

De SVB verstaat onder een schriftelijk bewijs als bedoeld in artikel 2, lid 1, onder b van het Uitvoeringsbesluit Remigratiewet een door de bevoegde autoriteiten van het bestemmingsland afgegeven document waaruit blijkt dat het de remigrant en zijn meeremigrerende partner en kinderen is toegestaan gedurende ten minste een jaar na het vertrek uit Nederland onafgebroken in het bestemmingsland te verblijven.

Van remigratie door beide echtgenoten als bedoeld in het tweede lid is naar het oordeel van de SVB sprake als beide echtgenoten binnen de termijn van zes maanden na dagtekening van de toekenningsbeschikking als bedoeld in artikel 13 van het Besluit voorzieningen Remigratiewet, dan wel in geval van verlenging van die termijn binnen uiterlijk twaalf maanden na dagtekening van die beschikking zijn geremigreerd (zie Deel I, Bijzonderheden met betrekking tot de Remigratiewet, SB1081).

TOG 2000

SB1060 | Rechthebbenden

artikel 4, leden 1, 2, 4, 5 en 6 TOG 2000

De TOG 2000 kent geen kring van verzekerden. Bij de aanduiding van personen die recht op een tegemoetkoming hebben is echter nauw aangesloten bij de kring van personen die op grond van ingezetenschap verzekerd zijn voor de volksverzekeringen. Zo dient de verzorger van het rechtgevend kind hier te lande te wonen. De SVB geeft aan het begrip 'hier te lande wonen' dezelfde betekenis als aan het begrip ingezetenschap. Voor het beleid ter zake wordt daarom verwezen naar Deel I, Ingezetene/wonen, SB1022.

SB1061 | Blijvend of voorlopig blijvend gehandicapt

artikel 3 en artikel 7, lid 2 TOG 2000

Recht op een tegemoetkoming ingevolge de TOG 2000 bestaat – afgezien van niet-medische criteria – indien en zolang wordt voldaan aan de voorwaarde dat het kind blijvend of voorlopig blijvend gehandicapt is. De SVB acht een kind blijvend gehandicapt indien het naar verwachting tot de leeftijd van 18 jaar door een ziekte of stoornis zodanig beperkt zal zijn dat het aan de voorwaarden van artikel 3 zal voldoen. In bepaalde gevallen staat bij de toekenning van de tegemoetkoming niet vast dat de ernst van de beperkingen onveranderlijk is, waardoor het kind mogelijk niet blijvend aan de voorwaarden van artikel 3 zal voldoen. Dan vindt toekenning plaats als het gehandicapte kind geacht wordt voorlopig blijvend aan de voorwaarden te voldoen. Onder voorlopig blijvend verstaat de SVB een periode van ten minste een jaar. Afhankelijk van de verwachte ontwikkeling van het kind kan de SVB bij de toekenning bepalen dat na een bepaalde termijn een herindicatie zal plaatsvinden. Deze termijn is minimaal een jaar en is niet aan een maximum gebonden. Indien deze herindicatie een negatief medisch advies tot gevolg heeft, wordt het recht op tegemoetkoming beëindigd. Indien het kind bij deze herindicatie opnieuw voorlopig blijvend gehandicapt wordt geacht, kan de SVB opnieuw een termijn voor herindicatie bepalen. Dit laat onverlet dat de gerechtigde verplicht is de SVB op de hoogte te stellen van een wijziging van omstandigheden die tot gevolg zou kunnen hebben dat het kind niet meer als blijvend of voorlopig blijvend gehandicapt in de zin van de TOG 2000 wordt aangemerkt.

Bij sommige chronische ziekten kan er sprake zijn van een wisselend beeld, waarbij het kind gedurende bepaalde periodes wel en gedurende andere periodes niet aan de voorwaarden van artikel 3 voldoet. In dergelijke gevallen wordt het kind geacht voorlopig blijvend gehandicapt te zijn indien het gedurende een aaneengesloten periode van ten minste één jaar zodanig beperkt is dat het tijdens kortere periodes van in totaal 50% of meer van de tijd aan de voorwaarden van artikel 3 voldoet.

Om recht te openen op een tegemoetkoming stelt de regeling als voorwaarde dat het kind als gevolg van zijn beperkingen aanzienlijk meer afhankelijk is van geregelde verzorging of oppassing dan een gezond kind van dezelfde leeftijd. Vastgesteld moet dus worden de zwaarte en intensiteit van de door de ouder of verzorger te verlenen hulp in vergelijking met de hulp die een kind van gelijke leeftijd dat niet gehandicapt is, nodig heeft. Daarbij wordt zowel de mate van verzorging als de mate van oppassing beoordeeld. Het is voor het recht op tegemoetkoming op zichzelf niet van belang of het kind hulp nodig heeft in beide categorieën of alleen in een van beide categorieën, wel speelt dit een rol bij de vaststelling van de totale zorgzwaarte.

Bij verzorging gaat het met name om hulp bij algemene dagelijkse levensverrichtingen, het begrip oppassing omvat met name toezicht en begeleiding. De beoordeling of er sprake is van geregelde verzorging of geregelde oppassing geschiedt aan de hand van telkens vijf subcategorieën.

Bij de bepaling of een kind afhankelijk is van geregelde verzorging, wordt vastgesteld of en in welke mate het kind is aangewezen op hulp met betrekking tot:

- lichaamshygiëne (bijvoorbeeld volledige of gedeeltelijke hulp bij wassen, aan- en uitkleden, tanden poetsen),
- zindelijkheid (bijvoorbeeld incontinentie, gebruik van luiers, hulp bij toiletgang),

- eten en drinken (bijvoorbeeld toediening van sondevoeding, hulp bij eten en drinken en het klaarmaken daarvan),
- mobiliteit (bijvoorbeeld rolstoelafhankelijkheid binnenhuis en/of buitenshuis, al of niet tevens afhankelijkheid van hulp bij transfers), en
- medische verzorging (bijvoorbeeld speciale verzorging in geval van nierdialyse, stoma, beademing).

Bij de bepaling of een kind afhankelijk is van geregelde oppassing, wordt vastgesteld of en in welke mate het kind is aangewezen op toezicht en begeleiding in verband met:

- gedragsproblemen (bijvoorbeeld frequent voorkomend agressief of destructief gedrag),
- gebrek aan technisch vermogen tot basale communicatie (bijvoorbeeld doofheid, spraakstoornissen of onvermogen om contacten te leggen),
- de (on)mogelijkheid alleen thuis te zijn (bijvoorbeeld noodzaak tot voortdurende aanwezigheid van een derde in verband met onberekenbaarheid of angst, het kind kan slechts zeer korte tijd alleen zijn),
- begeleiding buitenshuis (bijvoorbeeld het kind kan niet alleen buiten spelen, het kan niet zonder begeleiding aan het verkeer deelnemen), en
- handreikingen en begeleiding (bijvoorbeeld het kind heeft frequent aandacht, activering en structuur nodig, het heeft regelmatig hulp nodig zoals het aanreiken van dingen vanwege een lichamelijke handicap).

Per subcategorie wordt beoordeeld in welke mate het kind afhankelijk is van hulp, toezicht en begeleiding. Hierbij wordt gekeken naar de absolute mate van hulp, toezicht en begeleiding dat een kind behoeft. Het recht op tegemoetkoming is vervolgens afhankelijk van de mate waarin de vastgestelde afhankelijkheid die van een gezond kind in dezelfde leeftijdscategorie overtreft. Naarmate een kind ouder wordt en zich ontwikkelt nemen vaardigheden en zelfredzaamheid toe en zal er steeds minder hulp, toezicht en begeleiding nodig zijn. Voor het recht op de tegemoetkoming heeft dit tot gevolg dat bij een zelfde mate van verzorging en oppassing voor oudere kinderen recht op tegemoetkoming kan bestaan en voor jongere kinderen niet. De voorgaande uitgangspunten zijn geconcretiseerd in het door de SVB vastgestelde Beoordelingsinstrument TOG. Hierin worden per subcategorie punten toegekend naar de mate waarin het kind afhankelijk is van hulp, toezicht en begeleiding; bij het ontbreken van afhankelijkheid 0 punten, bij een lichte mate van afhankelijkheid 1 punt en bij een sterke mate van afhankelijkheid 2 punten. Het aantal punten om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming ingevolge de TOG 2000 bedraagt:

- 15 voor 3-jarigen;
- 13 voor 4- en 5-jarigen;
- 11 voor 6- en 7-jarigen;
- 9 voor 8- en 9-jarigen;
- 8 voor 10- en 11-jarigen;
- 6 voor 12- tot en met 17-jarigen.

Voor de beoordeling van de mate van verzorging en oppassing vraagt de SVB advies aan een externe organisatie die adviseert op basis van het Beoordelingsinstrument TOG.

Met de inwerkingtreding van de TOG 2000 is de voorafgaande regeling TOG ingetrokken. Ten opzichte van de oude regeling worden in de TOG 2000 gewijzigde voorwaarden gehanteerd ten aanzien van de medische conditie van het kind. Om te voorkomen dat de inwerkingtreding van de TOG 2000 tot gevolg zou hebben dat in alle gevallen waarin op grond van de oude regeling recht op een tegemoetkoming bestond een herkeuring zou moeten worden uitgevoerd, is in artikel 12 bepaald dat het kind dat op grond van de oude regeling als meervoudig gehandicapt dan wel ernstig lichamelijk gehandicapt of chronisch ziek is aangemerkt, voor de toepassing van de TOG 2000 als gehandicapt in de zin van die regeling wordt aangemerkt. De SVB hanteert ten aanzien van dit overgangsrecht als beleid dat, waar het kind met toepassing van artikel 7, lid 2 TOG 2000 wordt herkeurd, de criteria van de TOG 2000 van toepassing zijn. Indien het kind bij herkeuring niet als blijvend of voorlopig blijvend gehandicapt in de zin van de TOG 2000 kan worden aangemerkt, vervalt het recht op een tegemoetkoming.

SB1062 | Overeenkomstige toepassing bepalingen AKW
artikel 8, lid 1 TOG 2000

In artikel 8 van de TOG 2000 worden een groot aantal bepalingen uit de AKW van overeenkomstige toepassing verklaard. Hiermee zijn bijvoorbeeld de betaling, herziening en terugvordering van een tegemoetkoming ingevolge de TOG 2000 geregeld. Voor zover de SVB beleid heeft vastgesteld betreffende de in artikel 8 genoemde AKW-bepalingen, is dit beleid mede van toepassing op de wijze waarop in het kader van de TOG 2000 uitvoering wordt gegeven aan genoemde bepalingen.

TAS

SB1063 | Werknemers
artikel 3, onder a, artikel 6a, onder a TAS

De Regeling tegemoetkoming asbestslachtoffers (TAS) heeft tot doel een uitkering te verstrekken aan personen die lijden aan de door asbest veroorzaakte ziekte maligne mesotheliom en die ter zake van die ziekte (nog) geen civielrechtelijke vergoeding van hun voormalige werkgever kunnen krijgen.

De TAS kent twee soorten uitkering: het voorschot en de eenmalige uitkering.

Op grond van de TAS heeft recht op een voorschot de persoon bij wie de ziekte maligne mesotheliom is vastgesteld en die aannemelijk heeft gemaakt dat deze ziekte is veroorzaakt door blootstelling aan asbest tijdens het verrichten van arbeid als werknemer. De regeling hanteert de term voorschot. Juridisch gezien is van een voorschot geen sprake aangezien het besluit over de verlening van een voorschot geen voorlopige maar een definitieve vaststelling van het recht op uitkering behelst. Het voorschot hoeft derhalve niet te worden omgezet in een eenmalige uitkering om een definitief karakter te krijgen.

Het voorschot is bedoeld als een tegemoetkoming die voor zover mogelijk bij leven van de werknemer tot uitbetaling moet komen. De SVB verlaat zich daarom in geval van een voorschot bij de beoordeling van de vraag of de ziekte maligne mesotheliom is vastgesteld, op het voorlopig verslag van het Nederlands Mesotheliomenpanel (NMP) zoals bedoeld in artikel 3.2 van het als bijlage bij de TAS gepubliceerde Protocol diagnostiek maligne mesotheliom.

Recht op een eenmalige uitkering ingevolge de TAS bestaat indien de ziekte maligne mesotheliom is vastgesteld, de ziekte is veroorzaakt door blootstelling aan asbest tijdens het verrichten van arbeid als werknemer en de schade niet langs burgerrechtelijke weg kan of kon worden verhaald.

Een aanvraag om een eenmalige uitkering kan ingevolge artikel 7, derde lid TAS onder meer worden ingediend door de nabestaanden van de werknemer, mits de werknemer zich voor zijn overlijden voor bemiddeling had aangemeld bij het IAS en de aanvraag plaatsvindt binnen twaalf maanden na overlijden. Gezien het minder spoedeisende karakter van een aanvraag om eenmalige uitkering, beslist de SVB alleen op een dergelijke aanvraag nadat een definitieve diagnose is gesteld door het NMP conform het Protocol diagnostiek maligne mesotheliom.

De SVB geeft een letterlijke uitleg aan het voorschrift dat de blootstelling aan asbest moet hebben plaatsgevonden tijdens het verrichten van arbeid als werknemer. Indien derhalve geen sprake is geweest van loondienst tijdens de blootstelling aan asbest, dan bestaat geen recht op een voorschot of eenmalige uitkering.

De SVB acht in ieder geval een oorzakelijk verband aanwezig tussen de ziekte maligne mesotheliom en blootstelling aan asbest tijdens het verrichten van arbeid als werknemer als:

- de betrokkene ten minste zes maanden werkzaam is geweest in de primaire of secundaire asbestindustrie, of
- de betrokkene ten minste zes maanden werkzaam is geweest in een functie of beroep voorkomend op de beroepenlijst die deel uitmaakt van het advies van de Gezondheidsraad aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 15 april 1998 en aannemelijk is dat hij tijdens dit dienstverband aan asbest is blootgesteld.

Indien de functie of het beroep waarin de aanvrager werkzaam is geweest niet voorkomt op de hiervoor aangehaalde beroepenlijst of indien de werkzaamheden minder dan zes maanden hebben geduurd, dient in het individuele geval te worden vastgesteld of sprake is geweest van een relevante blootstelling aan asbest tijdens het verrichten van arbeid alvorens kan worden overgegaan tot toekenning van een voorschot. De aanvrager kan een dergelijke blootstelling aantonen door overlegging van aanvullende informatie betreffende de door hem verrichte taken en werkzaamheden, alsmede betreffende het gebruik van asbesthoudende materialen en de toepassing daarvan.

Indien een aanvraag om eenmalige uitkering wordt ingediend, wordt een volledig onderzoek ingesteld naar het arbeidsverleden van de werknemer. Als de werknemer meerdere werkgevers heeft gehad die aansprakelijk kunnen worden gesteld, dient ten aanzien van al deze werkgevers te worden vastgesteld dat de schade niet langs burgerrechtelijke weg kan worden verhaald alvorens tot toekenning van een eenmalige uitkering kan worden overgegaan.

De SVB laat zich bij de uitvoering van de TAS adviseren door het Instituut asbestslachtoffers (IAS). De SVB acht zich aan de adviezen van het IAS gebonden voor zover deze overeenkomstig de hiervoor weergegeven beleidsregels tot stand zijn gekomen. Van deze beleidsregels afwijkende adviezen vormen slechts aanleiding voor de toekenning van een voorschot indien het IAS voldoende gemotiveerd aangeeft waarom in het individuele geval van de beleidsregels moet worden afgeweken.

SB1064

Huisgenoten*artikel 10, artikel 10a en artikel 10b TAS*

De TAS-Regeling is van overeenkomstige toepassing op huisgenoten van werknemers. Dit betekent dat de voor werknemers geldende eisen en beleidsregels betreffende het voorschot en de eenmalige uitkering, eveneens van toepassing zijn op huisgenoten.

Een huisgenoot komt slechts in aanmerking voor een voorschot of eenmalige uitkering als ten tijde van de asbestblootstelling sprake is geweest van een duurzaam hoofdverblijf met de werknemer. De SVB hanteert het uitgangspunt dat van gezamenlijk hoofdverblijf in ieder sprake is geweest indien de huisgenoot ten tijde van de asbestblootstelling:

- met de werknemer gehuwd was, of
- het eigen of aangehuwde kind van de werknemer en minderjarig was.

Aan het criterium van duurzaamheid wordt voldaan als het gezamenlijk hoofdverblijf minimaal zes maanden heeft geduurd. Dit blijkt uit de toelichting op de regeling waarmee de TAS is uitgebreid tot huisgenoten.⁵ Indien echter vaststaat dat een relevante asbestblootstelling heeft plaatsgevonden van minder dan zes maanden, beschouwt de SVB een gezamenlijk hoofdverblijf van werknemer en huisgenoot als duurzaam indien de periode van gezamenlijk verblijf en asbestblootstelling elkaar geheel overlappen.

Aanvraag en herziening

Toekenning op aanvraag en postume aanvraag

artikel 14 AOW, artikel 33, leden 1, 2 en 3 Anw en artikel 14, leden 1 en 2 AKW, artikel 6, leden 1 en 2 TOG 2000, artikel 7, leden 1 en 2 TAS, artikel 5, leden 1 en 2 TNS

SB1065 | Toekenning op aanvraag

artikel 14, lid 1 AOW en artikel 33, lid 1 Anw en artikel 14, leden 1 en 2 AKW, artikel 6, leden 1 en 2 TOG 2000, artikel 7, leden 1 en 2 TAS, artikel 5, leden 1 en 2 TNS

Om voor een AOW-, AKW-, of Anw-uitkering, een tegemoetkoming op grond van de TOG 2000, een voorschot of eenmalige uitkering op grond van de TAS dan wel een eenmalige uitkering op grond van de TNS in aanmerking te komen moet een aanvraag worden ingediend bij de SVB.

De SVB bevordert aanvragen om kinderbijslag voor in Nederland wonende personen die nog geen kinderbijslag ontvangen, als zij na de geboorte van een kind binnen dertig dagen aangifte doen bij de burgerlijke stand. Als reeds recht op kinderbijslag bestaat, wordt bij de geboorte van volgende kinderen geen aanvraag bevorderd. De toekenning van kinderbijslag vindt dan automatisch plaats op basis van gegevensuitwisseling tussen de GBA en de SVB. Ook in deze situatie moet aangifte bij de burgerlijke stand binnen dertig dagen na de geboorte plaatsvinden.

Eventuele fouten in de gegevensuitwisseling tussen de GBA en de SVB die tot gevolg hebben dat de kinderbijslag niet of niet tijdig wordt toegekend, komen voor risico en rekening van de SVB. De kinderbijslag wordt in dergelijke gevallen – conform het beleid beschreven in Deel I, Terugkomen van een rehtens onaantastbaar besluit ten voordele van de belanghebbende, SB1076 – ambtshalve of op verzoek toegekend met een terugwerkende kracht van maximaal vijf jaar. Deze termijn wordt berekend vanaf het moment waarop de SVB de fout in de gegevensuitwisseling heeft geconstateerd, dan wel de betrokkene een verzoek om herziening heeft ingediend.

Bij aangiftes vanaf dertig dagen na de geboorte en in alle overige situaties, berust de verantwoordelijkheid voor het indienen van een aanvraag bij de betrokkene.

De SVB bevordert aanvragen om AOW-pensioen voor in Nederland wonende personen die binnenkort 65 jaar worden. De SVB ontvangt daarvan een opgave van de gemeenten. Deze personen ontvangen een half jaar voordat zij 65 jaar worden, een aanvraagformulier van de SVB.

Indien een AOW-gerechtigde overlijdt, en de langstlevende (huwelijks-)partner jonger is dan 65 jaar en woont buiten Nederland, dan bevordert de SVB dat de achterblijvende partner een aanvraag om een Anw-uitkering indient, als uit de gegevens blijkt dat hierop mogelijk recht bestaat. Eveneens wordt een wezen- of halfwezenuitkering bevorderd indien bij het overlijden van een AOW- of Anw-gerechtigde uit de dossiergegevens van betrokkene blijkt dat mogelijk een recht op een van de genoemde uitkeringen bestaat.

De SVB is met het Instituut Asbestslachtoffers overeengekomen dat dit instituut een aanvraag voor een eenmalige uitkering op grond van de TAS en TNS zal bevorderen indien het in het desbetreffende geval een positief advies kan verstrekken aangaande het recht op een voorschot of een eenmalige uitkering.

SB1066 | Postume aanvraag

artikel 14, lid 1 AOW, artikel 33, lid 1 Anw en artikel 14 lid 1 AKW

Indien een pensioen- of uitkeringsgerechtigde bij leven geen aanvraag om uitkering heeft ingediend, kunnen diens erfgenamen na zijn overlijden alsnog een aanvraag indienen. Dit is een zogenaamde postume aanvraag. De aanvraag kan ook worden ingediend door een executeur-testamentair die van rechtswege gemachtigde is van de erfgenamen. Een postume aanvraag in geval van gemoedsbezwaren wordt niet gehonoreerd (zie Deel I, Overlijdensuitkering, SB1042).

SB1067 | Ambtshalve toekenning:

artikel 14, lid 2 AOW

Van ambtshalve toekenning is sprake als een pensioen wordt toegekend zonder dat er een aanvraag aan ten grondslag ligt. Van deze bevoegdheid wordt door de SVB slechts bij in het buitenland wonenden gebruik gemaakt. De SVB gaat over tot ambtshalve toekenning van het ouderdomspensioen in alle gevallen waarin zij reeds een uitkeringsrelatie heeft met de betrokkene of diens partner. Dit betekent dat ambtshalve ouderdomspensioen wordt toegekend aan de volgende personen:

- de jongere partner van de pensioengerechtigde;
- de Anw-gerechtigde;
- gerechtigden op een remigratie-uitkering, alsmede hun partners.

SB1068 | Toekenning van voorschotten

artikel 4:95 Awb

De SVB is op grond van artikel 4:95 Awb bevoegd om een voorschot te verlenen. Ten aanzien van de verlening van voorschotten hanteert de SVB het volgende beleid.

Een voorschot kan worden verleend indien het onderzoek naar de voor het recht op uitkering relevante gegevens nog niet is afgerond en:

- de SVB binnen de wettelijke termijn niet definitief kan beslissen op de aanvraag, of
- de SVB weliswaar binnen de wettelijke termijn zal kunnen beslissen, maar van betrokkene gezien zijn financiële situatie niet gevergd kan worden dat hij een definitieve beslissing afwacht. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als een persoon te laat zijn aanvraag om ouderdomspensioen heeft ingediend of een nabestaande geen overige inkomsten heeft.

Tot verlening van een voorschot kan in deze situaties worden overgegaan voor zover redelijkerwijs geen twijfel hoeft te bestaan aan het recht op uitkering. Per individueel geval wordt bepaald of bij wijze van voorschot een uitkering wordt verstrekt, en zo ja, of dit een volledige dan wel een gedeeltelijke uitkering zal zijn. Het voorschot wordt dan berekend aan de hand van de reeds beschikbare gegevens waarbij wordt uitgegaan van de juistheid van gedocumenteerde opgaven van betrokkenen, tenzij er contra-indicaties zijn om van die juistheid uit te gaan. Met name bij de AOW zal veelal bij wijze van

voorschot een gedeeltelijk ouderdomspensioen worden verstrekt dat is gebaseerd op door de aanvrager gedocumenteerde en/of reeds door de SVB geverifieerde tijdvakken van verzekering.

De beslissing een voorschot te verlenen wordt aan de betrokkene door middel van een beschikking in de zin van artikel 1:3 Awb bekendgemaakt. Als definitief op het recht om uitkering kan worden beslist, wordt de voorschotbeschikking met terugwerkende kracht herzien in een definitieve beschikking. Indien het voorschot te laag is vastgesteld, vindt nabetaling plaats na de definitieve toekenning. Indien de toekenning van het voorschot ten onrechte of tot een te hoog bedrag heeft plaatsgevonden, vindt verrekening of terugvordering plaats.

Remigratievoorzieningen worden bij wege van voorschot verstrekt met ingang van de eerste dag van de maand na die waarin de aanvrager heeft aangegeven, te zullen remigreren. Het voorschot wordt omgezet in een definitieve toekenning zodra de SVB bericht van de GBA heeft ontvangen dat de aanvrager uit Nederland is vertrokken.

In alle gevallen geldt ingevolge de Awb als voorwaarde dat de aanvraag volledig en juist is (zie Deel III, Aanvulling van de aanvraag, SB 3196).

Jurisprudentie

CRvB 19 juli 1989, RSV 1990/91

SB1069 | Ingangsdatum uitkering

artikel 16 AOW, artikel 14, leden 2 en 3, artikel 22, lid 3, artikel 26, lid 3 en artikel 33, lid 4 Anw en artikel 14, lid 3 AKW, artikel 14, leden 1, 2 en 3 Besluit voorzieningen Remigratiewet, artikel 6, lid 3 TOG 2000

Het recht op een uitkering krachtens de AOW en de Anw gaat in op de eerste dag van de maand, waarin aan de voorwaarden voor het recht op de desbetreffende uitkering is voldaan, (artikel 16, lid 1, AOW en de artikelen 22, lid 3, en 26, lid 3, Anw) dan wel op de eerste dag van de maand van het overlijden van verzekerde (artikel 14, tweede lid Anw). Voor de vaststelling van de concrete inhoud van een recht is de situatie op de dag waarop de aanspraakgevende gebeurtenis zich voordoet, beslissend en niet die op de eerste dag van de maand (zie ter bevestiging van dit uitgangspunt CRvB 14 september 1976).

Ingevolge de artikelen 16, tweede lid AOW en 33, vierde lid Anw wordt het recht op de desbetreffende uitkering niet vastgesteld over perioden gelegen voor één jaar voorafgaand aan de dag van ontvangst van de aanvraag. Op grond van artikel 14, derde lid van de AKW kan het recht op kinderbijslag eveneens niet worden vastgesteld over perioden gelegen voor één jaar voorafgaand aan de eerste dag van het kalenderkwartaal waarin de aanvraag om kinderbijslag werd ingediend. Ook in de TOG 2000 (artikel 6, lid 3) is bepaald dat geen recht bestaat op een tegemoetkoming over perioden gelegen voor één jaar voorafgaand aan de eerste dag van het kalenderkwartaal waarin de aanvraag werd ingediend. Ingevolge de Remigratiewet vindt toekenning van een uitkering in beginsel plaats zonder terugwerkende kracht.

De SVB kan van de hiervoor weergegeven hoofdregels in bijzondere gevallen afwijken (artikel 16, lid 1, AOW, artikel 33, lid 4, Anw, artikel 14, lid 3, AKW, artikel 6, lid 3, TOG 2000 en artikel 14, lid 4 Besluit voorzieningen Remigratiewet).

Indien de aanvrager aan de voorwaarden voor het recht op een AOW- of Anw-uitkering, dan wel aan de voorwaarden voor het recht op kinderbijslag voldoet en de aanvraag één jaar of meer na de maand respectievelijk het kwartaal waarin aan de voorwaarden voor het recht op uitkering wordt voldaan, is ingediend, wordt altijd een terugwerkende kracht van minimaal één jaar verleend. Bij een postume aanvraag is de terugwerkende kracht beperkt tot maximaal één jaar vanaf de eerste dag van de maand van aanvraag. Een verdergaande terugwerkende kracht is in deze gevallen niet aan de orde, omdat er geen hardheid aanwezig kan zijn bij degene die een postume aanvraag indient. De beoordeling van hardheid is strikt gebonden aan de omstandigheden van de gerechtigde zelf (zie ter bevestiging van dit uitgangspunt CRvB 21 februari 2008).

Jurisprudentie

CRvB 14 september 1976, RSV 1976/339

CRvB 21 februari 2008, LJN BC5628, RSV 2008/172

SB1070 | Terugwerkende kracht van meer dan een jaar

artikel 16, lid 2 AOW, artikel 33, lid 4 Anw, artikel 14, lid 3 AKW en artikel 6, lid 3 TOG 2000

In bijzondere gevallen waarin de AOW-, Anw-, kinderbijslag- of TOG 2000-aanvraag meer dan één jaar te laat werd ingediend, is de SVB bevoegd de desbetreffende uitkering met een terugwerkende kracht van meer dan één jaar toe te kennen. Als een aanvraag meer dan één jaar te laat wordt ingediend toetst de SVB eerst of er sprake is van een bijzonder geval. Alleen als dit het geval is, is de SVB bevoegd de uitkering met een terugwerkende kracht van meer dan één jaar toe te kennen. Van deze bevoegdheid maakt de SVB alleen gebruik als het van hardheid zou getuigen, de terugwerkende kracht tot één jaar te beperken. Dit beleid is in de jurisprudentie in algemene zin aanvaard (zie CRvB 1 juli 1998).

Jurisprudentie

CRvB 1 juli 1998, RSV 1998/275

SB1071 | Bijzonder geval

Volgens het beleid van de SVB is er sprake van een bijzonder geval:

- indien de belanghebbende door een niet aan hem toe te rekenen oorzaak niet in staat was tijdig een aanvraag in te dienen of te laten indienen;
- indien de belanghebbende onbekend was met zijn mogelijke recht op pensioen, uitkering of kinderbijslag én deze onbekendheid verschoonbaar was.

Dit beleid is in de jurisprudentie aanvaard (zie onder andere de uitspraken van de CRvB van 13 maart 1984, 30 januari 1991 en 29 april 1993).

Op grond van dit beleid wordt in elk voorkomend geval aan de hand van de individuele feiten en omstandigheden gezien of het geval als bijzonder kan worden aangemerkt. Beoordeeld wordt of het complex van omstandigheden in onderlinge samenhang een bijzonder geval oplevert.

De volgende – niet limitatief opgesomde – gevallen kunnen zich voordoen:

- De aanvraag is te laat ingediend omdat de aanvrager als gevolg van geestelijke gestoordheid of een zware lichamelijke handicap niet in staat was tijdig een

aanvraag in te dienen (zie bijvoorbeeld CRvB 6 oktober 1992). In deze situatie wordt echter geen bijzonder geval aangenomen indien van betrokkene redelijkerwijs gevergd mocht worden dat hij zich liet vertegenwoordigen.

- De te late aanvraag is een aantoonbaar gevolg van onjuiste en/of onvolledige voorlichting door een publiekrechtelijk orgaan en betrokkene had redelijkerwijs niet aan die voorlichting hoeven twijfelen (zie CRvB 14 juni 1960 en 10 mei 1989).
- De te late aanvraag is een gevolg van onbekendheid met rechten, welke voortvloeien uit verdragsbepalingen of uit bijzondere nationale bepalingen (CRvB 15 november 1995). Hoofddregel is, dat onbekendheid met de wet of een internationale regeling niet zonder meer leidt tot het aannemen van een bijzonder geval, tenzij blijkt van een bijkomende omstandigheid op grond waarvan betrokkene niet op de hoogte kon zijn van zijn wettelijke rechten (zie hiervoor bijvoorbeeld CRvB 27 september 1983).

Het uitgangspunt hierbij is dat iedereen weet dat hij als hij 65 jaar wordt of als zijn echtgenoot overlijdt, waarschijnlijk een pensioenrecht geldend kan maken. Gebeurt dit in Nederland, dan zullen uitvoeringsorganen wijzen op eventuele rechten in andere lidstaten van de EU of verdragslanden. Dient men in een ander land een aanvraag in, dan zullen de uitvoeringsorganen in dat land attenderen op het bestaan van eventuele rechten in Nederland. Dit laatste hoeft echter niet altijd het geval te zijn omdat:

- iemand na zijn 65e verjaardag doorgaat met werken;
- een buitenlands pensioen kan ingaan vóór het bereiken van de 65-jarige leeftijd;
- iemand in het buitenland geen recht heeft op een uitkering.

Deze concrete situaties kunnen volgens de jurisprudentie een bijkomende omstandigheid vormen, waardoor onbekendheid met rechten kan worden geëxcuseerd. Er kan dan sprake zijn van een bijzonder geval.

- De wetgever heeft nationale bepalingen niet tijdig in overeenstemming gebracht met internationale, rechtstreeks werkende bepalingen. De hoogste bevoegde rechter acht op een zeker moment strijdigheid met een dergelijke internationale bepaling aanwezig. Voorwaarde is dat de betrokkene naar aanleiding van zo'n omslag in jurisprudentie, die voldoende bekend is gemaakt, een aanvraag heeft ingediend. Indien niet binnen één jaar na de bekendmaking van de jurisprudentie een aanvraag wordt ingediend, is er geen sprake van een bijzonder geval, omdat algemeen bekend is geworden dat die aanspraken (kunnen) bestaan. Voor de termijn van één jaar is aansluiting gezocht bij de in de wet gehanteerde termijnen.

De SVB leidt uit de stand van de jurisprudentie af dat de volgende situaties geen bijzonder geval opleveren:

- een fout van de belangenbehartiger van de betrokkene (CRvB 17 november 1965 en 25 mei 1966);
- onvoldoende activiteit van de betrokkene (CRvB 16 november 1966 en 27 september 1967);
- het niet-aangetekend verzenden van stukken door de betrokkene;
- onvoldoende oplettendheid van de betrokkene;
- enkele onbekendheid met de wettelijke bepalingen (CRvB 9 januari 1963 en 27 september 1983);
- een noodgedwongen verblijf in het buitenland;

- niet kunnen lezen en schrijven, terwijl men over voldoende hulp kan beschikken;
- niet op de hoogte zijn van gepubliceerde beleidswijzigingen en voldoende bekend geworden jurisprudentie vormt na verloop van een bepaalde termijn – in het algemeen een jaar – geen verschoonbare onbekendheid en derhalve geen bijzonder geval (CRvB 12 november 1993 en 29 april 1993).

Jurisprudentie

CRvB 14 juni 1960, RSV 1960/181

CRvB 9 januari 1963, RSV 1963/35

CRvB 17 november 1965, RSV 1965/166

CRvB 25 mei 1966, RSV 1966/82

CRvB 16 november 1966, RSV 1967/33

CRvB 27 september 1967, RSV 1968/15

CRvB 16 september 1975, RSV 1976/70

CRvB 27 september 1983, RSV 1983/240

CRvB 13 maart 1984, RSV 1984, 136

CRvB 10 mei 1989, RSV 1990/14

CRvB 30 januari 1991, RSV 1991/182

CRvB 6 oktober 1992, PS 1992/813

CRvB 29 april 1993, RSV 1994/10

CRvB 29 april 1993, RSV 1994/11

CRvB 12 november 1993, AB 1994, 322

CRvB 15 november 1995, 94/2550 AWW, n.g.

SB1072 | Hardheid

Wanneer er volgens de hierboven aangeduide criteria sprake is van een bijzonder geval, moet de SVB vervolgens beoordelen of zij gebruik zal maken van haar bevoegdheid, de uitkering, de kinderbijslag of de tegemoetkoming TOG 2000 met terugwerkende kracht van meer dan een jaar toe te kennen.

De SVB maakt gebruik van deze bevoegdheid wanneer het van hardheid zou getuigen, te volstaan met een terugwerkende kracht van één jaar. Het door de SVB ontwikkelde hardheidsbeleid, waarin gerelateerd wordt aan de inkomenspositie van de betrokkenen, is in bestendige jurisprudentie aanvaard (zie bijvoorbeeld de uitspraken van de CRvB van 30 januari 1991, 12 november 1993 en 26 mei 1994).

Volgens dit beleid is er sprake van hardheid indien een persoon schade heeft geleden als gevolg van het niet aanvragen van de uitkering waarop hij op grond van de desbetreffende aanspraakgevende gebeurtenis recht zou hebben gehad. Deze schade wordt geacht te zijn opgetreden indien zijn netto inkomen mede door het niet tijdig aanvragen van de desbetreffende uitkering, onder de voor hem geldende minimumnorm is gedaald in de periode welke is gelegen tussen de datum van de aanspraakgevende gebeurtenis en de datum die ligt één jaar voor de aanvraag.

Voor de bepaling van het netto-inkomen worden alle inkomensbestanddelen van de gerechtigde en zijn eventuele partner, zoals bijvoorbeeld inkomen uit arbeid, uitkeringen, bovenwettelijke pensioenen of inkomen uit vermogen, in aanmerking genomen. Op dit genoten inkomen kunnen eventueel bijzondere uitgaven in mindering worden gebracht welke verband houden met het verzekerde risico zoals bijvoorbeeld kosten van leningen die betrokkene heeft moeten maken om te kunnen voorzien in de behoeften waarvoor de desbetreffende uitkeringen zijn bedoeld. Als minimumnorm voor

toepassing op de AOW gelden de op de desbetreffende situatie toepasselijke volledige netto uitkeringsbedragen zoals vervat in deze wet. Indien het AOW-pensioen als minimumnorm wordt gehanteerd voor een aanvrager met een partner wordt de norm die voor de aanvrager geldt verhoogd met het desbetreffende normbedrag voor zijn partner.

Ten aanzien van de nabestaandenuitkering en de halfwezenuitkering krachtens de Anw geldt als minimumnorm het maximale netto bedrag aan nabestaandenuitkering, eventueel vermeerderd met de halfwezenuitkering voor zover hierop in de periode waarover de eventuele hardheid wordt beoordeeld, recht zou hebben bestaan.

Ten aanzien van de AKW en TOG 2000 geldt als minimumnorm de op de gezinssituatie (fictief) toepasselijke netto uitkeringsbedragen krachtens de AOW, verhoogd met de op de desbetreffende situatie toepasselijke kinderbijslagrechten (zie CRvB 28 november 2001), respectievelijk de tegemoetkoming TOG 2000.

De betrokkene dient de geleden schade aannemelijk te maken door overlegging van schriftelijke stukken.

Jurisprudentie

CRvB 30 januari 1991, RSV 1991/182

CRvB 25 september 1991, PS 1991/761

CRvB 12 november 1993, AB 1994, 322

CRvB 26 mei 1994, RSV 1995/88

CRvB 28 november 2001, RSV 2002/28, «USZ» 2002/11

SB1073 | Mate van terugwerkende kracht

De mate van terugwerkende kracht hangt af van de omvang van het schadebedrag. Er wordt zoveel terugwerkende kracht verleend als nodig is om het vastgestelde schadebedrag te compenseren, met een maximum van vijf jaar gerekend vanaf het moment van de aanvraag. Bij het bepalen van deze termijn is aansluiting gezocht bij de verjaringstermijn voor rechtsvorderingen tot betaling van periodieke geldsommen (art. 3:308 BW).

Als schadebedrag wordt aangemerkt het verschil tussen de voor betrokkene geldende minimumnorm en zijn netto inkomen in de in aanmerking te nemen periode, met dien verstande dat het in aanmerking te nemen schadebedrag nimmer hoger kan zijn dan het recht waarop betrokkene in de desbetreffende periode ten hoogste aanspraak had kunnen maken.

SB1074 | Ingangsdatum Remigratie-uitkering

Het recht op een periodieke remigratie-uitkering en op een eventuele tegemoetkoming in de kosten van een ziektekostenverzekering, gaat in op de dag nadat de remigrant naar het bestemmingsland is vertrokken. Is de remigrant al vertrokken voordat de SVB een beschikking op zijn aanvraag neemt, dan gaat de uitkering in op de eerste dag van de maand na die waarin de beschikking wordt genomen. Wanneer deze laatste regel leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard kan de SVB de regel buiten toepassing laten of hiervan afwijken ten gunste van de remigrant. De SVB acht een onbillijkheid van overwegende aard aanwezig als de remigrant om redenen van klemmende aard de beschikking niet in Nederland heeft kunnen afwachten. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan de situatie waarin een remigrant de beslissing niet heeft kunnen afwachten:

- wegens ernstige ziekte van een in het bestemmingsland verblijvend gezinslid; of
- wegens het aanvangen van een studie in het bestemmingsland, mits in redelijkheid niet gevergd kan worden dat de studie later wordt aangevangen; of
- wegens zwaarwegende zakelijke belangen in het land van bestemming.

Ingeval de SVB een onbillijkheid van overwegende aard aanwezig acht, geeft de SVB toepassing aan haar bevoegdheid om de remigratievoorzieningen met terugwerkende kracht toe te kennen indien het van hardheid zou getuigen om de voorzieningen niet met terugwerkende kracht te doen ingaan. Bij de beoordeling of sprake is van hardheid en de vaststelling van de mate van terugwerkende kracht wordt het beleid vervat in Deel I, Hardheid, SB1072 en Mate van terugwerkende kracht, SB1073 mutatis mutandis toegepast.

Jurisprudentie

CRvB 28 november 2001, RSV 2002/28, «USZ» 2002/11

Intrekking en herziening

Herziening ten voordele van de gerechtigde **Verhoging wegens wijziging van de omstandigheden**

SB1075

artikel 17, leden 1 en 3 AOW en artikel 19 Anw

Het ouderdomspensioen en de Anw-uitkering moeten worden verhoogd als de belanghebbende door een wijziging van de omstandigheden voor een hoger pensioen of een hogere uitkering in aanmerking komt.

De herziening van het pensioen of de uitkering door een wijziging van de omstandigheden die leidt tot een verhoging, gaat in op de eerste dag van de maand waarin de wijziging heeft plaatsgevonden (artikel 17, derde lid AOW en artikel 19 Anw).

De AKW kent geen expliciete bepaling met betrekking tot de herziening van kinderbijslag wegens een wijziging van omstandigheden die een verhoging van de kinderbijslag tot gevolg heeft. Ondanks dat feit wordt de SVB geacht om ook tot herziening van reeds vastgestelde kinderbijslagrechten over te gaan indien zich een wijziging in de omstandigheden heeft voorgedaan. De herziening geldt in dat geval met ingang van het kwartaal waarin op de peildatum de gewijzigde omstandigheden van kracht zijn.

Wijzigingen van omstandigheden die plaatsvinden na het vertrek van de remigrant kunnen binnen de systematiek van de Remigratiewet niet leiden tot verhoging van de aan een persoon toegekende remigratievoorzieningen.

Als de wijziging van de omstandigheden die leidt tot een verhoging van het AOW-pensioen, meer dan een jaar na de maand waarin deze heeft plaatsgevonden aan de SVB wordt gemeld, wordt het pensioen – behoudens in bijzondere gevallen waarin sprake is van hardheid – met een terugwerkende kracht van een jaar verhoogd.

Voor de Anw geldt deze wettelijke beperking van de terugwerkende kracht niet. De Anw kent namelijk geen uitkeringsverhogende aspecten, met uitzondering van verlaging van inkomen en het verbreken van een gezamenlijke huishouding die wordt gevoerd ten behoeve van de verzorging van een hulpbehoevende. Is daarvan sprake, dan wordt de Anw-uitkering verhoogd met ingang van de eerste dag van de maand waarin de

wijziging van omstandigheden heeft plaatsgevonden (zie de artikelen 19 en 67, lid 9 Anw).

Voor de verhoging van kinderbijslag met terugwerkende kracht zoekt de SVB aansluiting bij artikel 14, derde lid AKW. De kinderbijslag wordt – eveneens behoudens bijzondere gevallen met hardheid – met een terugwerkende kracht van een jaar verhoogd.

Wat het ouderdomspensioen betreft is de SVB op grond van artikel 17, derde lid AOW in bijzondere gevallen bevoegd meer dan één jaar terugwerkende kracht aan de verhoging te verlenen. De vraag of er sprake is van een bijzonder geval wordt beoordeeld aan de hand van de criteria, vermeld in Deel I, Bijzonder geval, SB1071. In bijzondere gevallen maakt de SVB gebruik van haar bevoegdheid als het van hardheid zou getuigen de terugwerkende kracht van de verhoging tot een jaar te beperken. Of sprake is van hardheid wordt beoordeeld aan de hand van de regels vermeld in Deel I, Hardheid, SB1072. De mate van terugwerkende kracht wordt beoordeeld aan de hand van de regels vermeld in Deel I, Mate van terugwerkende kracht, SB1073.

Een overeenkomstig beleid past de SVB toe met betrekking tot de verhoging met terugwerkende kracht van kinderbijslag. Ten aanzien van de Anw, die geen beperking van de terugwerkende kracht van een verhoging kent, komt dit beleid niet aan de orde.

SB1076 | **Terugkomen van een rechtens onaantastbaar besluit ten voordele van de belanghebbende**

Soms is er geen sprake van een wijziging van omstandigheden, maar is het toekenningsbesluit onjuist. Uit artikel 4:6 Awb en de jurisprudentie van de CRvB volgt dat de SVB in die gevallen in beginsel bevoegd is een verzoek om herziening zonder nader onderzoek af te wijzen onder verwijzing naar het eerdere besluit tenzij van die bevoegdheid in redelijkheid geen gebruik kan worden gemaakt (zie CRvB 6 november 2003). Ten aanzien van deze bevoegdheid hanteert de SVB als beleid dat zij zich in redelijkheid gehouden acht terug te komen van een rechtens onaantastbaar besluit indien dit besluit onmiskenbaar onjuist moet worden geacht.

Artikel 17, derde lid AOW en artikel 19 Anw zien niet op deze situatie. Ook de AKW kent geen bepaling die in deze situatie voorziet. Ten aanzien van de vraag met welke terugwerkende kracht zal worden teruggekomen op een eerder besluit hanteert de SVB daarom het volgende beleid.

De onjuistheid van een besluit kan het gevolg zijn van:

- een fout van de SVB;
- overige omstandigheden, zoals een fout van de belanghebbende of een derde.

Voorts kan een besluit op enig moment onjuist worden geacht als gevolg van een wijziging van het beleid van de SVB.

Van een onjuist besluit als gevolg van een fout van de SVB is sprake als de SVB op basis van de gegevens die ten tijde van de toekenning beschikbaar waren of die bij een normaal onderzoek van de SVB beschikbaar zouden zijn geweest, de uitkering correct had kunnen vaststellen aan de hand van de toen geldende wetgeving en beleidsregels, en de belanghebbende alle relevante informatie tijdig heeft verstrekt. De uitkering wordt in dergelijke gevallen ambtshalve of op verzoek verhoogd met volledig terugwerkende

kracht, echter tot een maximum van vijf jaar. Deze termijn wordt berekend vanaf het moment waarop de SVB haar fout heeft geconstateerd, dan wel de betrokkene een verzoek om herziening heeft ingediend.

Als een rechtens onaantastbaar geworden besluit bij nader inzien voor onjuist wordt gehouden als gevolg van een wijziging in het beleid van de SVB ten gunste van de belanghebbende, gelden de volgende aan de jurisprudentie van de CRvB ontleende regels (zie onder meer CRvB 24 september 1987, CRvB 18 december 1997 en CRvB 21 maart 2001). In beginsel beslist de SVB per categorie van gevallen of reeds vastgestelde uitkeringen moeten worden herzien en zo ja, met welke terugwerkende kracht. Daarbij worden in het algemeen de volgende uitgangspunten gehanteerd. In beginsel moeten personen zelf een verzoek indienen voor herziening op basis van nieuw beleid. Als het nieuwe beleid is gebaseerd op één rechterlijke uitspraak zal de SVB de beleidswijziging in het algemeen laten ingaan op de datum van die uitspraak. Andere beleidswijzigingen zullen in het algemeen ingaan op de datum waarop de SVB tot beleidswijziging beslist of op een andere, apart vastgestelde datum. Herziening van rechtens onaantastbaar geworden besluiten zal plaatsvinden met een terugwerkende kracht van ten hoogste één jaar vanaf het moment waarop de belanghebbende om herziening heeft gevraagd, tot uiterlijk de ingangsdatum van het nieuwe beleid. In bijzondere gevallen waarin het van hardheid zou getuigen om de terugwerkende kracht tot een jaar te beperken, herziert de SVB de uitkering met een langer terugwerkende kracht tot ten hoogste de ingangsdatum van het nieuwe beleid of de datum van de rechterlijke uitspraak. De beleidsregels die zijn beschreven in Deel I, Terugwerkende kracht van meer dan een jaar, SB1070 zijn daarbij van overeenkomstige toepassing.

In overige gevallen wordt de uitkering met analoge toepassing van artikel 17, derde lid, AOW, artikel 33, vierde lid Anw en artikel 14, derde lid, AKW verhoogd met een terugwerkende kracht van een jaar. Hoewel de Remigratiewet geen bepaling bevat die zich in dit kader voor analoge toepassing leent, hanteert de SVB ook voor de toepassing van deze wet een termijn van een jaar. Deze termijn wordt berekend vanaf het moment waarop een verzoek om herziening is gedaan. Als er volgens de regels beschreven in Deel I, Terugwerkende kracht van meer dan een jaar, SB1070 sprake is van een bijzonder geval waarin het van hardheid zou getuigen om de terugwerkende kracht tot een jaar te beperken, dan komt de SVB met volledig terugwerkende kracht terug van haar besluit, echter met een maximum van vijf jaar.

Er kunnen bijzondere situaties voorkomen waarin de belanghebbende ondanks herhaald verzoek van de SVB de controlevoorschriften op grond van artikel 15, eerste lid AOW, artikel 36, eerste lid Anw, artikel 16, eerste lid AKW of artikel 8g Remigratiewet of de mededelingsverplichting op grond van artikel 49 AOW, artikel 35 Anw, artikel 15 AKW of artikel 9 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet niet of niet behoorlijk is nagekomen, als gevolg waarvan de SVB niet meer kon vaststellen of er nog recht op uitkering bestond. In die gevallen heeft de SVB na schorsing van de betaling de uitkering ingetrokken. Voldoet de belanghebbende nadat de intrekkingbeslissing rechtens onaantastbaar is geworden alsnog aan de verplichting, dan kan komen vast te staan dat hij zijn recht op uitkering steeds heeft behouden. De SVB komt dan terug van het intrekkingbesluit (zie hiervoor verder Deel I, Niet of niet correct voldoen aan een verzoek van de SVB, SB1100).

Jurisprudentie

CRvB 24 september 1987, AB 1988/149

CRvB 15 januari 1992, RSV 1992/315

CRvB 29 april 1993, RSV 1994/9

CRvB 18 december 1997, AB 1998, 124

CRvB 21 maart 2001, RSV 2001/151

CRvB 6 november 2003, «JB» 2004/29, LJN AN7838

CRvB 24 december 2003, RSV 2004/90

SB1077

Herziening of intrekking ten nadele van de belanghebbende

Verlaging of intrekking ex nunc wegens wijziging van de omstandigheden

artikel 17, lid 4 AOW en artikel 17, lid 6 AOW jo. Beschikking van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 12 juli 1985, artikel 16, lid 2 Anw, artikel 12, leden 1, 2 en 3 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet en artikel 17 Besluit voorzieningen Remigratiewet

Artikel 17, vierde lid AOW en artikel 16, tweede lid Anw bepalen dat een verlaging of beëindiging van de uitkering die voortvloeit uit een wijziging van de omstandigheden, ingaat op de eerste dag van de maand volgende op die waarin de wijziging van de omstandigheden heeft plaatsgevonden.

In geval van wijziging van het inkomen wordt de uitkering evenwel herzien met ingang van de eerste dag van de maand waarin die wijziging zich voordoet, ongeacht of de uitkering moet worden verhoogd of verlaagd. Dit is bepaald in artikel 1a van de Beschikking van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 12 juli 1985 en in artikel 19, eerste lid Anw.

Uit artikel 12, eerste tot en met derde lid van het Uitvoeringsbesluit Remigratiewet en artikel 17 van het Besluit voorzieningen Remigratiewet volgt dat de verlaging of intrekking van voorzieningen ingevolge de Remigratiewet als regel ingaat op de eerste dag van de maand volgende op die waarin de wijziging van omstandigheden heeft plaatsgevonden.

De AKW kent geen expliciete bepalingen inzake de herziening van kinderbijslag wegens wijziging van de omstandigheden. Ondanks dat feit wordt de SVB geacht ook tot verlaging van reeds vastgestelde kinderbijslagrechten over te gaan indien zich een wijziging in de omstandigheden heeft voorgedaan die hiertoe noopt. De herziening geldt in dat geval met ingang van het kwartaal waarin op de peildatum de gewijzigde omstandigheden van kracht waren.

In zeer uitzonderlijke situaties kan het voorkomen dat het rechtszekerheids- of vertrouwensbeginsel zich verzet tegen een herziening of intrekking met ingang van de maand of het kwartaal na die waarin de wijziging plaatsvond. In dergelijke situaties kan – afhankelijk van de omstandigheden van het geval – geheel van herziening of intrekking worden afgezien, of kan een afbouwregeling worden toegepast.

Indien wordt gekozen voor een afbouwregeling wordt de uitkering gedurende in beginsel maximaal een jaar stapsgewijs verlaagd. Afbouw gedurende een langere periode is evenwel niet uitgesloten. Van een afbouwregeling, dan wel van afzien van herziening of intrekking, kan uitsluitend sprake zijn als ten minste wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- de SVB heeft onjuiste of onvolledige inlichtingen verstrekt, dan wel nagelaten noodzakelijke inlichtingen te verstrekken, waardoor betrokkene intrekking of verlaging van de uitkering niet behoefde te verwachten;

- betrokkene was niet op andere wijze op de hoogte van de noodzaak tot intrekking of verlaging van de uitkering, terwijl deze hem ook niet redelijkerwijs duidelijk behoefde te zijn;
- door herziening of intrekking vindt een ingrijpend verlies aan inkomen plaats.

SB1078 | Verlaging of intrekking met terugwerkende kracht wegens wijziging van de omstandigheden

artikel 17a AOW, artikel 34 Anw, artikel 14a AKW, artikel 13 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet

Het kan voorkomen dat een verlaging of intrekking van een uitkering wegens wijziging van de omstandigheden niet tijdig plaatsvindt omdat de SVB niet tijdig van de wijziging op de hoogte was of omdat zij een wijziging waarvan zij wel tijdig op de hoogte was niet heeft verwerkt. De SVB is dan op grond van artikel 17a, eerste lid, AOW, artikel 34, eerste lid, Anw, artikel 14a, eerste lid, AKW en artikel 13, eerste lid Uitvoeringsbesluit Remigratiewet verplicht de toekenningsbeschikking te herzien of in te trekken.

Indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn, kan de SVB besluiten geheel of gedeeltelijk van herziening of intrekking af te zien (artikel 17a, lid 2 AOW, artikel 34, lid 2 Anw, artikel 14a, lid 2 AKW en artikel 13, lid 3 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet). Ook kunnen de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zoals het vertrouwensbeginsel en het rechtszekerheidsbeginsel, ertoe nopen dat de SVB geheel of gedeeltelijk van herziening of intrekking afziet. De SVB hanteert in dit verband de volgende beleidsregels.

De SVB gaat niet tot herziening met volledig terugwerkende kracht over als de uitkeringsgerechtigde al zijn verplichtingen is nagekomen, en hij voorts niet heeft kunnen begrijpen dat de uitkering ten onrechte of tot een te hoog bedrag werd verleend. In een dergelijk geval wordt de uitkering in beginsel zonder terugwerkende kracht herzien. Deze regel vloeit wat betreft remigratievoorzieningen direct voort uit artikel 13, vierde lid van het Uitvoeringsbesluit Remigratiewet.

Is het niet tijdig herzien van de uitkering een gevolg van een fout van de SVB, maar heeft de belanghebbende deze fout kunnen onderkennen, dan vindt herziening of intrekking in beginsel plaats met volledig terugwerkende kracht.

Bij de beantwoording van de vraag of de betrokkene heeft kunnen onderkennen dat hij te veel ontving hanteert de SVB de volgende stelregels:

- Bij de beoordeling of de betrokkene kon onderkennen dat hem ten onrechte of tot een te hoog bedrag uitkering werd verleend wordt het gestelde in Deel I, Bijzonder geval, SB1071 mutatis mutandis toegepast.
- De SVB pleegt bij toekenning van een uitkering aan de gerechtigde mede te delen welke feiten en omstandigheden hij spontaan aan de SVB moet melden. Als deze mededeling heeft plaatsgevonden gaat de SVB ervan uit dat het de betrokkene redelijkerwijs duidelijk kan zijn dat deze feiten en omstandigheden van invloed konden zijn op de uitkering.

Voorts wordt met toepassing van artikel 3:4 Awb geheel of gedeeltelijk van herziening afgezien als de bijzondere omstandigheden van het geval leiden tot het oordeel dat een volledig terugwerkende kracht kennelijk onredelijk is. Bij de beoordeling of er sprake is van kennelijke onredelijkheid hecht de SVB belang aan:

- de mate waarin aan de belanghebbende een verwijt kan worden gemaakt;
- de mate waarin aan de SVB een verwijt kan worden gemaakt en
- de mate waarin herziening met volledig terugwerkende kracht en de hiermee gepaard gaande terugvordering onevenredig ingrijpend is in het dagelijkse leven van de belanghebbende.

Als de SVB op grond van deze factoren van oordeel is dat volledige herziening kennelijk onredelijk is, wordt de terugwerkende kracht van de herziening of intrekking gematigd.

SB1079 | Terugkomen van een rechtens onaantastbaar besluit ten nadele van de belanghebbende

artikel 17a AOW, artikel 34 Anw, artikel 14a AKW, artikel 13 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet

Het kan voorkomen dat de SVB een onjuist besluit heeft genomen als gevolg van door de betrokkene of een derde verstrekte onjuiste of onvolledige gegevens, dan wel omdat de SVB een fout heeft gemaakt bij het nemen van het besluit. In deze gevallen is de SVB op grond van artikel 17a, eerste lid AOW, artikel 34, eerste lid Anw, artikel 14a, eerste lid AKW en artikel 13, eerste lid Uitvoeringsbesluit Remigratiewet verplicht terug te komen van haar besluit, ook als deze rechtens onaantastbaar is geworden. De uitkering moet in beginsel worden verlaagd of ingetrokken met volledig terugwerkende kracht.

Indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn, kan de SVB besluiten geheel of gedeeltelijk van herziening of intrekking af te zien (artikel 17a, lid 2 AOW, artikel 34, lid 2 Anw, artikel 14a, lid 2 AKW en artikel 13, lid 3 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet). Ook de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zoals het rechtszekerheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel, kunnen ertoe nopen dat de SVB geheel of gedeeltelijk van herziening of intrekking afziet. De SVB past hiervoor het beleid, beschreven in Deel I, Terugkomen van een rechtens onaantastbaar besluit ten nadele van de belanghebbende, SB1078, mutatis mutandis toe.

In geval van wijziging in het beleid van de SVB bijvoorbeeld naar aanleiding van gewijzigde inzichten of nieuwe jurisprudentie, komt de SVB niet met terugwerkende kracht ten nadele van de belanghebbende terug van een rechtens onaantastbaar geworden besluit. Bestaande rechten worden gedurende een periode van een half tot een heel jaar na bekendmaking van het gewijzigde beleid ongemoeid gelaten.

SB1080 | Verlaging of intrekking bij onzekerheid over voortbestaan aanspraak wegens niet nakomen controlevoorschriften of mededelingsverplichting

artikel 17a AOW, artikel 34 Anw, artikel 14a AKW, artikel 13 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet

Artikelen 17a, eerste lid, onder c AOW, artikel 34, eerste lid, onder c Anw, artikel 14a, eerste lid, onder c AKW en artikel 13, eerste lid, onder c Uitvoeringsbesluit Remigratiewet bepalen dat de SVB een besluit tot toekenning van pensioen of uitkering herziet of intrekt, als het niet of niet behoorlijk nakomen van de controlevoorschriften of een mededelingsverplichting ertoe leidt dat niet kan worden vastgesteld of nog recht op uitkering bestaat. De wijze waarop de SVB deze bepaling toepast wordt beschreven in Deel I, Niet of niet correct voldoen aan een verzoek van de SVB, SB1100.

De SVB kan geheel of gedeeltelijk van herziening of intrekking op grond van de genoemde bepalingen afzien als daarvoor dringende redenen aanwezig zijn. Aangezien

het hier gaat om gevallen waarin de SVB geen duidelijk beeld van de omstandigheden kan krijgen, en waarin het recht op (een deel van de) uitkering aan ernstige twijfel onderhevig is, zal deze bevoegdheid in de onderhavige gevallen zelden of nooit worden toegepast.

SB1081 | Bijzonderheden met betrekking tot de Remigratiewet

artikel 13 Besluit voorzieningen Remigratiewet en artikel 12, leden 1, 2 en 3 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet

Vertrek binnen zes maanden na dagtekening beschikking

De SVB kan de beschikking tot toekenning van remigratievoorzieningen geheel of gedeeltelijk intrekken als de remigrant en zijn eventuele partner en kinderen niet binnen zes maanden na de dagtekening van de beschikkingen zijn geremigreerd, tenzij de remigrant of zijn partner redelijkerwijs geen verwijt kan worden gemaakt van de overschrijding van deze termijn. De SVB heeft voor de toepassing van deze bevoegdheid het volgende beleid vastgesteld.

Is de remigrant nog niet uit Nederland vertrokken, dan trekt de SVB de beschikking in beginsel geheel of gedeeltelijk in. Volledige intrekking vindt plaats als de remigrant dan wel zijn echtgenoot of geregistreerde partner van wie hij niet duurzaam gescheiden leeft, niet is vertrokken. Vertrek van deze personen is een voorwaarde voor het ontstaan van recht op voorzieningen op grond van de Remigratiewet (artikel 2, lid 2 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet). Als een andersoortige partner, dan wel kinderen niet zijn vertrokken, dan wordt de beschikking herzien en worden de voorzieningen vastgesteld op de bedragen waarop de remigrant recht heeft ten behoeve van zichzelf en zijn reeds vertrokken gezinsleden. Mederemigratie van een dergelijke partner of kind is in het systeem van de Remigratiewet namelijk geen voorwaarde voor toekenning van voorzieningen aan de remigrant.

De SVB ziet af van gehele of gedeeltelijke intrekking van de toekenningsbeschikking als aan de remigrant of zijn partner redelijkerwijs geen verwijt kan worden gemaakt van de overschrijding van de termijn van zes maanden. Van een dergelijke situatie is in de eerste plaats sprake als de belanghebbende voor afloop van de termijn van zes maanden bij de SVB een verzoek om uitstel heeft ingediend welk verzoek is gehonoreerd. De SVB verleent in ieder geval uitstel voor ten hoogste een half jaar in geval van:

- noodzakelijke medische behandeling van de remigrant of een van zijn gezinsleden, welke in Nederland moet plaatsvinden en niet binnen de oorspronkelijke termijn van een half jaar kan zijn voltooid;
- voltooiing van een schoolopleiding, studie of beroepsopleiding in Nederland van de remigrant of een van zijn gezinsleden;
- noodzakelijke afwikkeling van zakelijke belangen, mits de betrokkene zich voldoende heeft ingespannen om deze afwikkeling binnen de termijn van zes maanden te voltooien;
- andere gronden van vergelijkbaar belang en vergelijkbare urgentie.

Als de remigrant geen verzoek om uitstel heeft ingediend, gaat de SVB er niettemin van uit dat aan de remigrant of zijn partner redelijkerwijs geen verwijt worden gemaakt van overschrijding van de termijn van zes maanden als een klemmend belang van de remigrant of een van zijn gezinsleden voortzetting van het verblijf in Nederland noodzakelijk maakt.

Als de remigrant dan wel zijn gezinsleden een jaar na de dagtekening van de toekenningsbeschikking nog niet zijn vertrokken, gaat de SVB in ieder geval tot gehele of gedeeltelijke intrekking van de beschikking over. De remigrant kan zolang hij in Nederland verblijft op een later moment een nieuwe aanvraag om remigratievoorzieningen indienen.

Als de remigrant en zijn gezin inmiddels, zij het niet binnen zes maanden na dagtekening van de beschikking, zijn vertrokken, gebruikt de SVB de bevoegdheid tot gehele of gedeeltelijke intrekking van de toekenningsbeschikking wegens overschrijding van de vertrektermijn in beginsel niet. Aangezien een dergelijke intrekking een definitieve uitsluiting van de remigrant van (een deel van) de remigratievoorzieningen tot gevolg heeft, en de SVB slechts beperkte administratieve overlast ondervindt als gevolg van eventueel noodzakelijke extra controlemaatregelen, meent de SVB dat zij in het algemeen bij afweging van alle in aanmerking komende belangen zoals voorgeschreven in artikel 3:4 Awb in redelijkheid niet tot deze intrekking zal kunnen komen.

Verkrijging nationaliteit

De Remigratiewet schrijft voor dat een remigrant met de Nederlandse nationaliteit al hetgeen moet doen wat in redelijkheid mogelijk is, om de nationaliteit van het bestemmingsland met bekwame spoed (artikel 2, eerste lid, onder b) dan wel binnen een redelijke termijn (artikel 3, derde lid, onder b) te verkrijgen. De SVB hanteert ten aanzien van dit voorschrift de regel dat de remigrant in beginsel binnen zes maanden na aankomst in het bestemmingsland een aanvraag tot naturalisatie moet indienen. Als na een periode van zes maanden na aankomst in het bestemmingsland geen aanvraag tot naturalisatie is ingediend, wordt het recht op de remigratievoorziening geschorst. Als na het verstrijken van één jaarnog geen verzoek tot naturalisatie is ingediend of dit niet is aangetoond, dan wordt het recht op remigratievoorziening definitief beëindigd met ingang van het moment waarop de voorziening is geschorst.

Vestiging hoofdverblijf in Nederland

De eerste drie leden van artikel 12 van het Uitvoeringsbesluit Remigratiewet bepalen dat het recht op voorzieningen van de remigrant, zijn partner of het kind eindigt met ingang van de eerste dag van de maand volgend op die waarin de remigrant, zijn partner of het kind zijn hoofdverblijf in Nederland vestigt. Of hiervan sprake is wordt door de SVB naar de omstandigheden beoordeeld. De SVB gaat ervan uit dat in ieder geval sprake is van hoofdverblijf in Nederland:

- als de betrokkene volgens de regels van Deel I, Dubbele woonplaats, SB1028 als ingezetene van Nederland moet worden beschouwd, of
- als aan de betrokkene een vergunning is verleend als bedoeld in artikel 14, artikel 20 dan wel artikel 28 van de Vreemdelingenwet 2000, of
- als de betrokkene is teruggekeerd naar Nederland en een verzoek indient op grond van de artikelen 14, 20 of 28 Vreemdelingenwet 2000 in Nederland te mogen verblijven, mits hij een besluit op dit verzoek in Nederland mag afwachten, of
- als betrokkene in Nederland verblijft en anderszins uit het geheel van feiten en omstandigheden blijkt dat hij de intentie heeft duurzaam in Nederland te verblijven.

Jurisprudentie

CRvB 23 januari 1964, RSV 1964/52

CRvB 13 mei 1982, RSV 1982/202

CRvB 3 mei 1983, RSV 1983/181

CRvB 16 januari 1987, RSV 1987/184

CRvB 28 juni 1989, RSV 1991/21

CRvB 4 juli 1990, RSV 1991/77

CRvB 10 juni 1997, RSV 1998/63

Rb. 's Gravenhage 26 februari 1998, RSV 1998/209, AB 1998, 264

CRvB 6 maart 1998, RSV 1998/198

SB1082 | **Herziening van een ongehuwdenpensioen in een gehuwdenpensioen**

artikel 17, leden 3 en 4 AOW

Een verhoging van de uitkering wegens een wijziging van de omstandigheden geeft – behoudens bijzondere gevallen en hardheid – aanleiding tot een herziening van de uitkering met een terugwerkende kracht van een jaar (artikel 17, derde lid, AOW). Als de uitkering moet worden verlaagd, is de terugwerkende kracht van de herziening in beginsel niet in de tijd beperkt (artikel 17, vierde lid, AOW). Als een alleenstaande AOW-gerechtigde huwt of een gezamenlijke huishouding gaat voeren, dan moet zijn ouderdomspensioen worden verlaagd, maar kan recht ontstaan op een toeslag. Om te kunnen vaststellen of in deze situatie sprake is van verhoging of verlaging van de uitkering, ziet de SVB het ouderdomspensioen en de toeslag als een geheel. De SVB sluit hierbij aan op de toelichting van de ministeriële regeling ‘Intrekking en herziening ouderdomspensioen’. Voor de vaststelling van de terugwerkende kracht die aan de verlaging van het ouderdomspensioen en eventuele toekenning van de toeslag moet worden gegeven, hanteert de SVB het volgende beleid.

Bij een wijziging van de omstandigheden die minder dan een jaar geleden heeft plaatsgevonden, saldeert de SVB een verlaging van het ouderdomspensioen met een eventuele verhoging van de toeslag. In geval van een positief saldo geeft de SVB toepassing aan artikel 17, derde lid, AOW en verhoogt zij derhalve de uitkering met ingang van de maand waarin de wijziging heeft plaatsgevonden. In geval van een negatief saldo past de SVB artikel 17, vierde lid, AOW toe en verlaagt zij de uitkering met ingang van de maand volgend op die waarin de wijziging plaatsvond.

Bij een wijziging van de omstandigheden die meer dan een jaar geleden heeft plaatsgevonden, geldt dat de herziening in ieder geval een jaar terugwerkt. Een langere terugwerkende kracht is voorgeschreven indien de herziening leidt tot een verlaging van de uitkering. Om te beoordelen of in gevallen waarin de wijziging van de omstandigheden langer dan een jaar geleden heeft plaatsgevonden sprake is van een verhoging of verlaging van de uitkering, berekent de SVB zowel het saldo over het afgelopen jaar als het saldo over de periode die daaraan voorafgaat. Al naar gelang de combinatie van de saldo's hanteert de SVB de volgende handelswijze:

- Beide saldo's zijn positief. In dit geval zal de SVB de verhoging nabetalen met toepassing van Deel I, Verhoging wegens wijziging van de omstandigheden, SB1075.
- Beide saldo's zijn negatief. In deze situatie zal de SVB de uitkering verlagen met toepassing van Deel I, Verlaging of intrekking met terugwerkende kracht wegens wijziging van de omstandigheden.
- Het saldo over het afgelopen jaar is negatief en het andere saldo is positief. De SVB zal de uitkering met toepassing van Deel I, Verlaging of intrekking met

terugwerkende kracht wegens wijziging van de omstandigheden verlagen met het bedrag van het saldo over het afgelopen jaar. Het positieve saldo over de daaraan voorafgaande periode wordt niet in de herziening betrokken.

- Het saldo over het afgelopen jaar is positief en het saldo over de daaraan voorafgaande periode is negatief. De SVB herziet in deze situatie het recht op uitkering met volledig terugwerkende kracht met als resultaat dat de twee saldo's met elkaar worden verrekend.

Betaling

SB1083 | Tijdstip van betaling

artikel 19, lid 1 AOW, artikel 46, lid 1 Anw, artikel 18, lid 1 AKW en artikel 4:87 Awb

Ingevolge artikel 4:87 Awb is de SVB gehouden een uitkering binnen zes weken na het toekennen daarvan te betalen. Uit bijzondere wettelijke bepalingen kan een later tijdstip van betaling volgen..

De SVB maakt van de bevoegdheid gegeven in artikel 19, eerste lid AOW en artikel 46, eerste lid Anw ten aanzien van in Nederland wonende uitkeringsgerechtigden gebruik door het pensioen uit te betalen in de laatste week van de maand, in overeenstemming met de in Nederland bij het bedrijfsleven en de overheid gangbare praktijk.

De betaalbaarstelling van de kinderbijslag aan in Nederland wonenden vindt als regel plaats in de eerste twee weken van het kwartaal dat volgt op het kwartaal waarover het recht op kinderbijslag bestaat. Indien hiertoe aanleiding bestaat, bijvoorbeeld als onduidelijkheid bestaat omtrent een rechtsbepalend feit, kan zonder nader besluit de betaalbaarstelling worden aangehouden tot het einde van het ‘betaalkwartaal’.

Jurisprudentie

CRvB 20 juli 1988, RSV 1989/60

SB1084 | Overmakingskosten

artikel 19, lid 3 AOW, artikel 48 Anw en artikel 18, lid 8 AKW

Op grond van artikel 19, derde lid AOW en artikel 48, eerste lid Anw worden de overmakingskosten in rekening gebracht aan de gerechtigde die zijn pensioen in het buitenland wenst te ontvangen. Van deze verplichting wordt afgeweken indien een internationale overeenkomst dat bepaalt.

Voor betalingen naar Australië, Bosnië Herzegovina, Israël, Kaapverdië, Macedonië, Marokko, Servië-Montenegro, Tunesië en Turkije mogen ingevolge de met deze landen gesloten verdragen en bijbehorende Administratieve Akkoorden geen overmakingskosten van AOW- en Anw-betalingen in rekening worden gebracht.

Opnamekosten of transferkosten van de ene bank naar de andere bank in het buitenland zijn in alle landen voor rekening van de pensioengerechtigde.

Betalingen binnen Nederland worden naar een door de cliënt aangewezen bank- of girorekening overgemaakt. Aan deze betaalwijze zijn geen kosten verbonden.

Uit jurisprudentie van de CRvB blijkt dat het in rekening brengen van overmakingskosten aan gerechtigden die wonen binnen de EU, EER of in Zwitserland niet in strijd is met het arrest Borawitz van het HvJ EG. De in rekening gebrachte

overmakingskosten voldoen aan de criteria die zijn genoemd in het arrest Borawitz zodat er sprake is van een voldoende rechtvaardiging voor de ongelijke behandeling naar nationaliteit.

In de Remigratiewet is geen regeling opgenomen inzake kosten verbonden aan de betaling van remigratievoorzieningen. Kosten van overmaking van remigratievoorzieningen naar het buitenland worden door de SVB daarom niet in rekening gebracht aan de gerechtigde.

Jurisprudentie

*HvJ EG 21 september 2000, zaak C-124/99 (Borawitz), Jur, 2000, I-7293, RSV 2001/37
CRvB 27 januari 2006, LJN AV0666*

SB1085 | Betaling aan een derde

artikel 19, lid 4, artikel 26, lid 2 AOW, artikel 49, lid 1 Anw en artikel 21 AKW

Op basis van een machtiging van de gerechtigde kan de uitkering worden overgemaakt op een bank- of girorekening van een ander dan van hemzelf.

Bij beslagleggingen en bij machtigingen tot betaling van een deel van de uitkering aan een ander uitvoeringsorgaan is gesplitste betaling van de uitkering mogelijk. De SVB heeft echter het beleid dat machtigingen om een deel van een uitkering aan een andersoortige derde te betalen niet worden gehonoreerd. Hetzelfde geldt met betrekking tot cessie-constructies waarmee deurwaarders soms trachten een deelbetaling van een pensioen of uitkering te verkrijgen. In geval van cessie of van machtiging tot uitbetaling aan een andere persoon of instelling geeft de SVB hieraan alleen gevolg indien het de betaling van de gehele uitkering (inclusief de eventuele toeslag en de vakantie-uitkering) betreft. De SVB baseert deze beleidslijn op het uitgangspunt dat de administratie van de SVB niet onnodig mag worden verzwaard bij de betaling van uitkeringen en pensioenen. De SVB maakt een uitzondering op deze beleidslijn als blijkt uit interventie van een bijstandsmaatschappelijk werk(st)er of een erkende schuldhulpverlener de vaste en maandelijkse betalingen ten behoeve van de meest primaire levensbehoeften zoals, huur, gas, elektra, water en zorgverzekeringspremie structureel problematisch verlopen. In dat geval betaalt de SVB op verzoek van de gerechtigde de crediteur rechtstreeks door middel van een gesplitste betaling.

Op basis van artikel 26, tweede lid AOW kan een machtiging tot uitbetaling van het pensioen aan een ander door de gerechtigde worden ingetrokken. Aan deze intrekking zal gehoor worden gegeven met ingang van de in artikel 19, vierde lid AOW bepaalde maand. In de Anw en de Remigratiewet is niet expliciet de mogelijkheid tot verlening dan wel intrekking van een machtiging tot betaling aan een ander dan de rechthebbende opgenomen. Ook in dit geval gaat de SVB er echter van uit dat een machtiging kan worden verleend en ingetrokken.

Ook een kinderbijslaggerechtigde kan de SVB machtigen de hem toekomende kinderbijslag aan een ander dan hemzelf over te maken. Ook een dergelijke machtiging kan weer door de gerechtigde worden ingetrokken (artikel 23, tweede lid AKW). Indien recht op kinderbijslag voor meerdere kinderen bestaat, kan de betaling voor elk der kinderen apart worden verricht.

Van de bevoegdheid van artikel 49, eerste lid Anw en artikel 21 AKW maakt de SVB bijvoorbeeld gebruik indien blijkt – na een zorgvuldig onderzoek naar aanleiding van een extern signaal, eventueel na het horen van het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen –, dat de wezenuitkering of de kinderbijslag evident niet ten goede komt aan het kind ten behoeve waarvan de kinderbijslag of waaraan de wezenuitkering is toegekend.

Indien de gerechtigde handelingsonbekwaam is of onder bewind is gesteld wordt de betaling op grond van het BW aan de curator of bewindvoerder gedaan.

Inhouding eigen bijdrage AWBZ en betaling aan een inrichting of gemeente

SB1086 | Inhouding eigen bijdrage AWBZ

artikel 20, leden 1 en 3 AOW en artikel 57, leden 2 en 3 Anw

Wanneer een pensioengerechtigde een bijdrage verschuldigd is op grond van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) heeft de SVB de bevoegdheid om door inhouding op het pensioen direct de eigen bijdrage AWBZ uit te betalen aan het College voor zorgverzekeringen (CVZ). Dit is geregeld in artikel 20, eerste en derde lid AOW en artikel 57, tweede en derde lid Anw.

Als de gerechtigde naast het AOW-pensioen of de Anw-uitkering geen andere inkomsten heeft en een inkomensafhankelijke bijdrage moet betalen, hanteert het AWBZ-uitvoeringsorgaan de standaard eigen bijdrage, waarvan de hoogte verschillend is voor ongehuwden en gehuwden met of zonder recht op toeslag. Ingeval de gerechtigde wel andere inkomsten heeft, zal het AWBZ-uitvoeringsorgaan een hogere eigen bijdrage vaststellen. Ook deze hogere eigen bijdrage wordt door de SVB op verzoek op het pensioen ingehouden en aan het CVZ uitbetaald. De SVB gaat daarbij uit van de juistheid van het door het AWBZ-uitvoeringsorgaan afgegeven besluit over de eigen bijdrage.

Aan een verzoek van een AOW- of Anw-gerechtigde om geheel of gedeeltelijk af te zien van de inhouding van de eigen bijdrage wordt niet tegemoetgekomen. De SVB kiest voor deze handelwijze om nodeloze administratieve belasting voor de betrokken uitvoeringsorganen en de gerechtigde te vermijden.

SB1087 | Betaling aan een inrichting of gemeente

artikel 20, lid 2 AOW en artikel 57, lid 1 Anw

Wanneer de pensioen- of uitkeringsgerechtigde is opgenomen in een inrichting ter verpleging van geesteszieken of zwakzinnigen kan de SVB, op grond van artikel 20, tweede lid AOW en artikel 57, eerste lid Anw, het pensioen of de uitkering uitbetalen aan de inrichting of de gemeente die de opnamekosten heeft betaald. Van deze bevoegdheid mag alleen gebruik gemaakt worden als de gemeente of de inrichting hierom verzoekt. Indien de SVB echter een dergelijk verzoek heeft ontvangen zal zij in beginsel altijd gebruik maken van bedoelde bevoegdheid. De SVB sluit hiermee aan bij het destijds door de wetgever in de Memorie van Toelichting uiteengezette oogmerk van de regeling dat iedere andere wijze van inning een nodeloze administratieve inspanning voor de gerechtigde zou betekenen.

SB1088 | Betaling aan de Informatie Beheer Groep

artikel 25, lid 1 AKW

Van deze bevoegdheid wordt gebruik gemaakt wanneer aan een kind ten onrechte studiefinanciering is betaald, omdat over die periode recht op kinderbijslag bestond.

SB1089 | Invordering van de uitkering

artikel 23 AOW, artikel 52 Anw en artikel 22 AKW

Nadat een pensioen of uitkering is toegekend zijn de maandtermijnen daarvan voor de gerechtigde invorderbaar (zie CRvB 30 september 1975). In de rechtspraak is bepaald dat de vervalperiode van twee jaar van artikel 23 AOW en van drie maanden volgens artikel 52 Anw gaat lopen op het moment waarop de betrokkene tot die maandtermijn gerechtigd is geworden (zie HR 11 september 1992). Een toegekende kwartaaltermijn aan kinderbijslag kan worden ingevorderd gedurende drie maanden na de dag van betaalbaarstelling van deze kwartaaltermijn.

In het algemeen betaalt de SVB het pensioen op de door de gerechtigde aangegeven wijze, dat wil zeggen door storting op een door de gerechtigde aangegeven bank- of girorekening. Ook betaling per postwissel, met een geldigheidsduur van twee maanden, is mogelijk (zie CRvB 4 oktober 1977). Ingeval de gerechtigde geen betaalwijze heeft aangegeven en/of een postwissel niet inbaar blijkt door toedoen van de gerechtigde (bijvoorbeeld door opgave van een foutief adres), dan reserveert de SVB de AOW-pensioentermijnen tot maximaal twee jaar en de Anw-uitkeringstermijnen tot maximaal drie maanden na de datum waarop uitbetaling zou zijn geschied als een betaalwijze wel bekend en effectief zou zijn geweest. Daarna vervalt definitief het recht op uitbetaling. Het recht op uitbetaling van kinderbijslag vervalt in beginsel drie maanden na betaalbaarstelling. Ten aanzien van de Anw- en de AKW-uitkeringstermijnen heeft de SVB echter de bevoegdheid om in bijzondere gevallen af te wijken van de termijn van drie maanden. Onder een bijzonder geval moet bijvoorbeeld worden verstaan een vertraging in de afhandeling van een overboeking door een buitenlandse bankinstelling

De Remigratiewet en de lagere regelgeving op grond van deze wet bevatten geen speciale bepalingen inzake invordering van de voorzieningen. Hier gelden de reguliere bepalingen van het BW.

Jurisprudentie

CRvB 30 september 1975, RSV 1976/76

CRvB 4 oktober 1977, RSV 1978/53

HR 11 september 1992, NJ 1992, 746

Beëindigingsdatum pensioen na overlijden en overlijdensuitkering**SB1090 | Beëindiging pensioen of uitkering na overlijden**

In de AOW en de Anw is geen bepaling opgenomen die de datum van het beëindigen van het pensioen of de uitkering in geval van overlijden regelt. Uit de toelichting bij de wet waarbij artikel 18 AOW is gewijzigd, blijkt dat het recht op uitkering van rechtswege ophoudt met ingang van de dag na overlijden.

Met betrekking tot de Anw wordt door de SVB hetzelfde beëindigingsmoment in geval van overlijden gehanteerd.

Wanneer een overleden gerechtigde geen rechthebbenden op een overlijdensuitkering nalaat, dient het pensioen of de uitkering dus met ingang van de dag na overlijden beëindigd te worden.

SB1091 | Nalatenschap

Het aan de gerechtigde toegekende pensioen of de uitkering, de eventueel toegekende toeslag en de vakantie-uitkering tot en met de dag waarop het overlijden plaatsvond – voor zover nog niet uitbetaald –, behoort tot de nalatenschap van de pensioengerechtigde. Dit bedrag wordt overgemaakt op de rekening van de overledene.

SB1092 | Overlijdensuitkering

artikel 18 AOW, artikel 51 Anw en artikel 15, leden 1, 3 en 4 Besluit voorzieningen Remigratiewet

Na overlijden van een AOW- of Anw-gerechtigde, wordt het pensioen of de uitkering vanaf de dag na het overlijden in de vorm van een overlijdensuitkering uitbetaald aan de door de wet aangewezen rechthebbende(n). De uitkering die reeds aan de gerechtigde zelf is uitbetaald over een tijdvak gelegen na de dag van diens overlijden dient verrekend te worden met de overlijdensuitkering.

Naar het bestaan van rechthebbenden op de overlijdensuitkering wordt, voor zover deze niet reeds bij de SVB bekend zijn, een onderzoek verricht door een verzoek om informatie te zenden naar het laatstbekende huis- of correspondentie-adres van de overledene.

De overlijdensuitkering wordt vervolgens belastingvrij en zo mogelijk in een bedrag ineens uitbetaald aan degenen die daar op basis van de betreffende bepalingen voor in aanmerking komen. De overlijdensuitkering wordt berekend aan de hand van de op het moment van overlijden geldende pensioen- en uitkeringsbedragen. Er wordt geen rekening gehouden met eventuele wijzigingen van deze bedragen die na de datum van overlijden zijn doorgevoerd.

Met betrekking tot remigratievoorzieningen geldt het onderscheid tussen de nalatenschap en een overlijdensuitkering niet. Artikel 15, eerste tot en met derde lid, van het Besluit voorzieningen Remigratiewet bepaalt dat het recht op remigratievoorzieningen eindigt, dan wel wordt omgezet, met ingang van de eerste dag van de tweede maand na het overlijden van de rechthebbende. Het vierde lid van dit artikel bepaalt dat de na het overlijden nog verschuldigde voorzieningen worden uitbetaald aan achtereenvolgens de partner van de remigrant, de kinderen van de remigrant, dan wel personen die hiervoor naar het oordeel van de SVB op billijkheidsoverwegingen in aanmerking komen en die binnen zes maanden na het overlijden een hiertoe strekkende aanvraag hebben ingediend. De SVB gaat ervan uit dat deze bepaling mede betrekking heeft op voorzieningen waarop voor het overlijden van de rechthebbende aanspraak is ontstaan, maar die nog niet tot uitbetaling zijn gekomen. Als personen die op billijkheidsoverwegingen voor uitbetaling van de nog verschuldigde voorzieningen in aanmerking komen beschouwt de SVB in de eerste plaats personen ten aanzien van wie de overledene grotendeels in de kosten van het bestaan voorzag en met wie hij in gezinsverband leefde. Zijn dergelijke personen niet aan te wijzen, dan kan de persoon in aanmerking komen die geheel of gedeeltelijk de kosten van de laatste ziekte of de

uitvaart van de overledene heeft bekostigd, dan wel anderszins financiële verplichtingen van de overledene op zich heeft genomen of in diens levensonderhoud heeft voorzien. Deze laatste categorie van personen kan ook voor uitbetaling van de nog verschuldigde voorzieningen als bedoeld in artikel 16, lid 3, Besluit voorzieningen Remigratiewet in aanmerking komen.

Schorsing van de betaling

- SB1093 | **Schorsing wegens twijfels aan de rechtmatigheid van de betaling**
artikel 17, lid 6 AOW jo. artikel 4 Beschikking van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 12 juli 1985, artikel 46, lid 3 Anw, artikel 19 AKW en artikel 14 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet

In alle gevallen waarin twijfel bestaat omtrent de rechtmatigheid van de (voorgenomen) betaling schort de SVB (een gedeelte van) de betaling op, of schorst zij deze. Twijfel aan de rechtmatigheid van de uitkering rijst bijvoorbeeld indien er duidelijke aanwijzingen zijn dat het relevante inkomen van de partner van een AOW-gerechtigde of van een Anw-gerechtigde niet correct is opgegeven, als een in het buitenland wonende gerechtigde verzuimt zijn levensbewijs of dat van zijn kinderen in te zenden, als een Anw-gerechtigde weigert zich te onderwerpen aan een geneeskundig onderzoek als bedoeld in artikel 37 Anw en ingeval de gerechtigde niet reageert op herhaalde verzoeken om informatie. De betaling van remigratievoorzieningen zal daarnaast worden opgeschort als de remigrant in Nederland verblijft en er aanwijzingen zijn dat er sprake is van verplaatsing van het hoofdverblijf naar Nederland.

De SVB dient voorts de uitbetaling op te schorten of te schorsen als de betrokkene zich niet aan de controlevoorschriften houdt. De SVB gaat over tot opschorting of schorsing als de betrokkene na te zijn gerappelleerd niet aan een verzoek van de SVB heeft voldaan.

Leidt de schorsing of opschorting van de betaling niet tot een reactie van de gerechtigde waaruit blijkt dat het recht op uitkering onverkort is blijven voortbestaan, dan wordt de uitkering herzien of ingetrokken (zie Deel I, Niet of niet correct voldoen aan een verzoek van de SVB, SB1100).

- SB1094 | **Opschorting wegens onrechtmatig verblijf in Nederland**
artikel 19a AOW en artikel 46a Anw

Op grond van artikel 19a AOW en artikel 46a Anw is de SVB gehouden de betaling van het pensioen of de uitkering op te schorten indien degene aan wie een uitkering is toegekend een vreemdeling is die niet rechtmatig in Nederland verblijf houdt in de zin van artikel 8 van de Vreemdelingenwet 2000.

Indien een buiten Nederland wonende uitkeringsgerechtigde naar Nederland komt gaat de SVB er gedurende de eerste drie maanden van zijn verblijf in Nederland van uit dat er sprake is van rechtmatig verblijf in de zin van artikel 8, onderdeel i Vreemdelingenwet 2000. Slechts als de ten aanzien van het verblijfsrecht van de belanghebbende bevoegde instantie aan de SVB meldt dat deze onrechtmatig in Nederland verblijft, schort de SVB gedurende deze eerste drie maanden de uitbetaling van de uitkering op. Nadat deze termijn van drie maanden is verstreken wordt tot opschorting van de uitbetaling van de uitkering overgegaan, tenzij in individuele gevallen uit de omstandigheden blijkt dat de

belanghebbende zijn hoofdverblijf in een ander land dan Nederland niet heeft opgegeven. Na negen maanden onafgebroken verblijf in Nederland wordt er in ieder geval van uitgegaan dat betrokkene zijn hoofdverblijf buiten Nederland heeft opgegeven en wordt de uitbetaling van de uitkering opgeschort.

Ten aanzien van onderdanen van een lidstaat van de EU of EER en van Zwitserse onderdanen gaat de SVB ervan uit dat zij rechtmatig in Nederland verblijven, tenzij een bevoegde instantie op het gebied van verblijfsrecht aan de SVB meldt dat er sprake is van onrechtmatig verblijf.

Indien na toepassing van artikel 19a AOW of artikel 46a Anw het onrechtmatig verblijf van de belanghebbende in Nederland eindigt, wordt de volledige achterstallige uitkering alsnog uitbetaald.

Uitbetaling bij nationale samenloop van kinderbijslagrechten

SB1095 | Kinderbijslagbetaling binnen een huishouden

artikel 18, leden 2 en 3 AKW

Artikel 18, tweede lid AKW, bepaalt dat indien twee personen die een gezamenlijke huishouding vormen gelijktijdig recht op kinderbijslag hebben voor hetzelfde kind, de kinderbijslag wordt uitbetaald aan degene die zij daartoe gezamenlijk hebben aangewezen. Het derde lid van artikel 18 AKW bepaalt voorts dat indien een gezamenlijke aanwijzing als bedoeld in het tweede lid niet heeft plaatsgevonden, de SVB bepaalt aan wie de kinderbijslag zal worden uitbetaald. De SVB heeft ter gebruikmaking van de in het derde lid bedoelde bevoegdheid het volgende beleid ontwikkeld.

Bij samenloop van het recht op kinderbijslag binnen één huishouden waarbij geen gezamenlijke aanwijzing voor de uitbetaling van die kinderbijslag heeft plaatsgevonden wordt de kinderbijslag uitbetaald aan de persoon die het eerst de aanvraag heeft ingediend. Zijn de aanvragen gelijktijdig ingediend dan wordt de kinderbijslag uitbetaald aan de persoon van wie de beginletter van de achternaam zonder voorvoegsel het eerst in het alfabet voorkomt. Bij gehuwde vrouwen wordt hierbij de meisjesnaam gehanteerd. Indien ook uit deze vergelijking geen voorrangsrecht op betaling kan worden afgeleid wordt de kinderbijslag uitbetaald aan de jongste van de rechthebbenden.

SB1096 | Kinderbijslagbetaling bij gescheiden huishoudens; echtscheiding en co-ouderschap

artikel 18, lid 4 AKW en artikel 5a Samenloopbesluit kinderbijslag

Als de ouders van een kind gescheiden huishoudens voeren en het kind in één van beide huishoudens woont, heeft de ouder in wiens huishouden het kind woont recht op kinderbijslag omdat het kind tot het huishouden van die ouder behoort. Indien de andere ouder, tot wiens huishouden het kind niet behoort, het kind in belangrijke mate onderhoudt, bijvoorbeeld door alimentatie te betalen, heeft ook deze ouder recht op kinderbijslag. Artikel 18, vierde lid AKW bepaalt dat in die situatie, waarin twee maal recht op kinderbijslag voor één kind bestaat, de betaling van de kinderbijslag aan de ouder tot wiens huishouden het kind niet behoort, achterwege moet blijven.

De SVB gaat ervan uit dat artikel 18, lid 4 eerst toepassing kan vinden als beide ouders een aanvraag om kinderbijslag hebben ingediend. Indien geen kinderbijslag wordt aangevraagd door de ouder bij wie het kind woont, kan het bepaalde in artikel 18, vierde

lid AKW er dus niet toe leiden dat het aangevraagde recht op kinderbijslag door de andere ouder niet tot uitbetaling komt. Dit brengt mee dat, in de situatie waarin de betaling van kinderbijslag plaatsvindt aan de ouder tot wiens huishouden het kind niet behoort, de SVB overgaat tot de uitbetaling van kinderbijslag aan de ouder bij wie het kind woont vanaf het moment waarop deze ouder een aanvraag om kinderbijslag indient. Een kind kan ook (beurtelings) tot twee huishoudens behoren. Dit doet zich voor bij een zogenaamd co-ouderschap. Van co-ouderschap is sprake indien een kind overwegend in gelijke mate wordt verzorgd en onderhouden door beide ouders. Bij co-ouderschap wordt de kinderbijslag waarop één van beide ouders recht heeft gelijk verdeeld betaald aan beide ouders, terwijl de kinderbijslag waarop de andere ouder recht heeft niet wordt uitbetaald. Dit laatste is bepaald in artikel 5a, eerste lid van het Samenloopbesluit kinderbijslag.

Voor de interpretatie van het begrip ‘overwegend in gelijke mate verzorgen en onderhouden’ in de zin van artikel 5a, eerste lid van het Samenloopbesluit kinderbijslag valt de SVB terug op de regels die zijn ontwikkeld in het kader van het huishoudbegrip (zie Deel I, Tot het huishouden behoren SB1014). Dat wil zeggen dat het kind afwisselend in gelijke mate de nachtrust moet doorbrengen bij beide ouders.

Het kan ook voorkomen dat er tussen de gescheiden levende ouders afspraken gelden die niet uitgaan van een strikte verdeling van de verzorging en het onderhoud van de kinderen op een wijze zoals hiervoor beschreven. Indien in een dergelijke situatie in de overeenkomst niettemin een expliciete afspraak is gemaakt over de verdeling van de kinderbijslag, dan zal deze door de SVB worden gehonoreerd. De SVB gaat uit van de in de overeenkomst opgenomen regeling betreffende de verdeling van de verzorging en het onderhoud. Alleen indien blijkt dat niet-naleving van deze regeling een bestendig karakter heeft (in zijn algemeenheid langer dan zes maanden), dient de feitelijke situatie als richtsnoer voor de uitbetaling. Als het niet goed mogelijk is om de feitelijke situatie vast te stellen, gaat de SVB alsnog uit van de in de overeenkomst opgenomen regeling.

Jurisprudentie

CRvB 24 januari 2003, RSV 2003/112

Handhaving

SB1097 | Mededelingsverplichting

artikel 49 AOW, artikel 35 Anw, artikel 15 AKW en artikel 9 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet

Bepaalde wijzigingen van omstandigheden kunnen van invloed zijn op het recht op uitkering. In artikel 49 AOW, artikel 35 Anw, artikel 15 AKW en artikel 9 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet worden de gerechtigde, bepaalde andere categorieën van personen en bepaalde instellingen verplicht, dergelijke wijzigingen van omstandigheden te melden aan de SVB.

Er zijn wijzigingen van de feiten of de omstandigheden waarvan de SVB in het algemeen door een andere instantie op de hoogte wordt gesteld. Uit de wet en de jurisprudentie (bijvoorbeeld CRvB 30 juli 1986) volgt dat de belanghebbenden deze wijzigingen ook zelf aan de SVB dienen door te geven.

Niettemin streeft de overheid naar het eenmalig uitvragen van gegevens bij de burger. Daarom is in het tweede lid van artikel 49 AOW, 35 Anw en 15 AKW bepaald dat de mededelingsverplichting voor een aantal gegevens niet geldt. In bijlage II van de Regeling SUWI staat een overzicht van de gegevens waarvoor dit van toepassing is of op termijn van toepassing wordt.

Voor de AKW geldt bovendien dat de volgende wijzigingen niet hoeven te worden gemeld, indien het een kind van 16 of 17 jaar betreft en het kind onderwijs of een opleiding volgt bekostigd door de Nederlandse overheid.

- het stoppen met het volgen van dat onderwijs of die opleiding
- het veranderen van onderwijs of opleiding.

In deze gevallen informeert de Informatie Beheer Groep de SVB over de wijziging. Als het kind onderwijs volgt aan een zogenoemde niet-bekostigde school, te weten een particuliere school, internationale of buitenlandse school of exameninstelling voor voortgezet onderwijs, dient de belanghebbende de wijziging zelf te melden aan de SVB.

In het onderdeel Mededelingsverplichting AOW, Mededelingsverplichting Anw en Mededelingsverplichting AKW is gedetailleerd aangegeven welke feiten en omstandigheden uit hoofde van de mededelingsverplichting in ieder geval aan de SVB moeten worden gemeld.

Met betrekking tot de Remigratiewet geldt dat de SVB op het moment waarop zij een toekenningsbeschikking op grond van deze wet neemt, aan de remigrant mededeelt welke feiten en omstandigheden aan de SVB moeten worden gemeld.

De mededelingsverplichting geldt ook als het AOW-pensioen of de Anw-uitkering niet door de SVB zelf, maar door een andere instelling wordt betaald. In zo'n geval moet de mededelingsplichtige in ieder geval ook de SVB op de hoogte stellen.

Jurisprudentie

CRvB 30 juli 1986, RSV 1987/59

SB1245 | **Mededelingsverplichting AOW**
artikel 49 AOW

Voor de toepassing van artikel 49 AOW wordt verstaan onder:

- pensioengerechtigde: degene aan wie een ouderdomspensioen is toegekend.
- partner: degene die op grond van artikel 1, tweede en derde lid AOW als echtgenoot van de pensioengerechtigde wordt beschouwd.

A.

De in artikel 49 AOW bedoelde mededelingsplicht heeft in ieder geval betrekking op de volgende verplichtingen:

- het naar waarheid en volledig invullen van door de Bank toegezonden formulieren welke betrekking hebben op het ouderdomspensioen;
- het als bewijsmateriaal overleggen van uitsluitend onvervalste documenten, dan wel afschriften daarvan, waarin, voor zover aan de belanghebbende bekend, geen onwaarheden worden vermeld;
- het naar waarheid beantwoorden van vragen van de Bank.

B.

Daarnaast heeft de in artikel 49 AOW bedoelde mededelingsplicht in ieder geval betrekking op het onverwijld melden van een de volgende feiten of omstandigheden aangaande de pensioengerechtigde of diens partner:

- wijziging van nationaliteit;
- verhuizing, met uitzondering van verhuizing van het gehele gezin binnen Nederland of binnen de landsgrenzen van een ander land;
- toekenning van een uitkering door een andere staat;
- het sluiten van een huwelijk dan wel een geregistreerd partnerschap, dan wel het sluiten van een samenlevingscontract;
- duurzaam een gezamenlijke huishouding gaan voeren met een partner;
- het weer gaan samenwonen met zijn wettige echtgenoot, van wie hij duurzaam gescheiden leefde;
- het niet meer op één adres wonen van de pensioengerechtigde en zijn partner;
- scheiding van tafel en bed tussen de pensioengerechtigde en zijn partner;
- echtscheiding dan wel ontbinding van een geregistreerd partnerschap;
- overlijden buiten Nederland of in Nederland, indien de overledene niet is ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie;
- een wijziging in de aard van het inkomen;
- een niet-conjuncturele verhoging van het inkomen van de partner van de pensioengerechtigde als die partner jonger is dan 65 jaar en de pensioengerechtigde een toeslag voor die partner ontvangt, tenzij de Bank aan de betrokkene een afwijkende termijn heeft gesteld voor melding van verhoging van het inkomen;
- de hoogte van een uitkering waarop de partner van de pensioengerechtigde recht heeft, maar die niet wordt aangevraagd of in ontvangst wordt genomen als die partner jonger is dan 65 jaar en de pensioengerechtigde een toeslag voor die partner ontvangt.

C.

Daarnaast heeft de in artikel 49 AOW bedoelde mededelingsplicht betrekking op het onverwijld melden door een ongehuwde pensioengerechtigde dat zijn kind als eigen, aangehuwd of pleegkind tot het huishouden van een ander is gaan behoren.

SB1246 | Mededelingsverplichting Anw

artikel 35 Anw

Voor de toepassing van artikel 35 Anw wordt verstaan onder:

- uitkeringsgerechtigde: degene aan wie een uitkering op grond van de Algemene nabestaandenwet is toegekend;
- nabestaande: degene aan wie een nabestaandenuitkering of een halfwezenuitkering is toegekend of die voor een zodanige uitkering in aanmerking wenst te komen;
- kind: het kind van de nabestaande in de zin van artikel 5 Anw, voor zover dit kind ongehuwd is, jonger is dan achttien jaar en niet tot het huishouden van een ander dan de nabestaande behoort;
- halfwees: degene die in artikel 1, aanhef en onder e, van de Anw als halfwees wordt aangemerkt;
- wees: degene aan wie een wezenuitkering is toegekend, die een zodanige uitkering heeft aangevraagd dan wel voor wie een zodanige uitkering is aangevraagd.

A.

De in artikel 35 Anw bedoelde mededelingsplicht heeft in ieder geval betrekking op de volgende verplichtingen:

- het naar waarheid en volledig invullen van door de Bank toegezonden formulieren welke betrekking hebben op de uitkering;
- het als bewijsmateriaal overleggen van uitsluitend onvervalste documenten, dan wel afschriften daarvan, waarin, voor zover aan de belanghebbende bekend, geen onwaarheden worden vermeld;
- het naar waarheid beantwoorden van vragen van de Bank.

B.

Daarnaast heeft de in artikel 35 Anw bedoelde mededelingsplicht in ieder geval betrekking op het onverwijld melden van de volgende feiten of omstandigheden aangaande de uitkeringsgerechtigde of degene die voor een uitkering in aanmerking wenst te komen:

- het niet langer bezitten van de nationaliteit van één der lidstaten van de Europese Unie of de Europese Economische Ruimte, indien de overledene onderworpen is geweest aan de wetgeving van ten minste één van deze lidstaten, en de overledene op het moment van overlijden niet de nationaliteit van één van deze lidstaten bezat;
- verhuizing, met uitzondering van verhuizing van het gehele gezin binnen Nederland of binnen de landsgrenzen van een ander land;
- het rechsens zijn ontnomen van zijn vrijheid.

C.

Daarnaast heeft de in artikel 35 Anw bedoelde mededelingsplicht in ieder geval betrekking op het onverwijld melden van de volgende feiten en omstandigheden aangaande degene die een nabestaandenuitkering ontvangt of hiervoor in aanmerking wenst te komen:

- het sluiten van een huwelijk of een samenlevingscontract, dan wel het aangaan van een geregistreerd partnerschap;
- een gezamenlijke huishouding gaan voeren met een partner;
- het gaan verwerven van inkomen uit arbeid, tenzij aan betrokkene uitsluitend een inkomensafhankelijke uitkering is toegekend;
- het gaan ontvangen van een uitkering, tenzij aan betrokkene uitsluitend een inkomensafhankelijke uitkering is toegekend;
- een niet-conjuncturele wijziging van het inkomen uit arbeid, of van de uitkering, tenzij de Bank een afwijkende termijn heeft gesteld voor melding van wijziging van het inkomen, tenzij aan betrokkene uitsluitend een inkomensafhankelijke uitkering is toegekend;
- de hoogte van een uitkering waarop de nabestaande recht heeft, maar die niet wordt aangevraagd of in ontvangst wordt genomen, tenzij aan betrokkene uitsluitend een inkomensafhankelijke uitkering is toegekend;
- een wijziging in de aard van het inkomen, tenzij aan betrokkene uitsluitend een inkomensafhankelijke uitkering is toegekend;
- het niet langer arbeidsongeschikt zijn in de zin van artikel 11 Anw;
- indien de belanghebbende deel uitmaakt van een meerpersoonshuishouden: het vertrek van een persoon uit, dan wel het gaan deelnemen van een persoon aan dit huishouden.

In de hiervoor uitgezonderde gevallen moet de betrokkene aan wie uitsluitend een inkomensafhankelijke uitkering is toegekend nog wel de volgende feiten en omstandigheden melden:

- het gaan ontvangen van een uitkering op grond van de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen of een uitkering op grond van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten;
- het gaan ontvangen van een uitkering aan nagelaten betrekkingen ingevolge de sociale wetgeving van één of meer Mogendheden;
- een niet-conjuncturele wijziging van de hiervoor bedoelde uitkeringen, tenzij de Bank een afwijkende termijn heeft gesteld voor melding van wijziging van het inkomen.

D.

Daarnaast heeft de in artikel 35 Anw bedoelde mededelingsplicht in ieder geval betrekking op het onverwijld melden van de volgende feiten en omstandigheden aangaande het kind van de nabestaande in de zin van artikel 5 Anw, dat jonger is dan 18 jaar:

- het niet langer behoren tot het huishouden van de nabestaande;
- het gaan behoren tot het huishouden van een ander;
- het sluiten van een huwelijk of een samenlevingscontract, dan wel het aangaan van een geregistreerd partnerschap;
- het gaan voeren van een gezamenlijke huishouding met een partner;
- verhuizing naar een ander land;

- het rechtens zijn ontnomen van zijn vrijheid;
- het bestaan van aanspraak op gezinsbijslag of wezenuitkering krachtens de wetgeving van een andere lidstaat van de Europese Unie of de Europese Economische Ruimte;
- indien het kind geen eigen of aangehuwd kind van de nabestaande is: het bijdragen in het onderhoud van het kind door anderen of verandering in de hoogte van deze onderhoudsbijdrage;
- indien het kind geen eigen of aangehuwd kind van de nabestaande is: inkomen van het kind;
- verlies door de nabestaande van het ouderlijk gezag, dan wel het niet langer uitoefenen van de ouderlijke zorg over het kind;
- adoptie of erkenning van het kind door de (huwelijks)partner van de nabestaande;
- overlijden buiten Nederland of in Nederland, indien de overledene niet is ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie.

E.

Daarnaast heeft de in artikel 35 Anw bedoelde mededelingsplicht in ieder geval betrekking op het onverwijld melden van de volgende feiten en omstandigheden aangaande de halfwees:

- het gaan behoren tot het huishouden van een ander;
- het sluiten van een huwelijk door de halfwees;
- de adoptie van de halfwees;
- ingeval de rechthebbende op de halfwezenuitkering niet de ouder is van de halfwees: het gaan bijdragen door een derde in het onderhoud van de halfwees, tenzij de bijdrage geschiedt door de nog levende ouder of een andere natuurlijke persoon die van rechtswege verplicht is bij te dragen in het onderhoud van het kind;
- ingeval de rechthebbende op de halfwezenuitkering niet de ouder is van de halfwees: het niet langer behoren tot het huishouden van de rechthebbende.

F.

Daarnaast heeft de in artikel 35 Anw bedoelde mededelingsplicht in ieder geval betrekking op het onverwijld melden van de volgende feiten en omstandigheden aangaande de wees voor wie een uitkering krachtens de Anw is aangevraagd of aan wie een zodanige uitkering is toegekend:

- erkenning of adoptie van de wees;
- het bestaan van aanspraak op wezenuitkering of gezinsbijslag voor het kind krachtens de wetgeving van een andere lidstaat van de Europese Unie of de Europese Economische Ruimte.

G.

Daarnaast heeft de in artikel 35 Anw bedoelde mededelingsplicht in ieder geval betrekking op het onverwijld melden van de volgende feiten en omstandigheden aangaande de wees die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt:

- het niet langer arbeidsongeschikt zijn in de zin van artikel 11 Anw;

- het niet langer volgen van lessen of stages in verband met het volgen van onderwijs of een beroepsopleiding gedurende ten minste 213 klokuren per kwartaal;
- indien de wees de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt: het sluiten van een huwelijk of een samenlevingscontract, dan wel het aangaan van een geregistreerd partnerschap door een wees als bedoeld in artikel 26, eerste lid, onder c, Anw;
- indien de wees de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt: het een gezamenlijke huishouding gaan voeren met een partner door een wees als bedoeld in artikel 26, eerste lid, onder c, Anw;
- het feit dat de voor werkzaamheden beschikbare tijd van een wees als bedoeld in artikel 26, eerste lid, onder c, Anw, niet langer grotendeels in beslag wordt genomen door de verzorging van zijn huishouden;
- het feit dat tot het huishouden van een wees als bedoeld in artikel 26, eerste lid, onder c, Anw niet langer een andere wees behoort.

H.

In afwijking van de onderdelen B, C en D heeft de nabestaande aan wie een uitkering is toegekend maar die in verband met het bepaalde in artikel 18 Anw geen uitkering ontvangt, de verplichting uitsluitend de volgende feiten of omstandigheden onverwijld te melden:

- het sluiten van een huwelijk of een samenlevingscontract;
- een gezamenlijke huishouding gaan voeren met een partner;
- het niet langer arbeidsongeschikt zijn in de zin van artikel 11 Anw;
- het feit dat het kind tot het huishouden van een ander gaat behoren;
- het sluiten van een huwelijk of een samenlevingscontract door het kind van de nabestaande;
- het feit dat het kind van de nabestaande een gezamenlijke huishouding gaat voeren met een partner;
- verlies door de nabestaande van het ouderlijk gezag, dan wel het niet langer uitoefenen van de ouderlijke zorg over het kind.

SB1247 | Mededelingsverplichting AKW

Artikel 15 AKW

Voor de toepassing van artikel 15 AKW wordt verstaan onder:

- partner: de meerderjarige persoon met wie de aanvrager een huishouden vormt;
- kind: een eigen kind, een aangehuwd kind of een pleegkind als bedoeld in artikel 7, eerste lid, of artikel 26, eerste lid, AKW, waarvoor kinderbijslag is aangevraagd of dat van invloed is op de hoogte van de kinderbijslag, en ten opzichte waarvan men niet van de verplichting tot het opgeven van wijzigingen is ontslagen.

A.

De bij artikel 15 AKW opgelegde mededelingsverplichting heeft in ieder geval betrekking op de volgende verplichtingen:

- het indienen van een naar waarheid en volledig ingevuld aanvraagformulier;
- het naar waarheid en volledig invullen van andere door de Bank toegezonden formulieren welke betrekking hebben op de kinderbijslag;

- het als bewijsmateriaal overleggen van uitsluitend onvervalste documenten, dan wel afschriften daarvan, waarin, voor zover aan de betrokkene bekend, geen onwaarheden worden vermeld;
- het naar waarheid beantwoorden van vragen van de Bank.

B.

Daarnaast heeft de in artikel 15 AKW bedoelde mededelingsplicht in ieder geval betrekking op het melden van de volgende feiten of omstandigheden aangaande de aanvrager of diens partner:

- het stoppen met werken in het buitenland;
- het in Nederland gaan werken, terwijl de partner buiten Nederland werkt of een buitenlandse uitkering krijgt;
- verhuizing, met uitzondering van verhuizing van het gehele gezin binnen Nederland of binnen de landsgrenzen van een ander land;
- het gaan werken buiten Nederland, dan wel in een ander land dan het woonland;
- het gaan ontvangen of wijzigen van kinderbijslag dan wel gezinsbijslag van anderen dan de Bank;
- het gaan ontvangen van een buitenlandse uitkering;
- het stoppen met werken in Nederland, terwijl de partner buiten Nederland werkt of een buitenlandse uitkering ontvangt;
- het sluiten of eindigen van een huwelijk of een geregistreerd partnerschap;
- het gaan voeren of eindigen van een gezamenlijke huishouding in de zin van de AOW en Anw;
- het overlijden buiten Nederland of in Nederland, indien de overledene niet is ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie;
- het verlies van de voogdij of de tijdelijke voogdij over een kind;
- het rechtens zijn ontnomen van zijn vrijheid;
- het langer dan 45 dagen gaan verblijven bij het kind dat niet tot zijn huishouden behoort.

C.

Daarnaast heeft de in artikel 15 AKW bedoelde mededelingsplicht in ieder geval betrekking op het melden van de volgende feiten of omstandigheden aangaande het kind:

- verhuizing, met uitzondering van verhuizing van het gehele gezin binnen Nederland of binnen de landsgrenzen van een ander land;
- het niet meer behoren tot het huishouden van de aanvrager;
- het weer gaan behoren tot het huishouden van de aanvrager;
- het sluiten of eindigen van een huwelijk of een notarieel samenlevingscontract;
- het overlijden buiten Nederland of in Nederland, indien de overledene niet is ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie.

D.

Daarnaast heeft de in artikel 15 AKW bedoelde mededelingsplicht in ieder geval betrekking op het melden van de volgende feiten of omstandigheden aangaande kinderen jonger dan zestien jaar die niet tot het huishouden van de belanghebbende behoren, of kinderen die zestien jaar en ouder zijn:

- het wijzigen van de bijdrage van de aanvrager of de partner in de onderhoudskosten van een kind als het kind tot het huishouden van een ander behoort,
- het wijzigen van de bijdrage van de aanvrager of de partner in de onderhoudskosten van een kind als de verzekerde alimentatieplichtig is
- het wijzigen van de bijdrage van de aanvrager of de partner in de onderhoudskosten van een kind als het kind niet in Nederland verblijft en niet in een andere lidstaat van de Europese Unie of in een andere Staat die partij is bij de overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte woont, dan wel in een Staat waarmee Nederland een verdrag inzake sociale zekerheid heeft gesloten opgrond waarvan voor de toepassing van de Nederlandse wettelijke regeling inzake kinderbijslag het wonen van kinderen op het grondgebied van die Staat moet worden gelijkgesteld met het wonen op het grondgebied van Nederland
- het wijzigen van de bijdrage van de aanvrager of de partner in de onderhoudskosten van een kind als een derde bijdraagt in het onderhoud van het kind;
- het feit dat het kind gaat behoren tot het huishouden van een ander;
- het feit dat het kind in een ander land gaat wonen dan een land als bedoeld onder 1°, derde gedachtestreepje;
- het bijdragen in het onderhoud van het kind door anderen alsmede verandering in de hoogte daarvan;
- de inkomsten van het kind en de veranderingen in de hoogte daarvan;
- het stoppen met het naar schoolgaan van of met het volgen van een opleiding door het kind, tenzij het kind zestien of zeventien jaar is en het onderwijs of de opleiding door de Nederlandse overheid wordt bekostigd;
- het naar een andere school of opleiding gaan door het kind, tenzij het kind zestien of zeventien jaar is en het onderwijs of de opleiding door de Nederlandse overheid wordt bekostigd;
- het gaan werken door het kind;
- het aanbod van een dienstbetrekking aan het werkloze kind;
- het minder dan 45% arbeidsongeschikt worden door het kind;
- ziekte van het kind indien deze langer duurt dan drie maanden.

E.

Indien het kind als pleegkind wordt beschouwd, heeft de in artikel 15 AKW bedoelde mededelingsplicht in ieder geval betrekking op het melden van het bijdragen in het onderhoud van het kind door andere personen dan wel instellingen alsmede verandering in de hoogte daarvan.

SB1242 | **Geen schending van de mededelingsverplichting**

In bepaalde gevallen waarin een belanghebbende een wijziging van omstandigheden niet binnen vier respectievelijk zes weken meldt, kan een schending van de mededelingsverplichting niet aan de orde worden geacht. De SVB legt in die gevallen geen boete op en geeft evenmin een schriftelijke waarschuwing. Het gaat hierbij om de onderstaande situaties.

De SVB gaat ervan uit dat de belanghebbende tijdig aan zijn mededelingsverplichting heeft voldaan, als hij binnen vier weken nadat een wijziging van de feiten of de omstandigheden heeft plaatsgevonden, van de SVB een formulier heeft ontvangen waarin naar het te melden feit of de te melden omstandigheid wordt gevraagd, en hij dit

formulier met vermelding van dit feit of deze omstandigheid binnen de voor terugzending gestelde termijn aan de SVB heeft geretourneerd.

De SVB gaat ervan uit dat er geen sprake is van schending van de mededelingsverplichting als het de belanghebbende aan de hand van het voorlichtingsmateriaal van de SVB redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat de wijziging van omstandigheden niet van invloed is op het recht op, de hoogte van of de uitbetaling van de uitkering. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan:

- een verhoging van inkomen uit arbeid terwijl dit inkomen ook na de verhoging beneden de vrijstellingsgrens blijft;
- mutaties in het inkomen, indien als gevolg van de hoogte van het inkomen geen AOW-toeslag, nabestaandenuitkering of kinderbijslag wordt uitbetaald, en de inkomensmutatie in dat feit geen wijziging brengt;
- een wijziging in de onderhoudsbijdrage van een kinderbijslaggerechtigde zonder dat het aantal telkinderen hierdoor wordt beïnvloed.

SB1098 | **Controlevoorschriften**

artikel 15 AOW, artikel 36 Anw, artikel 16 AKW en artikel 8g Remigratiewet

Bij besluiten van 26 januari 1996 en 26 april 1996 heeft de SVB Controlevoorschriften AOW, Controlevoorschriften Anw en Controlevoorschriften AKW uitgevaardigd. Voorts zijn bij Besluit van 28 april 2000 Controlevoorschriften Remigratiewet vastgesteld. Deze voorschriften beogen een doelmatige controle in het kader van de uitvoering van de AOW, de Anw, de AKW en de Remigratiewet te bevorderen. In de voorschriften is aangegeven op welke wijze de gerechtigde en anderen die de controlevoorschriften moeten naleven, dienen mee te werken aan controles van de SVB. Zo moeten zij door de SVB verlangde informatie tijdig verstrekken, op verzoek op een kantoor van de SVB verschijnen en controle door medewerkers van de SVB mogelijk maken. De belanghebbende is niet verplicht op verzoek van de SVB inlichtingen te verstrekken over het inkomen, indien als gevolg van de hoogte van het inkomen geen AOW-toeslag, nabestaandenuitkering of kinderbijslag wordt uitbetaald, en sinds de laatste verstrekking van gegevens aan de SVB dit inkomen niet zodanig is gewijzigd dat in deze situatie verandering moet worden gebracht. De belanghebbende dient in die situatie wel aan de SVB mede te delen dat hij bezwaar heeft tegen het verstrekken van de gevraagde gegevens.

Het Besluit controlevoorschriften AKW ten aanzien van kinderbijslaggerechtigden van wie het gezin buiten Nederland woont bepaalt dat verzekerden, wier kinderen of partner in het buitenland wonen, verplicht zijn zich ieder kwartaal, na een oproep van de SVB, op het kantoor van de SVB te melden en zich te identificeren. Deze presentatieplicht dient ter voorkoming van de situatie dat ten onrechte kinderbijslag wordt uitbetaald wanneer de verzekerde zich weer bij zijn gezin in het buitenland heeft gevestigd zonder dit aan de SVB te melden.

SB1099 | **Niet nakomen van de mededelingsverplichting of de controlevoorschriften**

Niet nakomen van de mededelingsverplichting of de controlevoorschriften kan verschillende vormen aannemen. De betrokkene kan niet, te laat of niet behoorlijk

voldoen aan een verzoek om informatie of medewerking van de SVB (zie hieronder in Deel I, Niet of niet correct voldoen aan een verzoek van de SVB, SB1100).

De betrokkene kan ook nalaten feiten en omstandigheden die van invloed kunnen zijn op de uitkering, binnen vier weken spontaan te melden (zie Deel I, Niet spontaan melden van relevante feiten en omstandigheden, SB1101).

SB1100 | **Niet of niet correct voldoen aan een verzoek van de SVB**

Als de betrokkene tegen het einde van de gestelde termijn nog niet heeft voldaan aan een verzoek om informatie of medewerking van de SVB, verzendt de SVB eerst een rappèl. Voldoet de betrokkene niet binnen de rappèltermijn aan het verzoek, dan legt de SVB een maatregel op of geeft zij een waarschuwing (zie Deel I, Het opleggen van een maatregel en het geven van een schriftelijke waarschuwing, SB1102).

Blijkt uit de reactie van betrokkene dat er een wijziging in de omstandigheden is opgetreden, of stelt de SVB dit op andere wijze vast, dan legt de SVB een boete op of geeft zij een waarschuwing (zie de Deel I, Niet spontaan melden van relevante feiten en omstandigheden, SB1101 en Het opleggen van een boete en het geven van een schriftelijke waarschuwing, SB1103). Behalve het opleggen van een boete of maatregel gaat de SVB er in een aantal gevallen toe over de uitkering te blokkeren, geheel of gedeeltelijk te schorsen of geheel of gedeeltelijk in te trekken.

De Remigratiewet bevat niet de mogelijkheid tot het opleggen van een maatregel of een boete dan wel het geven van een waarschuwing. Wel dient de SVB, indien betrokkene de controlevoorschriften of de informatieverplichting niet of niet behoorlijk nakomt, de betaling van de remigratievoorzieningen te schorsen en onder bepaalde omstandigheden na zes maanden geheel of gedeeltelijk in te trekken. Voor zover hieronder wordt gesproken over de oplegging van een boete of maatregel of het geven van een waarschuwing, is dit niet van toepassing op de uitvoering van de Remigratiewet. Hetgeen wordt gezegd over schorsing van de betaling en over gehele of gedeeltelijke intrekking van de uitkering, geldt wel voor de Remigratiewet.

Als de SVB geen tijdige reactie ontvangt op haar verzoek, wordt veelal onzeker of nog aanspraak bestaat op de volledige uitkering. In die gevallen past de SVB het volgende beleid toe. Als de betrokkene niet heeft gereageerd op het verzoek en ook anderszins niets van zich heeft laten horen, wordt de betaling geschorst (zie Deel I, Schorsing wegens twijfels aan de rechtmatigheid van de betaling, SB1093).

Een schorsing heeft steeds betrekking op (het gedeelte van) de uitkering waarvan onzeker is of er nog aanspraak op bestaat.

Heeft de betrokkene binnen drie maanden na de schorsing nog niet aan het verzoek voldaan, dan wordt de uitkering met toepassing van artikel 17a, eerste lid, onder c, AOW, artikel 34, eerste lid, onder c, Anw of artikel 14a, eerste lid, onder c, AKW geheel of gedeeltelijk ingetrokken. Artikel 14, tweede lid van het Uitvoeringsbesluit Remigratiewet bepaalt dat de schorsing maximaal zes maanden kan duren; indien het voortbestaan van het recht op remigratievoorzieningen na deze termijn nog onzeker is moeten de voorzieningen op grond van artikel 13, eerste lid, onder c van het Uitvoeringsbesluit Remigratiewet geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken.

Indien tot intrekking van de uitkering wordt overgegaan onderzoekt de SVB voorts of de aanspraak op de uitkering reeds op een eerder moment is geëindigd dan het moment met ingang waarvan de betaling werd geschorst.

Blijkt er een wijziging in de omstandigheden te hebben plaatsgevonden waardoor de betrokkene al eerder geen aanspraak meer had op de volledige uitkering, dan wordt de uitkering met ingang van een eerdere datum geheel of gedeeltelijk ingetrokken. Daarnaast legt de SVB aan de betrokkene een boete op (zie Deel I, Het opleggen van een boete en het geven van een schriftelijke waarschuwing, SB1103). Is er sprake van een wijziging van de omstandigheden maar ontbreekt ieder aanknopingspunt met betrekking tot het moment waarop de omstandigheden zijn gewijzigd, dan wordt de uitkering met toepassing van artikel 17a, eerste lid, onder c, AOW, artikel 34, eerste lid, onder c, Anw dan wel artikel 14a, eerste lid, onder c AKW geheel of gedeeltelijk ingetrokken met een terugwerkende kracht van maximaal een jaar. Ook in dat geval legt de SVB een boete op.

Voldoet de betrokkene alsnog aan het verzoek van de SVB nadat het schorsingsbesluit is genomen, doch voordat een intrekkingbesluit onaantastbaar is geworden, en kan hij aantonen dat hij al dan niet onafgebroken aanspraak op de volledige uitkering heeft behouden, dan wordt de achterstallige uitkering aan hem uitbetaald. Dit geldt zowel tijdens de bezwaartermijn bij de schorsingsbeschikking als wanneer de schorsingsbeschikking rechtens onaantastbaar is geworden. Tevens wordt aan de betrokkene een maatregel opgelegd omdat hij de controlevoorschriften niet is nagekomen (zie Deel I, Het opleggen van een maatregel en het geven van een schriftelijke waarschuwing, SB1102). De achterstallige betaling wordt verricht onder toepassing van de maatregel.

Het kan voorkomen dat de betrokkene alsnog voldoet aan het verzoek nadat het intrekkingbesluit rechtens onaantastbaar is geworden. Als blijkt dat de betrokkene al dan niet onafgebroken aanspraak op de volledige uitkering heeft behouden, dan herzielt de SVB het intrekkingbesluit met een terugwerkende kracht van maximaal een jaar, behoudens een langere termijn in gevallen waarin volgens de regels van Terugwerkende kracht van meer dan een jaar, SB1070 sprake is van een bijzonder geval en hardheid. De SVB legt tevens een maatregel op of effectueert een reeds genomen maatregelbesluit op de inmiddels hervatte uitkering. Dit is slechts anders als het niet melden niet aan de betrokkene kan worden verweten.

Jurisprudentie

CRvB 25 november 2005, RSV 2006/46, LJN AU6893

SB1101 | Niet spontaan melden van relevante feiten en omstandigheden *artikel 49 AOW, artikel 35 Anw en artikel 15 AKW*

Van schending van de mededelingsverplichting is onder andere sprake als de belanghebbende feiten en omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk kan zijn dat die van invloed kunnen zijn op de uitkering, niet onverwijld spontaan aan de SVB meldt. Onder 'onverwijld' in de zin van artikel 49 AOW, artikel 35 Anw en artikel 15 AKW verstaat de SVB: binnen vier weken nadat het van belang zijnde feit heeft plaatsgevonden of de relevante wijziging van omstandigheden is ingetreden. De SVB past een termijn van zes weken toe indien de belanghebbende of het kind van de belanghebbende niet in Nederland woont. Met melding aan de SVB wordt gelijkgesteld

melding aan een buitenlandse autoriteit of orgaan indien de mededelingsplichtige in een land woont waarmee is geregeld dat aanvragen en verklaringen kunnen worden ingediend bij de overeenkomstige instanties in het desbetreffende land. Indien de belanghebbende echter voor laatstbedoelde weg kiest, maar hij verzuimt aan te geven dat de mededeling bestemd is voor de SVB, zal in beginsel schending van de mededelingsverplichting worden aangenomen indien de mededeling de SVB niet of niet tijdig bereikt. Indien de belanghebbende evenwel kan aantonen dat voor de ontvangende instantie redelijkerwijs duidelijk had moeten zijn dat de mededeling voor de SVB was bestemd, maar deze instantie is haar doorzendverplichting niet nagekomen, dan zal de datum van indiening bij de instantie gelden als indiening bij de SVB.

Als blijkt dat de betrokkene een omstandigheid of een feit niet tijdig heeft gemeld, legt de SVB een boete op (zie Het opleggen van een boete en het geven van een schriftelijke waarschuwing, SB1103). Daarnaast wordt de uitkering zo nodig herzien of ingetrokken en worden onverschuldigd betaalde bedragen teruggevorderd (zie Deel I, Verhoging wegens wijziging van de omstandigheden, SB1075, Verlaging of intrekking ex nunc wegens wijziging van de omstandigheden, SB1077, Verlaging of intrekking met terugwerkende kracht wegens wijziging van de omstandigheden, SB1078 en Terugvordering van uitkeringen, SB1114. Bij de uitvoering van de Remigratiewet worden geen boeten opgelegd of waarschuwingen gegeven.

SB1102 | **Het opleggen van een maatregel en het geven van een schriftelijke waarschuwing**

artikel 17b AOW, artikel 38 Anw, artikel 17 AKW

Als de door de SVB vastgestelde controlevoorschriften niet of niet behoorlijk worden nageleefd of als degene op wie een mededelingsverplichting rust, na een verzoek om informatie van de SVB, de gevraagde informatie niet binnen de gestelde termijn verstrekt, is de SVB verplicht de uitkering tijdelijk of blijvend, geheel of gedeeltelijk te weigeren. De SVB dient een dergelijke maatregel ook toe te passen als de betrokkene de identificatieverplichting van artikel 55, tweede lid, van de Wet SUWI niet is nagekomen, of als hij weigert zich aan een in de Anw voorzien geneeskundig onderzoek te onderwerpen.

Indien de mededelingsverplichting niet binnen de in het verzoek gestelde termijn wordt nagekomen, kan de SVB op grond van en onder de voorwaarden genoemd in artikel 17b, derde lid AOW, artikel 38, derde lid Anw en artikel 17, derde lid 3 AKW volstaan met het geven van een schriftelijke waarschuwing. De SVB volstaat niet met het geven van een waarschuwing, indien zij al een schorsingsbeslissing heeft genomen.

In het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten worden nadere regels gegeven voor het bepalen van de hoogte en de duur van een maatregel. De SVB geeft aan dit besluit de volgende invulling.

Een schending van de in de AOW, de Anw en de AKW opgenomen verplichtingen doet zich uitsluitend voor op het moment waarop de termijn verloopt waarbinnen aan de verplichting moet zijn voldaan of op het tijdstip waarop de belanghebbende zijn medewerking weigert. Door het eenmalige karakter van deze schending is er geen sprake van een zogenoemde duurovertreding. Gelet hierop legt de SVB alleen maatregelen op

voor de minimale duur genoemd in artikel 2, eerste lid, onder a of artikel 2, eerste lid, onder b van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten.

De hoogte van de maatregel moet worden afgestemd op de ernst van de overtreding en de mate van verwijtbaarheid. De mate waarin de gedraging aan de belanghebbende kan worden verweten wordt beoordeeld aan de hand van de stelregels in Deel I, Het bepalen van de mate van verwijtbaarheid, SB1244.

Ter bepaling van de hoogte van de maatregel hanteert de SVB daarom het volgende beleid. Bij het niet tijdig of niet behoorlijk nakomen van een verplichting van de eerste categorie, bedraagt de hoogte van de maatregel 5% van het uitkeringsbedrag bedoeld in artikel 2 van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten met het in dat besluit voorgeschreven minimum van € 25,-. Indien verminderde verwijtbaarheid daartoe aanleiding geeft, bedraagt het percentage 2%, met het minimum van € 25,-.

Bij het niet tijdig of behoorlijk nakomen van een verplichting van de tweede categorie bedraagt de hoogte van de maatregel 10% van het uitkeringsbedrag bedoeld in artikel 2 van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten, met het minimum van € 25,-. Indien verminderde verwijtbaarheid daartoe aanleiding geeft, wordt een maatregel opgelegd van 5%, met het minimum van € 25,-.

Indien aan de belanghebbende een maatregel is opgelegd en binnen twee jaar na de bekendmaking daarvan opnieuw een soortgelijke verplichting niet of niet behoorlijk wordt nagekomen wordt het percentage van de op te leggen maatregel met 50% verhoogd, nadat rekening is gehouden met de mate van verwijtbaarheid. De SVB onderscheidt drie soorten verplichtingen:

- het tijdig voldoen aan een verzoek om informatie van de SVB;
- de verplichtingen van de tweede categorie, zoals bedoeld in artikel 4 van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten;
- het naleven van de controlevoorschriften, voor zover deze verplichting niet valt onder de voorgaande twee soorten verplichtingen.

De maatregel wordt geëffectueerd door het bedrag in mindering te brengen op de eerstvolgende termijn of termijnen van het pensioen, de uitkering of de kinderbijslag. Indien er gedurende vijf jaar geen recht op (uitbetaling van) het pensioen, de uitkering of de kinderbijslag bestaat, vervalt de maatregel. De reden hiervoor is dat de SVB het dossier na vijf jaar afsluit als geen recht meer bestaat op het pensioen, de uitkering of de kinderbijslag. Het dossier zou niet kunnen worden afgesloten als de maatregel blijft openstaan om geëffectueerd te worden.

De SVB hanteert als beleid dat een belanghebbende tijdig een verplichting is nagekomen als de informatie die moet worden verstrekt uiterlijk op de laatste dag van de termijn door de SVB is ontvangen (ontvangsttheorie).

SB1103 | **Het opleggen van een bestuurlijke boete en het geven van een schriftelijke waarschuwing**

artikel 17c AOW, artikel 39 Anw, artikel 17a AKW en Boetebesluit socialezekerheidswetten

Als de mededelingsverplichting wordt geschonden, legt de SVB een boete op of geeft zij een schriftelijke waarschuwing. Op grond van de uitspraak van de CRvB van 10 mei

2000 legt de SVB echter geen boete op indien de schending van de mededelingsverplichting al was aangevangen voordat de Wet Boeten en Maatregelen per 1 augustus 1996 in werking trad.

Jurisprudentie

CRvB 10 mei 2000, RSV 2000/170

SB1106 | De hoogte van de bestuurlijke boete

artikel 5:46, lid 2 Awb

Indien een boete wordt opgelegd, wordt de hoogte hiervan afgestemd op de ernst van de overtreding en de mate waarin deze aan de belanghebbende kan worden verweten. Daarbij wordt zo nodig rekening gehouden met de omstandigheden waaronder de overtreding is gepleegd.

SB1107 | Ernst van de overtreding

De ernst van de overtreding wordt op grond van artikel 2 Boetebesluit socialezekerheidswetten in de eerste plaats afgemeten aan de hoogte van het benadelingsbedrag. Onder benadelingsbedrag verstaat de SVB het bedrag dat, gelet op de herziening van de uitkering, door haar te veel is betaald tussen het moment dat de mededelingsverplichting is geschonden en het moment waarop de mededeling van de belanghebbende dan wel het wijzigingsbericht van een derde werd ontvangen.

Basis boetebedrag

Is er geen sprake van bijzondere omstandigheden zoals hierna te bespreken, dan legt de SVB een boete op ter hoogte van het zogenaamde basis boetebedrag. Onder basis boetebedrag wordt verstaan het boetebedrag vastgesteld volgens artikel 2 van het Boetebesluit socialezekerheidswetten.

Verhoging wegens recidive

Het basis boetebedrag wordt met 50% verhoogd, indien in de vijf jaar, onmiddellijk voorafgaande aan het moment van de overtreding waarvoor de boete dient te worden opgelegd, is vastgesteld dat de belanghebbende de mededelingsverplichting op grond van dezelfde wet reeds eerder heeft geschonden en voor die overtreding een bestuurlijke boete of een strafrechtelijke sanctie aan de belanghebbende is opgelegd. Het basis boetebedrag wordt niet verhoogd indien de tweede overtreding niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag. In geval van een derde overtreding binnen vijf jaar na de tweede overtreding wordt het basis boetebedrag wel met 50% verhoogd, ook als er geen benadelingsbedrag is.

Verhoging wegens de ernst van de overtreding

Het basis boetebedrag kan met 50% worden verhoogd, indien geen sprake is van recidive, maar vastgesteld wordt dat de ernst van de overtreding rechtvaardigt dat het basis boetebedrag wordt verhoogd.

Dit doet zich in elk geval voor, wanneer de belanghebbende zonder daarvan mededeling te doen ten minste twee jaar inkomsten uit of in verband met arbeid heeft genoten en in betreffende periode ten minste twee maal door de SVB door middel van een

inlichtingenformulier in de gelegenheid is gesteld om de juiste en volledige informatie te verstrekken.

Eveneens rechtvaardigt de ernst van de overtreding een verhoging van het basis boetebedrag met 50%, indien de overtreding heeft plaatsgevonden in een zogenaamde fraudeconstructie, waarin de belanghebbende gezamenlijk met anderen onjuiste informatie heeft verstrekt met de bedoeling de SVB te benadelen.

Verlaging wegens verminderde ernst van de overtreding

Ingeval de belanghebbende heeft nagelaten een feit of omstandigheid te melden die uitsluitend kan leiden tot verhoging van de uitkering, is er sprake van een verminderde ernst van de overtreding. De SVB verlaagt dan in beginsel, tenzij sprake is van een situatie waarin met een waarschuwing kan worden volstaan, het basisboetebedrag met 50%. Uiteraard dient ook in de gevallen van zelfbenadeling acht te worden geslagen op de mate van verwijtbaarheid en de omstandigheden waaronder de overtreding is gepleegd. Deze beoordeling zal in individuele gevallen, als de omstandigheden hiertoe aanleiding geven, tot een afwijkend besluit kunnen leiden.

SB1108 | Mate van verwijtbaarheid

In geval van verminderde verwijtbaarheid verlaagt de SVB het basis boetebedrag met 50%.

Ontbreekt iedere vorm van verwijtbaarheid, dan wordt op grond van artikel 5:41 Awb afgezien van het opleggen van een boete of het geven van een schriftelijke waarschuwing.

Voor de mate van verwijtbaarheid zie de paragraaf Deel I, Het bepalen van de mate van verwijtbaarheid, SB1244.

SB1243 | Omstandigheden waarin betrokkene verkeert

Bij de beoordeling van de evenredigheid van de in concreto op te leggen boete slaat de SVB op basis van de Memorie van Toelichting bij artikel 5:46, lid 2 van de Awb ook acht op bijzondere financiële of sociale omstandigheden waarin de betrokkene verkeert op het moment dat de boete wordt opgelegd. De boete, die met inachtneming van bovenstaande regels is vastgesteld, wordt in ieder geval verlaagd, indien de belanghebbende voldoende aannemelijk maakt, dat, gelet op de financiële omstandigheden waarin hij verkeert, de boete niet binnen twaalf maanden na oplegging kan zijn voldaan, rekening houdend met de voor de belanghebbende geldende beslagvrije voet. De boete wordt dan vastgesteld op het bedrag dat de belanghebbende met inachtneming van de beslagvrije voet binnen twaalf maanden kan betalen.

In afwijking van het voorgaande bedraagt de termijn achttien maanden in geval van verhoging van het basis boetebedrag wegens recidive of wegens de ernst van de overtreding.

SB1109 | De betaling van de boete

De regels en het beleid omtrent de termijnen waarbinnen de boete moet worden betaald en de wijze waarop het boetebesluit bij gebreke van tijdige betaling ten uitvoer wordt gelegd, zijn beschreven in het onderdeel Invordering van bestuursrechtelijke geldschulden (SB1250 t/m SB1253).

SB1110 | Waarschuwing in plaats van een boete

In plaats van een boete wordt een schriftelijke waarschuwing gegeven als het niet nakomen van de mededelingsverplichting niet heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verstrekken van een uitkering, tenzij:

- de SVB het gegronde vermoeden heeft dat de mededelingsplichtige opzettelijk zijn mededelingsverplichting niet of niet behoorlijk is nagekomen, of
- het niet nakomen van de verplichting plaatsvindt binnen een periode van twee, respectievelijk, vijf jaar nadat aan de mededelingsplichtige eerder een waarschuwing, respectievelijk, een boete is gegeven voor overtreding van de mededelingsverplichting op grond van dezelfde wet.

SB1111 | **Afzien van een sanctie wegens dringende redenen**

Op grond van artikel 17c, derde lid, AOW, artikel 39, derde lid, Anw en artikel 17a, derde lid, AKW, is de SVB bevoegd, af te zien van de oplegging van een boete of het geven van een schriftelijke waarschuwing als daarvoor dringende redenen bestaan. De SVB maakt van deze bevoegdheid gebruik als er in de individuele situatie van de belanghebbende op het moment waarop over de oplegging van een boete moet worden besloten, sprake is van zo ernstige financiële en/of sociale omstandigheden dat een oplegging van verdere lasten in redelijkheid niet aanvaardbaar kan worden geacht.

SB1244 | **Het bepalen van de mate van verwijtbaarheid**

De mate waarin de gedraging aan de belanghebbende kan worden verweten wordt beoordeeld naar de situatie op het moment waarop de belanghebbende zijn verplichting had moeten nakomen. Hierbij hanteert de SVB de volgende stelregels.

Er is geen sprake van verminderde verwijtbaarheid in de volgende gevallen:

- Een uitkeringsgerechtigde begrijpt de inhoud van de correspondentie van de SVB niet, bijvoorbeeld omdat hij de Nederlandse taal onvoldoende beheerst. Van de uitkeringsgerechtigde mag worden verwacht dat hij zich laat informeren over de betekenis hiervan.
- Een uitkeringsgerechtigde is langere tijd niet in staat zijn belangen te behartigen. Van de uitkeringsgerechtigde mag worden gevergd dat hij ervoor zorgt dat een ander zijn zaken regelt. Laat hij dit na, dan is er geen sprake van verminderde verwijtbaarheid.

Voor het bepalen van de hoogte van de boete hanteert de SVB tevens onderstaande uitgangspunten om te bepalen of er sprake is van volledige verwijtbaarheid:

- De SVB deelt bij de toekenning van een uitkering aan de gerechtigde mee welke feiten en omstandigheden hij spontaan aan de SVB moet melden. De SVB gaat er dan ook, tenzij bijzondere omstandigheden op het tegendeel wijzen, steeds van uit dat het de betrokkene redelijkerwijs duidelijk kan zijn dat deze feiten en omstandigheden van invloed kunnen zijn op de uitkering.
- Van een uitkeringsgerechtigde kan een redelijke inspanning worden gevergd om op de hoogte te raken van feiten en omstandigheden bij anderen die van invloed kunnen zijn op zijn uitkering (bijvoorbeeld omstandigheden van een uitwonend kind). Het enkele feit dat die ander de uitkeringsgerechtigde niet spontaan van een relevante omstandigheid op de hoogte heeft gesteld, impliceert niet dat het niet melden daarvan niet of slechts in verminderde mate aan de uitkeringsgerechtigde kan worden verweten.

De SVB acht in de volgende gevallen verminderde verwijtbaarheid aanwezig:

- De belanghebbende verkeerde op het moment dat hij aan zijn verplichting moest voldoen in onvoorziene en ongewenste omstandigheden, die niet tot het normale levenspatroon behoren, en die hem weliswaar niet in de feitelijke onmogelijkheid brachten om aan zijn verplichting te voldoen, maar die emotioneel zo ontwrichtend waren dat hem niet volledig valt toe te rekenen dat de informatie niet tijdig of volledig aan de SVB is verstrekt. Te denken valt aan onvoorzien ontslag of het weglopen van een kind.
- Er is sprake van een samenstel van omstandigheden die elk op zich niet, maar in hun onderlinge samenhang beschouwd wel leiden tot het oordeel dat sprake is van verminderde verwijtbaarheid.

Voor het bepalen van de hoogte van de boete acht de SVB tevens verminderde verwijtbaarheid aanwezig als betrokkene onjuiste of onvolledige informatie verstrekt of een wijziging van omstandigheden niet onverwijld meldt, maar uit eigen beweging alsnog de juiste informatie verstrekt voordat de SVB de overtreding constateert. Meldt de betrokkene de wijziging van omstandigheden in het kader van een controle van de SVB, dan is geen sprake van verminderde verwijtbaarheid.

De SVB acht in het geheel geen verwijtbaarheid aanwezig als het niet nakomen van een verplichting niet aan de belanghebbende kan worden verweten omdat hij op het moment dat hij aan zijn verplichting moest voldoen verkeerde in onvoorziene en ongewenste omstandigheden die niet tot het normale levenspatroon behoren en die het de belanghebbende feitelijk onmogelijk maakten om aan zijn verplichtingen te voldoen. Te denken valt aan een plotselinge ziekenhuisopname.

Voor het bepalen van de hoogte van de boete gaat de SVB er tevens van uit dat het niet nakomen van zijn verplichting niet aan de belanghebbende kan worden verweten indien de mededelingsplichtige binnen vier weken nadat een te melden omstandigheid zich heeft voorgedaan, bericht van de SVB heeft ontvangen waaruit hij kon afleiden dat de SVB al van de wijziging op de hoogte was. Betrokkene kon er dan reeds binnen de meldingstermijn in redelijkheid van uitgaan dat het niet meer nodig was de SVB op de hoogte te stellen. Aan betrokkene kan dan niet worden verweten dat hij de SVB niet heeft geïnformeerd.

SB1112 | **Buitenlandse brondocumenten**

Bij de beoordeling van het recht op AOW-pensioen, Anw-uitkering, kinderbijslag of remigratievoorzieningen is soms een buitenlandse akte nodig, die dient als bron om een bepaald feit te bewijzen (brondocument). Een buitenlands brondocument moet door de belanghebbende worden overgelegd als zijn gegevens niet via een andere betrouwbare bron, bijvoorbeeld de GBA of een buitenlands zusterorgaan, kunnen worden verkregen of gecontroleerd. Blijkens de jurisprudentie (onder meer CRvB 23 december 1998 en CRvB 4 juli 2003) berust de verantwoordelijkheid voor het verstrekken van valide en betrouwbare documenten bij de belanghebbende.

Afhankelijk van het land waar het document vandaan komt, moet het aan bepaalde eisen voldoen. Het document dient gelegaliseerd te zijn of, als het land een van de legalisatieverdragen heeft ondertekend, voorzien te zijn van een apostille. Legalisatie houdt in dat de echtheid van de handtekeningen en stempels op een document bevestigd wordt door een hogere instantie dan de instantie die het document heeft afgegeven en

dat vervolgens de echtheid van de handtekeningen en stempels van de hogere instantie wordt bevestigd door de Nederlandse vertegenwoordiging in het betreffende land.

Als de belanghebbende woont in een land waarmee een verdrag inzake sociale zekerheid is gesloten, is het, behoudens waar het gaat om remigratievoorzieningen, in principe niet toegestaan een gelegaliseerd buitenlands brondocument te vragen, aangezien de zusterorganen van de verdragslanden de juistheid van de gegevens controleren. Indien betrokkene echter niet onder de personele werkingssfeer van het verdrag valt, speelt het zusterorgaan geen rol en moeten wel gelegaliseerde brondocumenten of brondocumenten voorzien van een apostille worden overgelegd. De kosten van de legalisatieprocedure komen in dat geval voor rekening van de belanghebbende.

Voor vluchtelingen en asielzoekers geldt een uitzondering op de verplichting tot het overleggen van gelegaliseerde brondocumenten, aangezien zij meestal niet in staat zijn contact op te nemen met het land van herkomst.

Voor landen of regio's waar gedurende bepaalde tijd geen centraal gezag is gevestigd, of het centraal gezag niet door Nederland wordt erkend of waar de registers door oorlogssituaties of natuurrampen geheel verloren zijn gegaan, kan de Minister van Buitenlandse Zaken een vrijstelling voor het bevoegdelijk afgeven van stukken en legalisatie en verificatie verstrekken. Als deze vrijstelling is vermeld op de website van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (www.minbuza.nl), verlangt de SVB geen gelegaliseerde brondocumenten uit het bedoelde gebied.

Legalisatie geeft slechts zekerheid over de herkomst van een document, maar geeft geen garantie dat de inhoud van het document juist is. Bij twijfel over de juistheid van de inhoud van het document kan een inhoudelijk verificatie-onderzoek ingesteld worden in het land van herkomst van het document (zie ABRvS 8 september 2004).

De kosten van het verificatie-onderzoek komen voor rekening van de SVB.

Jurisprudentie

CRvB 23 december 1998, RSV 1999/89

CRvB 4 juli 2003, «USZ» 2003/287, LJN AI1100

ABRvS 8 september 2004, AB 2004, 329, LJN AQ9960

SB1113 | DNA-test

Het kan voorkomen dat afstamming en bloedverwantschap tussen kinderen en een ouder niet kan worden aangetoond wegens het ontbreken van brondocumenten waaruit deze afstamming genoegzaam blijkt. In een dergelijke situatie staat de SVB toe dat het gepretendeerde ouderschap kan worden aangetoond door middel van een DNA-test welke dient te worden uitgevoerd door een Nederlands gespecialiseerd onderzoeksinstituut, en waarbij dient te worden voldaan aan de procedurele eisen die door het desbetreffende instituut aan de uitvoering van het onderzoek worden gesteld. Conform de uitspraak van de CRvB van 19 september 2001 komen de kosten van een dergelijk onderzoek voor rekening van de belanghebbende.

Jurisprudentie

CRvB 19 september 2001, RSV 2001/285

CRvB 15 april 2005, RSV 2005/224, LJN AT4754

Terugvordering

Bestuursrechtelijke terugvordering

SB1114 | Terugvordering van uitkeringen

artikel 24 AOW, artikel 53 Anw, artikel 24 AKW en artikel 15 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet

De SVB is op grond van artikel 24 AOW, artikel 53 Anw, artikel 24 AKW en artikel 15 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet verplicht onverschuldigd betaalde uitkering terug te vorderen. Indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn, is de SVB bevoegd geheel of gedeeltelijk af te zien van terugvordering (artikel 24, lid 4 AOW, artikel 53, lid 4 Anw, artikel 24, lid 3 AKW en artikel 15, lid 3 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet). Het gebruik van deze bevoegdheid komt slechts aan de orde in zoverre de SVB niet reeds in verband met deze zelfde dringende redenen geheel of gedeeltelijk heeft afgezien van intrekking van de uitkering dan wel voorziening, of herziening daarvan ten nadele van de belanghebbende (zie voor het gebruik van deze laatste bevoegdheid Deel I, Verlaging of intrekking met terugwerkende kracht wegens wijziging van de omstandigheden, SB1078. Voor zover de SVB de uitkering dan wel voorziening niet heeft herzien of ingetrokken, kan immers het bedrag dat in overeenstemming met de toekenningbeschikking ten onrechte werd betaald reeds om die reden niet worden teruggevorderd.

Een situatie die geen dringende reden oplevert om geheel of gedeeltelijk af te zien van intrekking of herziening van de uitkering, maar wel een dringende reden vormt om geheel of gedeeltelijk af te zien van terugvordering, zal zich slechts in een zeer incidenteel geval voordoen. Te denken valt aan een situatie waarin de sociale of financiële omstandigheden van de belanghebbende zich verzetten tegen volledige terugvordering. In het algemeen hanteert de SVB dan echter de door de jurisprudentie ondersteunde lijn dat met dergelijke omstandigheden pas rekening wordt gehouden bij het besluit inzake de wijze van terugbetaling.

Specifiek voor de Remigratiewet geldt dat artikel 15, vierde lid van het Uitvoeringsbesluit Remigratiewet de SVB verplicht geheel of gedeeltelijk af te zien van terugvordering indien de rechthebbende aan al zijn verplichtingen heeft voldaan, en hij in redelijkheid niet heeft kunnen begrijpen dat de voorzieningen ten onrechte of tot een te hoog bedrag zijn verleend. De SVB oordeelt dat de rechthebbende dit redelijkerwijs heeft kunnen begrijpen als het hem, bij normale oplettendheid en gegeven zijn omstandigheden, redelijkerwijs duidelijk kan zijn geweest dat hij iets ontving waarop geen recht bestond. Dit zal in beginsel het geval zijn als dit duidelijk had kunnen zijn op basis van het voorlichtingsmateriaal van de SVB. Hoofddlijnen van de wet worden voorts bekend verondersteld. Bedragen die beduidend afwijken van hetgeen een gerechtigde in zijn omstandigheden zou moeten ontvangen leveren een vermoeden op dat betrokkene bij een normale oplettendheid de teveelbetaling redelijkerwijs had kunnen onderkennen. Betrokkene zal verontschuldigende omstandigheden moeten aanvoeren om dit vermoeden weg te nemen.

Artikel 24 AOW, artikel 53 Anw, artikel 24 AKW en artikel 15 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet vinden toepassing als een bedrag dat tijdens het leven van de uitkeringsgerechtigde onverschuldigd is betaald wordt teruggevorderd:

- van de uitkeringsgerechtigde zelf, dan wel van een andere in deze artikelen genoemde persoon of instelling;
- na het overlijden van de uitkeringsgerechtigde: van de erfgenamen van de uitkeringsgerechtigde of van diens partner.

Indien artikel 24 AOW, artikel 53 Anw, artikel 24 AKW en artikel 15 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet niet van toepassing zijn kan de SVB onverschuldigd betaalde bedragen terugvorderen op grond van artikel 6:203 van het Burgerlijk Wetboek (zie Civielrechtelijke terugvordering, SB1249)

SB1116 | Terugvordering van voorlopig toegekende uitkeringen en voorschotten
artikel 24 AOW, artikel 53 Anw, artikel 24 AKW en artikel 15 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet

De verplichting tot terugvordering van onverschuldigd betaalde bedragen zoals neergelegd in artikel 24 AOW, artikel 53 Anw, artikel 24 AKW en artikel 15 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet heeft ook betrekking op uitkeringen die bij een voorlopig besluit, dan wel bij wege van voorschot zijn toegekend.

Bij een voorlopige toekenning en bij de verlening van een voorschot wordt altijd duidelijk gemaakt dat het niet om een definitieve toekenning gaat, en dat terugvordering zal plaatsvinden als het toegekende bedrag hoger is dan het bedrag waarop uiteindelijk recht blijkt te bestaan. Uit de jurisprudentie, bijvoorbeeld de uitspraak van de CRvB van 26 juli 1990, leidt de SVB af dat gezien het expliciet aan de belanghebbende medegedeelde voorlopige karakter van het voorschot, de SVB in deze situatie niet snel hoeft aan te nemen dat sprake is van een dringende reden om met toepassing van artikel 24, vierde lid AOW, artikel 53, vierde lid Anw, artikel 24, vierde lid AKW of artikel 15, derde lid Uitvoeringsbesluit Remigratiewet van terugvordering af te zien.

SB1118 | Verrekening van ten onrechte niet ingehouden loonbelasting en premies
artikel 24 AOW, artikel 53 Anw, artikel 24 AKW en artikel 15 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet

Indien op een pensioen of uitkering gedurende een bepaalde periode ten onrechte geen loonbelasting of socialeverzekeringspremies zijn ingehouden, gaat de SVB ervan uit dat de als gevolg hiervan aan de belanghebbende netto te veel betaalde bedragen onverschuldigd zijn betaald in de zin van artikel 24 AOW, artikel 53 Anw, artikel 24 AKW en artikel 15 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet. Bij de beoordeling of deze bedragen met latere betalingen aan de belanghebbende kunnen worden verrekend past de SVB het regime van deze artikelen toe.

Jurisprudentie

CRvB 10 april 1991, RSV 1992/54

SB1248 | Terugvordering basisvoorziening Remigratiewet
artikel 12, vierde en vijfde lid Uitvoeringsbesluit Remigratiewet

Naast de verplichting tot terugvordering van onverschuldigd betaalde bedragen op grond van artikel 15 van het Uitvoeringsbesluit Remigratiewet is de SVB op grond van artikel 12, vierde en vijfde lid Uitvoeringsbesluit Remigratiewet ook verplicht (een met name genoemd deel van de) toegekende basisvoorzieningen terug te vorderen indien de remigrant, zijn partner of een kind gebruik maakt van de terugkeerregeling als bedoeld in artikel 8 Remigratiewet, of anderszins zijn hoofdverblijf in Nederland vestigt, voor zover deze voorzieningen ten behoeve van de teruggekeerde persoon zijn toegekend. De SVB is in dergelijke situaties niet bevoegd op grond van dringende redenen van terugvordering af te zien. De SVB beschouwt als basisvoorzieningen welke ten behoeve van de teruggekeerde personen zijn toegekend, de som van de kosten van het vervoer van henzelf en hun bagage, opgeteld bij het verschil tussen de toegekende overbruggingsuitkering en de overbruggingsuitkering waarop de remigrant aanspraak zou hebben gehad als alleen de niet teruggekeerde personen zouden zijn geremigreerd.

SB1249 | **Civielrechtelijke terugvordering**

artikel 6:203 BW

Als een uitkering op een onjuiste rekening wordt gestort of als deze ten onrechte wordt doorbetaald na het overlijden van de uitkeringsgerechtigde, dan zijn artikel 24 AOW, artikel 53 Anw, artikel 24 AKW en artikel 15 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet niet van toepassing. In de jurisprudentie, bijvoorbeeld in de uitspraak van de CRvB van 13 september 1989, is evenwel bepaald dat de SVB dan bevoegd is tot terugvordering van het onverschuldigd betaalde bedrag met toepassing van artikel 6:203 BW. Bij terugvordering op grond van artikel 6:203 BW wordt geen besluit in de zin van artikel 1:3 Awb afgegeven. De bijzondere invorderingsbepalingen zijn dan niet van toepassing. Een betaling die na het overlijden is doorgeschoten wordt slechts teruggevorderd met toepassing van artikel 6:203 BW voor zover het bedrag van de doorgeschoten betaling niet op de overlijdensuitkering in mindering kan worden gebracht (artikel 18, lid 5 AOW, artikel 51, lid 5 Anw en de artikelen 15, lid 4 en 16, lid 2 Besluit voorzieningen Remigratiewet). De hiervoor beschreven civiele terugvordering vindt geen toepassing bij doorgeschoten betalingen ingevolge de AKW voor zover er sprake is van een overlevende ouder of verzorger ongeacht de vraag of deze voor de AKW verzekerd is. Dit blijkt uit de uitspraak van de CRvB van 24 februari 2006 waarin is bepaald dat artikel 24 AKW voorziet in de mogelijkheid om ten onrechte betaalde kinderbijslag van de overlevende partner of verzorger terug te vorderen.

Jurisprudentie

CRvB 13 september 1989, RSV 1990/237

CRvB 24 februari 2006, LJN AV4216

SB1115 | **Terug- en invorderingstermijnen**

Voor terugvordering van bedragen die op of na 1 juli (Anw) respectievelijk 1 augustus 1996 (AOW en AKW) onverschuldigd zijn betaald en voor uitkeringen en voorzieningen die op grond van de Remigratieregeling 1985, de Basisremigratiesubsidieregeling 1985 dan wel de Remigratiewet onverschuldigd zijn betaald, gelden de verjaringstermijnen die zijn genoemd in artikel 3:309 BW. Op grond van dit artikel kan terugvordering plaatsvinden tot twintig jaar na de onverschuldigde betaling, mits de SVB binnen vijf jaar nadat de onverschuldigde betaling aan haar bekend is geworden, een terugvorderingsactie heeft ingesteld.

De termijn van twintig of vijf jaar wordt berekend door twintig of vijf jaar terug te rekenen vanaf de datum waarop de betrokkene voor het eerst een schriftelijke mededeling heeft ontvangen dat zijn uitkering onjuist is vastgesteld en dat het te veel betaalde bedrag zal worden teruggevorderd.

Ten aanzien van onverschuldigde betalingen die voor 1 juli (Anw) respectievelijk 1 augustus 1996 (AOW en AKW) hebben plaatsgevonden, geldt een termijn van vijf dan wel twee jaar, zodat - met uitzondering van de situatie waarin de rechtsgrond voor de terugvordering is gelegen in artikel 6:203 BW - geen terugvorderingen kunnen worden ingesteld van vóór genoemde data onverschuldigd betaalde bedragen.

Invordering van bestuursrechtelijke geldschulden

SB1250 | Wijze van terugbetaling

Als de SVB een boete oplegt of een besluit tot terugvordering neemt neemt zij tevens een besluit waarmee een betalingsverplichting in de zin van artikel 4:86 Awb in het leven wordt geroepen. Het voldoen van een boete of het terugbetalen van een onverschuldigd betaald bedrag kan door middel van verrekening of door middel van betaling. De volledige geldschuld kan in één keer worden verrekend of in termijnen. Door het verlenen van uitstel van betaling kan betaling in termijnen plaatsvinden.

De SVB interpreteert artikel 17i AOW, artikel 45 Anw en artikel 17g AKW zo dat de boete primair dient te worden geëffectueerd door verrekening van het bedrag met een uitkering verstrekt door de SVB. Op grond van artikel 24a AOW, artikel 54 Anw en artikel 24a AKW in samenhang met artikel 17i AOW, artikel 45 Anw en artikel 17g AKW geldt hetzelfde voor de terugvordering. Hierbij geldt dat te veel of ten onrechte betaald AOW-pensioen kan worden verrekend met nog uit te keren pensioen en dat te veel of ten onrechte betaalde Anw-uitkeringen of kinderbijslag kunnen worden verrekend met AOW-pensioen, Anw-uitkeringen en kinderbijslag. De SVB interpreteert het voorschrift ten aanzien van verrekening van te veel of ten onrechte betaalde Anw-uitkering met kinderbijslag gelezen in samenhang met artikel 23 AKW zo, dat verrekening van een uitkering ingevolge de Anw met kinderbijslag slechts mogelijk is voor zover de uitkering werd verstrekt aan of ten behoeve van het kind waarvoor kinderbijslag wordt uitbetaald.

Op grond van artikel 23, eerste lid, onder c, van de AKW is de SVB bevoegd om te veel of ten onrechte betaalde kinderbijslag ten behoeve van een kind te verrekenen met de kinderbijslag voor andere kinderen van een verzekerde. Van deze bevoegdheid wordt geen gebruik gemaakt indien bezwaar tegen een dergelijke verrekening wordt gemaakt op grond van het feit dat de andere kinderen niet dezelfde ouders hebben. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de bedoelingen van de wetgever zoals verwoord in de memorie van toelichting op de wet waarmee de huidige tekst van artikel 23 in de AKW is opgenomen (TK 2003-2004, 29 513, nr. 3).

Te veel betaalde remigratievoorzieningen kunnen op grond van artikel 16, lid 1 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet worden verrekend met later uit te betalen remigratievoorzieningen, AOW-pensioen of Anw-uitkeringen.

Het te veel of ten onrechte betaalde wordt teruggevorderd op basis van bruto bedragen. Indien echter verrekening van de ingehouden loonheffing kan plaatsvinden met de nog door de SVB aan de Belastingdienst af te dragen heffingen, wordt beleidsmatig het netto te veel betaalde bedrag teruggevorderd. Deze situatie doet zich slechts voor indien de terugvordering betrekking heeft op het lopende belastingjaar en voor zover terugbetaling geheel zal plaatsvinden in het lopende belastingjaar. Indien derhalve de periodieke verrekening zich zal uitstrekken over meer dan één belastingjaar zal de gehele verrekening bruto plaatsvinden.

Jurisprudentie

CRvB 19 september 2001, RSV 2001/282, «USZ» 2001/273

SB1251 | Termijnen van verrekening en uitstel van betaling

Regeling tenuitvoerlegging bestuurlijke boeten en terugvordering onverschuldigde betalingen

Met betrekking tot de termijn of termijnen waarbinnen een op grond van de AOW, Anw of AKW verschuldigde geldsom moet worden terugbetaald zijn nadere regels gesteld in de Regeling tenuitvoerlegging bestuurlijke boeten en terugvordering onverschuldigde betalingen. Op grond van artikel 8, lid 1 TOG jo. artikel 24b AKW is deze regeling van overeenkomstige toepassing op terugvorderingen op grond van de TOG.

De SVB zal in overeenstemming met voornoemde regeling uitstel van betaling verlenen of de geldschuld verrekenen. Daarbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd.

De SVB heeft op grond van artikel 5 van de Regeling de bevoegdheid om een geldsom van € 300,- of lager zonder voorafgaand overleg met de schuldenaar binnen 12 maanden te verrekenen door inhouding van een bedrag van ten hoogste € 52,- per maand op de uitkering. Indien verrekening niet mogelijk is dient betaling ineens plaats te vinden. Indien de schuldenaar bezwaar maakt of verzoekt om uitstel van betaling, zal de SVB de termijnen van betaling vaststellen in overeenstemming met artikel 5 van de Regeling.

Als de geldsom lager is dan € 2.400,- doet de SVB de schuldenaar een voorstel waarbij de gehele geldsom binnen twaalf maanden door middel van verrekening of betaling wordt voldaan. De schuldenaar kan binnen de gestelde termijn een tegenvoorstel doen waarbij eveneens als voorwaarde geldt dat de gehele geldsom binnen 12 maanden moet zijn voldaan.

Als de geldsom € 2.400,- of hoger is nodigt de SVB de schuldenaar uit om binnen zes weken een gemotiveerd voorstel te doen waarbij de gehele geldsom binnen twaalf maanden door middel van verrekening of betaling wordt voldaan.

Als de schuldenaar aangeeft dat hij de geldsom niet binnen 12 maanden kan voldoen, wordt de procedure van artikel 3 of 4 van de Regeling gevolgd.

De Regeling is niet van toepassing bij besluiten tot terugvordering op grond van de Remigratiewet. Voor zover de SVB in dergelijke gevallen na 1 juli 2009 een besluit neemt inzake de wijze van terugbetaling hanteert zij daarbij naar analogie de Regeling en de hiervoor geformuleerde uitgangspunten voor de toepassing daarvan.

SB1252 | Wijziging of intrekking van het uitstel van betaling

artikel 4:96 Awb

De SVB kan op grond van artikel 4:96 Awb het besluit tot uitstel van betaling intrekken of wijzigen wegens een wijziging in de omstandigheden of het niet naleven van de aan het besluit verbonden voorschriften. In het geval van niet naleving van de aan het besluit verbonden voorschriften hanteert de SVB het volgende beleid. Het besluit tot uitstel van betaling wordt ingetrokken als twee willekeurige betalingstermijnen niet zijn voldaan. De schuldenaar dient in dat geval de resterende schuld binnen twee weken te voldoen, tenzij verrekening met een uitkering mogelijk is. In het laatste geval wordt de hoogte van de periodiek te verrekenen bedragen afgestemd op de volledige aflossingscapaciteit van betrokkene.

SB1119 | **Afzien van verdere terugvordering**

Artikel 24 AOW, artikel 53 Anw, artikel 24 AKW en artikel 15, lid 3 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet

Op grond van artikel 24, tweede, derde en zesde lid, AOW, artikel 53, tweede, derde en zesde lid, Anw en artikel 24, tweede, derde en zesde lid, AKW is de SVB in bepaalde situaties bevoegd om van terugvordering of verdere terugvordering af te zien. De bepalingen van de AKW zijn van overeenkomstige toepassing op de terugvordering van een tegemoetkoming op grond van de TOG.

De SVB past het tweede lid, onder a en b en het derde lid van deze artikelen onverkort toe. De SVB ziet daarom af van verdere terugvordering indien de vordering na vijf jaar nog niet volledig is voldaan en de schuldenaar of zijn wettelijke vertegenwoordiger:

- gedurende vijf jaar volledig aan zijn betalingsverplichtingen heeft voldaan; of
- gedurende vijf jaar niet volledig aan zijn betalingsverplichtingen heeft voldaan, maar het achterstallige bedrag over die periode vermeerderd met de daarover verschuldigde wettelijke rente en de op de invordering betrekking hebbende kosten, alsnog heeft betaald.

De genoemde termijn is drie jaar indien:

- het gemiddelde inkomen van de belanghebbende in die periode de beslagvrije voet bedoeld in de artikelen 475c en 475d van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering niet te boven is gegaan; en
- de terugvordering niet het gevolg is van het niet of niet behoorlijk nakomen van de mededelingsverplichting.

Van de bevoegdheid af te zien van verdere terugvordering indien de schuldenaar een bedrag overeenkomend met ten minste 50% van de restsom in één keer aflost, maakt de SVB slechts gebruik indien zij van oordeel is dat de invordering niet langer geëffectueerd kan worden. Van de bevoegdheid af te zien van verdere terugvordering indien gedurende vijf jaren geen betalingen zijn verricht en niet aannemelijk is dat deze op enig moment zullen worden verricht, maakt de SVB gebruik indien de vordering het bedrag van € 2.400,- niet te boven gaat. De termijn is tien jaar bij vorderingen tot € 7.000,-, vijftien jaar bij vorderingen tot € 11.500,- en twintig jaar bij vorderingen vanaf € 11.500,-. De SVB past dit beleid naar analogie toe bij terugvorderingen op grond van artikel 15 Uitvoeringsbesluit Remigratiewet.

SB1253 | **Schuldregeling en schuldsanering**

artikel 25 AOW, 55a ANW en 24c AKW en Faillissementswet, titel III

Op grond van de artikelen 25 AOW, 55a ANW en 24c AKW kan de SVB in bepaalde gevallen geheel of gedeeltelijk van verdere terugvordering afzien door mee te werken aan een schuldregeling, indien de personen als bedoeld in deze artikelen hiertoe een verzoek doen. De SVB gaat ervan uit dat ook de volgende personen een verzoek kunnen indienen:

- een gekwalificeerde schuldhulpbemiddelaar indien er een door de bevoegde persoon ondertekende schuldhulpovereenkomst is;
- de voormalige gerechtigde.

Als het besluit waarin de SVB afziet van de (gedeeltelijke) terugvordering wordt ingetrokken, zal de SVB het oorspronkelijk openstaande bedrag van de terugvordering alsnog in z'n geheel invorderen.

Als een schuldsaneringsregeling is uitgesproken op grond van de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Faillissementswet, titel III), dan werkt de schuldsaneringsregeling ten aanzien van vorderingen op de schuldenaar die ten tijde van de uitspraak tot toepassing van de schuldsaneringsregeling bestaan. De SVB gaat ervan uit dat, gelet op de artikelen 6:203 en 3:309 BW, een vordering uit onverschuldigde betaling van de SVB op de schuldenaar ontstaat op het moment dat er te veel uitkering is betaald. Vorderingen uit onverschuldigde betaling die zijn ontstaan vóór de uitspraak tot toepassing van de schuldsaneringsregeling kan de SVB niet invorderen of niet langer invorderen. Deze vorderingen vallen onder de schuldsaneringsregeling en worden aangemeld bij de bewindvoerder.

Op grond van een arrest van de Hoge Raad kan een vordering uit onverschuldigd betaald AOW-pensioen of Anw-uitkering, die is ontstaan voordat de schuldsaneringsregeling is uitgesproken, worden verrekend met nog uit te betalen AOW-pensioen of Anw-uitkering. De SVB maakt van deze verrekeningsmogelijkheid geen gebruik, maar zal de vordering aanmelden bij de bewindvoerder.

Als een schuldsaneringsregeling is uitgesproken op grond van de Wet schuldsanering natuurlijke personen stelt de rechter-commissaris een bedrag vast dat ter vrije beschikking blijft van de schuldenaar. In die gevallen stelt de SVB niet zelf de beslagvrije voet vast, maar hanteert zij het door de rechter-commissaris vastgestelde bedrag als beslagvrije voet.

Jurisprudentie

HR 4 juni 2004, nr. C03/063HR, LJN A05665

SVB Beleidsregels

Deel II Internationaal

De beleidsregels zijn op 10 juni 2009 vastgesteld door de Raad van Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank en op 10 juli 2009 bekend gemaakt in de Staatscourant (Stcrt. 2009, 10320).

De beleidsregels worden minimaal eenmaal per jaar herzien.

→ www.svb.nl voor de meest recente versie.

voor het leven
Sociale Verzekeringsbank

xxx **EG-Verordeningen**

xxx **Algemene bepalingen**

xxx **Personele werkingssfeer**

SB2120 xxx Verplaatsingscriterium

SB2121 xxx Werknemers- en zelfstandigenbegrip

SB2122 xxx Postactieven

SB2123 xxx Gezinsleden en nabestaanden

SB2124 xxx **Onderdanen van landen buiten de EU en EER**

SB2125 xxx **Beginsel van gelijke behandeling naar nationaliteit**

SB2135 xxx **Territoriale werkingssfeer**

SB2126 xxx **Temporele werkingssfeer**

SB2127 xxx **Verhouding met overig internationaal recht**

xxx **Vaststelling van de toe te passen wetgeving**

SB2128 xxx **Voorrang van de conflictregels boven nationale verzekeringsvoorwaarden**

SB2129 xxx **Relatie tussen de personele werkingssfeer en de conflictregels**

SB2130 xxx **Nawerking van de conflictregels**

SB2131 xxx Tijdvakken vóór 29 juli 1991

SB2132 xxx Tijdvakken na 29 juli 1991

SB2133 xxx **Conflictregels en a-typische arbeidsrelaties**

SB2134 xxx **Werken in twee landen: werkzaamheden van ondergeschikte aard**

SB2136 xxx **Bijzondere groepen**

SB2137 xxx Zeelieden, baggeraars en loodsen

SB2138 xxx Personen die in twee of meer lidstaten werkzaamheden in loondienst verrichten

SB2139 xxx **Detachering**

SB2140 xxx Relatie tussen de onderneming en de gedetacheerde werknemer

SB2141 xxx Omvang van de bedrijfsactiviteiten

SB2142 xxx Onderbreking van de detacheringperiode

SB2143 xxx Vervanging en doorzending

SB2144 xxx Verlengde detachering

SB2145 xxx Status E 101-verklaring

SB2146 xxx **Verzoek tot het sluiten van een artikel 17-overeenkomst**

SB2147 xxx Vijfjaartermijn

SB2148 xxx Hernieuwde periode van 5 jaar

SB2149 xxx **Verzoek om vrijstelling door pensioen- of rentetrekking**

xxx **Bijzondere bepalingen met betrekking tot de verschillende soorten prestaties**

xxx **Ouderdom en overlijden (pensioenen)**

SB2150 xxx In aanmerking te nemen tijdvakken voor de opening van het recht op uitkering

SB2151 xxx Samenloop van uitkeringen

SB2152 xxx Tijdvakken van wonen of werken van minder dan één jaar

SB2153 xxx Aanpassing en herberekening van de uitkering

SB2154 xxx Bijzonderheden voor de toepassing van de AOW

SB2155 xxx Vrijwillige verzekering

SB2156 xxx Bijzonderheden voor de toepassing van de Anw

xxx **Gezins- en kinderbijslagen**

SB2157 xxx Materiële werkingssfeer:

SB2158 xxx Bijzondere toewijzingsregels

SB2159	xxx	Samenloop en anticumulatie van nationale en buitenlandse gezinsbijslagen
SB2160	xxx	Wezen- en halfwezenuitkering op grond van de Anw
SB2161	xxx	Aanvraag
	xxx	Terugvordering
SB2162	xxx	Terugvordering van voorschotten
SB2163	xxx	Verrekening
SB2164	xxx	Overeenkomsten met derde landen
SB2165	xxx	Rechtstreekse werking van de non-discriminatiebepalingen
SB2166	xxx	Reikwijdte van de non-discriminatiebepalingen ten aanzien van gezinsleden
SB2167	xxx	Verdragen inzake sociale zekerheid
	xxx	Algemene bepalingen
SB2168	xxx	Personele werkingssfeer
SB2169	xxx	Territoriale werkingssfeer
SB2170	xxx	Verdrag met Israël
SB2171	xxx	Verdrag met Marokko
SB2172	xxx	Temporele werkingssfeer
SB2173	xxx	Vaststelling van de toe te passen wetgeving
SB2174	xxx	Uitzondering op het beginsel van exclusieve werking
SB2176	xxx	Nawerking van conflictregels
SB2177	xxx	Detachering
	xxx	Bijzondere bepalingen met betrekking tot de verschillende soorten prestaties
SB2178	xxx	In aanmerking te nemen tijdvakken voor de opening van het recht op uitkering
SB2179	xxx	Tijdvakken van wonen of werken minder dan één jaar
SB2180	xxx	Aanpassing en herberekening van de uitkering
	xxx	Bijzonderheden voor de toepassing van de AOW
SB2181	xxx	Tijdvakken voor 1957 en huwelijkse tijdvakken
SB2182	xxx	Huwelijkse tijdvakken en vrijwillige verzekering
SB2183	xxx	Polygamie: bijzondere regeling ouderdomspensioen Marokko en Tunesië
SB2184	xxx	Verdrag met Nieuw-Zeeland
	xxx	Bijzonderheden bij de toepassing van de Anw
SB2185	xxx	Het recht op uitkering
SB2186	xxx	Pseudo-nabestaanden
SB2187	xxx	Recht op pro rata-halfwezenuitkering
SB2188	xxx	Polygamie
SB2189	xxx	In mindering brengen van inkomen op pro rata temporis berekende uitkeringen
	xxx	EVRM
SB2190	xxx	Respect voor gezinsleven
SB2191	xxx	Eigendomsrecht

EG-Verordeningen

Algemene bepalingen

Personele werkkingsfeer

SB2120 | Verplaatsingscriterium

De officiële benaming van Verordening (EEG) nr. 1408/71 (Vo. 1408/71) verwijst naar werknemers en zelfstandigen, alsmede hun gezinsleden, ‘die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen’. In het arrest Petit is door het HvJ EG bepaald dat de verordening geen toepassing kan vinden in zuiver nationale situaties. Er dient sprake te zijn van enig intra-communautair aanknopingspunt. De SVB gaat ervan uit dat een dergelijk aanknopingspunt bestaat als de situatie van een persoon, wat de woon- of verblijfplaats, of de plaats van verrichting van de beroepsactiviteiten betreft, een of meer grensoverschrijdende aspecten in zich draagt (bijvoorbeeld een in Nederland woonachtige Nederlander die tijdelijk werkzaamheden in een andere lidstaat verricht). Uit het arrest Khalil van het HvJ EG van 11 oktober 2001 volgt dat aan het verplaatsingscriterium in ieder geval niet is voldaan wanneer de situatie van een werknemer uitsluitend aanknopingspunten heeft met een derde staat en één enkele lidstaat. De verordening is derhalve niet van toepassing als een werknemer die onderdaan is van een land buiten de EU, EER of Zwitserland zich, komend vanuit dat land, in een lidstaat, een EER-land of Zwitserland vestigt.

De bepalingen van titel II van de verordening zijn alleen van toepassing voor zover de actuele casus van een persoon grensoverschrijdende elementen bevat. Wat de toepasselijkheid van de overige bepalingen in de verordening betreft, zoals vervat in titel I en titel III, volstaat het reeds dat de werknemer of zelfstandige in de zin van de verordening zich in het verleden tijdens de uitoefening van zijn beroepswerkzaamheden heeft verplaatst binnen de Gemeenschap.

Voor de toepassing van de hoofdstukken 7 en 8 van titel III van de verordening (gezinsbijslagen) is reeds aan het verplaatsingscriterium voldaan als de rechthebbende werkzaam of woonachtig is in een andere lidstaat dan het woonland van het gezinslid waarvoor gezinsbijslagen worden verkregen.

Jurisprudentie

HvJ EG 19 maart 1964, zaak 75/63 (Unger), Jur. 1964, 371, RSV 1964/100

HvJ EG 11 maart 1965, zaak 31/64 (Bertholet), Jur. 1965, 108, RSV 1965/87

HvJ EG 12 november 1969, zaak 27/69 (Entr’aide médicale), Jur. 1969, 405, RSV 1970/87

HvJ EG 16 maart 1978, zaak 115/77 (Laumann), Jur. 1978, 805, RSV 1978/269

HvJ EG 4 juli 1985, zaak 104/84 (Kromhout), Jur. 1985, 2205, RSV 1986/72

HvJ EG 22 september 1992, zaak C-153/91 (Petit), Jur. 1992, I-4973

HvJ EG 11 oktober 2001, zaken C-95/99 tot en met C-98/99 en C-180/99 (Khalil), Jur. 2001, I-7413, RSV 2002/94

SB2121 | Werknemers- en zelfstandigenbegrip

artikel 1, aanhef en onder a, artikel 2 en bijlage I, onderdeel I, onder R Vo. 1408/71

Artikel 1, onder a is niet alleen van belang voor de vraag welke personen in de hoedanigheid van werknemer of zelfstandige onder de personele werkingssfeer van de verordening vallen, maar ook voor de afbakening van het werknemersbegrip enerzijds en het zelfstandigenbegrip anderzijds. Deze laatste afbakening is relevant aangezien Vo. 1408/71 voor werknemers en zelfstandigen in titel II en in titel III afzonderlijke bepalingen kent. Hierbij geldt ten aanzien van titel II dat het onderscheid tussen werknemers en zelfstandigen niet kan worden gemaakt aan de hand van de Nederlandse socialezekerheidswetten, zoals dit wel het geval is bij toepassing van titel III.

De SVB beantwoordt de vraag wie voor de toepassing van titel II als werknemer of als zelfstandige moet worden aangemerkt als volgt. Uit bijlage I, onderdeel I, onder R van Vo. 1408/71 volgt dat de persoon die in dienstbetrekking zijn beroepswerkzaamheden uitoefent als werknemer moet worden aangemerkt. Voor het begrip dienstbetrekking sluit de SVB zoveel mogelijk aan bij de criteria zoals die zijn ontwikkeld onder de vigeur van de Wet op de Loonbelasting 1964. Degene die beroepswerkzaamheden uitoefent, maar op grond van deze criteria niet in dienstbetrekking staat en wiens arbeidsverhouding evenmin krachtens de Wet op de Loonbelasting 1964 als dienstbetrekking beschouwd kan worden, wordt aangemerkt als zelfstandige. Andersom geldt dat de persoon die wél geacht kan worden in dienstbetrekking te staan in de zin van de Wet op de Loonbelasting 1964 als werknemer wordt beschouwd. Voor de toepassing van de bepalingen van titel II geldt dat dit laatste is bevestigd in bijlage VI, onderdeel R, punt 7 van Vo. 1408/71.

Het begrip ‘beroepswerkzaamheden’ wordt ruim uitgelegd. Het is niet noodzakelijk dat de zelfstandige een rechtstreekse geldelijke tegenprestatie voor zijn werkzaamheden ontvangt. Het volstaat dat de betrokkene in het kader van zijn werkzaamheden vergoedingen ontvangt die hem geheel of gedeeltelijk in staat stellen in zijn levensonderhoud te voorzien, ook indien dergelijke vergoedingen door derden worden opgebracht. Geestelijken die worden onderhouden door hun gemeente, vallen aldus onder het zelfstandigenbegrip. Overigens acht de SVB de criteria zoals beschreven in Deel I, Wonen in Nederland, werken buiten Nederland, SB1035 ter zake van de invulling van het begrip arbeid van overeenkomstige toepassing.

Jurisprudentie

HvJ EG 23 oktober 1986, zaak 300/84 (Van Roosmalen), Jur. 1986, 3097, RSV 1987/9
CRvB 11 mei 1988, RSV 1989/10
CRvB 22 oktober 1993, RSV 1994/70
HvJ EG 30 januari 1997, zaak C-340/94 (De Jaeck), Jur. 1997, I-461, RSV 1997/158,
«USZ» 1997/59

SB2122

Postactieven

artikel 2 Vo. 1408/71

Blijkens de tekst van artikel 2 is de verordening van toepassing op werknemers en zelfstandigen op wie de wetgeving van een of meer lidstaten van toepassing is of geweest is. De SVB gaat ervan uit dat de toevoeging van de woorden ‘geweest is’ met zich meebrengt dat de personele werkingssfeer van de verordening zich mede uitstrekt tot diegenen die in het verleden de hoedanigheid van werknemer of zelfstandige in de zin van artikel 1, onder a) hebben gehad, maar deze hoedanigheid niet langer hebben. Deze groep wordt hierna aangeduid met de term ‘postactieven’. Postactieven kunnen zich op alle bepalingen van de verordening beroepen, tenzij uit de bewoordingen van en de

samenhang tussen deze bepalingen blijkt dat het toepassingsgebied een beperkter strekking heeft. Bepalingen met een beperkter toepassingsgebied komen onder meer voor in titel II Vo. 1408/71 inzake de vaststelling van de toe te passen wetgeving. Uit de samenhang tussen artikel 13, tweede lid, onder f en de overige in deze titel opgenomen conflictregels zoals door het HvJ EG uitgelegd in het arrest Kuusijärvi, blijkt dat deze overige conflictregels uitsluitend betrekking hebben op actieve personen die al dan niet in loondienst werkzaam zijn. (Zie verder over deze problematiek Deel II, Nawerking van de conflictregels, SB2130) Ook kan worden opgemerkt dat sommige bepalingen in de hoofdstukken 1 (ziekte en moederschap), 5 (uitkeringen bij overlijden) en 7 (gezinsbijslagen) van titel III uitsluitend toepassing vinden op werknemers en zelfstandigen met uitsluiting van pensioen- en rentetrekkingen. Voor deze laatste groep zijn in deze hoofdstukken bijzondere bepalingen opgenomen.

Jurisprudentie

HvJ EG 27 oktober 1971, zaak 23/71 (Janssen), Jur. 1971, 859, RSV 1973/140

HvJ EG 29 september 1976, zaak 17/76 (Brack), Jur. 1976, 1429

HvJ EG 22 mei 1980, zaak 143/79 (Walsh), Jur. 1980, 1639, RSV 1981/22

HvJ EG 21 februari 1991, zaak 245/88 (Daalmeijer), Jur. 1991, I-555, RSV 1991/20

HvJ EG 11 juni 1998, zaak C-275/96 (Kuusijärvi), Jur. 1998, I-3419, RSV 1998/244, «USZ» 1998/206

SB2123 | Gezinsleden en nabestaanden

artikel 2 Vo. 1408/71

Blijkens de tekst van artikel 2, eerste lid Vo. 1408/71 vallen onder deze verordening ook gezinsleden en nabestaanden van werknemers, zelfstandigen en studenten. Uit het arrest Cabanis van het HvJ EG blijkt dat gezinsleden en nabestaanden zich zelfstandig kunnen beroepen op alle bepalingen van de verordening, tenzij deze bepalingen uitsluitend van toepassing zijn op werknemers, zelfstandigen of studenten. In dat geval hebben hun gezinsleden en nabestaanden slechts afgeleide rechten, dat wil zeggen rechten die zij aan hun familiërelatie met de werknemer, de zelfstandige of de student ontlelen (arrest Silvia Hosse).

Jurisprudentie

HvJ EG 30 april 1996, zaak C-308/93 (Cabanis), Jur. 1996, I-2097, RSV 1998/96

HvJ EG 21 februari 2006, zaak C-286/03 (Silvia Hosse), Jur. 2006, I-1771, RSV 2006/264

SB2124 | Onderdanen van landen buiten de EU en EER

artikel 1 Vo. 859/2003

Krachtens Vo. 859/2003 is Vo. 1408/71 van toepassing op een onderdaan van een land buiten de EU en EER als deze onderdaan legaal op het grondgebied van een lidstaat verblijft en zich rechtmatig binnen de Gemeenschap verplaatst.

Het begrip legaal verblijf is niet gedefinieerd in Vo. 859/2003. Het beleid van de SVB is om legaal verblijf aan te nemen indien het verblijf in Nederland rechtmatig is in de zin van artikel 8 Vw 2000, met dien verstande dat geen legaal verblijf wordt aangenomen indien de vreemdeling in Nederland verblijft in afwachting van een aanvraag om eerste toelating.

Uit de titel, considerans en bepalingen van Vo. 859/2003 volgt dat onderdanen van derde landen op dezelfde wijze als gemeenschapsonderdanen moeten voldoen aan het verplaatsingscriterium zoals omschreven in Deel II, Verplaatsingscriterium, SB2120.

Vo. 859/2003 is (vooralsnog) niet van toepassing op de EU-lidstaat Denemarken. De SVB geeft daarom geen toepassing aan de nieuwe verordening ten behoeve van onderdanen van derde landen die in Denemarken verblijven. Voorts beschouwt de SVB Denemarken niet als lidstaat in de zin van Vo. 1408/71 bij de beoordeling van de vraag of aan het verplaatsingscriterium is voldaan door een onderdaan van een derde land. Ten slotte past de SVB de bepalingen uit Vo. 1408/71 niet toe in relatie tot Denemarken wanneer zich in de situatie van een onderdaan van een derde land aanknopingspunten voordoen met Denemarken en ten minste twee andere lidstaten. Dit beleid geldt eveneens in relatie tot Noorwegen, IJsland, Liechtenstein en Zwitserland, die geen lid zijn van de EU.

SB2125 | **Beginsel van gelijke behandeling naar nationaliteit**

artikel 17, lid 1 EG en artikel 3, lid 1 Vo. 1408/71

Artikel 17 EG-Verdrag bepaalt dat een ieder die de nationaliteit van een lidstaat bezit burger van de Unie is. Uit onder meer de arresten Grzelczyk, Gottardo en D'Hoop van het HvJ EG blijkt dat dit burgerschap in samenhang met artikel 12 EG-Verdrag aanspraak op gelijke behandeling verleent aan alle EU-onderdanen die zich in gelijke omstandigheden bevinden, ongeacht nationaliteit en onverminderd de uitdrukkelijk vastgestelde uitzonderingen. De SVB leidt uit deze jurisprudentie van het HvJ EG en artikel 3, eerste lid, Vo. 1408/71 af dat bij de toepassing van de Nederlandse socialezekerheidswetgeving elk onderscheid naar nationaliteit tussen Nederlandse onderdanen en EU-onderdanen achterwege moet blijven. Dit beroep op gelijke behandeling naar nationaliteit kan worden gedaan ongeacht de woonplaats van de EU-onderdaan.

De SVB leidt uit het arrest Martinez Sala van het HvJ EG af dat onderdanen van een lidstaat van de EU of de EER en onderdanen van Zwitserland, die bevoegd zijn op Nederlands grondgebied te verblijven, onder dezelfde voorwaarden als Nederlandse onderdanen recht hebben op sociale verzekeringsuitkeringen. Van hen kan niet worden gevegd dat zij de rechtmatigheid van hun verblijf aantonen door middel van een door de Nederlandse autoriteiten afgegeven verblijfsdocument. Het arrest Martinez Sala gaat evenwel niet zo ver dat het een materiële koppeling verbiedt tussen verzekering op grond van de sociale verzekeringswetten, de rechtmatigheid van het verblijf en de arbeid in Nederland van de betreffende onderdanen van de EU, de EER en Zwitserland.

Jurisprudentie

HvJ EG 12 mei 1998, nr. C-85/96 (Martinez Sala), Jur. 1998, I-2691, RSV 1998/273, «USZ» 1998/185

HvJ EG 20 september 2001, nr. C-184/99 (Grzelczyk), Jur. 2001, I-6229, RSV 2002/228

HvJ EG 15 januari 2002, C-55/00 (Gottardo), Jur. 2002, I-413, RSV 2002/176, «USZ» 2002/63

HvJ EG 11 juli 2002, C-224/98 (D'Hoop), Jur. 2002, I-6191, RSV 2002/303

SB2135 | **Territoriale werkingsfeer**

Het toepassingsgebied van de verordening wordt territoriaal begrensd door artikel 299 EG-Verdrag, dat een opsomming bevat van de lidstaten van de Europese Gemeenschap

en van de overige gebieden waarop het verdrag van toepassing is. De toepassing van Vo. 1408/71 is daarom in beginsel slechts aan de orde als een persoon binnen de grenzen van de Europese Gemeenschap woont en werkt. Uit de jurisprudentie van het HvJ EG blijkt echter dat de verordening eveneens van toepassing kan zijn als een persoon onder de personele werkingssfeer valt maar buiten het grondgebied van de Europese Gemeenschap woont of werkt. De SVB voert in dit kader het volgende beleid.

De SVB gaat ervan uit dat titel II van de verordening van toepassing is als een werknemer op het grondgebied van de Gemeenschap woont maar buiten het grondgebied van de Gemeenschap werkt voor een binnen de Gemeenschap gevestigde werkgever. Daarbij ontleent de SVB aan de overwegingen van het HvJ EG in de arresten Prodest en Aldewereld de voorwaarde dat de werknemer onmiddellijk voorafgaand aan de buiten de Gemeenschap verrichte arbeid verzekerd moet zijn in de lidstaat waar zijn werkgever is gevestigd dan wel dat de werknemer op grond van de nationale wetgeving van die lidstaat verzekerd is tijdens de arbeid buiten de Gemeenschap. Indien aan een van deze voorwaarden wordt voldaan gaat de SVB ervan uit dat de wetgeving van de lidstaat van de werkgever als toepasselijk is aangewezen gedurende de periode dat buiten de Gemeenschap arbeid wordt verricht.

De SVB neemt op grond van het arrest Chuck van het HvJ EG van 3 april 2008 aan dat hoofdstuk 3 van titel III van de verordening, betreffende ouderdom en overlijden, alsmede Bijlage VI, onderdeel R, onder 3, betreffende het recht op nabestaandenuitkering, van toepassing is ongeacht de woonplaats van de aanvrager om ouderdomspensioen of nabestaandenuitkering onder de voorwaarde dat de aanvrager onder de personele werkingssfeer van de verordening valt (zie SB 2120). Indien een buiten de Gemeenschap wonende gewezen werknemer of zelfstandige zich tijdens de uitoefening van zijn beroepswerkzaamheden binnen de Gemeenschap heeft verplaatst, dient zijn ouderdomspensioen of de uitkering ten behoeve van zijn nabestaanden daarom te worden berekend met toepassing van hoofdstuk 3 van titel III. Dit uitgangspunt geldt niet voor de toepassing van hoofdstuk 8 van titel III, betreffende onder meer kinderbijslag voor pensioengerechtigden, en Bijlage VI, onderdeel R, punt 2, onder a tot en met d, betreffende in aanmerking te nemen tijdvakken voor de berekening van een ouderdomspensioen. De daarin vervatte bepalingen zijn blijkens de tekst van de verordening alleen van toepassing als de aanvrager op het grondgebied van de Gemeenschap woont.

Op grond van artikel 126 EER en artikel 24 van de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, enerzijds, en de Zwitserse Bondsstaat, anderzijds, over het vrije verkeer van personen, is met het grondgebied van de Gemeenschap gelijkgesteld het grondgebied van de lidstaten van de EER en Zwitserland.

Jurisprudentie

HvJ EG 12 december 1974, zaak 36/74 (Walrave), Jur. 1974, 1405, NJ 1975/148

HvJ EG 12 juli 1984, zaak 237/83 (Prodest), Jur. 1984, 3153, RSV 1986/67

HvJ EG 27 september 1989, zaak 9/88 (Lopes da Veiga), Jur. 1989, 2989, RSV 1990/170

HvJ EG 29 juni 1994, zaak C-60/93 (Aldewereld), Jur. 1994, I-2991, RSV 1995/68

CRvB 24 februari 1997, RSV 1998/99, «USZ» 1997/170

HvJ EG 3 april 2008, zaak C-331/06 (Chuck), Jur. 2008, I-1957, RSV 2008/237;

«USZ» 2008/164

artikel 94, lid 2, artikel 95, lid 2, artikel 95 bis, lid 2, artikel 95 ter, lid 2, artikel 95 quater, lid 2 en artikel 95 quinquies, lid 2 Vo. 1408/71

In de artikelen 94 tot en met 95 quater van Vo. 1408/71 is het overgangsrecht opgenomen. Artikel 94 bevat het overgangsregime per 1 oktober 1972 voor werknemers en artikel 95 het overgangsregime per 1 juli 1982 voor zelfstandigen. In artikel 95 bis is het overgangsregime neergelegd betreffende de toepassing van de nieuwe verordeningvoorschriften op het gebied van de vaststelling en berekening van pensioenen. Artikel 95 ter bevat het overgangsrecht inzake bijzondere, niet op premie- of bijdragebetaling berustende prestaties. Artikel 95 quater bevat het overgangsregime in verband met de uitbreiding van de materiële werkingssfeer van de verordening met bijzondere regelingen voor ambtenaren.

Op grond van artikel 94, tweede lid, worden tijdvakken van verzekering of van arbeid of wonen, vervuld vóór de inwerkingtreding van de verordening of vóór de datum van toetreding van een lidstaat, bij de vaststelling van prestaties in aanmerking genomen. In artikel 95, tweede lid, artikel 95 bis, tweede lid en artikel 95 ter, tweede lid en artikel 95 quater, tweede lid, is eenzelfde regeling opgenomen. De SVB gaat ervan uit dat bovengenoemde bepalingen geen terugwerkende kracht verlenen aan de conflictregels van titel II in zoverre die de nationale verzekeringsbepalingen beïnvloeden. Deze bepalingen voorzien slechts in de erkenning en bescherming van verkregen rechtgevende tijdvakken doordat ze regelen dat alle tijdvakken vóór de inwerkingtreding van de verordening die krachtens enige nationale wetgeving van een lidstaat als ‘rechtgevende tijdvakken’ worden erkend, in aanmerking worden genomen voor de vaststelling van de aan de verordening te ontlelen rechten.

Op grond van artikel 94, derde lid, wordt rekening gehouden met verzekerde gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden vóór de datum van inwerkingtreding van de verordening of vóór de datum waarop de verordening van toepassing is geworden op een lidstaat.

De SVB past deze regel naar analogie toe bij beleidswijzigingen en wijzigingen die voortvloeien uit jurisprudentie op het gebied van het internationale coördinatierecht.

In gevallen waarin de verzekerde gebeurtenis zich heeft voorgedaan vóór de datum waarop de beleidswijziging is ingegaan of de rechterlijke uitspraak is gedaan, wordt voor het recht op uitkering rekening gehouden met die gebeurtenis.

Het recht op uitkering dat aan een beleidswijziging of aan een rechterlijke uitspraak kan worden ontleend gaat op zijn vroegst in op de datum waarop het beleid is vastgesteld of de uitspraak is gedaan. Aan een rechterlijke uitspraak kan met ingang van een eerdere datum recht worden ontleend als het besluit is genomen vóór de datum van de uitspraak en het besluit nog niet in kracht van gewijsde is gegaan. In die gevallen werkt de uitspraak terug tot de ingangsdatum van de beschikking.

Op grond van het vijfde lid van de artikelen 95 tot en met 95 quater worden uitkeringen die reeds voor de inwerkingtreding van de verordening of een wijziging hiervan werden vastgesteld, na deze inwerkingtreding op verzoek van de betrokkene herzien. De SVB gaat er op grond van het arrest Baldone van het HvJ EG van uit dat een herziening ten nadele van de betrokkene uitsluitend mogelijk is als de betrokkene om toepassing van de verordening heeft verzocht. Herzieningen ten voordele van de belanghebbende worden door de SVB niet alleen op verzoek van de belanghebbende, maar ook ambtshalve

verricht. In geval van ambtshalve herziening wordt de uitkering herzien met een terugwerkende kracht tot het moment waarop de nieuwe bepalingen van kracht werden, doch van ten hoogste een jaar te rekenen vanaf de maand waarin de herzieningsbeschikking wordt genomen. In bijzondere gevallen waarin sprake is van hardheid wordt het beleid zoals beschreven in Deel I, Terugwerkende kracht van meer dan een jaar, SB1070 toegepast.

Jurisprudentie

HvJ EG 12 oktober 1978, zaak 10/78 (Belbouab), Jur. 1978, 1915, RSV 1979, 18
CRvB 15 mei 1991, PS 1991/624, RSV 1992/158
CRvB 17 december 1993, AB 1994, 392
HvJ EG 25 september 1997, zaak C-307/96 (Baldone), Jur. 1997, I-5123, RSV 1998/104, «USZ» 1997/251

SB2127 | Verhouding met overig internationaal recht

artikel 3, lid 3, 6 en artikel 7 Vo. 1408/71

Uit rechtspraak van het HvJ EG volgt dat het in artikel 6 van Vo. 1408/71 neergelegde beginsel dat gemeenschapsverordeningen in de plaats treden van de bepalingen van tussen lidstaten gesloten verdragen inzake sociale zekerheid, een dwingend karakter heeft dat geen uitzonderingen toelaat buiten de gevallen die in de verordening uitdrukkelijk zijn genoemd, ook niet indien die verdragen voor degenen op wie zij van toepassing zijn, tot hogere uitkeringen zouden leiden dan uit de verordeningen voortvloeien. Het HvJ EG heeft echter tevens bepaald dat substitutie van tussen lidstaten gesloten overeenkomsten door de verordeningen niet tot gevolg heeft dat de betrokkene socialezekerheidsvoordelen verliest die hij heeft opgebouwd onder vigeur van een dergelijke overeenkomst vóór de inwerkingtreding van de verordeningen. Mede in het licht van de gezamenlijke rechtspraak van het HvJ EG en de CRvB gaat de SVB ervan uit dat deze voordelen blijven behouden indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:

- dat de toepassing van de betreffende overeenkomst tot een voor betrokkene gunstiger situatie leidt dan toepassing van de verordening;
- dat de betrokkene vóór het moment van substitutie van de betreffende overeenkomst door de verordening rechten onder deze overeenkomst heeft opgebouwd.

Aan het vereiste dat rechten zijn opgebouwd onder het oude bilaterale verdrag is voldaan indien ten minste de volgende voorwaarden zijn vervuld:

- dat de betrokkene vóór het moment van substitutie van de betreffende overeenkomst door de verordening was aangesloten bij een nationale wettelijke regeling van een lidstaat die onder de materiële werkingssfeer van deze overeenkomst viel;
- dat die aansluiting mede bepalend is voor de berekening van de aanspraak welke aan de toepassing van de overeenkomst kon worden ontleend en
- dat de betrokkene vóór het moment van substitutie van de betreffende overeenkomst door de verordening tussen de betrokken landen is gemigreerd.

Het beginsel van behoud van socialezekerheidsvoordelen die de betrokkene heeft opgebouwd onder vigeur van een bilaterale overeenkomst vóór de inwerkingtreding van de verordeningen, wordt op grond van het arrest Gómez Rodríguez van het HvJ EG

niet toegepast als eerder een vergelijking heeft plaatsgevonden van betrokkene aanspraken op grond van de verordening en zijn aanspraken op grond van de overeenkomst die door de verordening is gesubstitueerd, en eerstbedoelde aanspraken toen gunstiger waren.

Op grond van artikel 7, eerste lid, onder a, van Vo. 1408/71 treedt deze verordening niet in de plaats van de Rijnvarendenverdragen. Uit artikel 3, derde lid, Vo. 1408/71 vloeit voort dat de Rijnvarendenverdragen van toepassing zijn op allen op wie Vo. 1408/71 van toepassing is. De SVB interpreteert dit artikel letterlijk, hetgeen tot gevolg heeft dat de verordening buiten toepassing blijft zowel ten aanzien van onderdanen van lidstaten van de EU/EER die geen partij zijn bij de Rijnvarendenverdragen als ten aanzien van onderdanen van derde landen (Vo. 859/2003). Het praktische belang hiervan is dat de detacheringsbepalingen van Vo. 1408/71 niet van toepassing is doch de aanwysregels van de Rijnvarendenverdragen.

In het kader van de Wet BEU zijn met de lidstaten die per 1 mei 2004 respectievelijk per 1 januari 2007 zijn toegetreden tot de Europese Unie, voorafgaande aan de toetreding bilaterale verdragen gesloten over de export van socialeverzekeringsuitkeringen. In deze verdragen zijn onder meer bepalingen opgenomen over identificatie van gerechtigden en over verificatie en controle van gegevens. Met betrekking tot de status van deze bepalingen heeft de Europese Commissie zich op het standpunt gesteld dat deze moeten worden gezien in de context van de samenwerking tussen de bevoegde organen, zoals vastgelegd in artikel 84 lid 2 van Vo. 1408/71 en dat zij vallen onder artikel 8 van Vo. 1408/71. Op grond van het tweede lid van artikel 8 van Vo. 1408/71 moeten deze bepalingen conform artikel 97 lid 1 van Vo. 1408/71 ter kennis worden gebracht aan de Voorzitter van de Raad. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft de betrokken lidstaten meegedeeld dat de Nederlandse regering deze bepalingen zal notificeren aan de Voorzitter van de Raad en heeft hen verzocht hetzelfde te doen. Vooruitlopend hierop past de SVB de hiervoor bedoelde bepalingen toe voor zover hierover reeds afspraken zijn gemaakt met de betrokken lidstaten.

Jurisprudentie

HvJ EG 7 juni 1973, zaak 82/72 (Walder), Jur. 1973, 599, RSV 1974/64

HvJ EG 7 februari 1991, zaak C-227/89 (Rönfeldt), Jur. 1991, I-323, RSV 1991/152

CRvB 10 maart 1995, RSV 1996/105

HvJ EG 9 november 1995, zaak C-475/93 (Thévenon), Jur. 1995, I-3832, RSV 1996/106

HvJ EG 7 mei 1998, C-113/96 (Gómez Rodríguez), Jur. 1998, I-2461, RSV 1998/291,

«USZ» 1998/184

Vaststelling van de toe te passen wetgeving

SB2128

Voorrang van de conflictregels boven nationale verzekeringsvoorwaarden

artikel 12, lid 1 Vo. 3/58 en artikel 13, lid 1 Vo. 1408/71

Om te voorkomen dat een werknemer of zelfstandige gelijktijdig onder de wetgevingen van twee of meer lidstaten verzekerd is of juist in het geheel niet onderworpen is aan de wetgeving van een lidstaat, schrijft artikel 13, eerste lid uitdrukkelijk voor dat slechts één wetgeving van toepassing kan zijn. Ten behoeve van de aanwijzing van de toepasselijke wetgeving bevat titel II van Vo. 1408/71 conflictregels.

Uit de jurisprudentie van het HvJ EG blijkt dat de conflictregels voorrang hebben boven strijdige nationale verzekeringsvoorwaarden. Deze voorrang wordt ook wel aangeduid met de term ‘exclusieve werking’ (toepasselijkheid van de wetgeving van de ene lidstaat sluit gelijktijdige toepasselijkheid van de wetgeving van de andere lidstaat uit) en ‘sterke werking’ (als conflictregels de wetgeving van een lidstaat van toepassing verklaren, mogen voor de aansluiting van een persoon bij deze wetgeving geen territoriale aansluitingsvoorwaarden worden tegengeworpen).

De exclusieve en sterke werking van de conflictregels laten onverlet de bevoegdheid van lidstaten tot het stellen van aansluitingsvoorwaarden, zolang deze voorwaarden niet door middel van nationaliteits- of territoriale criteria gericht zijn op afbakening van het eigen rechtstelsel ten opzichte van buitenlandse rechtstelsels.

De SVB gaat er op grond van het arrest van het HvJ EG in de zaak Bentzinger, en op grond van de uitspraken van de CRvB van 27 maart 1996 en 20 mei 1998, van uit dat de voorrang van de conflictregels boven nationale verzekeringsvoorwaarden in bovenbedoelde zin evenzeer van toepassing is onder de werking van Vo. 3/58, welke verordening door de huidige Vo. 1408/71 is vervangen.

Jurisprudentie

HvJ EG 5 december 1967, zaak 19/67 (Van der Vecht), Jur. 1967, 431, RSV 1969/8

HvJ EG 1 maart 1973, zaak 73/72 (Bentzinger), Jur. 1973, 283, RSV 1973/254

HvJ EG 12 juli 1979, zaak 266/78 (Brunori), Jur. 1979, 2705, RSV 1980/23

HvJ EG 24 april 1980, zaak 110/79 (Coonan), Jur. 1980, 1445, RSV 1981/2

HvJ EG 23 september 1982, zaak 276/81 (Kuypers), Jur. 1982, 3027, RSV 1983/85

HvJ EG 12 juni 1986, zaak 302/84 (Ten Holder), Jur. 1986, 1821, RSV 1987/24

HR 25 juni 1986, RSV 1987/26

HvJ EG 10 juli 1986, zaak 60/85 (Luyten), Jur. 1986, 2365, RSV 1987/25

HvJ EG 24 september 1987, zaak 43/86 (De Rijke), Jur. 1987, 3611, RSV 1988/171

HvJ EG 28 februari 1989, zaak 29/88 (Schmitt), Jur. 1989, 581

HvJ EG 18 mei 1989, zaak 368/87 (Hartmann Troiani), Jur. 1989, 1333, RSV 1991/22

HvJ EG 3 mei 1990, zaak C-2/89 (Kits van Heijningen), Jur. 1990, I-1755, RSV 1990/309

CRvB 29 december 1992, RSV 1993/258

CRvB 27 maart 1996, RSV 1996/140

HR 8 juli 1997, RSV 1997/242, «USZ» 1997/275

CRvB 20 mei 1998, RSV 1998/292

SB2129 | Relatie tussen de personele werkingssfeer en de conflictregels

Omdat het werknemers- en het zelfstandigenbegrip mede afhankelijk zijn van de status van een persoon onder de sociale-zekerheidswetgeving van een lidstaat, rijst de vraag aan de hand van welke wetgeving moet worden bepaald of iemand verzekerd is. De SVB gaat ervan uit dat deze vraag in beginsel moet worden beoordeeld aan de hand van de wetgeving van het land waar de werkzaamheden worden verricht. Dit uitgangspunt kent alleen uitzondering indien het een persoon betreft die in Nederland woont en in een andere lidstaat anders dan in dienstbetrekking beroepswerkzaamheden uitoefent. In dat geval wordt de betrokkene geacht tot de personele werkingssfeer van de verordening te behoren.

In situaties waarin in twee lidstaten gelijktijdig werkzaamheden worden verricht heeft de SVB de volgende beleidslijn vastgesteld voor de beoordeling of iemand tot de personele werkingssfeer van de verordening behoort:

- Betrokkene moet voldoen aan de aansluitingsvoorwaarden van een sociale-verzekeringstelsel van één van de lidstaten.
- Bij de beoordeling van de vraag of aan het bovengenoemde criterium is voldaan mogen geen aansluitingsvoorwaarden worden tegengeworpen die betrekking hebben op de woonplaats van betrokkene en mag aan EU-onderdanen de nationaliteit niet worden tegengeworpen.

Is volgens bovenstaande methodiek vastgesteld dat iemand tot de personele werkingssfeer behoort, dan wordt aan de hand van de conflictregels van titel II beoordeeld welke wetgeving van toepassing is.

Jurisprudentie

HvJ EG 13 oktober 1993, zaak C-121/92 (Zinnecker), Jur. 1993, I-5023, RSV 1994/118

HR 11 januari 1995, V-N 1995/575

HR 11 januari 1995, V-N 1995/580

HR 11 januari 1995, V-N 1995/584

HR 3 september 1997, RSV 1998/102

SB2130 | Nawerking van de conflictregels

artikel 13, lid 2, onder f Vo. 1408/71 en artikel 10 ter Vo. 574/72

De tekst van de conflictregels zoals vervat in artikel 13, tweede lid, onder a tot en met e, knoopt aan bij personen die beroepswerkzaamheden verrichten. De vraag rijst in hoeverre deze conflictregels ook toepassing kunnen vinden op personen die niet (meer) daadwerkelijk beroepswerkzaamheden verrichten. De beantwoording van deze vraag is verschillend voor tijdvakken gelegen vóór 29 juli 1991 en tijdvakken die na deze datum zijn gelegen. Op 29 juli 1991 is in de verordening een aparte conflictregel opgenomen voor postactieven, in de vorm van artikel 13, tweede lid, onder f.

SB2131 | Tijdvakken vóór 29 juli 1991

Uit jurisprudentie van het HvJ EG volgt dat de conflictregels niet langer toepassing kunnen vinden op personen die definitief hun beroepswerkzaamheden hebben gestaakt. Indien hiervan sprake is, wordt de verzekeringspositie van de betrokkene niet beoordeeld op grond van de verordening, doch op grond van het nationale recht.

Of een persoon zijn werkzaamheden definitief heeft gestaakt, wordt door de SVB naar de omstandigheden beoordeeld. Hierbij kunnen de volgende factoren een rol spelen:

- Staat betrokkene ingeschreven bij het arbeidsbureau?
- Blijkt de intentie van betrokkene om te werken uit bijvoorbeeld het zich beschikbaar stellen voor de arbeidsmarkt?
- Wat is de reden voor de beëindiging van de werkzaamheden (was dit vrijwillig of niet)?
- Welke middelen van bestaan zijn er (te denken valt hierbij aan het hebben van een langdurige uitkering, hetgeen er op kan wijzen dat iemand niet meer gaat werken)?

Van het definitief staken van beroepswerkzaamheden is – ongeacht de vraag of nog daadwerkelijk werkzaamheden worden verricht – geen sprake zolang een dienstbetrekking voortduurt (zie HR 11 juli 2003). Ten aanzien van de vraag of een dienstbetrekking aanwezig moet worden geacht, wordt door de SVB zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de criteria zoals die zijn ontwikkeld onder de vigour van de Wet op de Loonbelasting 1964. Hierbij is van belang dat er nog een economische vergoeding plaatsvindt zoals omschreven in Deel I, Wonen in Nederland, werken buiten Nederland, SB1035.

Toepassing van deze criteria op situaties die in de praktijk veel voorkomen, levert het volgende beeld op. Ten aanzien van gepensioneerden, personen met een uitkering in verband met vervroegde uittreding en personen met een volledige arbeidsongeschiktheidsuitkering wordt aangenomen dat zij definitief hun beroepswerkzaamheden hebben gestaakt.

In geval van ziekte wordt voor zover niet reeds sprake was van een dienstbetrekking uitgegaan van een nawerking van de conflictregels gedurende maximaal een jaar. Hierbij geldt als aanvullende voorwaarde dat men recht heeft gehad op ziekengeld.

In geval van werkloosheid anders dan ten gevolge van een vrijwillige ontslagname of een vrijwillige beëindiging van de beroepswerkzaamheden anders dan in loondienst wordt eveneens nawerking van een jaar aangenomen, mits de belanghebbende reëel beschikbaar is voor de arbeidsmarkt.

Ten aanzien van personen die noch werkloos, noch ziek zijn (bijvoorbeeld vrijwillig niet-actieven) is geen sprake van nawerking. Dit is ook het geval voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten van wie wordt verwacht dat zij hun restcapaciteit benutten.

Jurisprudentie

HvJ EG 12 januari 1983, zaak 150/82 (Coppola), Jur. 1983, 43, RSV 1984/39
HvJ EG 12 juni 1986, zaak 302/84 (Ten Holder), Jur. 1986, 1821, RSV 1987/24
HvJ EG 29 juni 1988, zaak 58/87 (Rebmann), Jur. 1988, 3467, RSV 1988/265
HvJ EG 21 februari 1991, zaak 140/88 (Noij), Jur. 1991, I-387, RSV 1991/201
HvJ EG 21 februari 1991, zaak C-245/88 (Daalmeijer), Jur. 1991, I-555, RSV 1991/20
CRvB 14 augustus 1991, RSV 1993/53
CRvB 13 april 1993, RSV 1993/306
HvJ EG 11 juni 1998, zaak C-275/96 (Kuusijärvi), Jur. 1998, I-3419, RSV 1998/244
HR 11 juli 2003, AB 2003, 457, LJN H9771

SB2132 | Tijdvakken na 29 juli 1991

artikel 13, lid 2, onder f Vo. 1408/71 en artikel 10 ter Vo. 574/72

Werknemers of zelfstandigen die ophouden onderworpen te zijn aan de wetgeving van hun laatste werkland, zijn onderworpen aan de wetgeving van hun woonland op grond van artikel 13, tweede lid, onder f Vo. 1408/71. Zoals volgt uit artikel 10 ter Vo. 574/72 wordt aan de hand van het nationale recht van het laatste werkland bepaald of betrokkene aan die wetgeving onderworpen blijft. Voor de toepasselijkheid van de Nederlandse wetgeving wordt onderzocht of betrokkene nog voor één of meerdere takken van verzekering is aangesloten bij het Nederlandse stelsel.

Op grond van artikel 4, tiende lid, onder b Vo. 574/72 geven door de lidstaten aan te wijzen organen verklaringen af waaruit blijkt of een persoon nog steeds onderworpen is

aan de wetgeving van zijn laatste werkland in de zin van artikel 10 ter Vo. 574/72. Voor Nederland is de SVB aangewezen. De bewuste verklaringen worden afgegeven door Kantoor Verzekeringen, Postbus 357, 1080 AJ Amstelveen. Indien een lidstaat geen orgaan heeft aangewezen in de zin van artikel 4, tiende lid, onder f, wendt de SVB zich tot de bevoegde autoriteit van de lidstaat van het laatste werkland en tot de bekende verbindingsorganen. Indien uit de gegevens van deze verbindingsorganen of uit gegevens die zijn aangeleverd door de belanghebbende blijkt dat de betrokkene nog voor één of meerdere takken van verzekering is aangesloten bij het wettelijke stelsel van het laatste werkland, is de Nederlandse wetgeving niet van toepassing. Uit rechtspraak van het HvJ EG volgt wel de voorwaarde dat deze verzekering nog een daadwerkelijke dekking moet geven voor één of meerdere risico's als genoemd in artikel 4, eerste lid Vo. 1408/71. Er is bijvoorbeeld sprake van een daadwerkelijke dekking indien ongeacht de woonplaats:

- nog tijdvakken van verzekering worden opgebouwd, of
- rechten ontstaan op een uitkering bij het intreden van een risico, of
- bepaalde medische zorg wordt vergoed (op grond hiervan dienen onder andere Duitse post-actieve ambtenaren die verzekerd blijven voor de 'Beihilfe', nog als verzekerd in Duitsland te worden beschouwd).

Als niet bekend is dat nog sprake is van buitenlandse verzekering, kan het voorkomen dat ten onrechte is uitgegaan van de toepasselijkheid van de Nederlandse volksverzekeringen. In dat geval zal op aanvraag van de belanghebbende artikel 13, tweede lid, onder f Vo. 1408/71 worden toegepast met een terugwerkende kracht van maximaal vijf jaren, mits in de tussentijd geen zwaarwegend risico werd gedragen door de Nederlandse verzekeringsinstanties (bijvoorbeeld ingevolge de Anw of AWBZ). De terugwerkende kracht van vijf jaren is afgeleid van de termijn die de Belastingdienst hanteert voor de teruggave van premies. Tijdvakken die niet in aanmerking komen voor teruggave van premies, worden beschouwd als tijdvakken van vrijwillige verzekering (zie Deel I, Uitzonderingssituaties, SB1044).

Ingevolge de AOW en de Anw bestaat geen verplichte verzekering voor in het buitenland wonende personen met een Nederlandse socialezekerheidsuitkering. Tot 1 januari 2006 kon er voor deze personen wel sprake zijn van verplichte verzekering ingevolge de werknemersverzekeringen of de AWBZ/Ziekenfondswet. In het arrest Van Pommeren-Bourgoniën heeft het HvJ EG geoordeeld dat artikel 13, tweede lid, onderdeel f, van Vo. 1408/71 er niet aan in de weg staat dat de Nederlandse socialezekerheidswetgeving van toepassing blijft wanneer een in het buitenland woonachtige persoon slechts voor een deel van het stelsel verplicht verzekerd is in de omstandigheid dat een ander deel van het stelsel is vervangen door een mogelijkheid van vrijwillige verzekering. Het HvJ EG stelt daarbij wel de eis dat de voorwaarden voor de vrijwillige verzekering voor niet-ingezetenen niet ongunstiger mogen zijn dan die voor de verplichte verzekering voor ingezetenen. De SVB geeft aan het arrest uitvoering door het aanbieden van een nieuwe vrijwillige verzekering volgens de normen die hiervoor door de wetgever naar aanleiding van het arrest zijn ontwikkeld (zie Deel I, Vrijwillige verzekering voor in de EU wonende uitkeringsgerechtigden, SB1048).

De SVB gaat ervan uit dat na de inwerkingtreding van artikel 13, tweede lid, onder f per 29 juli 1991 de overige in titel II opgenomen conflictregels slechts van toepassing zijn op personen die een dienstbetrekking hebben of daadwerkelijk beroepswerkzaamheden verrichten. Een 'nawerking' van deze conflictregels voor personen die hun beroepswerkzaamheden hebben gestaakt is sinds die datum niet langer aan de orde. Dit

uitgangspunt geldt blijkens het arrest Kuusijärvi zowel voor personen die definitief alle beroepswerkzaamheden hebben gestaakt als voor personen die niet definitief hun beroepswerkzaamheden hebben gestaakt. Het voorgaande heeft tot gevolg dat de aanwijfsregel van artikel 13, tweede lid, onder f, Vo. 1408/71 tevens van toepassing is op zieken en werklozen. Wat werklozen betreft is de toepasselijkheid van dit artikel bevestigd in het arrest van 11 november 2004 van het HvJ EG (Adanez-Vega). Toepassing van artikel 13, tweede lid, onder f, Vo. 1408/71 leidt er in samenhang met artikel 10 ter van Vo. 574/72 toe dat personen onderhevig blijven aan de Nederlandse wetgeving indien uit hoofde van de nationale verzekeringsbepalingen nog aansluiting bestaat bij ten minste een tak van sociale zekerheid. Personen die een WW-uitkering ontvangen en in een andere lidstaat wonen, blijven in Nederland verzekerd voor de duur van de uitkering. Deze personen worden immers als verzekerde werknemers in de zin van de WW beschouwd. Personen die een uitkering ingevolge de Ziektewet ontvangen of van wie het loon wordt doorbetaald op grond van artikel 7:629 BW blijven in Nederland verzekerd voor de WW en de WAO voor de duur van hun uitkering of loondoorbetaling. Uit dien hoofde is ook op hen de Nederlandse wetgeving van toepassing.

Jurisprudentie

HvJ EG 13 oktober 1993, zaak C-121/92 (Zinnecker), Jur. 1993, I-5023, RSV 1994/118
Rb. Roermond 23 februari 1994, 92/3496 AOW/AWW, n.g.
Rb. Amsterdam 3 mei 1995, RSV 1996/107
HR 17 april 1996, nr. 258, RSV 1996/212
CRvB 12 november 1997, RSV 1998/225, «USZ» 1998/36
CRvB 12 november 1997, RSV 1998/226, «USZ» 1998/37
HvJ EG 11 juni 1998, zaak C-275/96 (Kuusijärvi), Jur. 1998, I-3419, RSV 1998/244
HvJ EG 11 november 2004, zaak C-372-02 (Adanez-Vega), Jur. 2004, I-10761, RSV 2005/106
HvJ EG 7 juli 2005, zaak C-227/03 (Van Pommeren-Bourgonadiën), RSV 2005/260

SB2133 | Conflictregels en a-typische arbeidsrelaties

Uit het arrest van het HvJ EG in de zaak Kits van Heijningen heeft de SVB afgeleid dat personen die in deeltijd in Nederland werken en buiten Nederland wonen, volledig verzekerd zijn voor de volksverzekeringen, dus ook op de dagen waarop zij niet werken. De omvang van de werkzaamheden is niet van belang. Personen die in Nederland wonen en in een andere lidstaat werken zijn ongeacht de omvang van hun werkzaamheden niet verzekerd krachtens de volksverzekeringswetten.

Bij personen die een zeer onregelmatig arbeidspatroon hebben, zoals het geval kan zijn bij werknemers met a-typische arbeidsrelaties of bij zelfstandigen zonder vast bedrijf, is het exacte moment van beëindiging van de werkzaamheden veelal moeilijk vast te stellen. Voor dergelijke situaties gaat de SVB ervan uit dat iemand zijn werkzaamheden heeft beëindigd, wanneer hij zonder vast dienstverband of zonder vast bedrijf zijn werkzaamheden in Nederland langer dan drie maanden niet heeft uitgeoefend.

Jurisprudentie

HvJ EG 3 mei 1990, zaak C-2/89 (Kits van Heijningen), Jur. 1990, I-1755, RSV 1990/309
HR 12 juni 1991, RSV 1992/74

SB2134 | Werken in twee landen: werkzaamheden van ondergeschikte aard

Vo. 1408/71 bevat enkele bijzondere conflictregels voor de situatie waarin gelijktijdig beroepswerkzaamheden in twee of meer lidstaten worden uitgeoefend. De vraag rijst hoe deze conflictregels moeten worden toegepast indien een persoon in een van de lidstaten werkzaamheden van louter ondergeschikte aard verricht. Hierbij kan worden gedacht aan het lezen van stukken, het voorbereiden van vergaderingen en het ontvangen van bezoek. De SVB hanteert voor de beoordeling van dergelijke werkzaamheden het volgende beleid. Voor de toepassing van de conflictregels worden in ieder geval werkzaamheden buiten beschouwing gelaten als de duur daarvan in relatieve en absolute zin beperkt is. Dit doet zich voor als gedurende een periode van drie maanden minder dan twee uur per week wordt gewerkt. Indien deze duur in geringe mate wordt overschreden wordt aan de hand van de individuele situatie beoordeeld of dit buiten beschouwing kan worden gelaten. Hierbij wordt onder meer acht geslagen op de volgende criteria:

- De werkzaamheden hebben een ondersteunend karakter en ontberen zelfstandigheid.
- In het algemeen worden de werkzaamheden thuis verricht.
- De verrichte werkzaamheden staan in dienst van de hoofdactiviteit die in de andere lidstaat wordt uitgeoefend.

Het oordeel van een buitenlands orgaan over het al dan niet ondergeschikte karakter van werkzaamheden die in het land van dit orgaan worden verricht, prevaleert boven de beoordeling van deze werkzaamheden door de SVB.

SB2136 | **Bijzondere groepen**

Enkele categorieën werknemers nemen in het internationale recht een bijzondere plaats in. Zeelieden, baggeraars en loodsen komen in de onderliggende paragraaf SB2137 aan de orde. Personen die in twee of meer lidstaten werkzaamheden in loondienst verrichten komen in de onderliggende paragraaf SB2138 aan de orde.

SB2137 | **Zeelieden, baggeraars en loodsen**

artikel 13, lid 2, onder c en artikel 14 ter Vo. 1408/71

In Vo. 1408/71 zijn bijzondere conflictregels voor zeevarenden opgenomen. Als hoofdregel geldt dat degene die zijn beroepswerkzaamheden uitoefent aan boord van een zeeschip dat onder de vlag van een lidstaat vaart, ressorteert onder de wetgeving van die lidstaat. Op die regel bestaat een aantal uitzonderingen.

Alle conflictregels met betrekking tot de toe te passen wetgeving voor zeelieden refereren op enigerlei wijze aan het vlagstaatscriterium, waarbij er telkens van uitgegaan wordt dat het zeeschip onder de vlag van een lidstaat vaart. Regels voor zeeschepen die varen onder de vlag van derde staten komen in de verordening niet voor.

De SVB gaat er op grond van het arrest van het HvJ EG in de zaak Aldewereld echter van uit dat de Nederlandse wetgeving dient te worden toegepast, indien de werkgever van een zeevarende in Nederland is gevestigd, de zeevarende in de EU, de EER of Zwitserland woont en beschikt over een EU-nationaliteit en het schip vaart onder de vlag van een derde staat. Vaart het schip onder de vlag van een land waarmee Nederland een verdrag inzake sociale zekerheid heeft gesloten en verklaart dit verdrag de wetgeving van de vlagstaat van toepassing, dan wordt de Nederlandse wetgeving niet van toepassing geacht.

Als zeevarenden worden beschouwd de aan boord meevarende bemanningsleden van zeevaartuigen die op de zeeschepen hun beroepswerkzaamheden uitoefenen. In de regel gaat het hierbij dus om de ‘ambulante’ zeelieden die werkzaam zijn in de koophandel en de zeevisserij.

Naar aanleiding van de uitspraak van de CRvB van 17 april 2002 merkt de SVB een baggerschip aan als zeeschip indien het is ingeschreven in het zeeschepenregister als bedoeld in artikel 8:193 BW, dan wel in een met het bedoelde zeeschepenregister vergelijkbaar buitenlands register. Op de werknemers die op deze baggerschepen werkzaam zijn, is derhalve ingevolge artikel 13, lid 2, onder c van Vo. 1408/71 de socialeverzekeringswetgeving van toepassing van de lidstaat waarvan het schip de vlag voert.

Voor de loodsen – dit zijn de stuurlieden die in havens en kustgebieden zeeschepen binnenloodsen en in de regel niet varen en werkzaam zijn op volle zee – is in Vo. 1408/71 een aparte conflictregel gecreëerd (artikel 14 ter, derde lid).

Jurisprudentie

HvJ EG 29 juni 1994, zaak C-60/93 (Aldewereld), Jur. 1994, I-2991, RSV 1995/68
CRvB 17 april 2002, RSV 2003/62

SB2138 | Personen die in twee of meer lidstaten werkzaamheden in loondienst verrichten

artikel 14, lid 2 Vo. 1408/71

Ten aanzien van werknemers die in loondienst werkzaam zijn in twee of meer lidstaten, bevat artikel 14, tweede lid Vo. 1408/71 speciale conflictregels. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen internationale transportwerknemers (onder a) en overige werknemers (onder b).

Ten aanzien van de werknemers in het internationale vervoer geldt als hoofdregel dat de wetgeving wordt aangewezen van de lidstaat, waar de transportonderneming waarbij de werknemer in dienst is, is gevestigd. Op deze hoofdregel bestaan twee uitzonderingen.

De eerste uitzondering betreft de transportwerknemer die werkzaam is bij een filiaal of een vaste vertegenwoordiging van de werkgever in een andere lidstaat dan de staat waar de eigenlijke zetel van die werkgever is gevestigd. In dergelijke gevallen is de wetgeving van de staat waarin dit filiaal of deze vaste vertegenwoordiging is gevestigd van toepassing.

De tweede uitzondering heeft betrekking op de situatie waarin de werknemer in hoofdzaak werkzaam is in de lidstaat waarin hij woont. In die gevallen is de wetgeving van de woonstaat van toepassing, zelfs indien de onderneming waarbij hij werkzaam is, noch haar zetel, noch een filiaal of een vaste vertegenwoordiging op het grondgebied van de woonstaat van de transportwerknemer heeft. De SVB heeft bepaald dat het begrip ‘in hoofdzaak werkzaam’ zoals dit voorkomt in artikel 14, tweede lid, onder a Vo. 1408/71 aldus moet worden uitgelegd, dat hieraan wordt voldaan indien de transportwerknemer doorgaans minimaal 70% van de voor hem gebruikelijke arbeidstijd in zijn woonland werkzaam is.

Ten aanzien van andere werknemers dan werknemers in het internationale vervoer geldt het volgende beleid ter afbakening van artikel 14, tweede lid, sub b Vo. 1408/71

(werken in twee landen) en de detacheringsbepalingen (zie Deel II, Detachering, SB2139. Bij werkzaamheden in twee landen van minder dan een jaar blijft toepassing van artikel 14, lid 2, sub b, achterwege als gelijktijdig sprake is van detachering.

SB2139 | **Detachering**

artikel 14, lid 1 en artikel 14 bis, lid 1 Vo. 1408/71

Op grond van artikel 14, eerste lid, onder a Vo. 1408/71 valt de werknemer die door een onderneming naar een andere lidstaat wordt gedetacheerd, onder de wetgeving van de lidstaat van waaruit de detachering plaatsvindt. Deze regel wijkt af van de hoofdregel van artikel 13, tweede lid, onder a Vo. 1408/71.

De mogelijkheid van detachering doet zich alleen voor als de werknemer onmiddellijk voorafgaand aan de detachering verplicht verzekerd is ingevolge de Nederlandse socialeverzekeringswetten. Detachering in aansluiting op vrijwillige verzekering op grond van de AOW en de Anw dan wel de werknemersverzekeringen is niet mogelijk. De SVB leidt dit af uit het feit dat artikel 14, eerste lid, onder a Vo. 1408/71 uitgaat van het ‘van toepassing blijven’ van de wetgeving van de lidstaat van waaruit de werknemer wordt gedetacheerd. De SVB acht de voorwaarde dat de Nederlandse wetgeving van toepassing blijft, in ieder geval vervuld als de detachering wordt voorafgegaan door ten minste vier weken van verzekering in Nederland.

Een bijzondere situatie kan zich voordoen bij werknemers die zijn tewerkgesteld in een land dat toetreedt tot de EU. Indien voorafgaand aan de toetreding van een land tot de EU geen mogelijkheid tot detachering op grond van een tussen Nederland en het betreffende land gesloten verdrag bestaat, en de werknemer ook niet op andere grond aan de Nederlandse verplichte verzekering onderworpen is gebleven, staat het ontbreken van voorafgaande verplichte verzekering in Nederland in de weg aan een detachering op grond van artikel 14, eerste lid, onder a Vo. 1408/71. In die situatie kunnen betrokkenen de SVB verzoeken met het betreffende land een artikel 17-overeenkomst te sluiten (zie Deel II, Verzoek tot sluiten van een artikel-17 overeenkomst, SB2146). De artikel 17-overeenkomst kan door de SVB worden afgegeven met een terugwerkende kracht tot de datum van toetreding van het betreffende land.

De detacheringstermijn bedraagt in beginsel één jaar, maar kan nog eens met maximaal één jaar worden verlengd. Door de lidstaten aangewezen organen moeten op verzoek van de werkgever of van de werknemer een verklaring verstrekken, waaruit blijkt dat de werknemer onderworpen blijft aan de wettelijke regeling van de lidstaat van waaruit hij wordt uitgezonden en tot welke datum dit het geval is. Deze verklaring wordt verstrekt op zogenaamde E 101-formulieren. Voor Nederland is de SVB het aangewezen orgaan. De E 101-formulieren worden verstrekt door Kantoor Verzekeringen, Postbus 357, 1180 AJ Amstelveen (tel: 020-656 5277).

Voor zelfstandigen geldt een overeenkomstige regeling.

SB2140 | **Relatie tussen de onderneming en de gedetacheerde werknemer**

artikel 14, lid 1 Vo. 1408/71 en punt 1 Besluit nr. 181 van de Administratieve Commissie

De tekst van artikel 14, eerste lid, onder a Vo. 1408/71 veronderstelt een band tussen de werknemer en de onderneming waardoor hij wordt gedetacheerd. Uit het arrest van het HvJ EG in de zaak Manpower volgt dat de aanwezigheid van een dergelijke band afhankelijk is van de intensiteit van de arbeidsrechtelijke relatie tussen de onderneming

en de werknemer. In Besluit nr. 181 van de Administratieve Commissie (hierna Besluit nr. 181), waarin nadere interpretatieregels zijn opgenomen voor de toepassing van onder meer artikel 14, eerste lid, is deze rechtspraak nader uitgewerkt. Blijkens dit besluit dient sprake te zijn van een 'organische band' tussen de werknemer en de onderneming. Om het bestaan van een dergelijke band vast te stellen, dient een reeks van elementen in aanmerking te worden genomen, met name de verantwoordelijkheid inzake aanwerving, arbeidsovereenkomst, ontslag en vaststelling van de aard van de werkzaamheden.

Door de SVB wordt een organische band in ieder geval aangenomen indien gedurende de periode van uitzending aan alle volgende voorwaarden wordt voldaan:

- de arbeidsovereenkomst met de uitzendende werkgever blijft bestaan.
- het salaris wordt direct of indirect betaald door de uitzendende werkgever.
- ten behoeve van de werknemer worden premies voor de volksverzekeringen en de werknemersverzekeringen afgedragen.

Indien aan de hand van deze criteria niet tot een duidelijk oordeel kan worden gekomen, beoordeelt de SVB het bestaan van de organische band tussen werknemer en uitzendende onderneming op basis van een meer algemeen beeld van de intensiteit van de arbeidsrechtelijke relatie tussen de werknemer en de uitzendende onderneming. De SVB weegt hiertoe alle relevante feiten en omstandigheden, waaronder met name de vraag of de detacherende werkgever in beginsel zeggenschap heeft over de volgende zaken:

- de aard van het werk;
- de arbeidsvoorwaarden;
- de vakantiedagen en het salaris;
- het recht de werknemer te ontslaan;
- het garant staan voor de nakoming van de contractuele verplichtingen.

Daarnaast wordt in de beoordeling betrokken:

- het van toepassing blijven van de pensioenregeling van de detacherende werkgever op de betrokkene;
- het bestaan van een zogenaamde terugkeergarantie, dat wil zeggen een toezegging van de werkgever dat de werknemer na afloop van de uitzending zijn werkzaamheden weer kan hervatten.

Toepassing van deze voorwaarden brengt veelal met zich dat zogenaamde concerndetacheringen, waarbij sprake is van uitzending naar een in een andere lidstaat gevestigde dochteronderneming, onder het bereik van artikel 14, eerste lid Vo. 1408/71 vallen. Ook uitzending van werknemers door uitzendbureaus kan in beginsel onder het bereik van de detacheringsbepalingen worden gebracht.

Jurisprudentie

HvJ EG 17 december 1970, zaak 35/70 (Manpower), Jur. 1970, 1251

SB2141

Omvang van de bedrijfsactiviteiten

punt 2 en 3 Besluit nr. 181 van de Administratieve Commissie

In Besluit nr. 181 wordt als één van de voorwaarden voor detachering van werknemers genoemd dat de uitzendende onderneming haar activiteiten gewoonlijk uitoefent op het

grondgebied van de uitzendende lidstaat. Bij de bepaling of hiervan sprake is hanteert de SVB onder meer de door het HvJ EG in zijn arrest Fitzwilliam neergelegde criteria die zijn vervat in punt 3, onder b), van Besluit nr. 181. Hierbij leidt de SVB uit het arrest Van der Vecht van het HvJ EG af, dat voor zover bij de beoordeling de omzet van de onderneming in de afzonderlijke lidstaten wordt betrokken, het voor de vaststelling van de omvang van de bedrijfsactiviteiten niet van belang is wat de aard is van de werkzaamheden die in de respectieve lidstaten worden verricht.

Van detachering van een persoon die anders dan in loondienst werkt kan volgens punt 2 van Besluit nr. 181 uitsluitend sprake zijn, als deze persoon voorafgaand aan de uitzending gedurende een zekere periode werkzaamheden van een zekere omvang anders dan in loondienst in de lidstaat van vestiging heeft verricht. De betrokkene dient onder andere door overlegging van contracten die betrekking hebben op deze werkzaamheden, aan te tonen dat hij aan deze voorwaarde voldoet. De SVB gaat er op de voet van punt 2 van Besluit nr. 181 van uit dat de belanghebbende gedurende de periode van detachering alleen aan de voorwaarden voor detachering blijft voldoen zolang hij in het land waarin hij is gevestigd de infrastructurele voorzieningen die hem in staat stellen aldaar werkzaamheden te verrichten, in stand houdt, en in dit land aan zijn administratieve en fiscale verplichtingen voldoet. De belanghebbende dient op verzoek van de SVB aan te tonen dat hij gedurende de periode van detachering aan deze voorwaarden voldoet of heeft voldaan.

Van detachering kan ingevolge punt 2 van Besluit nr. 181 alleen sprake zijn indien de onderneming of de zelfstandige voorafgaand aan de uitzending werkzaamheden van betekenis in Nederland verricht. In het geval van een startende onderneming of zelfstandige hanteert de SVB als beleid dat deze voorwaarde in ieder geval wordt geacht te zijn vervuld als in een periode van ten minste drie maanden voorafgaande aan het verzoek om detachering substantiële handelsactiviteiten zijn ontplooid. Als substantiële handelsactiviteiten worden onder meer aangemerkt activiteiten gericht op het opstarten van de onderneming, zoals de inschrijving bij de Kamer van Koophandel, de verwerving van bedrijfsruimte en het aanleggen van een handelsvoorraad. Eveneens als substantiële handelsactiviteit wordt aangemerkt de uitvoering van een opdracht tot werk door een opdrachtgever.

Jurisprudentie

HvJ EG 5 december 1967, zaak 19/67 (Van der Vecht), Jur. 1967, 445

HvJ EG 10 februari 2000, zaak C-202/97 (Fitzwilliam), Jur. 2000, I-883, «USZ» 2000/97, RSV 2001/55

SB2142 | Onderbreking van de detacheringsperiode

punt 3, onder c Besluit nr. 181 van de Administratieve Commissie

Op grond van het bepaalde in punt 3, onder c) van Besluit nr. 181 wordt een tijdelijke onderbreking van de werkzaamheden bij de werkgever in de ontvangende staat niet beschouwd als een onderbreking van de detachering. De SVB gaat ervan uit dat van een tijdelijke onderbreking in ieder geval sprake is, als de onderbreking korter dan drie maanden duurt.

SB2143 | Vervanging en doorzending

artikel 14, lid 1 Vo. 1408/71 en punt 4 Besluit nr. 181 van de Administratieve Commissie

In artikel 14, eerste lid, onder a Vo. 1408/71 is bepaald dat een werknemer niet mag worden uitgezonden ter vervanging van een andere persoon wiens detachering is geëindigd. Ook diverse vormen van doorzending van personeel vallen buiten het bereik van de detacheringsbepalingen. Dit laatste blijkt met name uit punt 4 van Besluit nr. 181. De SVB geeft in geval van vervanging of doorzending geen E 101-verklaringen af. In bijzondere gevallen, waarbij noch het belang van de werkgever of de werknemer, noch het belang van met de uitvoering van de verordening belaste instellingen zich tegen het treffen van een regeling verzet, kan evenwel worden overwogen om bij vervanging of doorzending over te gaan tot het afsluiten van een overeenkomst op grond van artikel 17 (zie Deel II, Verzoek tot sluiten van een artikel-17 overeenkomst, SB2146). Een dergelijke situatie kan zich bijvoorbeeld voordoen bij bedrijven die internationale stageprogramma's organiseren, waarbij werknemers afwisselend voor korte duur bij nationale vestigingen van die bedrijven in de diverse lidstaten worden tewerkgesteld.

SB2144 | Verlengde detachering

artikel 14, lid 1 Vo. 1408/71

Artikel 14, eerste lid, onder b Vo. 1408/71 voorziet in een verlenging van de termijn voor de specifieke situatie dat de duur van de te verrichten arbeid door onvoorziene omstandigheden de maximale tijdsduur overschrijdt. Voor die situaties kan de termijn van aansluiting bij de wetgeving van de uitzendende lidstaat worden verlengd met nog eens twaalf maanden, zij het dat hiervoor uitdrukkelijke toestemming is vereist van de autoriteiten in de lidstaat waar de betrokkene is gedetacheerd. Deze toestemming blijkt uit de afgifte van een E 102-verklaring en moet worden aangevraagd vóór het einde van het eerste tijdvak van twaalf maanden.

De SVB voert geen stringent beleid voor het geven van toestemming voor verlengde detacheringen in de zin van artikel 14, eerste lid, onder b. Het volstaat reeds dat een werknemer of een werkgever een verzoek om verlengde detachering heeft gedaan. Voor detacheringen voor een termijn van langer dan twee jaar, zie Deel II, Vijfjaartermijn, SB2147.

SB2145 | Status E 101-verklaring

punt 7 Besluit nr. 181 van de Administratieve Commissie

Door middel van een E 101-verklaring bevestigt het bevoegde orgaan van de lidstaat waar de verklaring wordt afgegeven dat een gedetacheerde werknemer in afwijking van artikel 13, tweede lid, onder a Vo. 1408/71 onderworpen blijft aan de socialezekerheidsregeling van die lidstaat. Het orgaan van de lidstaat waarin de werknemer zijn werkzaamheden verricht dient er derhalve rekening mee te houden, dat die werknemer reeds is aangesloten bij de socialezekerheidsregeling van de lidstaat waar de verklaring is afgegeven. In punt 7 van Besluit nr. 181 is daarom, in navolging van de arresten Fitzwilliam en Banks van het HvJ EG, onder meer bepaald dat de E 101-verklaring bindend is voor de organen van de lidstaat van tewerkstelling. De verzekeringspositie van de gedetacheerde werknemer kan derhalve niet in afwijking van de detacheringsverklaring worden vastgesteld.

Ter beantwoording van de vraag of sprake is van detachering, is de feitelijke toestand beslissend. Indien een detacheringsverklaring ontbreekt, leidt dit derhalve niet zonder meer tot de conclusie dat geen sprake is van detachering. In een voorkomend geval kan ook na aanvang van de werkzaamheden een detacheringsverklaring worden aangevraagd.

Jurisprudentie

*HvJ EG 10 februari 2000, zaak C-202/97 (Fitzwilliam), Jur. 2000, I-883, «USZ»
2000/97, RSV 2001/55*

HvJ EG 30 maart 2000, zaak C-178/97 (Banks), Jur. 2000, I-2005, RSV 2001/56

SB2146 | Verzoek tot het sluiten van een artikel 17-overeenkomst
artikel 17 Vo. 1408/71

In artikel 17 Vo. 1408/71 wordt niet de voorwaarde gesteld dat de wetgeving van een lidstaat van toepassing blijft, zoals dat wel het geval is bij detachering (zie Deel II, Detachering, SB2139). De SVB zal daarom geen verzoek tot het sluiten van een overeenkomst betreffende de toe te passen wetgeving weigeren enkel vanwege het ontbreken van voorafgaande verzekering in een lidstaat.

De SVB past artikel 17 Vo. 1408/71 uitsluitend toe voor het sluiten van een overeenkomst ten behoeve van individuele belanghebbenden. Ingeval de belanghebbende arbeid in loondienst verricht kan een verzoek om toepassing van artikel 17 via het internet worden ingediend door de werkgever. In overige gevallen dient gebruik te worden gemaakt van een papieren aanvraagformulier.

Een overeenkomst op grond van artikel 17 wordt voor een periode van maximaal vijf jaar afgesloten. Ingeval vooraf duidelijk is dat de uitzending naar een andere lidstaat langer dan vijf jaren zal duren, sluit de SVB derhalve geen overeenkomst op grond van artikel 17.

De SVB sluit een overeenkomst op grond van artikel 17 alleen dan met terugwerkende kracht af, indien – uitgaande van de reguliere regels betreffende de toe te passen wetgeving – de wetgeving van een bepaalde lidstaat ten onrechte is toegepast, of indien sprake is van een situatie als beschreven in Deel II, Detachering, SB2139 betreffende een werknemer die is tewerkgesteld in een lidstaat die per 1 mei 2004 respectievelijk 1 januari 2007 is toetreden tot de EU. In de laatstbedoelde situatie is de terugwerkende kracht beperkt tot de datum van toetreding.

SB2147 | Vijfjaartermijn
artikel 17 Vo. 1408/71

In de regel wordt een overeenkomst op grond van artikel 17 Vo. 1408/71 afgesloten voor een periode van vijf jaar. Verlenging van deze periode is slechts mogelijk voor zover sprake is van zeer bijzondere omstandigheden. De SVB gaat ervan uit dat van zulke bijzondere omstandigheden in ieder geval sprake is in de volgende situaties:

- Er zijn geen premies afgedragen of prestaties genoten in het land van tewerkstelling doordat de wetgeving van dat land ten onrechte niet is toegepast. In die gevallen kan met terugwerkende kracht een overeenkomst op grond van artikel 17 worden gesloten waarbij de termijn van vijf jaar wordt overschreden indien dit noodzakelijk is voor het legaliseren van de ten onrechte toegepaste wetgeving.
- Het betreft gevallen waarin wordt voldaan aan de criteria van artikel 24 van het Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen 1999 (KB 746). Deze criteria worden mutatis mutandis van toepassing geacht. Zie Deel I, Toepassing KB 746 leidt tot onbillijkheden van overwegende aard.

Dit beleid is door de CRvB aanvaard (CRvB 29 november 2002).

Jurisprudentie

HvJ EG 17 mei 1984, zaak 101/83 (Brusse), Jur. 1984, 1285, RSV 1984/227A
CRvB 29 november 2002, «USZ» 2003/40

SB2148 | Hernieuwde periode van 5 jaar

De SVB hanteert een wachttijd van drie maanden tussen een detachingsperiode van vijf jaar en een nieuwe detachingsperiode:

- als de werknemer door dezelfde werkgever naar hetzelfde land wordt uitgezonden, ook wanneer het een andere plaats van tewerkstelling betreft;
- als de werknemer door een andere werkgever (ook binnen concernverband) wordt uitgezonden naar dezelfde plaats van tewerkstelling in dat land.

Deze wachttijd wordt toegepast om oneigenlijk gebruik van detachering tegen te gaan. Na afloop van deze periode kan opnieuw een detachingsverklaring krachtens artikel 14, eerste lid, onder a worden aangevraagd, dan wel een overeenkomst in de zin van artikel 17 worden afgesloten.

SB2149 | Verzoek om vrijstelling door pensioen- of rentetrekkers

artikel 17 bis Vo. 1408/71

De SVB acht zich gebonden aan de door de Nederlandse wetgever aangegeven ontheffingsgronden, zoals geformuleerd in artikel 22 van KB 746. Indien de belanghebbende voldoet aan de in dit artikel genoemde criteria wordt vrijstelling verleend.

Bijzondere bepalingen met betrekking tot de verschillende soorten prestaties**Ouderdom en overlijden (pensioenen)****SB2150 | In aanmerking te nemen tijdvakken voor de opening van het recht op uitkering**

artikel 45, lid 1 Vo. 1408/71

Artikel 45, eerste lid is van toepassing op de situatie waarin op grond van artikel 15, eerste lid, onder b Anw een uitkering zou kunnen worden geweigerd. In artikel 15, eerste lid, onder b Anw is bepaald dat er geen recht op een nabestaandenuitkering bestaat als de overledene binnen een jaar na aanvang van zijn verzekering is gestorven en de gezondheidstoestand bij de aanvang van de verzekering het overlijden redelijkerwijs moest doen verwachten. Blijkens de arresten Moscato en Klaus van het HvJ EG moeten in die situatie tijdvakken van verzekering vervuld krachtens de wettelijke regeling van een lidstaat van de EU, worden opgeteld bij de periode van verzekering in Nederland als waren die tijdvakken in Nederland vervuld. De SVB hanteert daarom bij de toepassing van artikel 15, eerste lid, onder b Anw als aanvang van de verzekering de datum waarop de laatste periode van aaneengesloten verzekering binnen het grondgebied van de EU is aangevangen. Uit het arrest Klaus blijkt verder dat, als tussen de verzekering in het buitenland en de verzekering in Nederland een kort hiaat ontstaat door de verhuizing van het buitenland naar Nederland, dit hiaat niet gezien mag worden als een onderbreking van de verzekeringsperiode.

Jurisprudentie

HvJ EG 26 oktober 1995, zaak C-481/93 (Moscato), Jur. 1995, I-3525, RSV 1996/50

HvJ EG 26 oktober 1995, zaak C-482/93 (Klaus), Jur. 1995, I-3551, RSV 1996/51

SB2151 | Samenloop van uitkeringen

artikel 46, leden 1 en 2 en artikel 46 bis Vo. 1408/71

Conform bijlage IV, Deel C, van Vo. 1408/71 mag bij aanvragen om ouderdomspensioen krachtens de AOW van een dubbele berekening als bedoeld in artikel 46, lid 1, onder a worden afgezien. Dit betekent in de praktijk dat ook in het geval dat een AOW-gerechtigde aan de wetgeving van meer dan één lidstaat onderworpen is geweest het recht op AOW slechts wordt vastgesteld aan de hand van de nationale wetgeving. De SVB hanteert echter het beleid dat nog wél een dubbele berekening wordt uitgevoerd ten aanzien van de toeslag voor de jongere partner voor zover er samenloop bestaat tussen deze toeslag en een buitenlandse wettelijke uitkering welke is gebaseerd op tijdvakken van verzekering van die partner. Indien de SVB de hoogte van de toeslag in die situatie uitsluitend zou bepalen aan de hand van het nationale recht zou er sprake zijn van dubbele korting op de toeslag, namelijk korting wegens niet verzekerde jaren en korting in verband met de inkomsten die de jongere partner op basis van die buitenlandse tijdvakken ontvangt. Door de hoogte van de toeslag vast te stellen aan de hand van de pro rata berekening als bedoeld in artikel 46, lid 2 Vo. 1408/71 treedt dit nadeel niet op aangezien artikel 46ter, lid 1 verbiedt een aldus berekende uitkering te anticumuleren met een andere uitkering van gelijke aard. In de praktijk betekent dit dat een buitenlandse wettelijke uitkering niet in mindering wordt gebracht op de AOW-toeslag.

Als de gerechtigde op een nabestaandenuitkering op grond van de Anw een buitenlandse uitkering ontvangt die niet onder de werkingssfeer van de verordening valt, of een uitkering ontvangt uit een land dat geen deel uitmaakt van de EU, worden deze uitkeringen voor de toepassing van de verordening niet beschouwd als uitkeringen van dezelfde aard in de zin van artikel 46 bis, eerste lid, doch als ‘andere inkomsten’ in de zin van het derde lid van dit artikel.

Dergelijke uitkeringen dienen dan op grond van het Inkomens- en samenloopbesluit Anw op de nabestaandenuitkering in mindering te worden gebracht.

Jurisprudentie

HvJ EG 10 maart 1977, zaak 75/76 (Kauçic), Jur. 1977, 495

SB2152 | Tijdvakken van wonen of werken van minder dan één jaar

artikel 48 Vo. 1408/71

Op grond van de letterlijke tekst van artikel 48, eerste lid zou de SVB geen nabestaandenuitkering hoeven toe te kennen als de overledene op de datum van overlijden krachtens de wetgeving van een andere lidstaat verzekerd was en hij ingevolge de Anw korter dan één jaar verzekerd is geweest. In het arrest Malfitano van het HvJ EG is echter beslist dat deze bepaling niet aan de betrokkene mag worden tegengeworpen als de desbetreffende nationale regeling geen eisen stelt aan de duur van de verzekering voor de opening van het recht op uitkering. Voor de toepassing van de Anw, in het kader van welke wet geen wachttijd geldt, betekent dit dat een nabestaandenuitkering ook kan worden toegekend als de duur van de verzekering in Nederland korter was dan één jaar en de betrokkene op datum van overlijden krachtens de wetgeving van een andere lidstaat verzekerd was.

In de situatie waarin de uitsluitingsgrond van artikel 15, eerste lid, onder b Anw van toepassing is en uitsluitend recht op uitkering zou kunnen ontstaan via een beroep op de arresten Moscato en Klaus (zie Deel II, In aanmerking te nemen tijdvakken voor de opening van het recht op uitkering, SB2150), is artikel 48 wel van toepassing. Dit brengt met zich dat indien een verzekerde uitsluitend in het jaar voorafgaande aan het overlijden tijdvakken van verzekering ingevolge de Anw heeft vervuld, en de gezondheidstoestand van de verzekerde bij aanvang van de verzekering het overlijden binnen een jaar redelijkerwijs moest doen verwachten, er geen recht op nabestaandenuitkering ontstaat.

Artikel 48, lid 2 Vo. 1408/71 schrijft voor dat als een uitkering uit een lidstaat wordt geweigerd op grond van het eerste lid van dat artikel, andere lidstaten de periode van verzekering van minder dan één jaar in aanmerking dienen te nemen voor de berekening van een pensioen krachtens artikel 46, tweede lid Vo. 1408/71. Uit het HvJ EG-arrest Vermaut volgt dat dit ook dient te gebeuren als het pensioen nationaalrechtelijk wordt berekend, dus zonder terug te vallen op samentellings- en prorateringsregels. Wanneer een ouderdomspensioen door een lidstaat wordt geweigerd op grond van het eerste lid van artikel 48, worden de tijdvakken van verzekering korter dan één jaar in aanmerking genomen bij de berekening van een pensioen krachtens de AOW, alsof die tijdvakken krachtens de AOW waren vervuld. Door de SVB worden tijdvakken korter dan één jaar eveneens in aanmerking genomen bij de berekening van de uitkering ingevolge de AOW als deze reeds zijn meegeteld voor de berekening van een ouderdomspensioen uit een andere lidstaat van de EU dan Nederland.

Bij de toepassing van de Anw is het tweede lid van artikel 48 uitsluitend relevant voor de berekening met toepassing van de samentellings- en prorateringsregels. Ingeval van een nationaalrechtelijke berekening is de duur van het verzekeringsverleden in verband met het risicokarakter van de Anw immers niet van belang voor de hoogte van de uitkering.

Jurisprudentie

HvJ EG 18 februari 1982, zaak 55/81 (Vermaut), Jur. 1982, 649, RSV 1982/240

HvJ EG 9 december 1982, zaak 76/82 (Malfitano), Jur. 1982, 4309, RSV 1983/212

HvJ EG 26 oktober 1995, zaak C-481/93 (Moscato), Jur. 1995, I-3525, RSV 1996/50

HvJ EG 26 oktober 1995, zaak C-482/93 (Klaus), Jur. 1995, I-3551, RSV 1996/51

SB2153 | Aanpassing en herberekening van de uitkering

artikel 51 Vo. 1408/71

Op grond van de letterlijke tekst van artikel 51, tweede lid, dient een herberekening op basis van de bepalingen van de verordening alleen dan te geschieden, indien de wijze van vaststellen of de regels voor de berekening van de uitkering wijzigingen ondergaan. Indien evenwel de uitkeringen conjuncturele aanpassingen ondergaan, behoeft geen herberekening op grond van de verordening plaats te vinden. In deze situatie dient de conjuncturele aanpassing rechtstreeks in de op basis van de verordening berekende uitkering te worden verwerkt. Dit volgt uit het eerste lid van artikel 51.

Uit jurisprudentie van het HvJ EG volgt dat voor de toepassing van artikel 51 niet van belang is of de uitkering zuiver nationaalrechtelijk is berekend, dan wel is berekend met toepassing van de samentellings- en prorateringsregels. Artikel 51 is voorts door het HvJ EG aldus geïnterpreteerd dat uitkeringen vastgesteld overeenkomstig artikel 46 Vo. 1408/71, na vaststelling elk een eigen, autonome indexontwikkeling ondergaan en elkaar

alleen weer beïnvloeden in geval van structurele wijzigingen. Onder ‘structurele wijzigingen’ dient zowel te worden verstaan een wijziging in de wijze van vaststelling of in de regels voor de berekening van de uitkering als bedoeld in artikel 51, tweede lid, als een rechtens relevante wijziging in de persoonlijke omstandigheden van de gerechtigde.

De SVB verstaat onder een wijziging van de persoonlijke omstandigheden evenzeer een wijziging in het inkomen van een AOW- of Anw-gerechtigde, voor zover deze wijziging niet louter wordt veroorzaakt door omstandigheden zoals genoemd in artikel 51, eerste lid.

Slechts als een uitkering wordt herberekend naar aanleiding van een wijziging in structurele omstandigheden, wordt bij de herberekening rekening gehouden met inmiddels ontstane koersverschillen.

Jurisprudentie

HvJ EG 21 maart 1990, zaak C-199/88 (Cabras), Jur. 1990, I-1023 RSV 1990/370

HvJ EG 20 maart 1991, zaak C-93/90 (Cassamali), Jur. 1991, I-1401

HvJ EG 18 februari 1993, C-193/92 (Bogana), Jur. 1993, I-770, RSV 1993/229

SB2154 | Bijzonderheden voor de toepassing van de AOW

bijlage VI, onderdeel R, onder 2, a tot en met e en h Vo. 1408/71

Bijlage VI, onderdeel R, onder 2 kent twee voorzieningen. De eerste voorziening is bestemd voor personen die niet voldoen aan de nationaliteits- en woonvoorwaarden voor de overgangsvoordelen zoals vervat in de artikelen 55 en 56 AOW en in de op artikel 57 AOW gebaseerde besluiten inzake gelijkstelling van wonen en van nationaliteit. Deze personen komen in aanmerking voor dergelijke voordelen, naar rato van de tijdvakken gedurende welke zij vóór 1957 in Nederland hebben gewoond of arbeid hebben verricht in Nederland in dienst van een in Nederland gevestigde werkgever. De tweede voorziening is bedoeld voor de gehuwde partner van een AOW-verzekerde. Deze partner heeft recht op zogenaamde ‘huwelijkse tijdvakken’ over periodes waarin de AOW-gerechtigde in Nederland verzekerd is geweest en over periodes gelegen vóór 1957 die uit hoofde van bijlage VI in aanmerking worden genomen. De regeling van huwelijkse tijdvakken is met ingang van 2 augustus 1989 omgezet in een mogelijkheid tot vrijwillige verzekering voor de huwelijkspartner van een AOW-verzekerde.

Volgens vaste rechtspraak van het HvJ EG kunnen tijdvakken gelegen voor 2 augustus 1989, die op grond van bijlage VI in aanmerking worden genomen voor de berekening van het AOW-pensioen, niet gelijkgesteld worden met eigenlijke, verplichte of vrijwillige verzekeringstijdvakken ingevolge de AOW. Aldus kunnen tijdvakken vervuld op grond van de bijlage na 1 januari 1957 niet meetellen als tijdvakken voor het verkrijgen van overgangsvoordelen zoals die zijn geregeld in de artikelen 55, 56 en 57 AOW en het Besluit inzake de gelijkstelling van wonen buiten het Rijk met wonen binnen het Rijk. Eveneens kunnen dergelijke tijdvakken niet meetellen voor de termijn van één jaar waarbinnen een verzoek om vrijwillige verzekering ingevolge artikel 45 van de AOW moet worden ingediend.

Het begrip ‘wonen’ zoals dat in bijlage VI wordt gehanteerd, wordt door de SVB op dezelfde wijze geïnterpreteerd als het woonbegrip zoals dat voorkomt in artikel 3 van de AOW. Zie hierover Deel I, Ingezetten/wonen, SB1022.

Blijkens de arresten van het HvJ EG in de zaken *De Wit* en *Grahame en Hollanders* moeten tijdvakken van arbeid buiten Nederland voor 1957, die binnen het totale stelsel van Nederlandse sociale zekerheid (inclusief bijzondere regelingen voor ambtenaren of militairen) werden gedekt, op grond van bijlage VI in het ouderdomspensioen worden gehonoreerd. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om tijdvakken waarin personen naar het buitenland zijn uitgezonden in publiekrechtelijke of privaatrechtelijke dienstbetrekking bij de Nederlandse overheid, of waarin zij als zeevarende hebben gevaren in dienst van een in Nederland gevestigde werkgever op een schip dat zijn thuishaven in Nederland had.

Tijdvakken die op grond van bijlage VI in aanmerking zouden kunnen worden genomen, mogen uit hoofde van bijlage VI onderdeel R, onder 2, h niet worden meegeteld voor de berekening van een AOW-pensioen als deze tijdvakken samenvallen met tijdvakken die in aanmerking kunnen worden genomen bij de berekening van pensioenrechten ingevolge de ouderdomspensioenregeling van een andere lidstaat, of met tijdvakken gedurende welke betrokkene ingevolge een dergelijke regeling een pensioen ontving. De SVB past deze regel niet toe ingeval de tijdvakken die op grond van bijlage VI in aanmerking kunnen worden genomen, samenvallen met tijdvakken van vrijwillige of vrijwillig voortgezette verzekering vervuld krachtens de wetgeving van een andere lidstaat.

Bijlage VI gebruikt op diverse plaatsen de term ‘huwelijkspartner’. De SVB gaat ervan uit dat deze term uitsluitend ziet op personen die formeel zijn gehuwd en de in de Nederlandse wetgeving per 1 januari 1998 met hen gelijkgestelde geregistreerde partners. Er vindt geen gelijkstelling plaats van gehuwden met personen die een gezamenlijke huishouding voeren.

Jurisprudentie

CRvB 26 oktober 1982, RSV 1983/92

HvJ EG 9 juni 1986, zaak 254/84 (De Jong), Jur. 1986, 671, RSV 1986/241A

HvJ EG 24 september 1987, zaak 43/86 (De Rijke), Jur. 1987, 3611, RSV 1988/171

HvJ EG 30 maart 1993, zaak C-282/91 (De Wit), Jur. 1993, 1221, RSV 1993/207

CRvB 17 december 1993, RSV 1994/176

HvJ EG 17 oktober 1995, zaak C-227/94 (Olivieri-Coenen), Jur. 1995, I-3301, RSV 1997/40

HvJ EG 13 november 1997, zaak C-248/96 (Grahame en Hollanders), Jur. 1997, I-1071, RSV 1998/200, «USZ» 1997/17

SB2155 | Vrijwillige verzekering

bijlage VI, onderdeel R, onder 2, f en g Vo. 1408/71

Tijdvakken vanaf 2 augustus 1989 kunnen op grond van bijlage VI niet langer in aanmerking worden genomen voor de echtgenoot van een in Nederland werkende persoon. Om niettemin een volledige dekking van het gezinspensioen ingevolge de AOW voor de duur van de arbeid in Nederland mogelijk te maken, wordt met ingang van die datum in bijlage VI de echtgenoot van de AOW-verzekerde in de gelegenheid gesteld zich vrijwillig te verzekeren voor de AOW en de Anw.

Uit het arrest van het HvJ EG van 7 juli 2005 (*Van Pommeren-Bourgondiën*) vloeit voort dat een persoon die zich ingevolge het Besluit vrijwillige verzekering AOW en ANW voor in de Europese Unie wonende uitkeringsgerechtigden (Stb. 2005, 720) heeft

verzekerd, aan zijn verzekering dezelfde voordelen moet kunnen ontlelen als een verplicht verzekerde persoon. De SVB hanteert daarom het beleid dat de persoon die zich ingevolge dit Besluit vrijwillig heeft verzekerd, voor de toepassing van de regeling in Bijlage VI als verplicht verzekerde wordt aangemerkt. Zijn echtgenoot kan aldus in aanmerking komen voor vrijwillige verzekering op grond van de regeling in Bijlage VI, mits aan de overige voorwaarden van deze regeling is voldaan.

Een aanvraag voor de vrijwillige verzekering ingevolge Bijlage VI moet worden ingediend binnen één jaar vanaf het moment waarop de verzekering van de echtgenoot van betrokkene aanvangt. Voor oude gevallen sloot de aanvraagtermijn op 1 augustus 1990. Personen die na afloop van de aanvraagtermijn een aanvraag indienen, worden niet meer tot vrijwillige verzekering toegelaten, tenzij sprake is van een bijzonder geval. De criteria die zijn beschreven in Deel I, Bijzonder geval, SB1071 zijn van overeenkomstige toepassing.

Ingeval een persoon reeds verplicht verzekerd is ingevolge de AOW en deze persoon in het huwelijk treedt met een niet verzekerde persoon dan kan laatstbedoelde persoon zich eveneens vrijwillig verzekeren op grond van de bijlage. In dat geval dient een verzoek hiertoe ingediend te worden één jaar na sluiting van het huwelijk.

Een bijzondere situatie doet zich voor met betrekking tot de echtgenoten van werknemers uit de landen die per 1 januari 2007 tot de Europese Unie zijn toegetreden. Deze echtgenoten kunnen zich met ingang van die datum vrijwillig verzekeren op grond van Bijlage VI doch zullen veelal niet van deze mogelijkheid afweten. Aangezien niet bekend is welke personen het betreft, kan aan hen over de mogelijkheid van vrijwillige verzekering geen gerichte voorlichting worden gegeven. In verband hiermee zal de SVB het beleid hanteren dat de overschrijding van de aanmeldingstermijn niet zal worden tegengeworpen aan personen die zich aanmelden in het tweede jaar na de datum van toetreding. De SVB hanteert deze verlengde aanmeldingstermijn naar analogie van het bepaalde in artikel 94, zevende lid Vo. 1408/71.

Jurisprudentie

CRvB 18 november 1994, AOW 1993/140, n.g.

CRvB 24 december 1996, RSV 1997/199

HvJ EG 7 juli 2005, zaak C-227/03 (Van Pommeren-Bourgondiën), RSV 2005/260

SB2156 | Bijzonderheden voor de toepassing van de Anw

artikel 45, lid 5 en bijlage VI, onderdeel R, onder 3 Vo. 1408/71

Het opgenomen bijlage-onderdeel is van toepassing op de Anw. Als een persoon ten tijde van zijn overlijden niet verzekerd is ingevolge de Anw, kan het recht op een Nederlandse nabestaandenuitkering toch geopend worden als die persoon verzekerd was in een andere lidstaat ten tijde van zijn overlijden. In een dergelijke situatie wordt de uitkering pro rata berekend op de wijze zoals voorgeschreven in artikel 46, tweede lid van de verordening. De aanvrager van de uitkering moet dan voor het recht op een Nederlandse nabestaandenuitkering voldoen aan de voorwaarden gesteld in de Anw met betrekking tot het recht op uitkering. Voorts moet de overledene tijdvakken van verzekering hebben vervuld ingevolge de Anw of de AWW.

Bijlage VI, onderdeel R, onder 3 wordt door de SVB ook van toepassing geacht in de volgende situatie. Op grond van artikel 4 Anw kan ook de pseudo-nabestaande aanspraak

maken op een nabestaandenuitkering mits hij een dergelijke aanspraak zou hebben gehad wanneer het overlijden van de gewezen echtgenoot plaats zou hebben gehad op de datum van ontbinding van het huwelijk. Indien een aanspraak in laatstbedoelde zin uitsluitend kan worden geconstrueerd met toepassing van artikel 45 Vo. 1408/71, wordt de pseudo-nabestaandenuitkering pro rata vastgesteld zoals voorgeschreven in artikel 46, tweede lid van de verordening, zelfs als de overledene op datum van overlijden verzekerd was op grond van de Anw.

Uit het arrest Blottner van het HvJ EG zoals uitgelegd door de CRvB in zijn uitspraak van 14 november 1990, blijkt dat een overledene geacht wordt te hebben voldaan aan de voorwaarde van verzekering krachtens de Anw of de AWW als hij voor 1 oktober 1959 tijdvakken heeft vervuld als bedoeld in bijlage VI, onderdeel R, onder 3, b.

Als de overledene niet verzekerd was in het buitenland dan kan het recht op een Nederlandse nabestaandenuitkering nog geopend worden vanaf het moment waarop de nabestaande een nabestaandenuitkering krachtens de wetgeving van een andere lidstaat gaat ontvangen.

In sommige lidstaten geldt dat het recht op uitkering pas ingaat in de maand volgende op de maand van overlijden. Door de SVB wordt in die gevallen niettemin een nabestaandenuitkering toegekend met ingang van de maand van overlijden.

Jurisprudentie

HvJ EG 6 juni 1977, zaak 109/76 (Blottner), Jur. 1977, 1141

CRvB 14 november 1990, RSV 1992/157

CRvB 12 mei 1995, AB 1995, 535

CRvB 13 september 1995, AWW 1993/133, n.g.

Gezins- en kinderbijslagen

SB2157 | Materiële werkingssfeer:

artikel 1, aanhef onder u Vo. 1408/71

De hoofdstukken 7 (artikelen 72-76) en 8 (artikelen 77-79) van Vo. 1408/71 bevatten specifieke bepalingen inzake gezins- en kinderbijslagen. Hoofdstuk 7 heeft betrekking op werknemers, zelfstandigen en werklozen, hoofdstuk 8 op pensioen- en rentetrekkingen. Kinderbijslag ingevolge de AKW en een tegemoetkoming op grond van de TOG 2000 vormen gezins- en kinderbijslagen in de zin van artikel 1, onder u van de verordening. Artikel 78 bevat een specifieke bepaling voor wezen. Deze is van toepassing op kinderbijslag ten behoeve van wezen en halfwezen, alsmede op wezen- en halfwezen-uitkeringen waarop recht is ontstaan naar aanleiding van een overlijden vóór 1 september 1999.

SB2158 | Bijzondere toewijzingsregels

artikel 75, lid 1, artikel 77, lid 2, artikel 79, leden 1 en 2 Vo. 1408/71

De toewijzingsregels zoals vervat in de bepalingen opgenomen onder de grondslag, geven aan welke lidstaat in grensoverschrijdende situaties geroepen is tot het uitbetalen van de bijslagen. Volgens de toewijzingsregel van artikel 75 moeten de bijslagen aan werknemers en zelfstandigen worden verleend door het bevoegde orgaan van de staat aan de wetgeving waarvan de betrokkene onderworpen is. Artikel 75 komt met betrekking tot werknemers en zelfstandigen inhoudelijk overeen met de conflictregels

vervat in titel II; het toewijzingsresultaat is daarom onder artikel 75 hetzelfde als onder de regels in titel II. Voor werklozen wordt de lidstaat bevoegd verklaard krachtens de wettelijke regeling waarvan de werkloze werkloosheidsuitkering geniet. Dit is een toewijzingsregel waarvan de toepassing in bepaalde gevallen leidt tot een resultaat dat afwijkt van de toepassing van titel II. In die gevallen heeft artikel 75 voorrang op de bepalingen van titel II.

De artikelen 77 en 79 bevatten toewijzingsregels voor pensioen- en rentetrekken. De hoofdregel is dat de bijslag verschuldigd is ingevolge de wetgeving van de lidstaat op grond waarvan het pensioen of de rente verschuldigd is, ongeacht de woonplaats van de rechthebbende of de kinderen. In bijzondere gevallen wordt hiervan afgeweken.

Indien een wetgeving is toegewezen met behulp van de artikelen 77 en 78, mogen blijkens de jurisprudentie van het HvJ EG geen nadere woonplaatsvereisten aan de gerechtigde of diens kinderen worden gesteld. Hierbij is niet van belang wat het juridisch karakter is van de woonplaatsvoorwaarde, bijvoorbeeld verzekeringsvoorwaarde, ontstaansvoorwaarde, uitbetalingsvoorwaarde. Voor de toepassing van de AKW en de TOG 2000 brengt dit met zich dat indien de Nederlandse wetgeving is aangewezen, kinderbijslag dan wel een tegemoetkoming op grond van de TOG 2000 aan de betrokkene moet worden toegekend, zelfs als deze geen ingezetene is in de zin van artikel 6, eerste lid onder a AKW.

Jurisprudentie

HvJ EG 11 juni 1991, zaak C-251/89 (Athanasopoulos), Jur. 1991, I-2797, RSV 1993/14
HvJ EG 28 november 1991, zaak C-198/90 (Commissie tegen Nederland), Jur. 1991, I-5799, RSV 1992/139
HvJ EG 28 november 1991, zaak C-186/90 (Durighello), Jur. 1991, I-5773

SB2159

| Samenloop en anticumulatie van nationale en buitenlandse gezinsbijslagen

artikel 76, artikel 79, lid 3 Vo. 1408/71, artikel 10, leden 1 en 3 en artikel 10bis, aanhef onder a en d Vo. 574/72

Schorsing van het recht

De artikelen 76 en 79, derde lid Vo. 1408/71 en artikel 10, eerste en derde lid en artikel 10bis Vo. 574/72 bevatten anticumulatieregels in geval van internationale samenloop van kinderbijslagen. Bij de toepassing van deze regels wordt de peildatumsystematiek zoals deze geldt op grond van artikel 11 van de AKW, niet in aanmerking genomen. Bij internationale samenloop van kinderbijslagen geldt als hoofdregel dat het land waarin beroepswerkzaamheden worden verricht bij voorrang kinderbijslag uitbetaalt. Op grond van Besluit nr. 207 van de Administratieve Commissie moet onder de term 'beroepswerkzaamheden' mede worden verstaan een tijdelijke onderbreking wegens onbetaald verlof voor het opvoeden van kinderen, voor zover dit verlof volgens de nationale wetgeving gelijkgesteld wordt aan beroepswerkzaamheden.

Bij de beoordeling of sprake is van periodes van onbetaald verlof voor het opvoeden van kinderen in de zin van Besluit nr. 207 wordt door de SVB aansluiting gezocht bij hoofdstuk 6 van de Wet arbeid en zorg. Indien een werkgever in het voordeel van de werknemer een langere onderbreking van de werkzaamheden toestaat dan de minimale termijn die is voorzien in de Wet arbeid en zorg, dan beschouwt de SVB deze onderbreking eveneens als het verrichten van beroepswerkzaamheden, mits uit

aantoonbare afspraken tussen werkgever en werknemer blijkt dat het dienstverband niet is verbroken, hetgeen bijvoorbeeld kan blijken uit een terugkeergarantie.

Voor de doeleinden van het schorsen van het recht op uitkering op grond van de artikelen 76 en 79, derde lid, Vo. 1408/71 en van artikel 10, eerste en derde lid, Vo. 574/72 zijn niet de omstandigheden die zich op de peildatum voordoen, maar de omstandigheden die zich op enig moment in het desbetreffende kwartaal hebben voorgedaan, van belang. Dit heeft tot gevolg dat een voorrangsrecht op kinderbijslag in de zin van artikel 79, lid 3 ontstaat met ingang van het kwartaal waarin de werkzaamheden worden verricht.

De artikelen 10 en 10bis Vo. 574/72 bevatten de anticumulatieregels in geval van samenloop van kinderbijslag uit de ene lidstaat op grond van ingezetenschap en een andere lidstaat op grond van werknemers- of zelfstandigenverzekering. Artikel 10bis Vo. 574/72 regelt welke lidstaat over welke periode kinderbijslag moet uitbetalen als er met betrekking tot een en dezelfde verzekerde binnen één kwartaal een wisseling van voorrangsrecht heeft plaatsgevonden. De SVB past dit artikel, behalve voor zover de betreffende lidstaat zich hiertegen uitdrukkelijk verzet, ook toe in de situatie dat een aanvang van werkzaamheden van de partner van de werknemer of zelfstandige de prioriteit doet wisselen. Daarnaast schorst de SVB analoog aan artikel 76, tweede lid Vo. 1408/71 het recht op kinderbijslag krachtens de AKW indien een andere lidstaat bij voorrang kinderbijslag moet uitbetalen, terwijl in die andere lidstaat geen aanvraag is ingediend. Schorsing vindt in de laatstbedoelde situaties evenwel niet plaats indien het niet indienen van een aanvraag in een andere lidstaat niet verwijtbaar is aan de belanghebbende. Van dit laatste kan sprake zijn ingeval de belanghebbende door overmacht niet in staat is een aanvraag in de andere lidstaat in te dienen, of indien de belanghebbende voor het indienen van zo'n aanvraag afhankelijk is van de medewerking van een derde en deze derde niet kan worden gedwongen tot het verlenen van medewerking. De SVB acht laatstbedoelde situatie aanwezig indien sprake is van de beëindiging van een huwelijk of van een gezamenlijke huishouding.

Aanvullend voordeel

De bovenomschreven aanwijsregels en anticumulatiebepalingen hebben in beginsel tot gevolg dat kinderbijslag slechts door de wetgeving van één enkele lidstaat tot uitbetaling kan komen. Het HvJ EG heeft echter bepaald dat toepassing van de bijzondere aanwijsregels of de anticumulatiebepalingen niet tot gevolg kan hebben dat de betrokkene het hoogst mogelijke kinderbijslagbedrag wordt onthouden. Het orgaan van de lidstaat met de hoogste uitkering dient een aanvulling te betalen ten belope van het verschil tussen het bedrag van de eigen kinderbijslag en het bedrag dat de andere lidstaat verschuldigd is. Dit principe is thans opgenomen in de volgende anticumulatiebepalingen: artikel 76, eerste lid, artikel 79, derde lid Vo. 1408/71 en artikel 10 Vo. 574/72.

De hoogte van de aanvulling wordt conform artikel 5 van Besluit nr. 150 van de Administratieve Commissie berekend uiterlijk twaalf maanden nadat is vastgesteld dat recht op kinderbijslag is ontstaan in de andere lidstaat. Daarna wordt het recht op aanvulling om de twaalf maanden opnieuw berekend.

Uit de jurisprudentie van het HvJ EG blijkt dat de verplichting van een lidstaat tot het betalen van een aanvullend voordeel uitsluitend bestaat indien het pensioen dat, of de uitkering die, uit hoofde van de wetgeving van die lidstaat wordt betaald, uitsluitend op

grond van de wetgeving van die lidstaat is verkregen. Deze beperking in de verplichting tot het betalen van een aanvullend voordeel geldt zowel in de situatie waarin het bedrag aan kinderbijslag dat uit een andere lidstaat wordt ontvangen lager is dan het bedrag aan kinderbijslag uit de eerste lidstaat, als in de situatie waarin het recht op bijslag in de andere lidstaat eindigt omdat het kind niet meer aan de aldaar geldende voorwaarden voldoet. De SVB leidt dit af uit de HvJ EG-arresten Bastos Moriana, Gómez Rodríguez en Martínez Domínguez.

Jurisprudentie

HvJ EG 3 februari 1983, zaak 149/82 (Robards), Jur. 1983, 171, RSV 1984/40
HvJ EG 13 november 1984, zaak 191/83 (Salzano), Jur. 1984, 3741, RSV 1985/179
HvJ EG 4 juli 1985, zaak 104/84 (Kromhout), Jur. 1985, 2205, RSV 1986/72
HvJ EG 23 april 1986, zaak 153/84 (Ferraioli), Jur. 1986, 1401
HvJ EG 9 juli 1987, zaak 377/85 (Burchell), Jur. 1987, 3329, RSV 1989/1
HvJ EG 6 maart 1979, zaak 100/78 (Rossi), Jur. 1979, 831, RSV 1980/1
HvJ EG 27 juni 1989, zaak 24/88 (Georges), Jur. 1989, 1905, RSV 1991/148
HvJ EG 11 juni 1991, zaak C-251/89 (Athanasopoulos), Jur. 1991, I-2797, RSV 1993/14
HvJ EG 27 februari 1997, zaak C-59/95 (Bastos Moriana), Jur. 1997, I-1071, RSV 1998/37
HvJ EG 7 mei 1998, C-113/96 (Gómez Rodríguez), Jur. 1998, I-2461, RSV 1998/291, «USZ» 1998/184
HvJ EG 24 september 2002, C-471/99 (Martínez Domínguez), Jur. 2002, I-7850, RSV 2003/175, «USZ» 2002/307

SB2160 | Wezen- en halfwezenuitkering op grond van de Anw

artikel 78, lid 1 en artikel 79 Vo. 1408/71

De artikelen 78 en 79 Vo. 1408/71 vinden mede toepassing op halfwezen- en wezenuitkeringen op grond van de Anw voor zover deze gebaseerd zijn op een overlijden van vóór 1 september 1999. Indien op grond van de bijzondere aanwijsregels de Nederlandse wetgeving is aangewezen, werd door de SVB tot 1 januari 1998 voor de toekenning van de uitkering als voorwaarde gesteld dat de overledene op datum overlijden in Nederland verzekerd was. Vanaf 1 januari 1998 wordt het toereikend geacht als de overledene op de datum van het overlijden in een lidstaat van de EU verzekerd was. Een recht op halfwezen- of wezenuitkering ontstaat ten gevolge van een overlijden op of ná 1 september 1999 dient ingevolge Verordening 1399/1996 te worden vastgesteld met toepassing van hoofdstuk 3 van Vo. 1408/71 betreffende ouderdom en overlijden. Indien een Anw-gerechtigde voor een kind zowel kinderbijslag als een (half-) wezenpensioen ontvangt, is er geen sprake van samenloop en vindt de anticumulatiebepaling van artikel 79, derde lid Vo. 1408/71 geen toepassing. Kinderbijslag en een halfwezenuitkering komen weliswaar toe aan dezelfde gerechtigde, maar zijn blijkens het arrest Laumann van het HvJ EG geen uitkeringen van dezelfde aard.

Voor het overige wordt bij de toepassing van de artikelen 78 en 79 Vo. 1408/71 op de halfwezen- en wezenuitkering de leer van het aanvullend voordeel zoals omschreven in Deel II, Samenloop en anticumulatie van nationale en buitenlandse gezinsbijslagen, SB2159 in gelijke zin van toepassing geacht.

Bij de berekening van de aanvulling worden op grond van het HvJ EG-arrest Doriguzzi-Zordanin de uitsluitend krachtens de Nederlandse nationale wetgeving verschuldigde

(half)wezenuitkering en kinderbijslag vergeleken met alle voor de wees bestemde bijslagen op grond van de wetgeving van de in artikel 78 aangewezen lidstaat, die onder de definitie van artikel 78, eerste lid, vallen.

Jurisprudentie

HvJ EG 16 maart 1978, zaak 115/77 (Laumann), Jur. 1978, 805, RSV 1978/269

HvJ EG 9 juli 1980, zaak 807/79 (Gravina), Jur. 1980, 2205, RSV 1981/59

HvJ EG 19 maart 1992, zaak C-188/90 (Doriguzzi-Zordanin), Jur. 1992 I-2039

HvJ EG 26 oktober 1995, zaak C-481/93 (Moscato), Jur. 1995, I-3525, RSV 1996/50

HvJ EG 26 oktober 1995, zaak C-482/93 (Klaus), Jur. 1995, I-3551, RSV 1996/51

SB2161 | Aanvraag

artikel 36 Vo. 574/72

Artikel 36 Vo. 574/72 ziet op de procedure die moet worden gevolgd voor de indiening van een aanvraag. Een aanvraag om AOW-pensioen of een nabestaandenuitkering dient te worden ingediend in het woonland van de aanvrager of, als de aanvrager nimmer in het woonland verzekerd is geweest, in het laatste land waar de aanvrager verzekerd is geweest. De SVB neemt evenwel ook aanvragen in behandeling van in het buitenland wonende gerechtigden. In die situaties stelt de SVB het buitenlands orgaan op de hoogte van de aanvraag.

SB2162 | Terugvordering Terugvordering van voorschotten

artikel 45, lid 1 en artikel 111, lid 1 Vo. 574/72

Als de SVB op grond van artikel 45, eerste lid een voorschot heeft uitbetaald, kan zij het buitenlandse orgaan verzoeken de nabetaling van de buitenlandse uitkering aan haar over te maken ter verrekening van het te veel betaalde gedeelte van het voorschot (artikel 111, eerste lid). Uit het arrest van het HvJ EG in de zaak Romano leidt de SVB af dat het eventuele koersverlies, veroorzaakt door het feit dat de verlening van voorschotten eerder heeft plaatsgevonden dan het moment waarop verrekening met de nabetaling plaatsvindt, voor rekening van de SVB komt.

Jurisprudentie

HvJ EG 14 mei 1981, zaak 98/80 (Romano), Jur. 1981, 1241, RSV 1981/255

SB2163 | Verrekening

artikel 111, lid 2 Vo. 574/72

Hetgeen door een buitenlands orgaan te veel is betaald aan uitkeringen voor ouderdom of overlijden, wordt op verzoek van dit orgaan door de SVB verrekend met een nabetaling ingevolge de AOW of de Anw. Uit de uitspraak van de CRvB van 15 april 2005 volgt dat verrekening met een nabetaling ingevolge de AKW eveneens mogelijk is. Daarbij geldt de voorwaarde dat degene aan wie de kinderbijslag is verschuldigd dezelfde persoon moet zijn als degene die recht heeft op de kinderbijslag waarmee verrekening wordt overwogen.

Jurisprudentie

CRvB 15 april 2005, RSV 2005/320 LJN AT5268

SB2164 | Overeenkomsten met derde landen

De EG heeft met enkele landen die niet tot de EU behoren (Algerije, Marokko, Tunesië en Turkije) overeenkomsten gesloten waarin discriminatieverboden inzake nationaliteit op het terrein van de sociale zekerheid zijn opgenomen.

SB2165 | Rechtstreekse werking van de non-discriminatiebepalingen

artikel 65, lid 1, eerste volzin Euro-mediterrane overeenkomst EG-Marokko, artikel 68, lid 1 Europees-mediterrane overeenkomst EEG-Algerije, artikel 65, lid 1 Euro-mediterrane overeenkomst EG-Tunesië, artikel 3, lid 1 Besluit 3/80 van de Associatieraad EEG-Turkije

In de arresten Kziber, Krid en Hallouzi heeft het HvJ EG bepaald dat de non-discriminatiebepalingen van de overeenkomsten met Marokko en Algerije rechtstreekse werking hebben. Uit deze jurisprudentie volgt dat de gelijkkluidende non-discriminatiebepalingen in andere overeenkomsten eveneens rechtstreeks werken. De SVB acht de rechtstreekse werking beperkt tot de non-discriminatiebepalingen en gaat ervan uit dat deze zich niet uitstrekt tot de overige bepalingen van de overeenkomsten, die onder meer betrekking hebben op de samentelling van tijdvakken van verzekering en de betaling van uitkering. Daarbij stelt de SVB zich op het standpunt dat voor de toepassing van deze overige bepalingen nadere uitvoeringsregels onontbeerlijk zijn. Dergelijke regels zijn echter nooit tot stand gekomen.

De rechtstreekse werking geldt op grond van het HvJ EG-arrest Sürül sinds 4 mei 1999 evenzeer voor de in artikel 3, eerste lid van Besluit 3/80 van de Associatieraad EEG-Turkije opgenomen non-discriminatiebepaling. Ten aanzien van de overige bepalingen van Besluit 3/80 gaat de SVB er op grond van de HvJ EG-arresten Taflan-Met en Sürül van uit dat deze bepalingen niet kunnen worden toegepast zolang de Associatieraad geen nadere uitvoeringsmaatregelen heeft getroffen.

Jurisprudentie

HvJ EG 31 januari 1991, zaak C-18/90 (Kziber), Jur. 1991, I-199, RSV 1991/214

HvJ EG 5 april 1995, zaak C-103/94 (Krid), Jur. 1995, I-719, RSV 1996/29

HvJ EG 10 september 1996, zaak C-277/94 (Taflan-Met), Jur. 1996, I-4085, RSV 1997/79

HvJ EG 3 oktober 1996, zaak C-126/95 (Hallouzi), Jur. 1996, I-4807, RSV 1997/80

HvJ EG 4 mei 1999, zaak C-262/96 (Sürül), Jur. 1999, I-2685, AB 1999, 393, «USZ» 1999/180

SB2166 | Reikwijdte van de non-discriminatiebepalingen ten aanzien van gezinsleden

artikel 65, lid 1, eerste volzin Euro-mediterrane overeenkomst EG-Marokko, artikel 68, lid 1 Europees-mediterrane overeenkomst EEG-Algerije, artikel 65, lid 1 Euro-mediterrane overeenkomst EG-Tunesië, artikel 3, lid 1 Besluit 3/80 van de Associatieraad EEG-Turkije

Gezinsleden van een werknemer of een zelfstandige kunnen zich in beginsel slechts beroepen op de overeenkomsten tussen de EG en Algerije, Marokko, Turkije en Tunesië voor zover het gaat om rechten die zij aan hun familierelatie met de werknemer of de zelfstandige ontlelen. Deze gezinsleden kunnen, zolang zij op het grondgebied van de EU verblijven, zelfstandig aanspraak maken op gelijke behandeling door elk der lidstaten. Voor de toekenning van de nationale overgangsvoordelen zie Deel I, Overgangsvoordelen, SB1051.

Uit het arrest Mesbah van het HvJ EG kan worden afgeleid dat voor de invulling van het begrip ‘gezinsleden’ in de overeenkomsten met Algerije, Marokko en Tunesië niet zonder meer kan worden teruggevallen op de definitie van dat begrip zoals opgenomen in artikel 1, onder f, i Vo. 1408/71. Het begrip gezinslid wordt aldaar gedefinieerd als degene die in het desbetreffende nationale socialezekerheidsstelsel als zodanig wordt beschouwd. Nu deze wijze van definiëring niet kan worden gevolgd, dient de SVB een ander aanknopingspunt te hanteren ter beantwoording van de vraag welke personen voor de doeleinden van de overeenkomsten met Algerije, Marokko en Tunesië als gezinsleden kunnen worden aangemerkt. Het gekozen aanknopingspunt is dat van de feitelijke omschrijving van categorieën van familieleden in artikel 2 Richtlijn 2004/38/EG. Deze bepaling wordt uit pragmatische overwegingen naar analogie toegepast. Aldus vallen onder het begrip gezinsleden de verwanten en aanverwanten van de werknemer in opgaande en neergaande lijn voor zover zij tot zijn huishouden behoren. Dit beleid geldt niet ten aanzien van gezinsleden van Turkse werknemers, ter aanduiding waarvan ingevolge artikel 1, onderdeel a) van Besluit 3/80 van de Associatieraad EEG-Turkije de definitie geldt zoals vervat in artikel 1, onder f, i Vo. 1408/71.

Jurisprudentie

CRvB 28 mei 1993, RSV 1993/308

HvJ EG 20 april 1994, zaak C-58/93 (Yousfi), Jur. 1994, I-1353, RSV 1994/194

HvJ EG 11 november 1999, zaak C-179/98 (Mesbah), Jur. 1999, I-7955, RSV 2000/55

SB2167 | Verdragen inzake sociale zekerheid

In dit hoofdstuk zijn de beleidsregels met betrekking tot bilaterale verdragen inzake sociale zekerheid bijeengebracht. Deze regels gaan echter in de meeste gevallen slechts over de vraag of interpretaties onder Vo. 1408/71 mede worden gevolgd onder het bilaterale verdragsregime, of juist uitdrukkelijk niet worden gevolgd. De vraag in hoeverre communautaire jurisprudentie of aan het communautaire recht gebonden beleidsinterpretaties ‘reflexwerking’ hebben voor de toepassing van overeenkomstige niet-communautaire internationale normen, is niet in het algemeen te beantwoorden. Vast staat dat een dergelijke reflexwerking voor jurisprudentie van het HvJ EG rechtens niet bestaat. Dit is bevestigd door zowel de CRvB als de HR (zie bijvoorbeeld CRvB 24 november 1992, RSV 1993/147 en HR 17 april 1996, nr. 258, n.g.). In het algemeen hanteert de SVB voor de toepassing van bilaterale verdragen een eigen interpretatiekader, dat geenszins synchroon hoeft te lopen met het kader zoals dat is ontwikkeld onder het communautaire recht. Ten aanzien van bijzondere onderwerpen kan de SVB echter evenzeer uit beleidsmatige overwegingen ervoor kiezen juist een gelijkvormig interpretatiekader aan te houden. Bij de keuze om wel of niet reflexwerking te geven aan communautaire jurisprudentie of interpretatienormen spelen verschillende factoren een rol, zoals de specifieke formulering van verdragsbepalingen, de bedoelingen van de verdragspartijen, de mate waarin communautaire jurisprudentie gekoppeld is aan specifieke doelstellingen van het EG-Verdrag. Algemene regels hierover kunnen niet worden gegeven. Waar ten aanzien van afzonderlijke onderwerpen bewuste keuzes zijn gemaakt ter zake van reflexwerking, zijn deze keuzes in ieder geval in de beleidsregels tot uitdrukking gebracht.

Jurisprudentie

CRvB 24 november 1992, RSV 1993/147

HR 17 april 1996, nr. 258, RSV 1996/212

Algemene bepalingen**SB2168 | Personele werkingssfeer**

Een aantal verdragen bevat een definitie van het begrip ‘werknemer’ en/of het begrip ‘zelfstandige’. Wanneer deze definitie verwijst naar de nationale wetgeving worden deze begrippen uitgelegd op dezelfde wijze als ten aanzien van Vo. 1408/71 (zie Deel II, Werknemers- en zelfstandigenbegrip, SB2121). Hetzelfde gebeurt bij de toepassing van verdragen die geen definitie van deze begrippen bevatten.

Postactieve werknemers of zelfstandigen kunnen zich op alle bepalingen van het verdrag beroepen, tenzij uit de tekst of de strekking van een bepaling blijkt dat deze een beperkter toepassingsgebied heeft. Dit geldt met name ten aanzien van de bepalingen inzake de toepasselijke wetgeving.

Voor zover een verdrag van toepassing is op werknemers en/of zelfstandigen en hun gezinsleden en nagelaten betrekkingen, gaat de SVB ervan uit dat deze gezinsleden en nagelaten betrekkingen zich slechts op het verdrag kunnen beroepen voor zover het gaat om regelingen die een recht waarborgen dat kan worden aangemerkt als een van de

werknemer of zelfstandige afgeleid recht. Een groot aantal verdragen bevat een verwijzing naar deze zogenaamde afgeleide rechtenleer. Doch ook bij de toepassing van de verdragen die een dergelijke verwijzing niet bevatten, hanteert de SVB de afgeleide rechtenleer, tenzij uit het verdrag uitdrukkelijk blijkt dat deze leer niet van toepassing is. Een uitzondering op dit laatste uitgangspunt vormt het Nederlands–Oostenrijks Verdrag. De SVB stelt zich op het standpunt dat de afgeleide rechtenleer bij de toepassing van dit verdrag evenzeer niet aan de orde is hoewel zulks in het verdrag niet expliciet wordt aangegeven. Naar het oordeel van de SVB vloeit het buiten toepassing laten van de afgeleide rechtenleer hier evenwel voort uit artikel 5, lid 1, van het verdrag alwaar de bepalingen van EG-Verordening 1408/71 op onder meer gezinsleden en nagelaten betrekkingen van toepassing zijn verklaard. Het verdrag valt daarmee onder het bereik van het arrest van het HvJ EG in de zaak Cabanis (zie verder Deel II, Gezinsleden en nabestaanden, SB2123).

Omdat het arrest Cabanis is gebaseerd op de beginselen van de artikelen 48 tot en met 51 van het EG-Verdrag, welke beginselen geen deel uitmaken van de rechtsorde die wordt beheerst door de onderscheiden bilaterale verdragen, hecht de SVB overigens voor de toepassing van die verdragen geen betekenis aan dit arrest.

Als twee landen die partij zijn bij een verdrag inzake sociale zekerheid, tevens zijn aangesloten bij het Vluchtelingenverdrag dan wel het Staatlozenverdrag, wordt het verdrag inzake sociale zekerheid van toepassing geacht op vluchtelingen respectievelijk staatlozen, ook als dit niet expliciet in het verdrag is vermeld. Vluchtelingen en staatlozen worden daarbij op dezelfde wijze behandeld als onderdanen van de verdragsstaten. Voorwaarde is dat de vluchteling respectievelijk de staatloze rechtmatig verblijft op het grondgebied van een der verdragsstaten.

Op grond van artikel XXVI van het verdrag met Canada is een apart akkoord tot stand gekomen tussen de provincie Québec en Nederland ter aanvulling op het verdrag, voor socialeverzekeringsuitkeringen in de provincie Québec. De personele werkingssfeer van de overeenkomst met Québec ziet op personen die onderworpen zijn of zijn geweest aan het Québec Pension Plan. Het verdrag met Canada ziet op personen die onderworpen zijn of zijn geweest aan het Canada Pension Plan. Indien een persoon zowel onderworpen is geweest aan het Québec Pension Plan als aan het Canada Pension Plan, is zowel het akkoord met Québec als het verdrag met Canada op hem van toepassing. Aangezien de bepalingen van het verdrag en het akkoord niet geheel gelijklopend zijn, kan het voorkomen dat het resultaat van de toepassing van deze bepalingen verschillend is. In dergelijke situaties neemt de SVB beleidsmatig aan dat de bepalingen van het verdrag voorgaan.

In het arrest Gottardo heeft het HvJ EG bepaald dat bilaterale verdragen die door een lidstaat zijn afgesloten met derde landen door onderdanen van andere lidstaten op gelijke voet kunnen worden ingeroepen als door de onderdanen van de bilaterale verdragsstaten, mits de rechten en plichten van de derde staat niet worden aangetast. Deze gelijkstelling van nationaliteit kan er volgens de SVB echter niet toe leiden dat bij de toepassing van verdragen inzake sociale zekerheid die Nederland heeft gesloten met derde landen, de territoriale werkingssfeer van het verdrag wordt opgeheven. Voor zover de toepassing van een verdrag territoriaal is begrensd, geldt deze begrenzing derhalve voor EU-onderdanen op dezelfde wijze en in gelijke mate als voor onderdanen van de verdragsluitende partijen.

Jurisprudentie

HvJ EG 15 januari 2002, C-55/00 (Gottardo), Jur. 2002, I-413, RSV 2002/176, «USZ» 2002/63

SB2169 | Territoriale werkingssfeer

De SVB hanteert het uitgangspunt dat in geval een persoon valt onder de personele werkingssfeer van een verdrag inzake sociale zekerheid de territoriale werking van dit verdrag niet beperkt kan worden tot het territorium van de verdragsluitende partijen, tenzij in het verdrag anders is bepaald. Een persoon kan zich daarom ook op een verdrag inzake sociale zekerheid beroepen als hij woont buiten het grondgebied van een van de verdragsluitende partijen. Dit uitgangspunt geldt niet voor de toepassing van de conflictregels. Deze regels gelden alleen zolang de betrokken persoon met beide verdragsluitende partijen een nauwe actuele band heeft doordat hij op het grondgebied van een van de verdragsluitende partijen woont en op het grondgebied van de andere partij arbeid verricht. Voor de toepassing van de conflictregels van het akkoord tussen de provincie Québec en Nederland geldt dat een persoon op Canadees of Nederlands grondgebied moet wonen en onderworpen moet zijn aan het Québec Pension Plan. De SVB gaat ervan uit dat het HvJ EG-arrest Aldewereld (zie Deel II, Territoriale werkingssfeer, SB2135) naar zijn aard slechts betrekking kan hebben op situaties die zich binnen de communautaire rechtssfeer afspelen omdat alleen daar het grondbeginsel van vrij verkeer van werknemers een rol speelt.

SB2170 | Verdrag met Israël

De SVB gaat ervan uit dat de gebieden die Israël zich na de Juni-Oorlog van 1967 heeft toegeëigend, niet tot het grondgebied van Israël behoren. Deze gebieden vallen derhalve buiten de territoriale werkingssfeer van het Nederlands-Israëliëse verdrag inzake sociale zekerheid. De voordelen als bedoeld in artikel 55 AOW die voor 1 januari 1999 zijn toegekend aan pensioengerechtigden die in de betreffende gebieden wonen, worden niet ingetrokken.

SB2171 | Verdrag met Marokko

De SVB gaat ervan uit dat de Westelijke Sahara niet behoort tot het grondgebied van Marokko.

SB2172 | Temporele werkingssfeer

Tenzij in een verdrag uitdrukkelijk anders is bepaald, hanteert de SVB dezelfde uitgangspunten als ten aanzien van Vo. 1408/71 (zie Deel II, Temporele werkingssfeer, SB2126).

SB2173 | Vaststelling van de toe te passen wetgeving

Voor zover in de onderliggende paragrafen niet anders is beschreven, hanteert de SVB bij de toepassing van conflictregels in verdragen inzake sociale zekerheid dezelfde beleidsregels als bij toepassing van conflictregels in Vo. 1408/71, tenzij de bepalingen van een verdrag zich daartegen verzetten.

SB2174 | Uitzondering op het beginsel van exclusieve werking

De verdragen inzake sociale zekerheid bevatten bepalingen inzake toepasselijke wetgeving. Deze bepalingen beogen te voorkomen dat een werknemer of zelfstandige gelijktijdig onder de wetgevingen van meerdere verdragslanden verzekerd is, of juist in het geheel niet verzekerd is. De SVB gaat er dan ook van uit dat de aanwijzing van de wetgeving van een verdragsstaat toepassing van de wetgeving van een andere

verdragsstaat uitsluit (zogenaamde exclusieve werking), ook als dit niet met zoveel woorden in het verdrag is bepaald. Een uitzondering geldt ten aanzien van het verdrag met Joegoslavië en het daaraan voorafgaande verdrag met Zuid-Slavië. Uit het arrest van de HR van 25 juni 1986, blijkt dat de artikelen 7 en 8 van het Verdrag met Joegoslavië vanaf de inwerkingtreding van het verdrag geen exclusieve werking heeft. De CRvB heeft bij uitspraak van 4 juni 1997, een gelijk oordeel uitgesproken over het verdrag met Zuid-Slavië.

Personen ten aanzien van wie één van beide verdragen de Joegoslavische c.q. de Zuid-Slavische wetgeving aanwees of aanwijst, zijn tegelijkertijd in Nederland verzekerd als zij aan de nationale Nederlandse verzekeringsvoorwaarden voldoen.

Jurisprudentie

HR 25 juni 1986, RSV 1987/26

CRvB 4 juni 1997, RSV 1998/39, «USZ» 1997/218

SB2176 | Nawerking van conflictregels

De conflictregels in de verdragen inzake sociale zekerheid die aansluiting zoeken bij het verrichten van beroepswerkzaamheden, hebben geen nawerking. Zij zijn uitsluitend van toepassing zolang de betrokkene daadwerkelijk actief is. Bij beëindiging van de werkzaamheden wordt de verzekeringspositie weer beoordeeld aan de hand van de nationale wetgeving.

Jurisprudentie

HR 17 april 1996, RSV 1996/212

SB2177 | Detachering

De SVB hanteert bij de toepassing van de detacheringsbepalingen in de bilaterale verdragen naar analogie het beleid dat wordt gehanteerd ten aanzien van detachering binnen de EU (zie Deel II, Detachering, SB2139). In navolging van de arresten van het HvJ EG in de zaken Fitzwilliam en Banks, en het onder meer op die arresten gebaseerde Besluit nr. 181 van de Administratieve Commissie, gaat de SVB er dan ook van uit dat een detacheringsverklaring die is afgegeven door het bevoegde orgaan van een verdragsluitende partij, bindend is voor het orgaan van de andere partij. De verzekeringspositie van een naar Nederland gedetacheerde werknemer wordt derhalve door de SVB niet in afwijking van de door het buitenlandse orgaan afgegeven detacheringsverklaring vastgesteld.

Op grond van het verdrag met Canada zoals dat gold tot 1 april 2004 was detachering mogelijk voor werknemers die werkzaamheden verrichten op het Continentale Plat van Nederland of Canada. Op grond van het verdrag zoals dat geldt vanaf 1 april 2004 is detachering voor werkzaamheden die worden verricht op het Continentale Plat niet meer mogelijk. Hoewel de rechtsgrond voor detacheringen naar het Continentale Plat is vervallen hanteert de SVB vanuit een oogpunt van rechtszekerheid het uitgangspunt dat door de SVB afgegeven detacheringsverklaringen hun rechtskracht behouden totdat de termijn waarvoor de verklaring is afgegeven is verstreken.

Jurisprudentie

HvJ EG 10 februari 2000, zaak C-202/97 (Fitzwilliam), Jur. 2000, I-883, «USZ» 2000/97, RSV 2001/55

HvJ EG 30 maart 2000, zaak C-178/97 (Banks), Jur. 2000, I-2005, RSV 2001/56

Bijzondere bepalingen met betrekking tot de verschillende soorten prestaties

SB2178 | In aanmerking te nemen tijdvakken voor de opening van het recht op uitkering

Een groot aantal verdragen inzake sociale zekerheid bevat een bepaling, soortgelijk aan artikel 45, eerste lid Vo. 1408/71. De SVB hanteert de beleidsregel die is geformuleerd in Deel II, In aanmerking te nemen tijdvakken voor de opening van het recht op uitkering, SB2150 ook bij de toepassing van die verdragen.

SB2179 | Tijdvakken van wonen of werken minder dan één jaar

Diverse verdragen inzake sociale zekerheid bevatten de bepaling dat een orgaan niet verplicht is uitkeringen toe te kennen indien de totale duur van de vervulde tijdvakken van verzekering krachtens de door dit orgaan toegepaste wetgeving minder bedraagt dan een jaar, en er, uitsluitend rekening houdende met deze tijdvakken, geen recht op uitkering bestaat. De SVB past deze bepalingen, anders dan artikel 48 Vo. 1408/71, letterlijk toe. Er wordt derhalve geen pro rata berekende nabestaandenuitkering toegekend als de overledene op de datum van het overlijden niet verzekerd was ingevolge de Anw en de totale duur van zijn verzekeringstijdvakken ingevolge de Anw minder bedraagt dan een jaar.

Als het orgaan van de andere verdragsstaat uitkering heeft geweigerd omdat de tijdvakken van verzekering krachtens de door dit orgaan toegepaste wetgeving minder dan een jaar bedragen, houdt de SVB met deze tijdvakken rekening tenzij in het desbetreffende bilaterale verdrag is bepaald dat de Nederlandse uitkering rechtstreeks en uitsluitend op basis van de Nederlandse verzekeringstijdvakken dient te worden berekend.

SB2180 | Aanpassing en herberekening van de uitkering

De meeste verdragen inzake sociale zekerheid bevatten geen specifieke bepalingen met betrekking tot de herberekening van uitkeringen. De SVB zoekt bij de toepassing van deze verdragen zoveel mogelijk aansluiting bij artikel 51 Vo. 1408/71 (zie deel II, Aanpassing en herberekening van de uitkering, SB2153). In geval van structurele wijzigingen wordt de uitkering volledig opnieuw berekend volgens de voorschriften van het betreffende verdrag. Waar de Nederlandse wetgeving periodieke herberekening voorschrijft, ook als geen structurele wijziging heeft plaatsgevonden, voert de SVB deze uit. In die situatie wordt de nationaalrechtelijke verplichting tot periodieke herberekening niet door enige verdragsnorm terzijde gesteld. Bij conjuncturele wijziging van de Nederlandse uitkeringsbedragen wordt deze wijziging rechtstreeks verwerkt in de vastgestelde uitkering. Een periodieke herberekening wordt voorgeschreven voor de inkomensafhankelijke toeslag ingevolge de AOW en de uitkeringen ingevolge de Anw (zie artikel 9, tweede lid, onder b van het Inkomensbesluit AOW 1996 en artikel 9, tweede lid, onder b van het Inkomens- en samenloopbesluit Anw).

Ten aanzien van het Verdrag met Nieuw-Zeeland bestaan bijzondere regels. Deze zijn opgenomen in Deel II, Verdrag met Nieuw-Zeeland, SB2184.

Bijzonderheden voor de toepassing van de AOW

SB2181 | Tijdvakken voor 1957 en huwelijkse tijdvakken

Een aantal verdragen inzake sociale zekerheid bevat, evenals Vo. 1408/71, een regeling met betrekking tot het in aanmerking nemen van tijdvakken van wonen of werken voor

1957 en/of het in aanmerking nemen van tijdvakken van het huwelijk waarin de man verzekerd was en de vrouw op het grondgebied van een andere verdragsstaat woonde. De SVB beschouwt deze tijdvakken niet als echte tijdvakken van verzekering (vgl. Deel II, Bijzonderheden voor de toepassing van de AOW, SB2154). Een uitzondering geldt ten aanzien van enkele verdragen waarin uitdrukkelijk is geregeld dat de vrouw van een AOW-verzekerde met haar echtgenoot is meeverzekerd.

De extensieve uitleg van het begrip ‘wonen in Nederland, dan wel op Nederlands grondgebied arbeid verrichten in dienst van een in Nederland gevestigde werkgever’ ingevolge de HvJ EG-arresten De Wit en Grahame en Hollanders (zie ook Deel II, Bijzonderheden voor de toepassing van de AOW, SB2154), heeft naar het oordeel van de SVB geen betrekking op verdragen inzake sociale zekerheid. Deze arresten zijn immers met name gemotiveerd met een verwijzing naar het beginsel van vrij verkeer van personen binnen de EU. Dit beginsel vormt geen onderdeel van de rechtsorde welke wordt beheerst door de bilaterale verdragen inzake sociale zekerheid. De SVB past de bepalingen inzake huwelijkse tijdvakken sexe-neutraal toe. Voor zover een verdrag de toepassing van die bepalingen beperkt tot gehuwde personen, weduwen en weduwnaars worden ze door de SVB ook toegepast op personen die gescheiden zijn. Bij de verhoging van rechtens onaantastbaar geworden uitkeringen of de toekenning van uitkeringen in verband met deze beleidswijziging wordt een terugwerkende kracht gehanteerd van een jaar, behoudens in bijzondere gevallen waarin sprake is van hardheid (zie ook Deel I, Terugwerkende kracht van meer dan een jaar, SB1070).

Ongehuwd samenwonen wordt voor de toepassing van de betreffende bepalingen niet met gehuwden gelijkgesteld. Tijdvakken van geregistreerd partnerschap worden als huwelijkstijdvakken beschouwd.

Tijdvakken gelegen voor 1957 kunnen alleen worden gehonoreerd in het AOW-pensioen of de AOW-toeslag als zij niet samenvallen met tijdvakken van verzekering vervuld krachtens de wetgeving van een andere verdragsstaat. Evenals het geval is bij de overeenkomstige regels in Vo. 1408/71 slaat de SVB hierbij geen acht op tijdvakken van vrijwillige verzekering (vgl. Deel II, Vrijwillige verzekering, SB2155).

Voor de toepassing van het bilaterale verdrag met Marokko geldt het volgende. Het verdrag zoals dat gold tot 1 november 2004 hield nog geen rekening met het zelfstandige pensioenrecht van de gehuwde vrouw dat op 1 april 1985 in de AOW is ingevoerd. Onder dit verdrag was het daarom uitsluitend mogelijk om huwelijkse tijdvakken te honoreren in het ouderdomspensioen van de man. Wel werd het gedeelte van zijn ouderdomspensioen dat op huwelijkse tijdvakken was gebaseerd, betaalbaar gesteld aan zijn vrouw. Het gevolg was dat als een gehuwde vrouw weduwe werd of ging scheiden, zij niet langer in aanmerking kwam voor ouderdomspensioen. Op grond van verdrag met Marokko zoals dat geldt vanaf 1 november 2004, heeft een vrouw die gehuwd is geweest wél zelfstandig recht op huwelijkse tijdvakken. De SVB hanteert het beleid dat een ouderdomspensioen dat is ingetrokken in verband met echtscheiding of overlijden, op grond van de nieuwe verdragstekst kan herleven met ingang van de datum waarop deze tekst in werking is getreden (1 november 2004).

Uit de uitspraak van 2 december 2005 blijkt dat de CRvB de hiervoor beschreven handelwijze onderschrijft.

Jurisprudentie

*CRvB 2 december 2005, LJN AU7656***SB2182 | Huwelijks tijdvakken en vrijwillige verzekering**

In de bilaterale verdragen met Kaapverdië, Kroatië, Macedonië, Marokko en Tunesië is de regeling inzake huwelijks tijdvakken vervangen door een regeling inzake vrijwillige verzekering. Daarbij worden huwelijks tijdvakken van vóór de verdragswijziging nog slechts gehonoreerd als de huwelijkspartner zich in aansluiting op die tijdvakken vrijwillig heeft verzekerd. In een aantal gevallen is vrijwillige verzekering op grond van het verdrag niet mogelijk, bijvoorbeeld als de werknemer inmiddels niet meer verplicht verzekerd is krachtens de AOW. Het kan ook gaan om een situatie waarin de echtgenoot (o)t(e) zich voor de wijziging van het verdrag bij de verzekerde in Nederland heeft gevestigd, of reeds de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt. Vrijwillige verzekering is dan niet meer mogelijk. In dergelijke gevallen neemt de SVB de huwelijks tijdvakken niettemin in aanmerking bij de berekening van het pensioen. Bestond de mogelijkheid tot vrijwillige verzekering voor de huwelijkspartner wel, maar is deze hiertoe niet overgegaan, dan worden de huwelijks tijdvakken van vóór de verdragswijziging niet gehonoreerd. Dit geldt ook als de huwelijkspartner niet tot de vrijwillige verzekering kan worden toegelaten wegens overschrijding van de aanmeldingstermijn.

Indien de vrijwillig verzekerde huwelijkspartner gaat scheiden van de in Nederland verzekerde werknemer, of overlijdt, eindigt de vrijwillig verzekering. Ingeval de verzekerde na de echtscheiding of het overlijden van de huwelijkspartner opnieuw trouwt, stelt de SVB de nieuwe huwelijkspartner in de gelegenheid om zich vrijwillig te verzekeren.

In geval van polygamie schrijft het verdrag met Marokko voor dat het recht op vrijwillige verzekering slechts toekomt aan de eerste echtgenote. Als de verzekerde na overlijden of echtscheiding van de eerste echtgenote nog steeds is gehuwd stelt de SVB de vrouw die vervolgens het langst met de verzekerde gehuwd is in de gelegenheid om zich vrijwillig te verzekeren.

SB2183 | Polygamie: bijzondere regeling ouderdomspensioen Marokko en Tunesië

De verdragen met Marokko en Tunesië kenden aanvankelijk een specifieke regeling voor de vaststelling van het ouderdomspensioen in situaties van polygamie. Op grond van deze regeling werd als echtgenote van de werknemer aangemerkt de echtgenote met wie de werknemer bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd het langst was gehuwd. Voor die echtgenote werden huwelijks tijdvakken in het ouderdomspensioen in aanmerking genomen. Bij de wijziging van de verdragen per 1 november 2004 is deze specifieke regeling komen te vervallen. Sedertdien worden huwelijks tijdvakken in aanmerking genomen in het pensioen van de vrouw die vrijwillig verzekerd is geweest (zie Deel II, Huwelijks tijdvakken van vrijwillige verzekering, SB2182). Omdat bij polygamie een man gelijktijdig met meerdere vrouwen is gehuwd en het mogelijk is dat ieder van deze vrouwen vrijwillig verzekerd kan geraken, zou het bij een letterlijke toepassing van de verdragsbepalingen kunnen voorkomen dat meerdere vrouwen aanspraak krijgen op overlappende huwelijks tijdvakken. Naar het oordeel van de SVB zou dit indruisen tegen de bedoeling van de verdragsluitende partijen. Deze zijn ervan uitgegaan dat de voorwaarde van vrijwillige verzekering voor de toewijzing van huwelijks tijdvakken met zich meebrengt dat slechts één vrouw hiervoor in aanmerking komt. Om deze reden handelt de SVB als volgt. Huwelijks tijdvakken worden toegerekend aan de vrouw die op de datum van inwerkingtreding van het gewijzigde verdrag bevoegd is zich vrijwillig te verzekeren. Op deze tijdvakken kan door andere

vrouwen geen aanspraak worden gemaakt. Andere vrouwen kunnen wel aanspraak maken op huwelijkse tijdvakken voor zover deze niet samenvallen met de tijdvakken van de eerstbedoelde vrouw. Ontstaan aldus concurrerende aanspraken voor deze andere vrouwen, dan prevaleert het recht van de vrouw die het eerst met de man gehuwd was.

SB2184 | **Verdrag met Nieuw-Zeeland**

artikel 15, leden 4, 5 en 6

Evenals de Overeenkomst inzake Sociale Zekerheid die vóór 1 augustus 2000 werd toegepast, bevat het op 1 november 2003 in werking getreden verdrag met Nieuw-Zeeland een bijzondere regeling met betrekking tot de berekening van het AOW-pensioen voor zover dit is gebaseerd op tijdvakken van wonen of werken in Nederland vóór 1 januari 1957. Deze regeling is tevens van invloed op de wijze waarop onder de werking van deze overeenkomst ouderdomspensioenen worden herberekend.

Bij de toepassing van de bepaling van artikel 15, vierde lid van het Verdrag gaat de SVB ervan uit dat de ‘national superannuation’ krachtens de Nieuw-Zeelandse wetgeving een uitkering is van gelijke aard en strekking als het Nieuw-Zeelandse gewaarborgd ouderdomspensioen.

Ingevolge artikel 15, vierde lid wordt het AOW-pensioen van in Nederland wonende pensioengerechtigden die tevens een Nieuw-Zeelandse pensioen ontvangen, gekort (‘afgetopt’) indien de som van het AOW-pensioen en het Nieuw-Zeelandse pensioen hoger is dan het maximale AOW-pensioen. Deze korting mag alleen worden toegepast op dat gedeelte van het AOW-pensioen dat gebaseerd is op de periode vóór 1 januari 1957 waarover geen premie verschuldigd was. Tijdvakken van vrijwillige verzekering worden door de SVB buiten beschouwing gelaten.

Bij de aftopping wordt uitgegaan van bruto pensioenbedragen zonder dat rekening wordt gehouden met eventuele overmakingskosten.

Ingevolge artikel 15, vijfde lid zijn wijzigingen in de wisselkoers niet van invloed op de berekening van het AOW-pensioen conform het vierde lid van artikel 15, mits ten minste eenmaal per jaar een omrekening plaatsvindt op basis van de wisselkoers zoals die geldt in de maand waarin de herberekening van het AOW-pensioen plaatsvindt. De SVB past deze bepaling toe sinds 1 april 2002 op grond van artikel 35 waarin het Verdrag voor Nederland voorlopig van toepassing is verklaard.

Uit de uitspraak van de CRvB van 27 januari 2006 blijkt dat er geen bepalingen van internationaal recht bekend zijn die in de weg staan aan de voorlopige toepassing van het Verdrag.

De SVB past de aftoppingsbepaling van artikel 15, vierde lid ook toe in die gevallen waarin de AOW-gerechtigde geen aanspraak (meer) laat gelden op een Nieuw-Zeelandse ouderdomspensioen, waardoor er geen aanvraag daartoe wordt ingediend en er dus ook geen beslissing inzake het Nieuw-Zeelandse pensioenrecht wordt afgegeven. De SVB houdt in deze gevallen rekening met de hoogte van het Nieuw-Zeelandse pensioen waarop rechtens aanspraak bestaat. Deze handelwijze is ingegeven naar analogie van de oplossing van een soortgelijke problematiek via een aanpassing van artikel 76 Vo. 1408/71.

Jurisprudentie

CRvB 27 januari 2006, RSV 2006/117, LJN AV0802

Bijzonderheden bij de toepassing van de Anw
Het recht op uitkering

SB2185

Een groot aantal verdragen inzake sociale zekerheid kent een gelijksoortige regeling als bijlage VI, onderdeel R, onder 3, a (zie Deel II, Bijzonderheden voor de toepassing van de Anw, SB2156). Als in de wetgeving van een verdragsstaat de toekenning van een uitkering afhankelijk wordt gesteld van de voorwaarde dat de betrokkene verzekerd was op het moment waarop de verzekerde gebeurtenis zich voordeed, wordt krachtens deze verdragen aan deze voorwaarde geacht te zijn voldaan als de betrokkene op dat moment was onderworpen aan de wetgeving van de andere verdragsstaat. Van een dergelijke fictieve verzekering is blijkens de jurisprudentie uitsluitend sprake als de betrokkene op het tijdstip waarop het risico zich manifesteert, daadwerkelijk verzekerd is. Dit wil zeggen dat hij op dit tijdstip verzekerd was en uit hoofde daarvan premies of bijdragen verschuldigd was, dan wel op grond van de desbetreffende wettelijke regeling als verzekerd dient te worden aangemerkt. Aan deze voorwaarde wordt naar het oordeel van de SVB niet voldaan als de betrokkene bij het intreden van het risico niet verzekerd is, doch op een later tijdstip alsnog met terugwerkende kracht postuum tot verzekering wordt toegelaten.

Een bijzondere situatie doet zich voor ten aanzien van de Turkse socialezekerheidsregeling die wordt uitgevoerd door de organisatie Bag-Kur. In de ter zake geldende wetgeving is geregeld dat bepaalde groepen personen verplicht verzekerd en premieplichtig zijn indien zij aan de inkomstenbelasting zijn onderworpen of geregistreerd staan bij hun beroepsorganisatie. Deze personen zijn voorts wettelijk verplicht zich binnen drie maanden aan te melden voor registratie en premieafdracht bij de Bag-Kur. Totdat aanmelding en premiebetaling hebben plaatsgevonden, kunnen aan de verzekering geen rechten worden ontleend. Uit een uitspraak van de CRvB van 1 december 1999 blijkt dat de uit de toepasselijke wetgeving voortvloeiende premieverschuldigheid een voldoende voorwaarde vormt om een betrokkene als verzekerd aan te merken, ook indien de aanmelding en premieafdracht bij de Bag-Kur postuum en na het verstrijken van de wettelijke termijn van drie maanden is geschied.

De SVB gaat ervan uit dat voor zover verdragen inzake sociale zekerheid niet uitdrukkelijk voorzien in het in aanmerking nemen van tijdvakken van wonen of werken voorafgaande aan het tijdstip van de AWW, dergelijke tijdvakken bij de pro rata-berekening niet als verzekerde tijdvakken in aanmerking kunnen worden genomen.

Jurisprudentie

CRvB 12 mei 1995, AB 1995, 535

CRvB 13 september 1995, AWW 1993/133, n.g.

CRvB 1 december 1999, RSV 2000/76

Pseudo-nabestaanden

SB2186

Pseudo-nabestaanden kunnen onder bepaalde voorwaarden aanspraak hebben op een nabestaandenuitkering als de overledene zowel op de datum van de echtscheiding als op de datum van het overlijden verzekerd was krachtens de Nederlandse wetgeving of de wetgeving van de andere verdragsstaat.

In de situatie dat de overledene op de dag van de echtscheiding verzekerd was krachtens de wetgeving van een andere verdragsstaat, en op de dag van het overlijden krachtens de

Nederlandse wetgeving, hangt de hoogte van de uitkering af van de tekst van het toepasselijke verdrag. Als het toepasselijke verdrag een pro rata-berekening voorschrijft in alle gevallen waarin het recht op uitkering met toepassing van het verdrag is ontstaan, wordt de uitkering pro rata temporis berekend. Er bestaat dan ook geen recht op een zodanige aanvulling dat de Nederlandse en de buitenlandse uitkering samen ten minste het niveau van de naar nationaal recht berekende nabestaandenuitkering bereiken. Het gaat hier om de verdragen met Joegoslavië, Kaapverdië, Turkije en Tunesië. Andere verdragen schrijven enkel een pro rata-berekening voor in gevallen waarin de overledene op de datum van het overlijden in de andere verdragsstaat verzekerd was. Bij verzekering in Nederland op de dag van het overlijden wordt in die situaties de uitkering naar nationaal recht berekend, ongeacht de plaats van verzekering ten tijde van de echtscheiding.

SB2187 | Recht op pro rata-halfwezenuitkering

De verdragen inzake sociale zekerheid zijn niet aangepast naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Anw. Er wordt in de tekst van deze verdragen dan ook geen onderscheid gemaakt tussen nabestaandenuitkeringen en halfwezenuitkeringen. De SVB past deze verdragen aldus toe dat materieel zoveel mogelijk een gelijk resultaat wordt bereikt als onder de AWW. De SVB gaat ervan uit dat de verzorger van een halfwees als bedoeld in artikel 22, lid 2, Anw in beginsel niet op grond van een verdrag aanspraak kan maken op een pro rata-halfwezenuitkering. Dit is slechts anders ten aanzien van verdragen die in algemene zin van toepassing zijn op de nagelaten betrekkingen van een werknemer, en die ten aanzien van prestaties bij invaliditeit, ouderdom en overlijden in algemene zin bepalen dat aan de voorwaarde van verzekering op de datum van intreden van het verzekerd risico wordt geacht te zijn voldaan als de werknemer op dat moment ingevolge de wettelijke regeling van de andere verdragsstaat verzekerd was. Het gaat hier om de verdragen met Joegoslavië, Kaapverdië, Tunesië en Turkije. De andere verdragen openen slechts voor de nabestaande in de zin van artikel 1, onder e, jo. de artikelen 3 en 4, Anw recht op een pro rata-halfwezenuitkering.

SB2188 | Polygamie

artikel 23 Verdrag met Marokko en artikel 30 Verdrag met Tunesië

Op grond van artikel 23 van het verdrag met Marokko en het gelijkkluidende artikel 30 van het verdrag met Tunesië wordt in geval van polygamie het weduwnpensioen tussen de rechthebbenden verdeeld. Deze regeling ziet niet op de verdeling van een halfwezenuitkering. Vanaf 1 juli 1996 kunnen meerdere weduwen aanspraak maken op een volledige halfwezenuitkering, indien zij ieder in een verschillend huishouden een of meer kinderen van de overledene verzorgen. Behoren meerdere weduwen met ieder één of meer halfwezen tot hetzelfde huishouden, dan wordt de halfwezenuitkering toegekend aan de weduwe met het jongste kind.

Pseudo-nabestaanden vallen buiten de verdelingsbepalingen van artikel 23 van het verdrag met Marokko en artikel 30 van het verdrag met Tunesië. Zij kunnen een volledige nabestaandenuitkering ontvangen, ongeacht het aantal echtgenotes van de overledene op datum overlijden.

SB2189 | In mindering brengen van inkomen op pro rata temporis berekende uitkeringen

Verdragen inzake sociale zekerheid bevatten dikwijls geen bepalingen met betrekking tot de vermindering van uitkeringen in verband met het ontvangen van soortgelijke

uitkeringen of andere inkomsten. Behoudens andere voorschriften in een verdrag hanteert de SVB hierbij de volgende regels. Als een belanghebbende een pro rata temporis berekende nabestaandenuitkering of wezenuitkering ontvangt, worden soortgelijke uitkeringen uit de andere staat hierop niet in mindering gebracht. Ongelijksoortige uitkeringen en andere inkomsten worden op de nabestaandenuitkering in mindering gebracht, en wel - met toepassing van artikel 13 van het Inkomens- en samenloopbesluit Anw - voor een met de pro rata-breuk overeenkomend gedeelte.

EVRM

SB2190 | Respect voor gezinsleven

artikel 8, lid 1 EVRM

Uit de jurisprudentie van het EHRM (zie de arresten Petrovic en Fretté) volgt dat artikel 8 van het EVRM geen verplichting behelst om kinderbijslag of andere op de gezinssituatie afgestemde uitkeringen te verstrekken. Louter het bestaan van gezinsleven in de zin van artikel 8, lid 1 EVRM kan er derhalve niet toe leiden dat de SVB in weerwil van de wettelijke criteria kinderbijslag verstrekt, zodat niet in strijd met het EVRM wordt gehandeld indien ten aanzien van kinderen die niet tot het huishouden van de verzekerde behoren voor het recht op kinderbijslag de zogenoemde onderhoudseis wordt gesteld (zie CRvB 21 november 1990).

Jurisprudentie

CRvB 21 november 1990, RSV 1991/262

EHRM 27 maart 1998 (Petrovic), «JB» 98/108

EHRM 26 februari 2002 (Fretté), «EHRC» 2002/30

SB2191 | Eigendomsrecht

artikel 1, Protocol 1 EVRM

In procedures over uitkeringsrechten wordt in toenemende mate een beroep gedaan op artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM. De reden voor het beroep is dan gelegen in een vermeende aantasting van het recht op eigendom, bijvoorbeeld indien een korting op de uitkering wordt toegepast, of in een vermeende schending van het gelijkheidsbeginsel vervat in artikel 14 EVRM.

Ten aanzien van de vraag of sprake is van een eigendomsrecht leidt de SVB uit de stand van de jurisprudentie het volgende af.

Een uitkering kan in ieder geval als eigendom worden aangemerkt indien de belanghebbende krachtens de door de SVB uitgevoerde regeling uitkeringsgerechtigd is. Daarbij is niet van belang of het recht op uitkering voortvloeit uit de betaling van premies (zie EHRM 30 september 2003).

Een tijdvak van verzekering ingevolge een risicoverzekering, zoals de Anw, kan niet als eigendom worden aangemerkt indien het verzekerde risico in het bewuste tijdvak niet intreedt. Dit blijkt uit een uitspraak van de CRvB van 5 december 2003. De SVB gaat ervan uit dat tijdvakken van verzekering vervuld krachtens een opbouwverzekering wel als eigendom in de zin van artikel 1 van het Eerste Protocol moeten worden aangemerkt, waarmee echter niets is gezegd over het recht van de overheid de wet te wijzigen.

In geval van personen bij wie de verzekerde gebeurtenis is voorgevallen, maar aan wie recht op uitkering wordt ontzegd in verband met criteria die mogelijk strijdig zijn met

het gelijkheidsbeginsel zoals vervat in artikel 14 EVRM, hanteert de SVB het uitgangspunt dat het ontbreken van een vermogensrecht niet in de weg staat van toetsing aan artikel 14. Van een eigendomsrecht kan in die gevallen echter pas sprake zijn indien moet worden geconcludeerd dat de ontzegging van het recht op uitkering strijdig is met artikel 14 EVRM (zie EHRM 16 december 2003).

Jurisprudentie

EHRM 30 september 2003 (Koua Poirrez), RSV 2005/15, EHRC 2003/89

CRvB 5 december 2003, RSV 2004/219, LJN AO2554

EHRM 16 december 2003 (ontvankelijkheidsbeslissing Van den Bouwhuijsen en Schuring), nr. 44658/98, RSV 2005/16

SVB Beleidsregels

Deel III Awb

De beleidsregels zijn op 10 juni 2009 vastgesteld door de Raad van Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank en op 10 juli 2009 bekend gemaakt in de Staatscourant (Stcrt. 2009, 10320).

De beleidsregels worden minimaal eenmaal per jaar herzien.

→ www.svb.nl voor de meest recente versie.

voor het leven
Sociale Verzekeringsbank

	xxx	Algemene begrippen
SB3192	xxx	Belanghebbende
SB3193	xxx	Besluit en beschikking
SB3194	xxx	Vertegenwoordiging en machtiging
	xxx	Aanvraag
SB3195	xxx	Indiening en gegevensverstrekking
SB3196	xxx	Aanvulling van de aanvraag
SB3197	xxx	Beslistermijnen
	xxx	Primaire beschikking
SB3198	xxx	Zorgvuldige voorbereiding
SB3199	xxx	Hoorplicht
SB3200	xxx	Motiveringsplicht
	xxx	Bezwaarschriftprocedure
SB3201	xxx	Vereisten inhoud bezwaarschrift
	xxx	Indiening bezwaarschrift
SB3202	xxx	Termijnoverschrijding
SB3203	xxx	Ontvangstbevestiging
SB3204	xxx	Schorsende werking
SB3205	xxx	Kopie bezwaardossier aan vertegenwoordiger
SB3206	xxx	Niet tijdig nemen van een besluit
	xxx	Hoorplicht
SB3207	xxx	Houden van een hoorzitting
SB3208	xxx	Indiening van stukken
SB3209	xxx	Samenstelling van de hoorcommissie
SB3210	xxx	Horen van meerdere belanghebbenden
SB3211	xxx	Hoorverslag
SB3212	xxx	Nieuwe feiten of omstandigheden
SB3213	xxx	Beslistermijnen
	xxx	Beslissing op het bezwaar
SB3214	xxx	Heroverweging
SB3215	xxx	Motivering
SB3216	xxx	Rechtstreeks beroep
SB3217	xxx	Schadevergoeding

SB3218	xxx	Vergoeding van wettelijke rente
SB3219	xxx	Vergoeding van schade wegens onrechtmatige daad
SB3221	xxx	Vergoeding van schade wegens overschrijding van de redelijke termijn
SB3222	xxx	Overige schade
SB3223	xxx	Kosten gemaakt voor de behandeling van een bezwaarschrift
SB3224	xxx	Herziening van beschikkingen hangende bezwaar of beroep
	xxx	Klachten
SB3225	xxx	Algemeen
SB3226	xxx	Formele vereisten klaagschrift
SB3227	xxx	Ontvangstbevestiging
SB3228	xxx	Buiten behandeling laten
SB3229	xxx	Horen
SB3230	xxx	Bekendmaking bevindingen
SB3231	xxx	Elektronisch bestuurlijk verkeer

Algemene begrippen

SB3192 | Belanghebbende

artikel 1:2 Awb

Belanghebbende bij een beschikking betreffende het AOW-pensioen, de Anw-uitkering, de kinderbijslag, de tegemoetkoming TOG 2000 of de eenmalige uitkering ingevolge de TAS of TNS is in ieder geval degene tot wie de beschikking is gericht. De volgende personen en instellingen beschouwt de SVB mede als belanghebbende(n):

- De partner van de aanvrager van kinderbijslag of tegemoetkoming TOG 2000: Indien de partner van de aanvrager deel uitmaakt van het huishouden van de aanvrager en beiden in beginsel recht op kinderbijslag of tegemoetkoming TOG 2000 hebben, beschouwt de SVB de partner van de aanvrager eveneens als belanghebbende ten aanzien van de beschikking die wordt afgegeven aan de aanvrager.
- De partner van de aanvrager van een halfwezenuitkering: als een nabestaande in de zin van artikel 22, tweede lid Anw, een halfwezenuitkering heeft aangevraagd, en de partner van de aanvrager ter zake van de halfwees waaraan het recht op uitkering kan worden verleend eveneens als nabestaande in de zin van artikel 22, tweede lid Anw kan worden aangemerkt, dan beschouwt de SVB de partner van de aanvrager als belanghebbende ten aanzien van de beschikking die wordt afgegeven aan de aanvrager.
- De nabestaanden van een persoon die een aanvraag ingevolge de TAS of TNS heeft ingediend. Op grond van artikel 8 TAS respectievelijk artikel 3, lid 5 TNS wordt de behandeling van een aanvraag ten behoeve van de nabestaanden voortgezet indien de persoon die de aanvraag heeft ingediend komt te overlijden voordat op de aanvraag is beslist.
- De werknemer voor wie de werkgever een verklaring van toepasselijke wetgeving (E 101-verklaring) heeft aangevraagd. Aangezien het technisch (nog) niet mogelijk is de werknemer voorafgaande aan de indiening van de aanvraag tijdig van een elektronische handtekening te voorzien, stelt de SVB niet de eis dat de aanvraag mede ondertekend moet worden door de werknemer. Om in deze gevallen te verzekeren dat de werknemer geen bezwaar heeft tegen de verlening van een verklaring, wordt de werknemer in kennis gesteld van de ontvangst van de aanvraag. Daarnaast ontvangt de werknemer een afschrift van de beslissing.

Als de SVB zonder machtiging van een gerechtigde het pensioen of de uitkering overmaakt naar een ander dan de gerechtigde op grond van artikel 19, tweede lid, artikel 20, artikel 25 AOW, de artikelen 49 en 57 Anw, artikel 25 AKW dan wel artikel 26, eerste lid van het Verdrag met Marokko, artikel 36 van het Verdrag met Tunesië of artikel 33, tweede lid, van het Verdrag met Turkije, dan wordt het orgaan of de persoon aan wie het pensioen of de uitkering wordt betaald naast de rechthebbende aangemerkt als belanghebbende bij het betaaladres. Het orgaan of de persoon wordt dan niet als belanghebbende bij het recht op pensioen of uitkering beschouwd.

Personen en instellingen die de SVB nadrukkelijk niet als belanghebbenden in de zin van de Awb beschouwt, zijn:

- Partners van pensioengerechtigden die op grond van artikel 1, tweede lid, onder b AOW als ongehuwd moeten worden beschouwd omdat zij duurzaam gescheiden leven. De betrokken partner kan met betrekking tot zijn eigen rechten zelf een beschikking aanvragen.
- Partners van AOW- of Anw-gerechtigden die een andere socialezekerheidsuitkering genieten en die door de werking van een onweerlegbaar rechtsvermoeden tevens voor die andere socialezekerheidsuitkering als partner worden aangemerkt. Deze partners worden geacht slechts belanghebbende te zijn bij de beschikking van het bestuursorgaan dat de andere socialezekerheidsuitkering verstrekt (zie CRvB 7 november 2006).
- Ex-partners van degenen aan wie kinderbijslag wordt uitbetaald. Deze ex-partners kunnen zelf om uitbetaling van de kinderbijslag aan hen vragen en ontvangen daarover dan een beschikking.
- Personen (of instellingen) die aanspraak maken op een overlijdensuitkering. Deze personen (of instellingen) kunnen zelf een aanvraag indienen.

Jurisprudentie

CRvB 7 november 2006, LJN AZ2970.

SB3193 | Besluit en beschikking

artikel 1:3, leden 1 en 2 Awb

Bij beantwoording van de vraag of een schriftelijke mededeling van de SVB moet worden aangemerkt als een besluit in de zin van artikel 1:3 Awb, is onder meer van belang of de mededeling is gericht op rechtsgevolg. Van een rechtsgevolg is in ieder geval sprake als de mededeling is gericht op de vaststelling van het recht op uitkering, de hoogte van de uitkering of het bedrag van de uitkering dat wordt betaald (zie CRvB 31 juli 2002 en 23 december 2002). Voorts blijkt uit jurisprudentie van de CRvB dat een rechtsvaststelling omtrent feiten en omstandigheden die betrekking hebben op een toekomstig recht op uitkering, op rechtsgevolg is gericht. Een opgave van (niet-) verzekerde jaren of een stand van verzekering is daarom een besluit in de zin van artikel 1:3 Awb (zie CRvB 15 juli 2004).

Daarnaast merkt de SVB in de volgende specifieke situaties als een besluit aan:

- de beslissing om een voorschot op een uitkering te verlenen. Dit geldt blijkens het arrest Damiani van het HvJ EG eveneens voor de toekenning van een voorlopige uitkering op grond van artikel 45, eerste, tweede en derde lid van Verordening (EEG) nr. 574/72. Uit genoemd arrest blijkt echter tevens dat tegen het voorlopige karakter van laatstgenoemde beschikking geen bezwaar of beroep openstaat.
- een beslissing op een verzoek om vergoeding van schade geleden als gevolg van een (beweerdelijk) onrechtmatig besluit (zie onder meer CRvB 28 juli 1994 en 2 juli 1997 en ABRvS 29 november 1996).
- een verklaring omtrent de toepasselijkheid van artikel 13, lid 2, onder f) van Vo. 1408/71, zoals bedoeld in artikel 10ter van Vo. 574/72 (zie CRvB 23 december 2002).

- een beslissing op een verzoek om afgifte van een detacheringsverklaring als bedoeld in Deel II, Detachering, SB2139. De SVB leidt dit af uit het arrest Fitzwilliam van het HvJ EG.

De (schriftelijke) mededeling van de SVB dat een artikel 17-overeenkomst (zie Deel II, Verzoek tot het sluiten van een artikel 17-overeenkomst, SB2146). niet kan worden afgesloten wegens het ontbreken van de bereidheid daartoe bij het andere betrokken land, valt niet onder het besluitbegrip van de Awb (zie CRvB 24 januari 2001). Een mededeling van de SVB betreffende haar bereidheid zich in te zetten om met het andere betrokken land tot overeenstemming over het afsluiten van een dergelijke overeenkomst te komen, valt daarentegen wel onder het besluitbegrip.

Als tegen een besluit beroep openstaat bij een andere administratieve rechter dan de algemene bestuursrechter, dan is op grond van artikel 8:6 Awb geen beroep bij de algemene bestuursrechter mogelijk. Dit leidt ertoe dat tegen een dergelijk besluit ook geen bezwaar bij de SVB kan worden gemaakt. Deze situatie doet zich voor bij beschikkingen die onverbrekkelijk zijn verbonden met de op grond van de belastingwetgeving toe te passen inhoudingen (zie CRvB 3 oktober 1996 en 13 april 2000). Op grond van de Algemene wet inzake rijksbelastingen zijn de belastinginspecteur en vervolgens de belastingrechter bevoegd om kennis te nemen van geschillen over deze beschikkingen. De SVB zendt deze bezwaarschriften door naar de bevoegde belastinginspecteur.

Jurisprudentie

HvJ EG 14 februari 1980, zaak 53/79 (Damiani), Jur. 1980, 278

CRvB 28 juli 1994, AB 1995, 133

CRvB 20 juli 1995, «JB» 1995/223

CRvB 2 november 1995, AB 1996, 99

CRvB 3 oktober 1996, RSV 1997/64

ABRvS 29 november 1996, AB 1997, 66

CRvB 2 juli 1997, RSV 1997/244

CRvB 21 oktober 1998, RSV 1999/18, «USZ» 1998/326

HvJ EG 10 februari 2000, zaak C-202/97 (Fitzwilliam), Jur. 2000, I-883, «USZ» 2000/97, RSV 2001/55

CRvB 13 april 2000, AB 2000, 308

CRvB 24 januari 2001, RSV 2001/139

CRvB 31 juli 2002, RSV 2002/249

CRvB 23 december 2002, «JB» 2003/70

CRvB 15 juli 2004, «JB» 2004/328, LJN AQ5147

SB3194 | **Vertegenwoordiging en machtiging**

artikel 2:1 en artikel 2:2 Awb

Ingeval de belanghebbende zich wil laten vertegenwoordigen door een gemachtigde verlangt de SVB altijd een originele machtiging, tenzij de vertegenwoordiger één van de volgende rechtshulpverleners is: een advocaat, een notaris of een medewerker van een door de overheid gesubsidieerde instelling voor rechtshulp. Daarnaast ziet de SVB af van een machtiging indien redelijkerwijs niet kan worden betwijfeld dat de gemachtigde met toestemming van de belanghebbende optreedt, bijvoorbeeld indien rechtsbijstand wordt verleend door op rechtshulpverlening gerichte (onderdelen van) professionele en betrouwbare organisaties zoals rechtshulpverzekeraars of vakbonden. Evenmin verlangt de SVB een machtiging indien:

- de gemachtigde de partner van de aanvrager om kinderbijslag is en deze partner deel uitmaakt van het huishouden van de aanvrager en beiden in beginsel recht op kinderbijslag hebben;
- de gemachtigde de partner van de aanvrager om halfwezenuitkering is en beiden in beginsel als nabestaande in de zin van artikel 22, tweede lid Anw kunnen worden aangemerkt ter zake van de halfwees waaraan het recht op uitkering kan worden ontleend;
- de werkgever de aanvraag voor de vrijwillige verzekering voor een werknemer indient en daarvoor de premie betaalt. In de contacten tussen de SVB en de werknemer, die uit de vrijwillige verzekering voortvloeien, kan de werkgever als gemachtigde van de werknemer optreden.

Als de belanghebbende zich laat vertegenwoordigen en de vertegenwoordiger een originele machtiging moet overleggen, dient overlegging te geschieden binnen twee weken vanaf het moment waarop de SVB hierom heeft verzocht. Indien binnen de termijn van twee weken geen machtiging wordt overgelegd, is sprake van verzuim als bedoeld in artikel 6:6 Awb en past de SVB het beleid toe dat is beschreven in Deel III, Vereisten inhoud bezwaarschrift, SB3201.

Van de bevoegdheid op grond van artikel 2:2, eerste lid maakt de SVB alleen in uitzonderingsgevallen gebruik. Slechts indien sprake is van evidente en ernstige ondeskundigheid van de gemachtigde of als de gemachtigde een goede afhandeling van het beschikkingsproces belemmert, zal de SVB bijstand of vertegenwoordiging door die persoon weigeren.

Aanvraag

SB3195 | Indiening en gegevensverstrekking

artikel 4:2, artikel 4:3a en artikel 4:4 Awb

De SVB hanteert voor zowel de AOW, de Anw, de AKW, de TOG 2000, de TAS, als de TNS aanvraagformulieren. Een aanvraag om pensioen of uitkering dient door middel van een dergelijk formulier te geschieden. Aanvraagformulieren voor een AOW-uitkering worden zoveel mogelijk automatisch aan betrokkenen toegezonden en zijn tevens verkrijgbaar bij de vestigingen van de SVB. In sommige gevallen kan een aanvraag langs elektronische weg worden ingediend via de website van de SVB (www.svb.nl).

Voor toekenning op aanvraag zij tevens verwezen naar Deel I, Toekenning op aanvraag en postume aanvraag, SB1065.

Als datum van indiening van een aanvraag hanteert de SVB de datum waarop de schriftelijke aanvraag door de SVB is ontvangen. Bij stukken die per post zijn verzonden is de datum van ontvangst de datum waarop de postbus of brievenbus door de SVB wordt geleegd. Uit een arrest van de HR van 16 februari 1996 volgt dat een stuk dat per fax is verzonden, moet worden beschouwd als te zijn ingediend op de datum waarop het wordt verzonden indien het stuk voor middernacht door de ontvangende faxmachine is geregistreerd. Beleidsmatig volgt de SVB dezelfde lijn ingeval een aanvraag of een stuk per e-mail kan worden ingediend. Als voorafgaand aan de indiening van de aanvraag door een gerechtigde contact met de SVB is opgenomen, kan dit contact als termijn-sauverend worden aangemerkt mits de schriftelijke aanvraag binnen twee weken na dit eerste contact is ingediend en van het eerste contact door de SVB een aantekening is gemaakt.

Ook voor andere stukken dan aanvragen hanteert de SVB als beleid dat de datum van ontvangst door de SVB wordt aangemerkt als de datum van indiening.

Wanneer een aanvraag wordt ingediend bij het IAS wordt – in verband met de vraag of de nabestaanden in aanmerking kunnen komen voor een voorschot op grond van de TAS of een tegemoetkoming op grond van de TAS of TNS – als datum van indiening de datum gehanteerd van het eerste contact met het IAS mits het aanvraagformulier binnen twee weken nadat het door het IAS ter ondertekening is toegezonden, door het IAS is ontvangen. Wordt de ondertekende aanvraag niet binnen twee weken door het IAS ontvangen, dan geldt als datum van indiening de dag waarop het IAS de ondertekende aanvraag heeft ontvangen. De termijn waarbinnen op de aanvraag moet worden beslist neemt eerst een aanvang op het moment dat de complete aanvraag, inclusief het advies van het IAS en andere vereiste stukken, bij de SVB is ingediend.

Jurisprudentie

HR 16 februari 1996, NJ 1997/55

SB3196 | Aanvulling van de aanvraag

artikel 4:5 Awb

De SVB hanteert bij de toepassing van artikel 4:5, eerste lid Awb geen vaste hersteltermijnen. Indien het recht op uitkering/pensioen door het ontbreken van aanvullende gegevens niet vastgesteld kan worden, gaat de SVB er echter van uit dat de aanvrager binnen een termijn van vier weken de noodzakelijke gegevens alsnog dient te overleggen. Gebeurt dat niet dan zal in beginsel overeenkomstig artikel 4:5 Awb worden besloten de aanvraag niet in behandeling te nemen. Afhankelijk van de specifieke omstandigheden kan, eventueel in overleg met de aanvrager, een andere termijn worden afgesproken. De aanvrager om een voorschot of eenmalige uitkering op grond van de TAS kan bijvoorbeeld een aanzienlijk langere termijn voor aanvulling van de aanvraag worden gegeven. De reden hiervoor is dat het bij deze aanvragen in de regel gaat om zeer oude informatie die veelal niet binnen enkele weken te achterhalen zal zijn. De SVB zal in beginsel een termijn van zes weken aanhouden, indien de aanvrager in het buitenland woont of de desbetreffende informatie uit het buitenland moet komen. Ook hier geldt echter dat in overleg met de betrokkene tot het stellen van een langere termijn kan worden besloten.

SB3197 | **Beslistermijnen**

artikel 4:13 en artikel 4:15 Awb, artikel 29c AKW, artikel 64 a Anw, artikel 51 AOW, artikel 12, lid 2 Besluit voorzieningen Remigratiewet

De beslistermijn vangt aan op het moment waarop het aanvraagformulier bij de SVB wordt ingediend. Indien de aanvraag via een buitenlands verbindingsorgaan, een Nederlands bestuursorgaan of, indien het een aanvraag om uitkering ingevolge de TAS of de TNS betreft, bij het IAS ingediend wordt, begint de beslistermijn te lopen op het moment dat de SVB de aanvraag van het betreffende orgaan ontvangen heeft.

Ingevolge de artikelen 51 AOW, 64a Anw en 29c AKW dient de SVB op een aanvraag op grond van deze wetten binnen een redelijke termijn na ontvangst van de aanvraag te beslissen. In het tweede lid van genoemde bepalingen is vervolgens geregeld dat een redelijke termijn in ieder geval is verstreken wanneer binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag geen beschikking is gegeven. Het derde lid van deze artikelen bepaalt dat indien de beschikking niet binnen de termijn van acht weken kan worden gegeven, deze termijn met een redelijke termijn kan worden verlengd. De SVB maakt van deze verlengingsmogelijkheid gebruik door de beslissingstermijn in beginsel met maximaal acht weken te verlengen indien zulks nodig is met het oog op het noodzakelijke onderzoek naar de rechtsfeiten. Alleen dán zal tot een langere verlengingstermijn dan acht weken worden besloten indien bij het nemen van de beslissing tot verlenging gemotiveerd kan worden aangegeven dat het onderzoek naar de rechtsfeiten deze langere verlengingstermijn noodzakelijk maakt.

Indien een uitkering tijdelijk bij wijze van voorschot wordt verleend (zie Deel I, Toekenning van voorschotten, SB1068) wordt de daartoe strekkende beschikking niet aangemerkt als de definitieve beschikking als bedoeld in de hierboven weergegeven bepalingen. Indien de definitieve beschikking derhalve niet binnen de wettelijke beslistermijn kan worden gegeven zal naast de voorschotbeschikking tevens een kennisgeving van verlenging van de beslistermijn aan de aanvrager worden verstrekt.

Voor toepassing van de AOW geldt voorts nog het volgende. De SVB bevordert de AOW-aanvraag van in Nederland wonenden door personen van 64 jaar een half jaar voordat zij 65 worden een aanvraagformulier toe te zenden (zie Deel I, Toekenning op aanvraag, SB1065). Indien de aanvraag door deze personen eerder wordt ingediend dan acht weken voordat zij 65 jaar worden beschouwt de SVB een verlenging van de beslistermijn als redelijk wanneer de beslissing op de aanvraag is verzonden vóór de eerste dag van de maand waarin betrokkene 65 jaar wordt.

Primaire beschikking

SB3198 | Zorgvuldige voorbereiding

artikel 2:4, artikel 3:2 en artikel 3:9 Awb

De SVB gaat als volgt met de in artikel 2:4 geformuleerde verplichting om:

- Medewerkers behandelen geen dossiers van persoonlijke bekenden. Indien een medewerker een dossier van een persoonlijke bekende ter behandeling voorgelegd krijgt, is de medewerker verplicht om het dossier over te dragen aan een collega.
- Indien een aanvrager verzoekt de aanvraag niet te laten behandelen door een bepaalde medewerker, omdat hij redenen meent te hebben om aan de onpartijdigheid van die medewerker te twijfelen, wordt dit verzoek in beginsel gehonoreerd. Een dergelijk verzoek moet schriftelijk en gemotiveerd bij de directeur van de betreffende vestiging van de SVB ingediend worden. Indien een dergelijk verzoek mondeling tijdens een hoorzitting wordt gedaan wordt de hoorzitting verdaagd totdat op het verzoek door de directeur beslist is.

De SVB hanteert als uitgangspunt dat de eis van zorgvuldige voorbereiding van een besluit een zo maximaal mogelijk inzicht in de relevante feiten en de af te wegen belangen noodzakelijk maakt. De SVB stelt zich hiertoe actief op bij het vergaren van kennis van de betreffende feiten en belangen.

In de TOG 2000 is gestipuleerd dat de SVB voor de medische aspecten van de beoordeling gebruik dient te maken van een adviseur. Ook in de TAS en TNS is bepaald dat de SVB over het recht op de eenmalige uitkering advies kan vragen aan het IAS. Voor de TAS is dit eveneens bepaald voor het recht op het voorschot. Hoewel niet in de wet voorgeschreven wordt door de SVB ook in het kader van de Anw en AKW gebruik gemaakt van een adviseur in situaties waarin een medische beoordeling mede ten grondslag licht aan de vaststelling van het recht op uitkering. Op de SVB rust in al deze gevallen de verplichting zich ervan te vergewissen dat het aan het advies ten grondslag liggende onderzoek op zorgvuldige wijze is geschied. Deze toetsing vindt plaats aan de hand van het advies. Blijkens vaste jurisprudentie van de CRvB moet daaruit ten minste blijken op basis van welke gegevens het tot stand is gekomen en welke procedure bij de totstandkoming is gevolgd. Indien het advies niet geheel aan de gestelde eisen voldoet, als een aanvrager medische verklaringen produceert die het advies weerleggen of tegenspreken of als de aanvrager met aannemelijke verklaringen komt die in redelijkheid moeten leiden tot de conclusie dat het advies niet geheel op de juiste wijze tot stand is gekomen, dan verzoekt de SVB aan het adviesorgaan het advies aan te passen of uit te breiden.

Jurisprudentie

CRvB 12 december 1994, RSV 1995/147

CRvB 7 februari 1995, AB 1995, 578

SB3199 | Hoorplicht

artikel 4:7 en artikel 4:12 Awb

De besluiten van de SVB betreffen in het overgrote deel van de gevallen beschikkingen die onder de categorie, bedoeld in artikel 4:12 vallen. In de primaire fase ziet de SVB dan ook af van het horen van de aanvrager of eventuele andere belanghebbenden. Niettemin kan de SVB de belanghebbende horen in verband met de vereiste zorgvuldigheid bij de voorbereiding van beschikkingen.

SB3200 | Motiveringsplicht

artikel 3:46, artikel 3:47 en artikel 3:48 Awb

Artikel 3:48, eerste lid laat toe dat, indien alle rechtsfeiten en omstandigheden volstrekt helder zijn en het recht vastgesteld wordt zonder vermindering of korting van het uitkeringsbedrag, volstaan kan worden met een eenvoudige toelichting en een uitgebreide verwijzing naar wettelijke voorschriften achterwege kan blijven. In plaats daarvan worden de van toepassing zijnde wet en (eventueel) het toegepaste verdrag genoemd. Verzoekt betrokkene op grond van artikel 3:48, tweede lid om een uitgebreidere motivering dan verstrekt de SVB deze motivering binnen drie weken.

In die gevallen waarin niet alle rechtsfeiten en omstandigheden volstrekt helder zijn en/of het uitkeringsrecht wordt vastgesteld met een vermindering of korting van de uitkering, wordt het besluit uitgebreider gemotiveerd. Ook beschikkingen waarin afgeweken wordt van de gegevens die door de cliënt zelf verstrekt zijn, herzieningsbeschikkingen en alle belastende beschikkingen (zoals terugvorderings-, boete- en maatregelbeschikkingen) worden uitgebreid gemotiveerd.

Bezwaarschriftprocedure

SB3201 | Vereisten inhoud bezwaarschrift

artikel 6:4, lid 1, artikel 6:5, leden 1 en 3 en artikel 6:6 Awb

De SVB hanteert vier weken als termijn voor het herstellen van een verzuim. Voor betrokkenen die in het buitenland wonen, wordt in de regel een termijn van zes weken gehanteerd. Als wordt verzuimd om op verzoek van de SVB binnen twee weken een machtiging te overleggen (zie Deel III, Vertegenwoordiging en machtiging, SB3194), hanteert de SVB een hersteltermijn van twee weken, of, als sprake is van wonen in het buitenland, van vier weken. De termijn wordt schriftelijk aan betrokkenen medegedeeld. De SVB verlengt de termijn als voor afloop daarvan op goede gronden om verlenging wordt verzocht.

Van de bevoegdheid tot (kennelijk) niet-ontvankelijkverklaring maakt de SVB, bij overschrijding van de hersteltermijn, gebruik in de volgende gevallen:

- De indiener laat na om een handtekening of, als hij niet kan schrijven, een duimafdruk onder het bezwaarschrift te plaatsen.
- De indiener geeft niet aan tegen welk besluit bezwaar wordt gemaakt en het is niet mogelijk om dit op eenvoudige wijze te achterhalen.
- De indiener geeft geen enkele motivering in het bezwaarschrift en de motivering is ook niet op een andere wijze bekend bij de SVB.
- De indiener verzuimt een machtiging te overleggen.

Op grond van artikel 84, vierde lid van Vo. 1408/71 en overeenkomstige bepalingen, opgenomen in bilaterale verdragen, moeten geschriften in bepaalde vreemde talen geaccepteerd worden. Artikel 6:5, derde lid kan in dergelijke gevallen niet worden toegepast.

Indiening bezwaarschrift

SB3202 | Termijnoverschrijding

artikel 6:7, artikel 6:8, lid 1, en artikel 6:11 Awb

Indien een bezwaarschrift niet binnen de daarvoor gestelde termijn is ingediend verklaart de SVB het bezwaar niet-ontvankelijk indien niet van een geldige reden voor de termijnoverschrijding blijkt. Wordt door de indiener van het bezwaarschrift niet uit eigener beweging een reden voor de termijnoverschrijding aangegeven dan zal de SVB daar alsnog naar informeren alvorens het bezwaarschrift eventueel niet-ontvankelijk te verklaren. Worden in het bezwaarschrift of naar aanleiding van de vraag van de SVB redenen gegeven voor de termijnoverschrijding dan wordt bekeken of de termijnoverschrijding verschoonbaar is of niet. Mede op grond van de jurisprudentie hanteert de SVB de volgende lijn. Van verschoonbaarheid van de termijnoverschrijding kan bijvoorbeeld sprake zijn ingeval de indiener buiten diens schuld tijdelijk niet in staat is geweest kennis te nemen van de primaire beschikking en hij zo spoedig mogelijk nadat

hij kennis heeft kunnen nemen van de beschikking bezwaar heeft aangetekend (zie bijvoorbeeld Pres. Rb. Amsterdam 25 oktober 1994 en CRvB 5 januari 1996). Van verschoonbare termijnoverschrijding kan eveneens sprake zijn in geval van een geestelijke stoornis bij de indiener of het ontbreken van de bezwaarclausule onder de primaire beschikking. Nalatigheid van een gemachtigde of zaakwaarnemer vormt geen bijzondere omstandigheid op grond waarvan kan worden geoordeeld dat de indiener niet in verzuim is geweest (zie Rb. 's-Hertogenbosch 11 augustus 1994). Indien sprake is van een niet-verschoonbare termijnoverschrijding wordt overigens wel gekeken of er aanleiding bestaat om de primaire beschikking te herzien.

Jurisprudentie

Rb. 's-Hertogenbosch 11 augustus 1994, «JB» 1995/2

Pres. Rb. Amsterdam 25 oktober 1994, «JB» 1995/12

CRvB 5 januari 1996, AB 1996, 145

SB3203 | Ontvangstbevestiging

artikel 6:14 Awb

Aan het verzenden van een ontvangstbevestiging zijn geen wettelijke termijnen gesteld. De SVB verzendt een ontvangstbevestiging binnen tien werkdagen na ontvangst.

SB3204 | Schorsende werking

artikel 6:16 Awb

In dit artikel is als hoofdregel vastgelegd dat het maken van bezwaar of het instellen van beroep niet leidt tot schorsing van rechtswege van het bestreden besluit. Deze bepaling laat echter onverlet dat de SVB in bepaalde gevallen kan beslissen de tenuitvoerlegging van de beschikking op te schorten in afwachting van de beslissing op bezwaar of beroep. De SVB is van oordeel dat dit aan de orde kan zijn indien het bezwaarschrift aanleiding geeft tot het voorlopig oordeel dat de primaire beschikking geen stand kan houden.

SB3205 | Kopie bezwaardossier aan vertegenwoordiger

artikel 6:17 Awb

Indien sprake is van een rechtshulpverlener voor wie op grond van Deel III, Vertegenwoordiging en machtiging, SB3194 geen machtiging behoeft te worden afgegeven, zendt de SVB in beginsel ambtshalve een kopie van het bezwaardossier met de ontvangstbevestiging mee, of zendt zij dit uiterlijk binnen twee weken na verzending van de ontvangstbevestiging na. Van deze regel wordt afgeweken als redelijkerwijs kan worden aangenomen dat de rechtshulpverlener zonder die toezending over een toereikende hoeveelheid stukken kan beschikken om de juistheid van de beschikking te kunnen beoordelen. In gevallen waarin de SVB artikel 6:17 niet ambtshalve toepast, zendt zij een kopie van het bezwaardossier op verzoek van de gemachtigde toe.

SB3206 | Niet tijdig nemen van een besluit

artikel 6:20 Awb

De SVB hanteert als uitgangspunt dat zij, hangende een bezwaarschriftprocedure gericht tegen het niet tijdig nemen van een besluit, geen beslissing op de aanvraag neemt, tenzij de aanvrager daarbij een onmiskenbaar belang heeft. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn indien een besluit op een AOW-aanvraag is uitgebleven omdat er ten aanzien van een

deel van het verzekeringstraject nog geen zekerheid bestaat. Voor de periode waarvan wel vaststaat dat betrokkene verzekerd is geweest kan het pensioen met een voorschotbeslissing worden toegekend zonder dat op de uitkomst van de bezwaarschriftprocedure hoeft te worden gewacht.

Hoorplicht

SB3207 | Houden van een hoorzitting

artikel 7:2 en artikel 7:3 Awb, artikel 51a AOW, artikel 64b ANW, artikel 29d AKW

Ingevolge de artikelen 51a AOW, 64b Anw en 29d AKW kan de SVB van het horen van de belanghebbende afzien indien de belanghebbende niet binnen een door de SVB gestelde redelijke termijn verklaart dat hij gebruik wil maken van het recht te worden gehoord. De SVB maakt van deze bevoegdheid gebruik, tenzij dit niet in het belang wordt geacht van de rechtmatigheid van de beschikking op bezwaar, bijvoorbeeld als naar aanleiding van het bezwaarschrift twijfels zijn ontstaan over de juistheid van het primaire besluit. De SVB voltooit het onderzoek naar aanleiding van het bezwaar zoveel mogelijk alvorens de belanghebbende uit te nodigen voor de hoorzitting.

De SVB nodigt de belanghebbende ten minste twee weken van tevoren uit voor een hoorzitting waarvan datum en tijdstip door de SVB zijn vastgesteld. Het horen vindt plaats in het kantoor dat het bezwaarschrift in behandeling heeft. Op verzoek van de belanghebbende kan het horen telefonisch plaatsvinden. Indien de SVB tijdens de hoorzitting bepaalde punten aan de orde wil stellen stelt zij de belanghebbende daarvan in de regel tegelijk met de uitnodiging in kennis. De belanghebbende kan tijdens de hoorzitting ook andere punten aan de orde stellen. Indien de SVB voornemens is gedeeltelijk aan het bezwaar tegemoet te komen, informeert zij de belanghebbende hierover bij de uitnodiging om te worden gehoord.

Indien de belanghebbende verhinderd is op de genoemde datum te verschijnen, wordt de hoorzitting op zijn verzoek eenmalig uitgesteld tot een in overleg te bepalen tijdstip.

Ten aanzien van artikel 7:3, onder a zij verwezen naar Deel III, Vereisten inhoud bezwaarschrift, SB3201 (artikel 6:5, leden 1 en 3 en artikel 6:6).

Indien een bezwaarschrift geen enkele aanleiding geeft voor het vermoeden dat is uitgegaan van onjuiste gegevens of dat de wet onjuist is toegepast, verklaart de SVB het bezwaar zonder hoorzitting kennelijk ongegrond.

SB3208 | Indiening van stukken

artikel 7:4 Awb

Ten aanzien van de indiening en het ter inzage leggen van stukken ten behoeve van een hoorzitting geldt het volgende. Belanghebbenden kunnen tot tien dagen voor het horen schriftelijke stukken indienen. Stukken die kort voor of tijdens de hoorzitting worden ingebracht door de cliënt of andere belanghebbende(n), worden door de SVB in het onderzoek betrokken tenzij de stukken niet volledig op hun waarde kunnen worden geschat (bijvoorbeeld vanwege de omvang van de stukken). Indien de stukken die kort voor of tijdens de hoorzitting zijn ingebracht niet tijdens de hoorzitting kunnen worden onderzocht, gebeurt dit op een later tijdstip alsnog. Eventueel kan een tweede hoorzitting noodzakelijk zijn (zie Deel III, Nieuwe feiten of omstandigheden, SB3212).

Aan de indiener van het bezwaarschrift wordt in de uitnodiging voor de hoorzitting in ieder geval medegedeeld dat de mogelijkheid bestaat om het bezwaardossier te komen inzien. Op verzoek wordt het dossier of worden de ontbrekende stukken toegestuurd.

Het bezwaardossier bestaat uit de op de zaak betrekking hebbende stukken. Hieronder verstaat de SVB uitsluitend stukken die betrekking hebben op het concrete geval en die relevant zijn voor de totstandkoming van het bestreden besluit, en de correspondentie die in het kader van de bezwaarprocedure heeft plaatsgevonden.

Bij de beoordeling van de vraag of gewichtige redenen, genoemd in het zesde lid van artikel 7:4, aanwezig zijn, gaat de SVB uit van de in artikel 10, tweede lid, van de Wet openbaarheid van bestuur genoemde uitzonderingen, zoals het belang van de opsporing en vervolging van strafbare feiten en eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

SB3209 | **Samenstelling van de hoorcommissie**

artikel 7:5 Awb

De voorwaarden vervat in artikel 7:5 zijn door de SVB als volgt uitgewerkt. De hoorcommissie bestaat uit minimaal twee en maximaal drie personen. Als hoofdregel geldt dat met twee personen wordt gehoord. Geen van beide personen die deel uitmaken van de hoorcommissie zijn bij de eerdere besluitvorming betrokken geweest. Slechts in uitzonderingsgevallen, bijvoorbeeld in zaken met een complex karakter, wordt met drie personen gehoord.

In bezwaarschriftprocedures over een tegemoetkoming TOG 2000 waarin het bezwaar is gericht tegen een indicatiestelling, en in bezwaarschriftprocedures betreffende de vraag of de persoon hulpbehoevend is in de zin van artikel 1, onderdeel j, van de Anw, is één van de leden van de hoorcommissie een arts die niet bij de eerdere advisering over de indicatiestelling betrokken is geweest.

SB3210 | **Horen van meerdere belanghebbenden**

artikel 7:6 Awb

Van meerdere belanghebbenden is met name sprake indien het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO) de kinderbijslag of het wezenpensioen heeft aangevraagd of over de betaling heeft geadviseerd. De volgende personen worden dan voor de hoorzitting uitgenodigd:

- (een vertegenwoordiger van) het LBIO;
- de eigenlijke rechthebbende op de kinderbijslag die geen aanvraag heeft ingediend of de eigenlijke rechthebbende aan wie – op advies van het LBIO – de uitbetaling niet plaatsvindt;
- degene aan wie de uitbetaling – op advies van het LBIO – wel plaatsvindt.

In dergelijke situaties stelt de SVB als eis dat de belanghebbende die stukken voor de hoorzitting wil inbrengen, deze ten minste tien dagen van tevoren opstuurt, zodat deze gedurende een week ter inzage kunnen worden gelegd. De andere belanghebbenden hebben dan nog de gelegenheid om vóór de hoorzitting kennis te nemen van deze stukken. In dit verband zij tevens verwezen naar Deel III, Indiening van stukken, SB3208.

Of van de mogelijkheid om belanghebbenden afzonderlijk te horen gebruik wordt gemaakt, is ter beoordeling van de hoorcommissie. Ook als de hoorzitting al is begonnen en het in de loop van het gesprek wenselijk blijkt te zijn dat de belanghebbenden verder afzonderlijk worden gehoord, kan hiertoe worden besloten.

SB3211 | Hoorverslag

artikel 7:7 Awb

Indien een hoorzitting wordt gehouden, wordt een kopie van het hoorverslag aan de belanghebbende(n) (of diens gemachtigde) gestuurd.

SB3212 | Nieuwe feiten of omstandigheden

artikel 7:9 Awb

Na de hoorzitting beoordeelt de SVB of er naar aanleiding van hetgeen tijdens het horen naar voren is gekomen nog nadere gegevens of stukken nodig zijn. Dit is met name het geval indien betrokkene nieuwe gegevens heeft verstrekt die geverifieerd moeten worden of indien de hoorcommissie betrokkene heeft toegezegd nog nader onderzoek te zullen verrichten. Hiervan wordt in het hoorverslag aantekening gemaakt. De resultaten van het nader onderzoek worden als bijlage bij het hoorverslag gevoegd. Als na het horen feiten of omstandigheden bekend worden – al dan niet als gevolg van een nader onderzoek – die voor de beschikking op het bezwaar van aanmerkelijk belang kunnen zijn, wordt dit aan betrokkene medegedeeld en wordt hij in de gelegenheid gesteld daarover te worden gehoord.

SB3213 | Beslistermijnen

artikel 52 AOW, artikel 65 Anw, artikel 30 AKW, en artikel 7:10, leden 2, 3 en 4 Awb

De SVB verdaagt het nemen van een beschikking op bezwaar uitsluitend:

- indien nader onderzoek bij een persoon of instantie noodzakelijk is;
- indien het bezwaar een juridische vraag oproept die een zodanige algemene uitstraling heeft dat nadere beleidsmatige besluitvorming noodzakelijk is;
- indien sprake is van een plotselinge toevloed van bezwaarzaken;
- indien de belanghebbende vraagt om uitstel van de hoorzitting.

De SVB deelt aan de belanghebbende de reden van de verdaging van de beschikking op bezwaar mede. Verdaging vindt uitsluitend plaats tot een bepaalde gebeurtenis of datum, of met een met name genoemde termijn.

De SVB gaat ervan uit dat verdere verlenging van de bezwaartermijn uitsluitend kan plaatsvinden na voorafgaande uitdrukkelijke toestemming van de belanghebbende.

Een uitzondering geldt als de SVB om toestemming voor verlenging heeft gevraagd in afwachting van nadere gegevens die zouden kunnen leiden tot een beschikking waarbij geheel of gedeeltelijk aan het bezwaar tegemoet wordt gekomen. In dat geval wordt aangenomen dat de belanghebbende deze toestemming heeft verleend, tenzij de belanghebbende uitdrukkelijk bezwaar maakt tegen deze verlenging. In dit laatste geval wordt een beschikking op bezwaar genomen op basis van de beschikbare gegevens en documenten.

Beslissing op het bezwaar

SB3214 | Heroverweging

artikel 7:11 Awb

Indien het bezwaar ontvankelijk is, vindt een heroverweging van het bestreden besluit plaats. De SVB concentreert zich daarbij op dat aspect van de primaire beschikking waartegen bezwaar wordt gemaakt. Blijkt tijdens de behandeling van het bezwaar dat andere aspecten van de beschikking, waartegen geen bezwaar is ingediend, niet juist zijn, dan worden ook die aspecten in de beschikking op bezwaar opgenomen.

Indien het bezwaar doel treft, wordt de beschikking op bezwaar zo nodig mede gebaseerd op rechtsfeiten die in het kader van de voorbereiding van de primaire beschikking niet aan de orde zijn gekomen.

Indien de beslissing op bezwaar wordt gebaseerd op nieuwe rechtsfeiten die in de eerste hoorzitting niet aan de orde zijn geweest, wordt de belanghebbende opnieuw gehoord.

Indien bezwaar wordt gemaakt tegen een primaire beschikking ingevolge de Anw of AKW waarbij medische aspecten een rol spelen, geldt het volgende. Als de belanghebbende medische verklaringen produceert die het advies waarop de SVB haar beslissing heeft gebaseerd weerleggen of tegenspreken of als de belanghebbende met aannemelijke verklaringen komt die in redelijkheid moeten leiden tot de conclusie dat het advies niet geheel op de juiste wijze tot stand is gekomen, vindt een nieuw onderzoek plaats door een andere arts en/of arbeidsdeskundige van hetzelfde adviserende orgaan. Indien bezwaar wordt gemaakt tegen een primaire beschikking ingevolge de TOG 2000 wordt door de bezwaarschriftcommissie, waartoe altijd een medicus behoort, beoordeeld of het bezwaar aanleiding geeft tot het inwinnen van nader advies dan wel het instellen van een nieuw onderzoek.

Jurisprudentie

CRvB 26 juli 1994, «JB» 1994/219

Pres. CRvB 31 januari 1994, «JB» 1994/25

Pres. Rb. 's-Gravenhage 26 januari 1995, «JB» 1995/54

SB3215 | Motivering

artikel 7:12 Awb

De SVB geeft aan artikel 7:12, eerste lid op overeenkomstige wijze uitvoering als aan de artikelen 3:46, 3:47 en 3:48 waar het de motiveringsplicht betreft. Dit impliceert dat de SVB bij een volledige tegemoetkoming aan het bezwaar, volstaat met een summiere motivering van de beslissing op bezwaar, met verwijzing naar het bezwaarschrift en de hoorzitting. Komt de beslissing op bezwaar niet of slechts ten dele tegemoet aan de bezwaren van de belanghebbende, dan motiveert de SVB de beslissing op bezwaar zodanig dat de belanghebbende inzicht geboden wordt in de gronden waarop de beslissing op bezwaar berust.

SB3216 | **Rechtstreeks beroep***artikel 7:1a Awb*

Ingevolge artikel 7:1a Awb kan een belanghebbende in het bezwaarschrift aan de SVB verzoeken om af te zien van een bezwaarschriftprocedure teneinde het geschil onmiddellijk voor te leggen aan de rechter. De SVB kan instemmen met dit verzoek indien de zaak daarvoor geschikt is (art. 7:1a, lid 3 Awb). De SVB hanteert bij de uitoefening van deze bevoegdheid het volgende beleid.

Indien het bezwaarschrift ontvankelijk is en de SVB van oordeel is dat de bezwaarschriftprocedure geen toegevoegde waarde heeft, wordt ingestemd met een verzoek tot rechtstreeks beroep. De SVB meent dat aan deze voorwaarde in ieder geval wordt voldaan als de rechtsgeldigheid wordt betwist van de wettelijke bepaling op grond waarvan het besluit is genomen, het besluit niet om andere redenen wordt aangevochten en de rechter zich niet reeds eerder heeft uitgesproken over de ingebrachte grieven. In dit geval doet zich een bijzondere situatie zich voor als burgers massaal bezwaar maken tegen de toepassing van een wettelijke bepaling of regeling. De indiening van een bezwaarschrift heeft dan veelal tot doel het mogelijke recht op uitkering veilig te stellen ingeval in hoogste instantie door de rechter in het voordeel van de burger wordt beslist. De SVB pleegt bij dergelijke 'bulkprocedures' de bezwaarde te benaderen met het voorstel de bezwaarprocedure aan te houden in afwachting van de definitieve uitkomst van een of meer lopende rechterlijke procedures in soortgelijke zaken. Bij dit voorstel wordt toegezegd dat het bezwaar te zijner tijd zal worden afgehandeld conform de rechterlijke uitspraak. De mogelijkheid om rechtstreeks beroep in te stellen, zal geen afbreuk doen aan deze coördinatie-inspanningen. Indien een bezwaarde evenwel uitdrukkelijk aangeeft niet geïnteresseerd te zijn in de aanhouding van het bezwaar, doch zijn geschil door wil geleiden naar de rechter, zal de SVB rechtstreeks beroep honoreren.

De SVB stemt voorts in met een verzoek om rechtstreeks beroep als:

- bij de voorbereiding van het bestreden besluit dusdanig schriftelijk contact is geweest tussen de SVB en de belanghebbende dat moet worden aangenomen dat een bezwaarschriftprocedure geen toegevoegde waarde meer heeft;
- het besluit waartegen bezwaar wordt gemaakt nauw samenhangt met een ander besluit waartegen reeds beroep is ingesteld.

De SVB maakt van de bevoegdheid in te stemmen met een verzoek om af te zien van de bezwaarschriftprocedure in ieder geval geen gebruik indien zij van mening is dat ter beslechting van het geschil nader onderzoek moet worden verricht.

Op een verzoek van een belanghebbende om de bezwaarschriftprocedure over te slaan beslist de SVB binnen twee weken.

SB3217 | Schadevergoeding

artikel 7:15, leden 2 en 3, en artikel 8:73 Awb

Indien een belanghebbende schade meent te hebben geleden ten gevolge van het handelen van de SVB zijn er verschillende wegen waarlangs hij schadevergoeding kan vorderen. Dit kan via de administratieve rechter op grond van de Awb en via de burgerlijke rechter op grond van het BW. In beide gevallen zal een belanghebbende veelal voorafgaand aan het beroep op de rechter een verzoek om vergoeding van schade kunnen indienen bij de SVB. Met betrekking tot schade en schadeposten hanteert de SVB het beleid vervat in de onderliggende paragrafen.

SB3218 | Vergoeding van wettelijke rente

artikel 4:97 jo. 4:98 Awb, artikel 4:100 Awb, artikel 4:102 Awb en artikel

Ingevolge artikel 4:97 in samenhang met artikel 4:98, artikel 4:100 en artikel 4:102 van de Algemene wet bestuursrecht is de SVB gehouden wettelijke rente te vergoeden in de in deze artikelen genoemde situaties. De SVB interpreteert artikel 4:99 Awb zo dat zij gehouden is tot het ambtshalve vergoeden van de wettelijke rente.

SB3219 | Vergoeding van schade wegens onrechtmatige daad

De SVB is gehouden tot vergoeding van schade als de SVB een besluit heeft genomen dat nadien onrechtmatig blijkt en deze onrechtmatigheid aan de SVB moet worden toegerekend. Van een onrechtmatig besluit is in ieder geval sprake indien een besluit wordt ingetrokken naar aanleiding van een bezwaarschrift, indien een besluit door de rechter wordt vernietigd of indien een besluit wordt herroepen als gevolg van met terugwerkende kracht gewijzigde wet- of regelgeving (zie onder meer HR 20 februari 1998, CRvB 24 februari 1998 en CRvB 24 januari 2001). Bij de beoordeling van de vraag of de onrechtmatigheid van het besluit aan de SVB moet worden toegerekend, geldt als hoofdregel dat de schuld van een bestuursorgaan is gegeven zelfs indien dat bestuursorgaan geen verwijt treft. Deze regel geldt niet als de onrechtmatigheid van het besluit geheel aan de belanghebbende is te wijten.

In geval van feitelijk handelen kan eveneens sprake zijn van onrechtmatig handelen door de SVB als de SVB in betekende mate in strijd handelt met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. De SVB acht zich dan eveneens gehouden tot vergoeding van schade.

Jurisprudentie

HR 20 februari 1998, «JB» 1998/72

CRvB 24 februari 1998, AB 1998, 177

CRvB 24 januari 2001, AB 2001, 81

SB3221 | Vergoeding van schade wegens overschrijding van de redelijke termijn

Uit jurisprudentie van de CRvB volgt dat een vergoeding moet worden toegekend als een gerechtelijke procedure de redelijke termijn als genoemd in artikel 6 EVRM heeft overschreden. Hiervan is sprake als, inclusief de bezwaarprocedure:

- de procedure minimaal 2 jaar heeft geduurd, in geval van beroep bij de rechtbank, of
- de procedure minimaal 4 jaar heeft geduurd, in geval van hoger beroep (CRvB 26 januari 2009 en CRvB 28 april 2009).

De termijn vangt aan op het moment dat een bezwaarschrift is ingediend (CRvB 8 december 2004). Als een deel van de duur van de procedure aan betrokkene moet worden toegerekend, telt dit deel niet mee.

Uit de jurisprudentie volgt voorts dat het bestuursorgaan aansprakelijk is voor haar aandeel in de overschrijding van de redelijke termijn als de bezwaarprocedure langer dan zes maanden heeft geduurd. In dat geval kent de SVB op verzoek van de belanghebbende een vergoeding toe. Deze bedraagt € 500 als de bezwaarprocedure langer dan een half jaar heeft geduurd en wordt met eenzelfde bedrag verhoogd voor elk half jaar of gedeelte daarvan dat de SVB heeft verzuimd te besluiten op het bezwaarschrift.

Jurisprudentie

EHRM 26 oktober 2000 (Kudla), «USZ» 2001/37, EHRC 2000/89,

EHRM 10 november 2004 (Pizzati), EHRC 2005/22

CRvB 8 december 2004, RSV 2005/71, LJN AR7273

CRvB 26 januari 2009, LJN: BH1009

CRvB 28 april 2009, LJN BI2748

SB3222 | Overige schade

Eventuele andere schadeposten dan renteschade en schade wegens overschrijding van de redelijke termijn, zoals schade in de fiscale sfeer, kunnen voor vergoeding in aanmerking komen voor zover de belanghebbende om vergoeding daarvan verzoekt en hij de geleden schade kan aantonen.

Bij de beoordeling van een verzoek om vergoeding van overige schade fungeren de bepalingen uit het BW over schadevergoeding als leidraad voor de vaststelling van de schade (zie bijvoorbeeld CRvB 30 maart 1995 en 9 januari 1996). Er wordt getoetst of de belanghebbende als gevolg van de onrechtmatige daad van de SVB een bepaald voordeel heeft verkregen waardoor de totale schade gematigd is, en of de schade door de belanghebbende beperkt had kunnen worden. Een verkregen voordeel kan bijvoorbeeld zijn een uitkering van een andere instantie of een subsidie, waarop de belanghebbende geen recht zou hebben gehad als de SVB juist zou hebben gehandeld.

Uit de jurisprudentie van de CRvB (16 april 1996 en 8 april 1997) leidt de SVB af dat vergoeding van immateriële schade die geen verband houdt met de overschrijding van de redelijke termijn slechts onder uitzonderlijke omstandigheden kan plaatsvinden. Met name moet hiervoor sprake zijn van ernstige inbreuken op de persoonlijke levenssfeer, dan wel op andere persoonlijkheidsrechten van de betrokkene. De SVB acht een ernstige inbreuk op de persoonlijke levenssfeer aanwezig als de belanghebbende als gevolg van de onrechtmatige daad van de SVB aan zo langdurige en ernstige psychische spanningen heeft blootgestaan dat sprake is van een aantasting in de persoon.

Jurisprudentie

CRvB 30 maart 1995, AB 1995, 334

CRvB 9 januari 1996, «JB» 1996/36

CRvB 16 april 1996, «JB» 1996/117

CRvB 8 april 1997, AB 1997, 247

SB3223 | **Kosten gemaakt voor de behandeling van een bezwaarschrift**

Artikel 7:15, leden 2 en 3

Op 12 maart 2002 is de wet in werking getreden waarmee de vergoeding van in de bezwaarfase gemaakte kosten in de Awb is geregeld. Artikel 7:15 Awb is hierbij aldus gewijzigd dat de kosten die een belanghebbende in verband met de behandeling van een bezwaarschrift heeft moeten maken door het bestuursorgaan dienen te worden vergoed indien het bestreden besluit wordt herroepen wegens aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid. Het verzoek tot schadevergoeding moet tijdens de procedure worden gedaan, in ieder geval voordat de beslissing op bezwaar wordt genomen. Voorts moet het maken van kosten redelijk worden geacht. De hoogte van de vergoeding wordt bepaald aan de hand van artikel 2 van het Besluit proceskosten bestuursrecht en het in de bijlage bij dat besluit neergelegde puntensysteem en forfaitair tarief. Uit de toelichting op de wettelijke regeling blijkt dat alleen sprake kan zijn van aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid indien een besluit inhoudelijk onjuist is. De SVB vergoedt derhalve geen kosten indien louter sprake is van vormfouten of motiveringsgebreken.

Uit de uitspraak van de CRvB van 13 juni 2005 volgt dat de SVB schadeplichtig is in geval van een gegrondverklaring van een bezwaar tegen het niet tijdig nemen van een besluit. In dat geval vergoedt de SVB de kosten die een belanghebbende in verband met het behandelen van het bezwaar redelijkerwijs heeft moeten maken, tenzij het niet tijdig nemen van een besluit niet aan de SVB kan worden verweten. In beginsel past de SVB daarbij de gewichtsfactor 0,25 (zeer licht) als bedoeld in de bijlage bij het Besluit proceskosten bestuursrecht toe.

De in artikel 7:15 Awb vervatte regeling ziet alleen op de vergoeding van kosten van een bezwaarschriftprocedure in geval van primaire besluiten genomen op of na 12 maart 2002. Uit het arrest van de Hoge Raad van 17 december 1999 vloeit echter voort dat de SVB tevens kan worden gehouden tot vergoeding van kosten gemaakt ten behoeve van een bezwaarschriftprocedure waarin bezwaar is gemaakt tegen een primair besluit van vóór 12 maart 2002. In dat geval vindt toetsing van de vraag of de SVB aansprakelijkheid aanvaardt, plaats naar analogie van het bepaalde in artikel 7:15, tweede lid Awb. Uit het feit dat de vergoeding van kosten in geval van een primair besluit genomen vóór 12 maart 2002 een overwegend civielrechtelijk karakter draagt, volgt dat geen analoge toepassing kan worden gegeven aan artikel 7:15, derde lid Awb of artikel 2 van het Besluit proceskosten bestuursrecht. Wat betreft verzoeken om vergoeding van kosten gemaakt in geval van een primair besluit genomen vóór 12 maart 2002 geldt daarom dat de SVB met toepassing van artikel 3:310 BW inhoudelijke toetsing achterwege laat als het verzoek niet is ontvangen binnen vijf jaren vanaf het moment dat herroeping van het primaire besluit heeft plaatsgevonden. Voorts toetst de SVB de hoogte van de vergoeding in geval van primaire besluiten genomen vóór 12 maart 2002 aan de vraag of de hoogte van de gemaakte kosten redelijk is, zodat artikel 2 van het Besluit proceskosten bestuursrecht en het in de bijlage bij dat besluit neergelegde puntensysteem en forfaitair tarief buiten beschouwing blijven.

HR 17 december 1999, «JB» 2000/4

CRvB 24 januari 2001, AB 2001, 81

CRvB 13 juni 2005, RSV 2005/234, LJN AT7364

SB3224 | **Herziening van beschikkingen hangende bezwaar of beroep**

artikel 6:18 Awb

De SVB maakt van de bevoegdheid op grond van artikel 6:18 Awb vooral gebruik indien beroep is ingesteld en er aanleiding bestaat voor het nemen van een nieuwe beschikking. Dat kan het geval zijn indien zich hangende het beroep nieuwe feiten of omstandigheden voordoen of indien de SVB tot het inzicht komt dat het besluit waartegen het beroep is ingesteld niet juist is.

De SVB maakt hangende bezwaar terughoudend gebruik van de bevoegdheid een primaire beschikking in te trekken of te wijzigen.

Klachten

SB3225 | Algemeen

artikel 9:1, lid 1, artikel 9:4, artikel 9:5, artikel 9:6, artikel 9:10 en artikel 9:12 Awb

Met ingang van 1 juli 1999 bevat de Awb een regeling omtrent de behandeling van klachten door bestuursorganen. In de regeling is getracht een evenwicht te vinden tussen het bieden van voldoende waarborgen voor een zorgvuldige klachtbehandeling enerzijds, en het voorkomen van nodeloze formalisering of bureaucratisering anderzijds. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van dit deel van de Awb heeft de SVB haar eigen klachtenreglement ingetrokken.

De Awb bevat alleen procedurele voorschriften voor schriftelijke klachten die betrekking hebben op een gedraging jegens de klager (artikel 9:4 Awb). De SVB hanteert ten aanzien van deze klachten het beleid dat in alle gevallen wordt getracht de klacht op zo kort mogelijke termijn naar tevredenheid van de klager af te doen. Hiertoe wordt getracht de gedraging waarover wordt geklaagd, zo snel mogelijk te corrigeren en eventueel een voorlopig oordeel uit te spreken over de gedraging. Kan de klacht niet naar tevredenheid van de klager worden afgehandeld dan wordt de klager uitgenodigd voor een hoorzitting en zal een formeel eindoordeel over de klacht worden gegeven.

In de Awb zijn geen voorschriften opgenomen voor de afhandeling van mondeling ingediende klachten of klachten die geen betrekking hebben op een gedraging jegens de klager. Wel zijn op de afhandeling van deze klachten de algemene beginselen van behoorlijk bestuur van toepassing. De in de Awb vervatte procedurele voorschriften – betreffende onder meer het houden van een hoorzitting – zijn dan echter niet van toepassing.

SB3226 | Formele vereisten klaagschrift

artikel 9:4 Awb

Indien een klacht niet voldoet aan de formele vereisten van artikel 9:4 behoeven de procedurele voorschriften vervat in de artikelen 9:5 tot en met 9:12a geen toepassing te vinden. Indien dit ertoe leidt dat de klacht niet op zorgvuldige wijze kan worden afgehandeld, zal de SVB de klager verzoeken zijn klacht aan te vullen. Als de aanvulling tot gevolg heeft dat aan de formele vereisten in artikel 9:4 wordt voldaan, zal de klacht alsnog met inachtneming van alle procedurele voorschriften worden afgehandeld.

SB3227 | Ontvangstbevestiging

artikel 9:6 Awb

Aan het verzenden van een ontvangstbevestiging is geen wettelijke termijn gesteld. De SVB hanteert het beleid dat zij uiterlijk één week na ontvangst van de klacht een ontvangstbevestiging verzendt. Is de klacht binnen deze termijn reeds (telefonisch)

afgehandeld, dan wordt het verzenden van een ontvangstbevestiging achterwege gelaten. De SVB stuurt dan een gespreksbevestiging naar aanleiding van de informele afhandeling van de klacht.

SB3228 | Buiten behandeling laten

artikel 9:8 Awb

Artikel 9:8 geeft de SVB in voorgeschreven gevallen de bevoegdheid een klacht welke voldoet aan de vereisten van artikel 9:4 Awb niet in behandeling te nemen. De SVB hanteert ten aanzien van deze bevoegdheid het volgende beleid.

Indien een klacht betrekking heeft op een gedraging die meer dan een jaar voor indiening van de klacht heeft plaatsgevonden, dan wordt de klacht in ieder geval met toepassing van de artikelen 9:4 tot en met 9:12a – betreffende onder meer het horen van de klager – in behandeling genomen als redelijkerwijs moet worden aangenomen dat de klager eerst na verloop van een jaar aanleiding heeft een klacht in te dienen (bijvoorbeeld omdat aan hem verstrekte informatie pas dan relevant wordt). Andere klachten die betrekking hebben op een gedraging die meer dan een jaar voor indiening van de klacht heeft plaatsgevonden, worden in beginsel wel in behandeling genomen, maar de procedurele voorschriften vervat in de Awb zijn daarbij niet van toepassing.

Van de mogelijkheid tot het buiten behandeling laten van een klacht omdat het belang van de klager dan wel het gewicht van de gedraging kennelijk onvoldoende zijn, wordt door de SVB terughoudend gebruik gemaakt.

In de overige situaties bedoeld in artikel 9:8 hanteert de SVB als beleid dat een klacht buiten behandeling zal worden gelaten. Van deze regel wordt slechts afgeweken indien zich bijzondere omstandigheden voordoen.

SB3229 | Horen

artikel 9:10 Awb

Aan het horen zijn geen wettelijke eisen gesteld. Het horen kan derhalve zowel telefonisch als in persoon geschieden. De SVB laat de keuze tussen deze twee mogelijkheden aan de klager. Bij het horen is altijd een medewerker betrokken van een hoger functieniveau dan het functieniveau waarop de gedraging plaatsvond die aanleiding gaf tot de klacht.

Wanneer is afgezien van horen wordt daarvan in het schriftelijk oordeel gemotiveerd melding gemaakt.

SB3230 | Bekendmaking bevindingen

artikel 9:12 Awb

De SVB toetst haar handelen aan de algemene beginselen van behoorlijke gevalsbehandeling en wetsuitvoering. Het oordeel over de klacht luidt:

- de SVB is niet bevoegd;
- de indiener is niet ontvankelijk;

- de klacht is ongegrond;
- de klacht is gegrond; of
- er is geen oordeel mogelijk.

Indien een klacht gegrond wordt verklaard, wordt in het schriftelijk oordeel over de klacht vermeld op welke wijze aan de voor klager onbevredigende situatie is tegemoet gekomen of, indien niet aan de voor klager onbevredigende situatie is tegemoet gekomen, waarom dit niet is gebeurd.

SB3231 | Elektronisch bestuurlijk verkeer

artikel 2:14, artikel 2:15 en artikel 2:16 Awb

In de Wet elektronisch bestuurlijk verkeer zijn regels gesteld voor het elektronisch verkeer tussen burgers en bestuursorganen en voor het elektronisch verkeer tussen bestuursorganen onderling. Bij genoemde wet zijn onder meer de artikelen 2:14, 2:15 en 2:16 aan de Awb toegevoegd.

De SVB hanteert in het elektronisch verkeer met belanghebbenden de volgende gedragslijn.

De SVB spant zich in om belanghebbenden zoveel mogelijk in staat te stellen elektronisch met de SVB te communiceren. In een aantal gevallen kan reeds via het internet een aanvraag om uitkering worden ingediend en kunnen wijzigingen worden doorgegeven. Waar deze mogelijkheid bestaat, is dat op de website van de SVB (www.svb.nl) aangegeven. Als bij behandeling van een via het internet ingediende aanvraag blijkt dat nader onderzoek nodig is, dan verzoekt de SVB de aanvrager zonodig alsnog een papieren aanvraagformulier in te vullen.

Als de SVB elektronisch een aanvraag ontvangt waarvoor de elektronische weg nog niet openstaat, licht zij de indiener van het bericht hierover binnen twee werkdagen in, onder verwijzing naar de schriftelijke procedure. De SVB merkt in deze gevallen de datum van binnenkomst van het elektronisch bericht aan als datum van indiening van de aanvraag, mits het papieren aanvraagformulier binnen een termijn van twee weken na ontvangst van het elektronisch bericht wordt ontvangen (zie ook deel III, Indiening en gegevensverstrekking, SB3195). Dit beleid ten aanzien van aanvragen geldt eveneens voor alle mededelingen die van invloed zijn op het recht op of de hoogte van een uitkering.

De elektronische diensten van de SVB zijn, zolang een elektronische handtekening die aan alle wettelijke eisen voldoet nog niet voorhanden is, slechts toegankelijk voor burgers die in het bezit zijn van DigiD. DigiD is een gemeenschappelijk systeem voor overheidsinstellingen waarmee een belanghebbende zich kan identificeren. DigiD kan worden aangevraagd via de website van de SVB, of direct op de website van DigiD (www.DigiD.nl).

Indien een persoon per e-mail een algemene vraag stelt die het recht op of de hoogte van de uitkering niet kan beïnvloeden, is niet vereist dat hij zich identificeert met behulp van DigiD. Voorbeelden van dergelijke vragen zijn het aanvragen van een folder of het opvragen van algemene, niet op een bepaalde persoon toegespitste informatie.

SVB Beleidsregels

Deel IV Overige onderwerpen

De beleidsregels zijn op 10 juni 2009 vastgesteld door de Raad van Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank en op 10 juli 2009 bekend gemaakt in de Staatscourant (Stcrt. 2009, 10320).

De beleidsregels worden minimaal eenmaal per jaar herzien.

→ www.svb.nl voor de meest recente versie.

voor het leven
Sociale Verzekeringsbank

xxx **Persoonsgegevens**

SB4232 xxx **Algemeen**

SB4233 xxx **Gegevensverstrekking door de SVB**

SB4234 xxx **Gedragsregels huisbezoek en bezichtigen woning**

SB4235 xxx **Archivering**

Persoonsgegevens

SB4232 | Algemeen

artikel 7 en artikel 8 Wbp en artikel 54, eerste lid, en artikel 62, eerste lid Wet SUWI

Het begrip ‘verwerking van persoonsgegevens’ dient krachtens de Wbp zeer breed te worden uitgelegd en omvat elke handeling of geheel van handelingen met betrekking tot gegevens die betrekking hebben op een persoon (art. 1, onder b Wbp). Ook het uitwisselen van persoonsgegevens tussen (bestuurs)organen valt onder het begrip.

De bevoegdheid tot verwerking van persoonsgegevens is geregeld in artikel 8 Wbp. Persoonsgegevens mogen blijkens die bepaling onder meer worden verwerkt indien de betrokkene toestemming heeft gegeven (art. 8, onder a Wbp), indien de gegevensverwerking noodzakelijk is om een wettelijke verplichting na te komen (art. 8, onder c Wbp) of als een bestuursorgaan over de gegevens dient te beschikken voor de uitoefening van een publiekrechtelijke taak (art. 8, onder e Wbp). Daarnaast bevat de Wet SUWI een wettelijke grondslag voor gegevensverwerking binnen delen van het socialezekerheidsdomein.

De SVB interpreteert de relatie tussen de Wbp en de Wet SUWI zo, dat met de bepalingen in de Wet SUWI voor het socialezekerheidsdomein nadere invulling wordt gegeven aan de in de Wbp gestelde voorwaarde dat gegevens slechts mogen worden verwerkt indien de verwerking noodzakelijk is om een wettelijke verplichting na te komen (art. 8, onder c Wbp).

SB4233 | Gegevensverstrekking door de SVB

artikel 8, onder c en e Wbp en artikel 62, eerste lid Wet SUWI

Uitwisseling van persoonsgegevens kan voorkomen tussen de SVB en andere bestuursorganen in het kader van een wettelijke verplichting of in het kader van de uitoefening van een publiekrechtelijke taak. Daarnaast kan het voorkomen dat om verstrekking van gegevens wordt verzocht door privaatrechtelijke organen. De SVB hanteert in dit kader bij verzoeken om gegevensverstrekking het volgende beleid.

Gegevens worden door de SVB verstrekt voor zover de verstrekking geen onevenredige inbreuk maakt op de privacy van de persoon of personen van wie gegevens worden verstrekt én de verstrekking nodig is voor de uitvoering van een publiekrechtelijke taak. Indien niet ten behoeve van een publiekrechtelijke taak om verstrekking van persoonsgegevens wordt verzocht, dan worden in beginsel alleen gegevens verstrekt indien op de SVB de wettelijke plicht rust gegevens te verstrekken of door de persoon of de personen op wie de gegevens betrekking hebben toestemming is verleend. Op deze regel wordt echter een uitzondering gemaakt als de gegevensverstrekking moet worden geacht in het algemeen belang te zijn en de verstrekking geen onevenredige inbreuk maakt op de privacy van de persoon of personen op wie de gegevens betrekking hebben. Bij de toepassing van dit beleid worden de volgende regels in acht genomen.

In het geval dat op een verzoek om verstrekking van persoonsgegevens artikel 8, onder c Wbp van toepassing is, rust op de SVB een wettelijke verplichting om tot gegevensverstrekking over te gaan. De SVB zal daarom – behoudens in gevallen waarin onmiskenbaar sprake is van een onevenredige inbreuk op de privacy – overgaan tot verstrekking van de gevraagde gegevens indien het verzoekende orgaan heeft aangegeven dat deze dienen ter uitvoering van de taken die aan dat orgaan zijn opgedragen. De motivering die het verzoekende bestuursorgaan bij het verzoek verstrekt wordt – voor zover deze niet kennelijk doel mist – door de SVB niet getoetst.

Indien een bestuursorgaan een verzoek om verstrekking van persoonsgegevens indient waarop artikel 8, onder e Wbp van toepassing is, neemt de SVB niet zonder meer aan dat van een onevenredige inbreuk op de privacy geen sprake is. Bij een dergelijk verzoek dient het verzoekende bestuursorgaan daarom niet alleen melding te maken van het feit dat het verzoek geschiedt ter uitvoering van een publiekrechtelijke taak, maar dient dit orgaan tevens aannemelijk te maken dat de inbreuk op de privacy niet onevenredig is. Hiertoe dient in ieder geval het doel van de gegevensverstrekking nader te zijn omschreven. De SVB toetst echter niet of de gegevens door het verzoekende orgaan op andere wijze zouden kunnen worden verkregen. Deze keuze houdt verband met de doelstelling van ‘eenmalige gegevensverstrekking’ zoals verwoord in het actieprogramma Andere Overheid (www.andereoverheid.nl). Deze doelstelling brengt met zich mee dat van de burger die persoonsgegevens aan de overheid heeft verstrekt niet telkenmale opnieuw wordt verlangd deze gegevens te verstrekken.

Ingeval een verzoek om verstrekking van persoonsgegevens niet dient ter uitvoering van een publiekrechtelijke taak gaat de SVB restrictief om met verzoeken om gegevensverstrekking. In beginsel zal daarom aan een verzoek om gegevensverstrekking alleen worden tegemoetgekomen, indien op de SVB de wettelijke verplichting rust de gegevens te verstrekken, bijvoorbeeld in geval van de verklaring bedoeld in artikel 476 Rv, of indien door de personen op wie de gegevens betrekking hebben, toestemming is verleend. Indien echter wordt aangetoond dat de gegevensverstrekking het algemeen belang dient en tevens wordt aangetoond dat de gegevensverstrekking geen onevenredige inbreuk maakt op de privacy van de betrokkenen, dan toetst de SVB of voldaan wordt aan de voorwaarden neergelegd in artikel 8, onder f en artikel 9, derde lid Wbp.

SB4234 | Gedragsregels huisbezoek en bezichtigen woning

artikel 12, lid 1 Grondwet en artikel 1, lid 1, 3 en 4 Algemene wet op het binnentreden

Gedragsregels voor huisbezoek

Het komt voor dat medewerkers van de SVB op verzoek klanten thuis bezoeken om hen behulpzaam te zijn bij het realiseren van hun rechten. In andere gevallen dient een huisbezoek ertoe om personen vragen te stellen over feiten en omstandigheden die aanleiding kunnen geven tot het oordeel dat sprake is van een gezamenlijke huishouding. De hierna volgende gedragsregels hebben betrekking op dit tweede type huisbezoeken.

Het huisbezoek wordt aangekondigd door middel van een aan de belanghebbende gerichte brief waarin de datum en het tijdstip van het huisbezoek worden genoemd. De brief vermeldt de aanleiding van het huisbezoek en bevat algemene uitleg over wat een huisbezoek inhoudt. Als deze wijze van aankondiging naar het oordeel van de SVB zou afdoen aan de effectiviteit van het in te stellen onderzoek wordt daarvan afgezien. Dit doet zich voor in de volgende situaties:

- bij onderzoek dat wordt verricht om frauderisico's of een generiek fraudevermoeden in kaart te brengen; de te onderzoeken groep wordt in dat geval geïnformeerd door middel van een algemene aankondiging.
- bij een duidelijk vermoeden van fraude in een individueel geval; in dat geval laat de SVB de aankondiging van het huisbezoek achterwege.

De SVB-medewerker die het huisbezoek verricht, legitimeert zich, deelt de reden en het doel van zijn bezoek mee en vraagt de betrokkene toestemming om de woning te betreden. Als voor de SVB voorafgaand aan het huisbezoek geen aanleiding bestaat redelijkerwijs te twijfelen aan de juistheid of volledigheid van de door betrokkene voor het vaststellen van het recht op uitkering verstrekte gegevens, wordt daarbij meegedeeld dat het niet verlenen van toestemming geen gevolgen zal hebben voor het recht op uitkering. Als voorafgaand aan het huisbezoek wel aanleiding bestaat redelijkerwijs te twijfelen aan de juistheid of volledigheid van de door betrokkene voor het vaststellen van het recht op uitkering verstrekte gegevens, wordt van deze mededeling afgezien. De SVB baseert deze handelwijze mede op de uitspraken van de CRvB van 11 april 2007.

De woning wordt slechts met schriftelijke toestemming van de bewoner betreden. Het huisbezoek vindt plaats in een door de belanghebbende aangewezen ruimte.

Gedragsregels voor het bezichtigen van een woning

Naast het afleggen van een huisbezoek met het doel vragen te stellen die verband houden met de leefsituatie, kan het voorkomen dat een medewerker van de SVB de betrokkene verzoekt toestemming te geven voor het bezichtigen van andere delen van de woning dan de ruimte die door betrokkene voor het huisbezoek is aangewezen. Een verzoek om toestemming tot bezichtiging wordt gedaan indien de SVB-medewerker tijdens een huisbezoek constateert dat het uiterlijk van de woning niet overeenstemt met

de door belanghebbende geschetste leefsituatie. Dit doet zich in ieder geval voor in de volgende situaties:

- de woning wordt ogenschijnlijk niet bewoond, terwijl belanghebbende heeft aangegeven dat hij daar zijn hoofdverblijf heeft;
- het vermoeden bestaat dat de belanghebbende op zijn adres een gezamenlijke huishouding voert, terwijl hij heeft aangegeven dat hij daar alleen woont.

De SVB gaat uitsluitend over tot bezichtiging van de woning nadat de belanghebbende hiervoor schriftelijk toestemming heeft verleend. Bezichtigingen in Nederland worden verricht door sociaal rechercheurs of controleurs van de afdeling Fraudeonderzoek & Opsporing van de SVB. Buiten Nederland worden bezichtigingen verricht door leden van het Controleteam Buitenland van de SVB, of door aan de Nederlandse ambassade verbonden attachés voor Sociale Zaken en hun medewerkers.

Jurisprudentie

CRvB 22 augustus 1995, RSV 1996/86

CRvB 20 oktober 1998, RSV 1999/15

CRvB 3 september 2002, RSV 2003/9, LJN AF3007

CRvB 7 maart 2005, LJN AT1644

CRvB 11 april 2007, LJN BA2410

CRvB 11 april 2007, LJN BA2436

CRvB 11 april 2007, LJN BA2447

CRvB 11 april 2007, LJN BA2445

SB4235 | **Archivering**

artikel 1, sub c, onder 1, artikel 3 Archiefwet 1995

De SVB is verplicht om alle stukken die zich in een papieren of een elektronisch dossier bevinden als archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren (artikel 3 Archiefwet 1995). In de Archiefwet wordt niet aangegeven welke bewaartermijnen daarbij aangehouden moeten worden. De SVB hanteert als gedragslijn dat papieren en elektronische dossiers van uitkeringsgerechtigden minimaal vijf jaar worden bewaard nadat het recht op uitkering is beëindigd. De keuze voor deze periode houdt verband met de verjarings- en vervalltermijnen in het wettelijk stelsel van terugvordering en sancties. Een periode van vijf jaar wordt voldoende geacht voor de doeleinden van het toegankelijk houden van gegevens ten behoeve van de rechtmatigheidscontrole.